

คณะศิลปกรรมศาสตร์
Faculty of Fine and Applied Arts

วารสารศิลปปริทัศน์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Art Pritas Journal : Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2566
(กรกฎาคม-ธันวาคม)
Vol.11 No.2 2023
(July-December)

ISSN 2286-9565 (Print)
ISSN 2651-1991 (Online)

วารสารศิลปปริทัศน์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 Vol.11 No.2 2023

ISSN 2286-9565 (Print 56-60) ISSN 2651-1991 (online)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือ การเผยแพร่ผลงานวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์แล้วสู่สาธารณะ โดยสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น บทความวิจัยในวารสาร บทความวิชาการ บทความหนังสือพิมพ์ รวมถึงการนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ ซึ่งการเผยแพร่ด้วยการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ซึ่งจะยกระดับคุณภาพของบทความวิจัยให้สูงขึ้น และสามารถนำผลงานมาใช้เป็นตัวชี้วัดในการประเมินคุณภาพมหาวิทยาลัยได้ ด้วยเหตุนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์จึงได้จัดทำวารสารวิชาการที่มีคุณภาพตามเกณฑ์การพิจารณารับรองคุณภาพมาตรฐานศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ขึ้น และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอแต่งตั้งที่ปรึกษาวารสาร บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ และกองจัดการดำเนินการจัดทำวารสารศิลปปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์ ดังต่อไปนี้

ที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมพล ดำรงเสถียร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วัฒนกิจ	มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รองศาสตราจารย์ประภากร สุคนธณี	มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี พรธาราทพงศ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพิ่มศักดิ์ สุวรรณทัต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพงศ์ อินแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนาถ มะยูโซ๊ะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรร ถวัลย์วงศ์ศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณิศา วศินารมณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุทธกร ศรีขกานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

หน้าที่

1. พิจารณากลั่นกรองประเมินบทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ส่งเข้ามาขอตีพิมพ์ลงในวารสารศิลปปริทัศน์เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีคุณภาพ และความเหมาะสมสู่การตีพิมพ์เผยแพร่
2. กำหนดกรอบแนวทางการจัดทำวารสารศิลปปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. ดูแลการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ (ภายใน)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี โพธิเวชกุล
2. รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพงศ์ อินแก้ว
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนาถ มะยูโซ๊ะ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา มณีวัฒนา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิบูล ไวจิตรกรรม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งเกียรติ สิริวงศ์สุวรรณ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ รัตนชัยวงศ์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณิศา วศินารมณ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผกามาศ จิรจรรุภัทร

หน้าที่

1. พิจารณาประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความวิชาการและบทความวิจัย
2. ให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้บทความวิชาการและบทความวิจัย
3. ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนการดำเนินงานการจัดทำวารสารศิลปปริทัศน์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (ภายนอก)

1. ศาสตราจารย์ ดร.วีรชาติ เปรมานนท์
2. ศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญญรัตน์
3. ศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐา พันธุ์เจริญ
4. ศาสตราจารย์ ดร.พัชรา อุทิสวรรณกุล
5. ศาสตราจารย์เอกชาติ จันทร์อุไร
6. ศาสตราจารย์ ดร.จิรวัดน์ พิระสันต์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี
10. รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันธศิริ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.สกันธ์ ภู่งามดี
12. รองศาสตราจารย์ ดร.จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง
13. รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วัฒนกิจ
15. รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา สุนทรานนท์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง
17. รองศาสตราจารย์ ดร.ตฤณ กิตติการอำพล
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล ชีระวิญญู
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี พรธารามพงศ์
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดอรุณสุขศรี
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร ท้ายบุรินทร์
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี บุญเสริม
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา มโนพิบูลย์
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล ทิพย์รัตน์
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประหยัด ศุภจิตรา
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติพงษ์ ศรีจันทิก
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.โสภณ ลาวรรณ
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประณต มีสอน
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รามสุร สัตถายัน
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพิ่มศักดิ์ สุวรรณทัต
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัญ ศรีพิชญ์ตระกูล
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษม อมันตกุล
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันสนีย์ จะสุวรรณ
37. อาจารย์ ดร.ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

38. อาจารย์ ดร.ไพโรจน์ ทองคำสุก

หน้าที่

1. พิจารณาประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความวิชาการและบทความวิจัย
2. ให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้บทความวิชาการและบทความวิจัย
3. ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนการดำเนินงานการจัดทำวารสารศิลปปริทัศน์

กองการจัดการ

1. นางสาวชญาภา แจ่มใส	หัวหน้าสำนักงานคนบตี
2. นางสาวพัทธนันท์ ฤกษ์เกษภาพ	หัวหน้าฝ่ายพัฒนางานวิจัยและบริการวิชาการ
3. นางสาวกัญญาณี พ่วงเสื่อ	นักวิชาการศึกษา
4. นายฉัตร สุกรินทร์	นักวิชาการศึกษา
5. นางสาวศศนันท์ รัตนภรณ์พิศิษฐ์	นักวิชาการศึกษา
6. นางสาววราภรณ์ ไชยพร	นักวิชาการคอมพิวเตอร์
7. นางสาวภัทราภรณ์ สดแสงจันทร์	นักประชาสัมพันธ์
8. นางสาวอรรณจิรา สงจันทร์	นักวิชาการเงินและบัญชี

หน้าที่

1. ประสานงานการปฏิบัติการงานอำนวยความสะดวก และสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำวารสารศิลปปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. ดำเนินการจัดทำวารสารวิชาการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและได้มาตรฐานตามศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
3. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุทงนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2160 1389-94 ต่อ 119

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปปริทัศน์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความ จำนวน 17 เรื่อง ได้แก่ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”, ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย, นวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ด้วยแนวคิด BCG, กระบวนทำรำชุดเลือกคู่ในละครเรื่องมโนห์รา ตอน พระสุธนเลือกคู่ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, จาก BANGKOK NOTES สู่ TOKYO NOTES:การดัดแปลงบทละครของ ORIZA HIRATA สู่บริบทไทยร่วมสมัย, นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา, อัตลักษณ์ภูมิปัญญาในผ้าทอไทพวนสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์, การศึกษาหาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกายของกลุ่มเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนา ผลงานประติมากรรมสำหรับบำบัดเด็กพิเศษ, HOTEL PERSONNEL UNIFORM IDENTITY AFFECTED BY THE COVID-19 (A CASE STUDY OF LET'S SEA HUA HIN AL FRESCO HOTEL.), A STUDY ON THE CHARACTERISTICS OF FOLK TAOISM MUSIC IN HUNAN PROVINCE OF CHINA-TAKING THE RITUAL MUSIC OF ZHENGYI TAOISM IN NANYUE AS AN EXAMPLE, “COVERED SINGING” AND VOCAL MUSIC TEACHING FOR MALE ADOLESCENT, THE ART OF RUICHANG PAPER CUT: TECHNIQUES, THEMES, AND COMPOSITIONAL FORMS, CHINA'S LUSHAN CITY IMAGE DESIGN TO PROMOTE TOURISM, ENHANCING ELDERLY LIVING SPACES THROUGH INTERIOR DESIGN: A CASE STUDY IN JIUJIANG CITY, CHINA, LANTERN IN NANJING, CHINA: CULTURAL DIMENSION AND INHERITANCE, THE CULTURAL DIMENSION OF LUSHAN POETS: SEEKING SOUVENIR PRODUCTS IN LUSHAN CHINA, ANALYSIS OF THE COMPOSITION OF TRADITIONAL VILLAGE IMAGE FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURAL LANDSCAPE - A CASE STUDY OF VILLAGES IN HUANG HE VALLEY IN WESTERN HENAN REGION, CHINA

สำหรับวารสารในปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ. 2567 กำลังเปิดรับผลงานเพื่อตีพิมพ์ จึงขอเชิญผู้สนใจ นักวิจัย อาจารย์ และนักศึกษา ส่งผลงานในลักษณะของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยมาตีพิมพ์ในวารสารนี้ โดยบทความจะได้รับการประเมินคุณภาพจากกองบรรณาธิการ และพิจารณากลับกรอง (Peer review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิตามสาขาที่เกี่ยวข้อง บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในนามของกองบรรณาธิการ ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิการบดี ท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา ท่านผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านผู้นำเสนอบทความ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนวารสารศิลปปริทัศน์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพงศ์ อินแก้ว)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

บรรณาธิการวารสารศิลปปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

สารบัญ

THAI ARTICLES

- 1 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”
CREATIVE DANCE "NATTAYA SATTABUT"
พรรณพัชร วิชาสวัสดิ์
- 18 ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
A STUDY CULTURAL OF MON IDENTITY FOR APPLIED IN CONTEMPORARY
PRODUCT DESIGN
สรเรณีย์ สังขติği จตุรงค์ เลหาเพ็ญแสง สุธาสินน์ บุรีคำพันธุ์
- 33 นวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ด้วยแนวคิด BCG
HEMP TEXTILE INNOVATION WITH BCG. CONCEPT
สุวิธ สาดสังข์ พัดชา อุทิศวรรณกุล
- 45 กระบวนท่ารำขัดเลือกคู่ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ หลักสูตรศึกษาศาสตร
บัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
THE CHOREOGRAPHY OF RUM SAAD IN DANCE DRAMA “MANORA”,
EPISODE: PHRA SUTHON CHOOSES A PAIR BACHELOR OF EDUCATION
PROGRAM IN THAI DANCE EDUCATION, BUNDITPATANASILPA INSTITUTE
จุฑารัตน์ บำรุงธนทรัพย์
- 57 จาก BANGKOK NOTES สู่ TOKYO NOTES: การดัดแปลงบทละครของ ORIZA HIRATA สู่
บริบทไทยร่วมสมัย
FROM TOKYO NOTES TO BANGKOK NOTES: THE TRANSCULTURAL ADAPTATION
OF ORIZA HIRATA’S PLAY IN THAI CONTEMPORARY CONTEXT
สาวิตา ดิถียนต์
- 70 นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา
INNOVATION FROM THE DEVELOPMENT OF NELUMBO NUCIFERA GAERTN
FIBER USING PLASMA PROCESS
เอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล, พัดชา อุทิศวรรณกุล

สารบัญ

- 81 อัตลักษณ์ภูมิปัญญาในผ้าทอไทพวนสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์
THE IDENTITIES OF WISDOM IN TAI PHUAN WOVEN FABRICS TO PRODUCTS DESIGN.
- ชูกีเกียรติ อนันต์เวทยานนท์ กิตติสันต์ ศรีรักษา วีระยุทธ เฟื่องชัย
- 94 การศึกษาหาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกายของกลุ่มเด็กพิเศษ ในศูนย์
การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนา ผลงาน
ประติมากรรมสำหรับบำบัดเด็กพิเศษ
THE STUDY OF PHYSICAL DEVELOPMENT NEEDS OF SPECIAL CHILD AT SPECIAL
EDUCATION CENTER, (NORTHERN, SOUTHERN AND NORTHEASTERN) TO
DEVELOP THE THERAPEUTIC SCULPTURE FOR SPECIAL CHILD
ตฤณ กิตติการอำพล

ENGLISH ARTICLES

- 106 HOTEL PERSONNEL UNIFORM IDENTITY AFFECTED BY THE COVID-19
(A CASE STUDY OF LET'S SEA HUA HIN AL FRESCO HOTEL.)
Supawadee Juysukha Chanoknart Mayusoh Suwit Sadsunk Tuenta
Pornmuttawarong Siratcha Samleethong Taechit Cheuypoung
- 115 A STUDY ON THE CHARACTERISTICS OF FOLK TAOISM MUSIC IN HUNAN
PROVINCE OF CHINA-TAKING THE RITUAL MUSIC OF ZHENGYI TAOISM IN
NANYUE AS AN EXAMPLE
Li Gang Panya Roongruang
- 123 “COVERED SINGING” AND VOCAL MUSIC TEACHING FOR MALE ADOLESCENT
Wang Yibo Sakchai Hiranraks
- 129 THE ART OF RUICHANG PAPER CUT: TECHNIQUES, THEMES, AND
COMPOSITIONAL FORMS
Chenhui Wu
- 138 CHINA’S LUSHAN CITY IMAGE DESIGN TO PROMOTE TOURISM
Xiaohong Deng¹, Chanoknart Mayusoh², Pisit Puntien
- 152 ENHANCING ELDERLY LIVING SPACES THROUGH INTERIOR DESIGN: A CASE
STUDY IN
JIUJIANG CITY, CHINA
Kang Zhou Chanoknart Mayusoh Pisit Puntien

สารบัญ

163	LANTERN IN NANJING, CHINA: CULTURAL DIMENSION AND INHERITANCE Qian Zhao Chanoknart Mayusoh Pisit Puntien
173	THE CULTURAL DIMENSION OF LUSHAN POETS: SEEKING SOUVENIR PRODUCTS IN LUSHAN CHINA Wei Wu Pisit Puntien Chanoknart Mayusoh
180	ANALYSIS OF THE COMPOSITION OF TRADITIONAL VILLAGE IMAGE FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURAL LANDSCAPE - A CASE STUDY OF VILLAGES IN HUANG HE VALLEY IN WESTERN HENAN REGION, CHINA Sai Yin Pisit Puntien Chanoknart Mayusoh

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” CREATIVE DANCE "NATTAYA SATTABUT"

พรรณพัชร วิชาวาสดี

Pannapat Wichasawat

สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Dramatic Arts and Drama Faculty of Humanities & Social Sciences Phranakhon Rajabhat University

(Received : January 31, 2022 Revised : March 8, 2022 Accepted : May 9, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความสำคัญของดอกบัวในพระพุทธศาสนาและนำข้อมูลมาสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหาองค์ประกอบการแสดงและแนวคิดจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ โดยใช้รูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ที่มีการศึกษาข้อมูลจาก เอกสารทางวิชาการ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย ซึ่งนำข้อมูลมาตรวจสอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ คือ 1) บทการแสดงแบ่งออกเป็น 3 องค์ คือ องค์ 1 การเกิดขึ้น องค์ 2 การเปลี่ยนแปลง และองค์ 3 การคงอยู่ 2) นักแสดง ใช้นักแสดงหญิงจำนวน 8 คน มีทักษะความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยและสามารถสื่อสารอารมณ์ผ่านลีลานาฏศิลป์ไทย 3) ลีลานาฏศิลป์ ใช้ลีลานาฏศิลป์ไทยในการนำเสนอ 4) ดนตรีประกอบการแสดง ใช้เสียงของเครื่องดนตรีไทยมาประกอบลีลานาฏศิลป์ 5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย ใช้รูปแบบนาฏศิลป์ไทยให้มีความเรียบง่ายผ่านการใช้สีขาวและชมพู มีการลดทอนเครื่องประดับ 6) อุปกรณ์ประกอบการแสดง ใช้ดอกบัว ใบบัว และกลีบบัว ที่สื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา 7) พื้นที่การแสดง แบ่งพื้นที่การแสดงออกเป็น 9 ส่วน ตามตำแหน่งของผู้แสดง และ 8) การออกแบบแสง ใช้แสงแดดจากธรรมชาติ นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ 3 ประการ คือ 1) การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในงานนาฏศิลป์ 2) การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ และ 3) การคำนึงถึงทฤษฎีนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ทั้งนี้การวิจัยในครั้งนี้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์มาบูรณาการร่วมกับศาสตร์แขนงอื่น ๆ ซึ่งเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนเป็นแนวทางในการต่อยอดและพัฒนาผลงานนาฏศิลป์ต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์, นาฏยสัตตบุษย์, ดอกบัว

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the importance of The Lotus flower to Buddhism and to analyzed all data into Thai dance art choreography, that had a reason to found the pattern and concept after choreographed Thai dance from did qualitative research and creative research by studying academic articles, surveying, interviewing, observations, seminars, and researcher personal experience that would examine, synthetic analysis the data and then choreographed the dance.

The findings revealed that Thai dance choreography patterns were separating into 8 parts; 1) The performance divided into 3 Acts; Act 1 Nativity, Act 2 Metamorphosis and Act 3 Persistence. 2) Performed by 8 actress who's good skills at Thai dance and could express feelings though the choreographed dance. 3) Thai dance style; danced with Thai dance choreography. 4) Background Music; chose Thai musical instruments to perform Thai dance style. 5) The costume design; Thai traditional simple pattern in pink and white tones and use less of accessories. 6) Performance props; lotus flowers, lotus leaves and lotus petals to communication the meaning honestly. 7) Performance area; divided into 9 parts according to performers' positions. 8) Lighting design; natural light. In addition, researcher got 3 concepts after choreographed Thai dance choreography; 1) Regarding creativity in Thai dance choreography. 2) Considering to use

symbols in Thai dance choreography. 3) Considering about Dance, music and art theory. Thus this research was gather Thai dance style knowledge then integrated with other knowledge that was an academic improvement to create Thai dance style performance and to extend and expand Thai dance style in the future.

Keywords : Creative, Nattaya Sattabut, Lotus

บทนำ

วิถีชีวิตคนไทยกับดอกบัวมีบทบาทเชื่อมโยงกันอย่างยาวนาน โดยเฉพาะในพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบัน เหตุด้วยปัจจัยหลายประการหนึ่งในนั้นคือพระพุทธศาสนา ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างยาวนาน ส่งผลให้ดอกบัวมีความนิยมใช้ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาได้รับการถ่ายทอดค่านิยม และทัศนคติว่าดอกบัวเป็นไม้มงคลเป็นสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนาที่มีความเชื่อมโยงความเชื่อกับวิถีชีวิตไทยเป็นอย่างมาก อันมีวิถีทางการดำรงชีวิตที่สงบเรียบง่ายแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของเหล่าพืชพันธุ์ของดอกบัวที่มีสายพันธุ์จำนวนมาก ซึ่งอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ มีการสร้างสัมพันธ์เชื่อมโยงวิถีชีวิตกับดอกบัว การดำรงชีวิตสร้างสัมพันธ์แห่งมิติในความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ใช้ดอกบัวเป็นตัวการเชื่อมโยงให้ผูกพันกับสิ่งต่าง ๆ มากมาย เช่น ดอกบัวตูม ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนหัวใจอันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของคน (พิน ดอกบัว, 2542: 78) ตำนานประวัติศาสตร์ สถานที่ จารีตประเพณี การสร้างสรรค์งานในแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม การใช้ดอกบัวเป็นแนวคิดการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ดอกบัวยังมีบทบาทอย่างมากตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา โดยนำดอกบัวไปเป็นองค์ประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรมเพื่อให้เกิดคุณค่าความงามและแฝงด้วยหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สืบทอดคำสอนต่อมา

บทบาทของดอกบัวที่มีคุณค่าความงามและแฝงด้วยหลักธรรม ในงานทางด้านนาฏศิลป์การสร้างสรรค์งานเกี่ยวกับดอกบัวนั้นมีมาก่อนหน้านั้น แต่พบว่าเป็นการศึกษาวิจัยด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา ขนบธรรมเนียมในการแสดง ส่วนน้อยที่เป็นการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบระเบียบแบบแผน สามารถเชื่อถือได้ในแวดวงวิชาการ หรือแม้กระทั่งในงานสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เองก็ตาม มุมมองที่ถูกอธิบายทางความสำคัญของบัวในพระพุทธศาสนานั้นก็แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจจะพิจารณาถึงเหตุผล วิธีการนำเสนอ ยังขาดความแปลกใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องด้วยในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเด็นความสำคัญของดอกบัวเป็นสัญลักษณ์แห่งการเริ่มต้นของกับใหม่ในคัมภีร์โลกสันฐาน เชื่อมโยงให้เข้ากับบริบททางสังคมได้อย่างหลากหลาย ประกอบกับความเชื่อดอกบัวและใบบัวเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ การกำเนิดของดอกบัวที่แม่อยู่ในเปลือกตมอันสกปรก แต่ก็สามารถหักล้างพันธุกรรมและผลิดอกขึ้นเหนือน้ำ งามผุดผ่องสะอาดปราศจากมลทินส่งกลิ่นหอมพึงจรรจงใจและในการกำเนิดของดอกบัวทำให้ได้รับยกย่องว่าเป็นสิ่งที่พิเศษจึงได้รับการเปรียบเทียบกับธรรมอันประเสริฐและหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาองค์ประกอบการแสดงและแนวคิดการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ให้เข้ากับศักยภาพ ความสามารถ ภูมิปัญญา เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาคำประกอบการแสดงจากการการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”
2. เพื่อศึกษาแนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”

ระเบียบวิธีวิจัย

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ด้านเนื้อหา ศึกษาความสำคัญของบัวในพระพุทธศาสนา เรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ และวิถีชีวิตคนไทยที่มีต่อบัวซึ่งงานวิจัยฉบับนี้ต้องการนำเสนอการแสดงในการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ที่สะท้อนความสำคัญของบัวในพระพุทธศาสนาและวิถีชีวิตไทยที่มีต่อบัว โดยใช้รูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์

1.2 ด้านเวลา การเก็บข้อมูลใน พ.ศ. 2562 - 2564 ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูล ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลสังเคราะห์ วิเคราะห์ รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลการออกแบบการแสดงและจัดการแสดงสู่สาธารณชน

1.3 ด้านบุคคล ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ให้ข้อมูลซึ่งแบ่งบุคคลออกเป็น 2 กลุ่ม ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ วิถีชีวิต และดอกบัวในพระพุทธศาสนา และผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

2. การดำเนินการวิจัย การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัยและเครื่องมือที่ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และบทความวิชาการต่าง ๆ เรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ วิถีชีวิตคนไทยที่มีต่อดอกบัว และหลักการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยจัดแบ่งข้อมูลตามประเภทลักษณะของเนื้อหา

2.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในหลากหลายสาขา โดยการดำเนินการสัมภาษณ์มีการสัมภาษณ์แบบเดี่ยว และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม สัมภาษณ์แบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มดังนี้ คือ บุคคลทั่วไป สัมภาษณ์แบบเจาะจงเลือกบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ วิถีชีวิตคนไทยที่มีต่อดอกบัว ผู้วิจัยได้พิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยใช้ประเด็นคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไว้ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับดอกบัว และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์

2.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ผู้วิจัยได้กำหนดการเข้าร่วมสัมมนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้เพื่อเป็นแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ประสบการณ์ ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นำข้อมูลแนวคิดมาใช้ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการจัดการแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ประสบการณ์วันที่ 23 พฤศจิกายน 2563 ณ ห้องประชุมชั้น 6 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ 4 รายนาม ดังต่อไปนี้

- 1) อาจารย์ธัญญา พวงประยงค์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย-ละคร)
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ไม้เจริญ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย
- 3) รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร.บุปผาชาติ อุบลรัตน์กร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย
- 4) รองศาสตราจารย์ สมชาย พูลพิพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย

ภาพที่ 1: ภาพผู้ทรงคุณวุฒิถ่ายภาพร่วมกับผู้สร้างสรรค์ผลงานและนักแสดง
ที่มา: พรณพัชร วิชาสวัสดิ์, 2563

การจัดการแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ประสบการณ์วันที่ 23 พฤศจิกายน 2563 ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อาจารย์ธัญญา พวงประยงค์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย-ละคร) ได้แสดงความคิดเห็นว่า “การสร้างสรรค์ชุดนี้ควรมีทำในช่วงทำนองให้มีความชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น เนื้อเรื่องต้นตำนานจักรวาลการเกิดโลก แนะนำให้ปรับทำเป็นการสไลด์เท้าเคลื่อนที่เป็นวงกลม เพื่อสื่อถึงจักรวาลที่หมุนรอบตัวเองอยู่เสมอและภาพจบให้ปรับเปลี่ยนให้เป็นภาพดอกบัวที่ลอยอยู่เหนือน้ำ คล้ายกับดอกบัวที่ลอยอยู่ในสระ” (ธัญญา พวงประยงค์, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2563) ซึ่งผู้วิจัยได้นำการเคลื่อนที่เป็นวงกลมมาปรับใช้ในการแสดงองค์ที่ 1 การเกิดขึ้น

2.4 สื่อสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาสื่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ในด้านต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ละคร สื่อออนไลน์ การแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นด้านเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องเรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ วิถีชีวิตคนไทยที่มีต่อดอกบัว

2.5 ข้อมูลภาคสนาม การสำรวจข้อมูลภาคสนามเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและร่วมกิจกรรมการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์กับสถาบันการศึกษา กลุ่มองค์กรอิสระ รวมทั้งลงพื้นที่สำรวจแหล่งเรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ วิถีชีวิตคนไทยที่มีต่อดอกบัว

2.6 ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย ผู้วิจัยกำหนดการนำประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยที่ผ่านมาในอดีตในฐานะผู้ออกแบบการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ผู้ช่วยผู้ออกแบบ และในฐานะเป็นนักแสดงเอง มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

2.7 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์มาตรฐานศิลปินมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อสร้างมาตรฐานให้กับศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานกับงานวิจัยสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ในครั้งนี้

ผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยสร้างสรรค์ โดยมีผลที่ได้จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบการแสดงจากการการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ผู้วิจัยค้นหาคำประกอบการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ผ่านองค์ประกอบการแสดง 8 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การออกแบบบทการแสดง ผู้วิจัยนำแนวคิดการกำเนิดของดอกบัวสัตตบุษย์ซึ่งปรากฏว่าเป็นสัญญาณแห่งการเริ่มต้นซึ่งจะมีดอกบัวสัตตบุษย์เกิดขึ้นก่อนเสมอจึงได้นำลักษณะสามประการของสังขารมาเป็นแบ่งตามองค์การแสดงทั้งหมดองค์ 3 องค์ องค์ 1 การเกิดขึ้น การเริ่มต้นของชีวิตกล่าวถึงสัตตบุษย์ที่ถือว่าเป็นดอกบัวประเสริฐกว่าดอกไม้อื่นทั้งปวง เมื่อเกิดดอกบัวขึ้นเมื่อใดถือว่าเป็นสัญญาณแห่งการเริ่มต้นของกับใหม่ องค์ 2 การเปลี่ยนแปลง นำเสนอสัญญาณของดอกบัว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ การกำเนิดของบัวที่มียอดในเปลือกตามอันสกปรก แต่ก็สามารถหักฟันทิ้งก้านใบและผลิดอกขึ้นเหนือน้ำ งามผุดผ่อง สะอาดปราศจากมลทินส่งกลิ่นหอมฟุ้งจรูญใจ องค์ 3 การคงอยู่ นำเสนอวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนไทย ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของดอกบัวที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจนสืบมาเป็นประเพณีที่ใช้ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์

1.2 การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงผู้หญิงมีทักษะความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยและสามารถสื่อสารอารมณ์ในการแสดงได้ ซึ่งการคัดเลือกนักแสดงที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดประกอบไปด้วยนักแสดงหญิงจำนวน 8 คน คำนึงถึงคุณสมบัติและลักษณะของนักแสดงที่ดี เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การอุทิศตนในการฝึกซ้อม และความพยายามมุ่งมั่น เป็นต้น อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักแสดงที่ผู้วิจัยคาดหวัง ทั้งนี้เพราะนักแสดงเป็นองค์ประกอบในการแสดงนาฏศิลป์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลให้งานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์สามารถดำเนินไปสู่ความสำเร็จได้

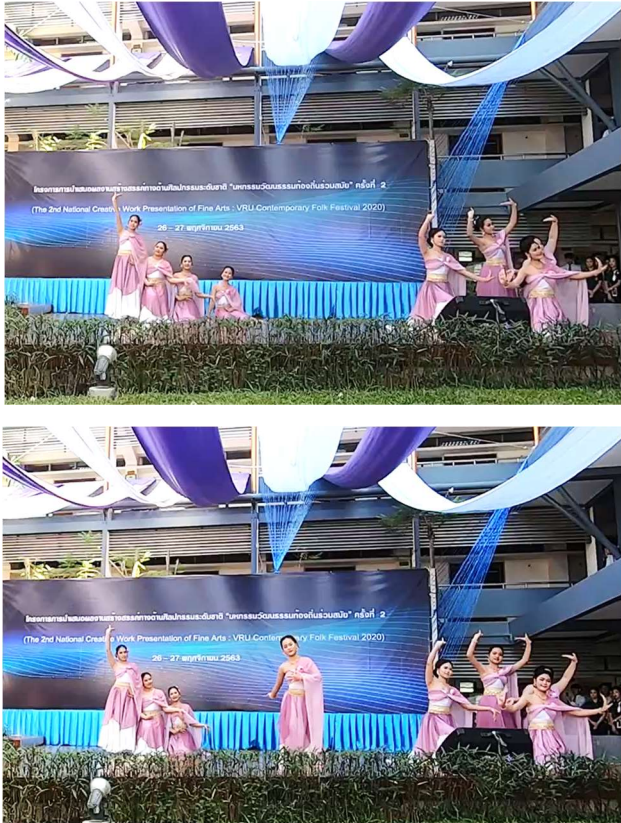
1.3 การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้นำนาฏศิลป์ไทยและจังหวะในการเคลื่อนไหวมาออกแบบลีลานาฏศิลป์ สามารถแบ่งประเภทของท่ารำนนาฏศิลป์ไทยออกเป็น 4 ประเภท คือ ท่ารำจากเพลงรำแม่บทใหญ่ เพลงรำแม่บทเล็ก ท่าอาภักปกริยา ท่ากิริยาอารมณ และท่าที่เกิดจากจินตนาการ โดยผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดไว้ตามองค์การแสดง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การออกแบบลีลานาฏศิลป์การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”

องค์ 1 การเกิดขึ้น	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายเพิ่มเติม
	เกริ่นนำก่อนเข้าการแสดง นักแสดงปรากฏตัวจากทางด้านซ้ายและขวาของเวที ใช้ลีลาการเคลื่อนไหวด้วยเทคนิคนาฏศิลป์ไทย ผสมผสานลีลาการวาดแขนซ้ายและขวาด้วยเทคนิคของนาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยสื่อความหมายสัญลักษณ์ของรูปทรงของดอกบัว ด้วยการใช้นิ้วที่โค้งงอเป็นวงกลมตรงกับเนื้อเรื่อง ตันตำนานจักรวาลการเกิดโลก “ ไร่ ทุก ช โศกโลกสัณฐานขานกล่าวไว้ไฟประลัยกัลป์ดับลั่นไป ” เวหาใหญ่ให้มิดมิดสนิทนาน
	ผู้วิจัยสื่อความหมายเล่าเรื่องตามเนื้อเรื่อง พิรุณหลั่งทั้งพิภพจบดินฟ้า น้ำไหลป่าหนักหนามหาศาลพระพายพัดซัดตะล่อมกล่อมชลธารลาศัยในจักรวาลแห่งวดไปซึ่งเป็น ” ปรากฏการณ์ของธรรมชาติที่กล่าวถึงต้นตำนานของการเกิดดอกบัว

องค์ 1 การเกิดขึ้น	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายเพิ่มเติม
	ผู้วิจัยนำเสนอประเด็น การกำเนิดของดอกบัวสัตตบพูนย์ แบ่งนักแสดงออกเป็นกลุ่มพระจันทร์ และกลุ่มพระอาทิตย์ นักแสดง 1 คนเป็นดอกบัวสัตตบพูนย์อยู่ตรงกลางเวที ลีลา การเคลื่อนไหวใช้เทคนิคนาฏศิลป์ไทย ซึ่งตรงกับเนื้อร้อง เป็นแผ่นดินพสุธามหาสวรรค์“ เกิดพระจันทร์พระ อาทิตย์สว่างไสว สัตตบพูนย์กอบัวเกิดก่อนใคร ใ เป็ น ”สัญญาณเริ่มต้นใหม่ในโลกา

องค์ 2 การเปลี่ยนแปลง

ภาพประกอบการแสดง

คำอธิบายเพิ่มเติม

ผู้วิจัยนำเสนอการกำเนิดของดอกบัวสดตบุงษ์ โดยการใช้นักแสดงรวมกลุ่มกันเป็นดอกบัวสดตบุงษ์ที่กำลังเบ่งบาน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ การกำเนิดของบัวที่แม้อยู่ในเปลือกตมอันสกปรก แต่ก็สามารถหลีกพ้นจากนั้นและผลิดอกขึ้นเหนือน้ำ งามผุดผ่อง สะอาดปราศจากมลทินส่งกลิ่นหอมพุ่งจรัสใจ โดยลีลาการเคลื่อนไหวใช้เทคนิคนาฏศิลป์ไทย

องค์ 3 การคงอยู่	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายเพิ่มเติม
	ผู้วิจัยนำเสนอความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจนสืบมาเป็นประเพณีที่ใช้ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ การไปวัด หรือประเพณีต่าง ๆ ใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงดอกบัว ใบบัว และกลีบดอกบัว เป็นสัญลักษณ์แทนพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของดอกบัวที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจนสืบมาเป็นประเพณีที่ใช้ดอกบัว ปรากฏอยู่ในการแสดง องค์ 3 การคงอยู่
	นำเสนอดอกบัวที่ลอยเหนือน้ำ งามผุดผ่อง สะอาดปราศจากมลทินส่งกลิ่นหอมฟุ้งจรุงใจดอกบัวที่ลอยอยู่ในสระน้ำ

ที่มา : พรรณพัชร วิชาสวัสดิ์, 2563

1.4 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความเหมาะสมกับลีลาท่าร่ายรำไทยและใช้ความเรียบง่ายในการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยออกแบบเกาเขอกและสไบ อีกทั้งสีของเครื่องแต่งกายเป็นสีขาวและสีชมพู มีการลดทอนเครื่องประดับ เพื่อสื่อถึงความเรียบง่ายในรูปแบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจมาจาก

สิ่งเร้าการมองเห็น (Visual Stimuli) จากสีของดอกบัวสัตตบพูน โดยในการออกแบบได้คำนึงถึงขนาดความยาว ความสะดวกในการเคลื่อนไหว ดังที่ ธารกร จันทะสาโร อธิบายการออกแบบเครื่องแต่งกายในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา ไว้ว่า

การออกแบบเครื่องแต่งกายนาฏศิลป์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา ผู้สร้างสรรค์ผลงานใช้เรื่องของสีและสัญลักษณ์มาเป็นสื่อในการนำเสนอสีขาวยุค สีและลักษณะของกลีบดอกที่แผ่ขยาย ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากสิ่งเร้าการมองเห็น (Visual Stimuli) ในการออกแบบคำนึงถึงขนาด ความยาว ความสะดวกในการเคลื่อนไหว การระบายอากาศและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างลีลานาฏศิลป์กับการออกแบบเครื่องแต่งกาย (ธารกร จันทะสาโร, 2557: 221)

ภาพที่ 2 เครื่องแต่งกายการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบพูน”
 ที่มา: พรณพัชร วิชาสวัสดิ์, 2563

1.5 การออกแบบดนตรีประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยการประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ ออกแบบดนตรีและเสียงจากเครื่องดนตรีไทยมาประกอบการแสดง ประกอบไปด้วย ซอสามสาย ขลุ่ย กลอง สี่ปี ซอด้ ขลุ่ย ฉิ่งและกลอง ตลอดจนได้ออกแบบการบรรเลงจังหวะดนตรีให้มีความสอดคล้องตามลีลาการเคลื่อนไหวของนักแสดง โดยเนื้อเพลงแบ่งออกเป็น 3 องค์การแสดงตามการออกแบบบทการแสดงข้างต้น ในแต่ละองค์ประกอบด้วยเนื้อร้องและจังหวะดนตรี เนื้อเพลง นาฏยสัตตบพูน ท่อนเกริ่นนำ มีทั้งหมด 3 บทร้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ต้นตำนาน จักรวาล การเกิดโลก	ไร้ทุกข์โศก โลกสัณฐาน ขานกล่าวไว้
ไฟประลัย กัลป์ดับ ลับสิ้นไป	เวหาใหญ่ ให้มีมิติ สนิทนาน
พริ้วหลัง ทั้งพิภพ จบดินฟ้า	น้ำไหลป่า หนักหนา มหาศาล
พระพายพัด ชัดตะล่อม กล่อมชลธาร	ชลาลัย ในจักรวาล แห่งงวดไป
เป็นแผ่นดิน พสุธา มหาสวรรค์	เกิดพระจันทร์ พระอาทิตย์ สว่างไสว
สัตตบพูน กอบัว เกิดก่อนใคร	เป็นสัญญาณ เริ่มต้นใหม่ ในโลกา

ดนตรีประกอบการแสดงในท่อนเกริ่นนำ ใช้เครื่องดนตรีประกอบด้วยฉิ่งตีอัตราชั้นเดียว เพื่อเป็นเล้าอารมณ์ ทำให้การแสดงน่าสนใจ เมื่อเข้าท่อนร้องพอจึงเป็นเปลี่ยนอัตราจังหวะ 2 ชั้นปกติ ซึ่งในแต่ละองค์จะใช้อัตราจังหวะดนตรีที่แตกต่างกันไป องค์ 1 การเกิดขึ้นอัตราจังหวะ 2 ชั้น องค์ 2 การเปลี่ยนแปลงอัตราจังหวะสองชั้น และองค์ 3 การคงอยู่อัตราจังหวะชั้นเดียว

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เพิ่มเสียงกลอง ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กำหนดจังหวะ หน้าทับ จังหวะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นหน้าทับพิเศษ เพื่อสร้างอารมณ์ผสมผสานไปกับทำนองโดยใช้กลองแขก และตะโพน ในขณะที่นักแสดงเคลื่อนไหว ส่งผลให้จังหวะของกลองและท่าทางการเคลื่อนไหวมีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งผลให้การแสดงมีความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

อีกทั้งผู้วิจัยยังได้เพิ่มฉิ่งและกลองในช่วงการแสดงทั้ง 3 องค์ โดยผู้วิจัยออกแบบให้เสียงฉิ่งมากำกับจังหวะ ในขณะที่นักแสดงกำลังเคลื่อนไหว พร้อมทั้งได้ใช้เสียงกลองเข้าผสม เพื่อสื่อถึงการหยุดนิ่งของนักแสดงโดยผู้วิจัยนำเสียงกลองเข้ามาใช้ เพื่อต้องการกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของนักแสดงและผู้ชมไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสียงของกลองเข้ามาผสมผสานกับเสียงกำกับจังหวะของฉิ่งเพื่อเพิ่มเติมให้เพลงมีมิติมากขึ้น ซึ่งเป็นการประพันธ์เพลง “นาฏยสัตตบุษย์” ขึ้นใหม่มีการนำทำนองเพลงระบำ ซึ่งใช้วิธีประพันธ์จากกระบวนการคิด 2 ประเภทคือ การใช้ทำนองเดิมมายืดขยายหรือตัดทอนจนเกิดเป็นเพลงใหม่จากการใช้จินตนาการตามเรื่องราวจากใจไทย หรือแนวคิดตามบทการแสดงข้างต้น

1.6 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยออกแบบอุปกรณ์โดยใช้ ใบบัว ดอกบัวและกลีบบัว ซึ่งเป็นดอกไม้ที่มีความบริสุทธิ์ สะอาด จึงเป็นเครื่องเตือนใจว่าเรามีพระรัตนตรัยคำจุนอยู่ในจิตใจ ดอกบัวจึงมีความหมายแห่งพระรัตนตรัย (ฤดีรัตน์ ภายราช, 2540, 61) ผู้วิจัยใช้แทนความหมายของความดีเพื่อใช้เตือนสติ ใบบัวเพื่อให้เกิดนัยยะความเชื่อมโยงในการสร้างมิติเสมือนจริงของการแสดง และการสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับบทการแสดง ทฤษฎีสัญญาวิทยาในแบบความหมายโดยนัย (Connotative meaning) โดยเลือกประเด็นที่คนไทยใช้กับความหมายของดอกบัว หรือองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของดอกบัว เช่น ดอกบัวแทนการรองรับ ดอกบัวแทนความดีธรรม พุทธศาสนา กลีบบัวแทนความนุ่มนวลของพระธรรมคำสอน (กิตติกรรณ์ นพุดมพันธุ์ 2554, 91)

ตารางที่ 2 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงการสร้างสรรค่านาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”

ภาพและคำอธิบาย	การสื่อสารความหมาย
 ใบบัว	เพื่อให้เกิดนัยยะความเชื่อมโยงในการสร้างมิติเสมือนจริงของการแสดงและการสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับบทการแสดง
 ดอกบัว	ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์แทนพระพุทธศาสนาผู้วิจัยนำเสนอประเด็นวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงศาสนากับวิถีชีวิตคนไทย ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของดอกบัวที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจนสืบมาเป็นประเพณีที่ใช้ดอกบัว ปรากฏอยู่ในการแสดง องค์ 3 การคงอยู่
	กลีบบัว เป็นดอกไม้ที่มีความบริสุทธิ์ สะอาด จึงเป็นเครื่องเตือนใจว่าเรามีพระรัตนตรัย คำจุนอยู่ในจิตใจ ดอกบัวจึงมีความหมายแห่งพระรัตนตรัย

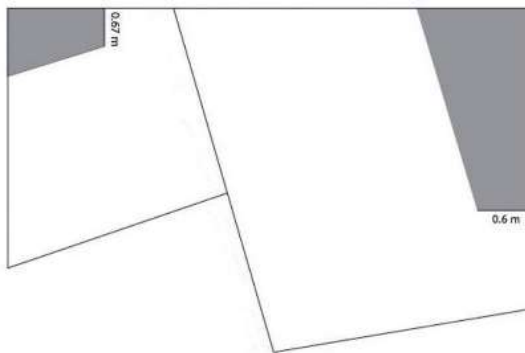

ภาพและคำอธิบาย	การสื่อสารความหมาย
กลีบบัว	

ที่มา: พรรณพชร วิชาสวัสดิ์, 2563

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้วิจัยออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” สื่อสารความหมายของอุปกรณ์นั้น ๆ และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แต่ละองค์การแสดง ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์จากทฤษฎีสัญญาวิทยา ในแบบความหมายโดยนัย (Connotative meaning) เลือกใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง ใบบัว ดอกบัว และกลีบบัว สามารถสื่อสารได้อย่างตรงไปตรงมา

1.7 การออกแบบพื้นที่การแสดง ผู้วิจัยออกแบบพื้นที่การแสดง โดยแบ่งพื้นที่การแสดงออกเป็น 9 ส่วน ออกแบบตำแหน่งของผู้แสดง นอกจากนี้ยังนำการจัดวางองค์ประกอบทางด้านความสมดุลของตำแหน่งนักแสดงมาออกแบบพื้นที่ในครั้งนี้ โดยการกำหนดให้ผู้แสดงมีบทบาทที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นพระอาทิตย์ พระจันทร์ และกอบัว เป็นต้น

ภาพที่ 3: พื้นที่เวทีการแสดงลานหน้าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่มา: พรรณพชร วิชาสวัสดิ์, 2563

ตารางที่ 3 การออกแบบพื้นที่การแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์”

อัฟสเตจ ไรท์)Upstage Right (	อัฟสเตจ เซ็นเตอร์)Upstage Center (	อัฟสเตจ เลฟท์)Upstage Left (
เซ็นเตอร์สเตจ ไรท์)Center Stage Right (	เซ็นเตอร์สเตจ เซ็นเตอร์)Center Stage Center (	เซ็นเตอร์สเตจ เลฟท์)Center Stage Left (
ดาวน์สเตจ ไรท์)Downstage Right (	ดาวน์สเตจ เซ็นเตอร์)Downstage Center (	ดาวน์สเตจ เลฟท์)Downstage Left(

ที่มา : พรรณพชร วิชาสวัสดิ์, 2563

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการจัดวางตำแหน่งของนักแสดงไม่ให้เกิดการทับซ้อนกัน ซึ่งหากตำแหน่งของนักแสดงมีการทับซ้อนกันอาจส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการรับชมการแสดง

1.8 การออกแบบแสง ผู้วิจัยการออกแบบแสงที่มีการนำเสนออย่างตรงไปตรงมาตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยออกแบบแสงโดยใช้แสงแดดจากธรรมชาติ เปรียบเสมือนเรื่องความสำคัญของพุทธศาสนาสถานที่กล่าวว่า ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต (ปัน-ยา-โล-กัต-สะ-มิ-ปัด-โช-โต) ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก กล่าวว่

“ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต (ปัน-ยา-โล-กัต-สะ-มิ-ปัด-โช-โต) แปลว่า ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลกหมายความว่า ปัญญาทางโลกนี้เกิดหรือมีได้จากการศึกษาเล่าเรียน แต่ปัญญาที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนายังไม่ใช่ปัญญาทางโลกแต่เป็นปัญญาทางธรรมคือ ปัญญาที่เกิดจากการฝึกอบรมสมาธิภาวนา จนถึงเกิดญาณหยั่งรู้สภาพความเป็นไปของชีวิต ตามความเป็นจริงเป็นปัญญาที่ทำให้เกิดความดับทุกข์ และชีวิตหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในกองทุกข์ (ปชโชตฺร)” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535, 15: 62)

2. แนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” แนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” แนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์นั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการค้นหาคำตอบหลังจากการทดลองปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยและผู้อื่น ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 แนวคิดดังต่อไปนี้

2.1 การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในงานนาฏศิลป์ การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานการแสดงนั้นมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ดังเช่นผลงานการแสดงเรื่อง วินัส วิลเลินดอร์ฟ ของราฟซ์ จรัสศรี เป็นผลงานที่นำเสนอถึงการรักษโลกที่นำเสนอผ่านตัวแทนของมนุษย์อย่าง วินัส วิลเลินดอร์ฟ โดยนำเสนอผ่านเทคนิค การเต้น แจ๊สแบบ บ๊อบ ฟอสซี่ (Bob Fosse) ซึ่งการนำเนื้อเรื่องการแสดงมาสร้างสรรค์ผ่านตัวแทน ผู้หญิงและเทคนิคการเต้นแจ๊สในครั้งนี้ สามารถผสมผสานและสื่อความหมายของการรักษโลกได้ อย่างแปลกใหม่และน่าสนใจ ซึ่งเป็นการตีความให้วินัส วิลเลินดอร์ฟ กลับมามีชีวิต เพื่อสื่อสารและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ชมกลับมารักษโลก โดยสามารถนางานประติมากรรมอย่างรูปปั้น วินัส วิลเลินดอร์ฟ มาบูรณาการร่วมกับการนาฏศิลป์จนเกิดเป็นความแปลกใหม่และน่าสนใจ ซึ่งแนวความคิดในการออกแบบการแสดงในครั้งนี้ยังไม่ปรากฏที่ใดมาก่อน ดังนั้น การแสดงชุดนี้จึงสามารถแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินและผลงานการแสดงได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พบงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง ผลงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากสัญลักษณ์โอมในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ออกแบบการแสดงโดย อภิโชติ เกตุแก้ว ที่ได้กล่าวถึงสัญลักษณ์ในการออกแบบสีของเครื่องแต่งกายไว้ว่าการวิจัยครั้งนี้ที่ปรากฏแนวสัญลักษณ์ที่โดดเด่น คือ การใช้สีขาวในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการถอดความหมายอย่างมีเหตุผล นำสีขาวมาออกแบบชุดการแสดงเพื่อให้เห็นถึงสมาธิ ความสงบภายในจิตใจและความเรียบง่ายซึ่งเป็นแก่นสำคัญของความหมายสัญลักษณ์โอม (อภิโชติ เกตุแก้ว, 2561: 275) ผู้วิจัยยังนำความเรียบง่ายมาถ่ายทอดผ่านการออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นการบูรณาการรูปแบบนาฏศิลป์ไทยและความเรียบง่ายเข้าไว้ด้วยกัน โดยออกแบบให้ใช้เครื่องประดับเพียงชิ้นเดียวใช้สีขาว รวมทั้งได้เลือกใช้ผ้าดิบที่เป็นวัสดุที่มีความธรรมดาและเรียบง่ายที่สุดมาออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของการนำแต่งกายในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยกับความเรียบง่ายในรูปแบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ที่เป็นแนวคิดของตะวันตกมาผสมผสานซึ่งกันและกัน กล่าวได้ว่าเป็นการนำศาสตร์ความรู้ทาง 2 วัฒนธรรมมาสร้างสรรค์จนก่อให้เกิดสิ่งใหม่ แต่ไม่ได้ทำลายจารีตของนาฏศิลป์ไทย แต่เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และรักษาเอกลักษณ์ทางด้านการแต่งกายในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยให้คงอยู่ต่อไป

จากการศึกษาผลงานนาฏศิลป์ข้างต้นได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของการออกแบบการแสดงซึ่งงานวิจัยฉบับนี้ได้คำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ทางด้านการออกแบบบทการแสดง โดยบทการแสดงในครั้งนี้มีการนำความสำคัญของบัวพระพุทธรศาสนามา นำมาสู่การออกแบบบทการแสดงเป็น 3 องค์ แต่ยังคงยึดความหมายของต้นกำเนิดดอกบัวสัตตบุษย์ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ของการนำศาสตร์ทางด้านสังคมมาบูรณาการร่วมกัน ฉะนั้นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” มีการคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างงานนาฏศิลป์ที่ปรากฏอย่างชัดเจนผ่านองค์ประกอบการแสดง 2 องค์ประกอบได้แก่ การออกแบบบทการแสดง และการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.2 การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ การออกแบบสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์สามารถนำสัญลักษณ์มาใช้ในการสื่อความหมายของการแสดง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีการใช้ท่ารำและองค์ประกอบทางด้านอื่น ๆ เป็นสัญลักษณ์ของการสื่อความหมาย โดยผู้วิจัยพบว่า ระเบียบวสัตรีรักษา เป็นบทประพันธ์ของสุนทรภู่ในสวสัตรีรักษาคำกลอน ซึ่งระเบียบวสัตรีรักษาเป็นระเบียบที่แสดงถึงความเชื่อทางด้านสีของเครื่องแต่งกายในการออกศึกสงคราม โดยมีความเชื่อว่าสีของเครื่องแต่งกายจะมีความเป็น

สิริมงคลแก่ผู้ที่สวมใส่ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ทหารที่ออกทำศึกสงคราม ซึ่งผลงานนาฏศิลป์ไทยชุดนี้เป็นการประดิษฐ์ทำราตามบทร้องและมีการประดิษฐ์ทำราให้เป็นสัญลักษณ์ประจำวันนั้น ๆ ประดิษฐ์ทำราโดยครูเฉลย ศุขะวณิช ครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยร่วมกับครูอุดม อังศุธรและครูเวณิกา บุณนาค มีลีลาทำราสอดคล้องกับบทกลอนที่บ่งบอกการแต่งกายในสีต่าง ๆ ประจำวัน อันเป็นสีมงคลสำหรับการออกรบ (ไพโรจน์ ทองคำสุก, 2545, 118) จากการศึกษาค้นคว้าผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ที่สื่อถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ที่คำนึงถึงการนำสัญลักษณ์มาสื่อความหมาย ซึ่งปรากฏทางด้านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ โดยผู้วิจัยออกแบบให้นักแสดงเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะวงกลมที่สื่อถึงสัญลักษณ์ของรูปทรงดอกบัวที่กำลังเจริญเติบโต พ้นขึ้นจากโคลนตมชูดอกเหนือน้ำ คือ ความบริสุทธิ์สะอาดของจิตใจคนแม้ว่าจะเกิดจากโคลนตมแต่ก็สามารถชูดอกขึ้นเหนือน้ำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสัญลักษณ์วงกลมมาสื่อถึงรูปทรงของดอกบัวในทิศทางการเคลื่อนไหวที่ในองค์ 2 การเปลี่ยนแปลง

ตลอดจนการออกแบบเครื่องแต่งกายได้คำนึงถึงสัญลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ผ่านการใส่สไบของนักแสดงหญิง ซึ่งเป็นการสื่อถึงสัญลักษณ์ของตัวนางในการแสดงนาฏศิลป์ไทยเช่นกัน ดังนั้นการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักแสดงสามารถสะท้อนให้เห็นถึง สัญลักษณ์ทางเพศของตัวละครในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์ รวมทั้งการออกแบบสีของเครื่องแต่งกายให้มีสีขาวและสีชมพู ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเรียบง่ายในแบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ในการสร้างงานนาฏศิลป์ ฉะนั้นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” มีการคำนึงถึงสัญลักษณ์ในการสร้างงานนาฏศิลป์ที่ปรากฏอย่างชัดเจนผ่านองค์ประกอบการแสดง 2 องค์ประกอบได้แก่ การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.3 การคำนึงถึงทฤษฎีนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ในส่วนของการออกแบบองค์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างที่เห็นแนวคิดการใช้ทฤษฎีทัศนศิลป์ที่ปรากฏอยู่ในการแสดง ได้แก่ การออกแบบพื้นที่การแสดง กล่าวคือการจัดวางตำแหน่งของนักแสดงในช่วง องค์ 1 การกำเนิด เป็นการจัดวางพื้นที่การแสดงให้มีความสมดุลแบบอสมมาตร กล่าวคือ เมื่อมองด้วยสายตาพื้นที่การแสดงทางด้านขวาและทางด้านซ้ายมีน้ำหนักที่เท่ากัน แม้จะมีการจัดวางตำแหน่งที่ต่างกันก็ตาม นอกจากนี้ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ยังปรากฏการจัดวางองค์ประกอบความสมดุลแบบสมมาตร ดังเช่น องค์ 2 การเปลี่ยนแปลง ผู้แสดงเคลื่อนไหวที่ด้านละ 2 คนและมีผู้แสดงหลักปรากฏอยู่จุดกึ่งกลางพื้นที่แสดง ซึ่งการจัดวางความสมดุลในลักษณะนี้ เมื่อมองด้วยสายตาพื้นที่การแสดงทางด้านขวาและทางด้านซ้าย มีน้ำหนักที่เท่ากันและมีความเหมือนกันทั้ง 2 ด้าน รายละเอียดดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4: การจัดวางตำแหน่งนักแสดงแบบอสมมาตร ปรากฏในองค์ 1 การกำเนิด
 ที่มา: พรณพัชร วิชาสวัสดิ์, 2563

ภาพที่ 5: การจัดวางตำแหน่งนักแสดงแบบสมมาตร องค์ 2 การเปลี่ยนแปลง
ที่มา: พรณพัชร วิชาสวัสดิ์, 2563

ฉะนั้นการสร้างสรรคานาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ได้คำนึงถึงทฤษฎีนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ อย่างชัดเจน ในด้านการออกแบบพื้นที่การแสดง ซึ่งทฤษฎีทางทัศนศิลป์มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ชุดนี้ ให้มีความสมบูรณ์

อภิปรายผล

การสร้างสรรคานาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ผลการวิจัยทั้งหมดนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกประการทั้งนี้การวิจัยในครั้งนี้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์เชื่อมโยงประสบการณ์และพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิชาการและวงการนาฏศิลป์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ ค้นหาคำตอบประกอบการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์และแนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งสรุปรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบการแสดงจากการการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ผู้วิจัยได้ค้นหาโดยแบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบเรียบร้อยแล้วนั้น ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์มาเทียบเคียงในการอภิปรายผล เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของผลงานวิจัยสร้างสรรค์ฉบับนี้

1.1 การออกแบบบทการแสดง ผู้วิจัยนำแนวคิดสัญญาณแห่งการเริ่มต้นซึ่งจะมีดอกบัวสัตตบุษย์เกิดขึ้นก่อนเสมอ นำลักษณะสามประการของจักรธรรมมาเป็นการแสดงทั้งหมดองค์ที่ 3 องค์ 1 การเกิดขึ้น การเริ่มต้นของชีวิต กล่าวถึงสัตตบุษย์ที่ถือว่าเป็นดอกบัวประเสริฐกว่าดอกไม้ทั้งปวง เมื่อเกิดดอกบัวขึ้นเมื่อใดถือว่าเป็นสัญญาณแห่งการเริ่มต้นของกับใหม่ องค์ 2 การเปลี่ยนแปลง นำเสนอสัญญาณของดอกบัว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ การกำเนิดของบัวที่แม้อยู่ในเปลือกตมอันสกปรก แต่ก็สามารถกลิ้งพ้นจากนั้นไปและผลิดอกขึ้นเหนือน้ำ งามผุดผ่อง สะอาดปราศจากมลทินส่งกลิ่นหอมฟุ้งจรุงใจ องค์ 3 การคงอยู่ นำเสนอวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนไทย ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของดอกบัวที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจนสืบมาเป็นประเพณีที่ใช้ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ เนื่องจากบทการแสดงที่เกี่ยวกับการกำเนิดดอกบัวอันประเสริฐ “สัตตบุษย์” นี้ยังไม่มีผู้ใดเคยทำมาก่อน และนำเอาความสำคัญของบัวในพระพุทธศาสนาออกมาออกเป็น 3 องค์การแสดงเนื้อหาเรียงร้อยทำเป็นบทการแสดงผลงานขึ้นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป็นองค์การแสดงเมื่อศึกษาดูแล้วพบว่ากลุ่มต่าง ๆ ที่ได้จัดไว้ไม่เคยปรากฏในงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์มาก่อนเช่นกันจึงมีคุณสมบัติทำให้เห็นมาตรฐานของการออกแบบบทการแสดงตรงกับคุณสมบัติด้านความคิดสร้างสรรค์ และผู้นำและผู้บุกเบิก

1.2 การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงทั้งผู้หญิง โดยมีทักษะความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยและสามารถสื่อสารอารมณ์ในการแสดงได้ ซึ่งคัดเลือกนักแสดงที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัย ประกอบไปด้วยนักแสดงหญิง 8 คน ซึ่งการพิจารณาความสามารถของนักแสดงในครั้งนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะนักแสดงและผู้สร้างงานที่เล็งเห็นทักษะความสามารถและการสื่อสารอารมณ์ของนักแสดง จึงเทียบได้กับการมีประสบการณ์ตามเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ผสมกันระหว่างนักแสดงที่มีประสบการณ์และนักแสดงที่ไม่มีประสบการณ์ และเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนให้คนที่มีความพรสวรรค์แต่ไม่มีโอกาส จึงเป็นไปตามเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ด้านจรรยาบรรณ

1.3 การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้นำนาฏศิลป์ไทยและจังหวะในการเคลื่อนไหวมาออกแบบลีลานาฏศิลป์ สามารถแบ่งประเภทของท่ารำนนาฏศิลป์ไทยออกเป็น 4 ประเภท คือ ท่ารำจากเพลงรำแม่บทใหญ่และเพลงรำแม่บทเล็ก ท่าอาภักปกริยา ท่ากิริยาอารมณ์และท่าที่เกิดจากจินตนาการ ผู้วิจัยได้นำประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยทั้งในฐานะนักแสดงและผู้สร้างสรรคงานทางด้านนาฏศิลป์ไทยมาเป็นเครื่องมือในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพ

ตามความเชี่ยวชาญของผู้วิจัย อีกทั้งยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของผู้วิจัยด้วยเช่นกัน ดังนั้นการออกแบบลีลานาฏศิลป์จึงมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ทางด้านการมีประสบการณ์

1.4 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความเหมาะสมกับลีลานาฏศิลป์ไทยและใช้ความเรียบง่ายในการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยนักแสดงหญิงใส่เกาเอกและหมสไบ อีกทั้งได้ออกแบบเครื่องแต่งกายเป็นสีขาวและสีชมพู มีการลดทอนเครื่องประดับ เพื่อสื่อถึงความเรียบง่าย แบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) สะท้อนให้เห็นถึงความเรียบง่าย แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของรูปแบบนาฏศิลป์ไทย นอกจากนี้ยังส่งผลให้ผู้ชมการแสดงมีสมาธิจดจ่อกับการแสดงมากกว่าการชื่นชมเครื่องแต่งกาย ซึ่งการออกแบบเครื่องแต่งกายในครั้งนี้จึงมีคุณสมบัติทำให้เห็นมาตรฐานในด้านรสนิยม

1.5 การออกแบบดนตรีประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ ออกแบบดนตรีและเสียงจากเครื่องดนตรีไทยมาประกอบการแสดง ประกอบไปด้วย ซอสามสาย ขลุ่ย กลอง สีปี่ ซอฮู้ ขลุ่ย ฉิ่งและกลอง ตลอดจนได้ออกแบบการบรรเลงจังหวะดนตรีให้มีความสอดคล้องตามลีลาการเคลื่อนไหวของนักแสดง เมื่อผู้วิจัยฟังเสียงของเครื่องดนตรีไทยในแต่ละประเภทก็เกิดจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกถึงความสอดคล้องกับความหมายของเนื้อหาในองก์นั้น ๆ จึงส่งผลให้ผู้วิจัยเลือกเสียงของเครื่องดนตรีไทยมาใช้ในการสื่ออารมณ์และสื่อความหมายตามองค์การแสดง เปรียบดังผู้วิจัยมีความหลงใหลในความไพเราะของเสียงดนตรีไทยอีกทั้งในแง่ของความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้นำเสียงจากเครื่องดนตรีไทยมาประกอบการแสดง ซึ่งไม่ใช่การบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงในรูปแบบวงปี่พาทย์แต่เป็นการนำเครื่องดนตรีไทยบางชนิดมาประกอบการแสดง โดยแต่ละช่วงการแสดงมีชนิดของเครื่องดนตรีมาน้อยแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้วิจัย

1.6 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยออกแบบอุปกรณ์โดยใช้ ดอกบัวและกลีบบัว ซึ่งเป็นดอกไม้ที่มีความบริสุทธิ์สะอาด จึงเป็นเครื่องเตือนใจว่าเรามีพระรัตนตรัยคำจวนอยู่ในจิตใจ ดอกบัวจึงมีความหมายแห่งพระรัตนตรัย ผู้วิจัยใช้แทนความหมายของความดีเพื่อใช้เตือนสติ ใบบัวเพื่อให้เกื้อหนุนความเชื่อมโยงในการสร้างมิติเสมือนจริงของการแสดงและการสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับบทการแสดง มีมุมมองสัญลักษณ์ดอกบัวของคนไทย ในการตีความหมายจนสื่อเป็นท่าทางนาฏศิลป์ และความรู้สึกภายใน จิตวิญญาณภายในของนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในข้อนี้แล้วแสดงออก ทำให้เห็นการตีความด้านอารมณ์ไปสู่ลีลาให้เห็นปรากฏ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ด้านจรรยาบรรณ

1.7 การออกแบบพื้นที่การแสดง ผู้วิจัยออกแบบพื้นที่การแสดง โดยแบ่งพื้นที่การแสดงออกเป็น 9 ส่วนและได้ออกแบบตำแหน่งของผู้แสดง จากประสบการณ์ของผู้วิจัยจึงมีความสำคัญต่อการออกแบบพื้นที่การแสดงให้มีความสมดุลในการจัดวางองค์ประกอบภาพของการแสดง ดังนั้นจึงได้สอดคล้องกับเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ทางด้านการมีประสบการณ์ โดยประสบการณ์ทางด้านการแสดงของผู้วิจัยได้นำมาซึ่งประโยชน์ในการออกแบบพื้นที่การแสดง ผู้วิจัยยังได้คำนึงถึงความหลากหลายในการจัดพื้นที่การแสดง สามารถปรับเปลี่ยนทางเข้าทางออก มีความหลงใหล รู้สึกชื่นชอบในเรื่องของการใช้พื้นที่ที่ไม่มีการอบ หลงใหลในความเรียบง่ายที่โล่งหรือเทียบได้กับทฤษฎีของมินิมอล ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการออกแบบพื้นที่การแสดงในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ด้านประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และด้านความหลงใหล

1.8 การออกแบบแสง ผู้วิจัยการออกแบบแสงที่มีการนำเสนออย่างตรงไปตรงมาตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยออกแบบแสงโดยการใช้แสงแดดจากธรรมชาติ เปรียบเสมือนเรื่องความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิตที่กล่าวว่า ปัญญา โลกสมิ ปชฺโชโต (ปัญ-ยา-โล-กัถ-สะ-มิ-ปัด-ชฺ-โช-โต) จากการออกแบบแสงอย่างตรงไปตรงมาโดยการใช้แสงแดดจากธรรมชาติเพื่อให้สอดคล้องกับบทการแสดง หากพิจารณาถึงการรับชมผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ เนื่องจากผู้ชมสามารถรับรู้ได้ถึงแสงของสีต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมเกิดความรู้และความเข้าใจในการแสดงอย่างชัดเจน ฉะนั้นการออกแบบแสงจึงมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ทางด้านการรสนิยม และการถ่ายทอดความรู้

2. แนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ผลจากการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานการสร้างสรรคานาฏศิลป์ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” ได้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปแล้วนั้น ส่งผลให้ผู้วิจัยได้พบแนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดที่ได้จากการสร้างสรรค์ผลงานมาอภิปรายผลผ่านองค์ประกอบการแสดงทางด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในงานนาฏศิลป์ การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลงานปรากฏความคิดสร้างสรรค์ด้านการออกแบบบทการแสดงนำความสำคัญของบัวในพระพุทธศาสนาเชื่อมโยง ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย การใส่สไบที่เป็นสัญลักษณ์ของเครื่องแต่งกายตัวนางในนาฏศิลป์ไทยมาบูรณาการกับความเรียบง่ายมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ในการลดทอน

เครื่องประดับและสีของเครื่องแต่งกายและในด้านการออกแบบพื้นที่การแสดงให้มีความสอดคล้องกับวงล้อของสีซึ่งเป็นการบูรณาการการออกแบบพื้นที่การแสดงกับทฤษฎีสีทางทัศนศิลป์

2.2 การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ การใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ปรากฏในการสร้างงานนาฏศิลป์ทางด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ใช้ดอกบัวที่มีความหมายโดยนัยของดอกบัว หรือองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของดอกบัว เช่น ในบัว แทนการรองรับ ดอกบัวแทนของความดี ธรรม พุทธศาสนา กลีบบัว แทนความนุ่มนวลของพระธรรมคำสอน รวมทั้งการออกแบบแสงในครั้งนี้เป็นการออกแบบแสงที่มีความตรงไปตรงมาโดยใช้แสงแดดจากธรรมชาติ เปรียบเสมือนเรื่องความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิตที่กล่าวว่า ปัญญาทางโลกนี้เกิดหรือมีได้จากการศึกษาเล่าเรียน แต่ปัญญาที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนายังไม่ใช่ปัญญาทางโลกแต่เป็นปัญญาทางธรรม ในด้านการออกแบบลีลาใช้เทคนิคของนาฏศิลป์ไทยและทิศทางการเคลื่อนไหวที่เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารความหมาย รวมทั้งออกแบบเครื่องแต่งกายที่แสดงถึงสัญลักษณ์ทางเพศของตัวละครในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกถึงความเรียบง่ายที่นำสีดอกบัวมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.3 การคำนึงถึงทฤษฎีนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ ปรากฏในการสร้างงานนาฏศิลป์ทางด้านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้มีความเชื่อมโยงกับลีลานาฏศิลป์ไทย ซึ่งในแต่ละองค์การแสดงใช้ลีลานาฏศิลป์ไทยทั้ง 3 องค์การแสดง ด้านการออกแบบดนตรีและเสียงประกอบการแสดงประพันธ์เพลง “นาฏยสัตตบุษย์” ซึ่งเป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ใช้เครื่องดนตรีไทยเข้ามาประกอบการแสดงเพื่อส่งผลให้เกิดความรู้สึกรถึงความสงบและนิ่งแสดงถึงความสงบของภายในจิตใจตามพระพุทธศาสนา เลือกใช้เสียงที่มีความทุ้มและกังวานสอดคล้องกับลีลาการเคลื่อนไหว รวมทั้งด้านการออกแบบพื้นที่ โดยใช้สถานที่เวทีลานหน้าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แบ่งออกเป็น 9 ส่วน โดยคำนึงถึงทิศทางการเข้าและออกจากพื้นที่แสดงให้มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีทัศนศิลป์

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ชุด “นาฏยสัตตบุษย์” มีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อเป็นแนวทางของการศึกษางานวิจัยต่อไปดังนี้

1. การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในครั้งนี้เป็นการนำความสำคัญของดอกบัวในพระพุทธศาสนา มาสร้างสรรค์ผลงานเพียงเท่านั้น ซึ่งสามารถนำความสำคัญของบัวในความหมายอื่นมาออกแบบสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไปได้
2. ผู้ที่สนใจจะสร้างงานนาฏศิลป์ควรศึกษาความหมายของกระบวนท่ารำ จาริต และแบบแผนของนาฏศิลป์ไทยอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์นั้นมีคุณค่า และไม่ทำลายจาริตแบบแผนของนาฏศิลป์ไทย
3. ผลงานการสร้างสรรค์ชุดนี้ ผู้วิจัยออกแบบแสงโดยใช้แสงแดดจากธรรมชาติซึ่งเปรียบเสมือนเรื่องความสำคัญของพุทธศาสนา อาจก่อให้เกิดข้อจำกัดในการแสดงบนเวทีในโรงละคร ซึ่งในการทำผลงานสร้างสรรค์ในครั้งต่อไปสามารถทดลองออกแบบแสงโดยใช้แสงในโรงละคร

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกรณ์ นพอดมพันธ์. (2554). การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากสัญลักษณ์ดอกบัวในพระพุทธศาสนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรากร จันทนะสาโร. (2557). นาฏศิลป์สร้างสรรค์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรม ศาสตรดุษฎีบัณฑิต). คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ ทองคำสุก. (2545). วิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูสู่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย ครูเฉลย ศุขะวนิช. กรุงเทพฯ : สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร.
- พื้น ดอกบัว. (2542). พระพุทธศาสนากับคนไทย. กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัจนา พวงประยงค์. ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย-ละคร) ข้าราชการบำนาญ สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. สัมภาษณ์. 23 พฤศจิกายน 2563.
- ฤทธิรัตน์ ภายราช. (2540). บัว: องค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.

คณะศิลปกรรมศาสตร์
Faculty of Fine and Applied Arts

วารสารศิลปปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

อภิชาติ เกตุแก้ว. (2561). การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากสัญลักษณ์โอมในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุริยางค์บัณฑิต. สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย A STUDY CULTURAL OF MON IDENTITY FOR APPLIED IN CONTEMPORARY PRODUCT DESIGN.

สรเสรีธัญ สังขติธิ จตุรงค์ เลหาเพ็ญแสง สุธาสินี บุรีคำพันธ์

Sanseri Sangkhadithi Chaturong Louhapensang Suthasini Bureekhampun

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Department of architectural and Design Education, Faculty of Industrial Education and Technology,

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

(Received : March 4, 2022 Revised : March 24, 2022 Accepted : March 28, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ 2) สำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบของกลุ่มเป้าหมาย และ 3) ศึกษาและออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมประเพณีมอญ โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประสบการณ์ในด้านวัฒนธรรมมอญ จำนวน 3 ท่าน และ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 99 คน โดยวิธีการเลือกตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในรูปแบบผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญพระประแดง ด้านของงานสถาปัตยกรรม คือ แบบถาวร และ แบบชั่วคราว ไม่สามารถนำลวดลายมาใช้ในการออกแบบได้ เพราะมีข้อจำกัดในของความเหมาะสม ในส่วนของอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณี ศิลปหัตถกรรม พิธีกรรม ความเชื่อ และวิถีความเป็นอยู่ นั้น สามารถนำลวดลาย มาใช้ในการออกแบบลวดลาย และใช้งานกลุ่มสีได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมและตำแหน่งในการใช้งาน จากการสำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ต้องการจากการประยุกต์จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญคือ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและตกแต่งบ้าน สิ่งที่ต้องการให้มีในผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย คือ การอนุรักษ์สืบสาน การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการตลาด รวมไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มากที่สุดคือ ด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความสวยงาม จากการศึกษาและออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ พบว่า ลวดลายที่ผสมผสานรูปทรงเลขาคณิต ที่ใช้เทคโนโลยีการออกแบบจากคอมพิวเตอร์ มีความโดดเด่นด้วยรูปทรง โครงสร้าง ทำให้เกิดเป็นลวดลายใหม่

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม, มอญ, ประยุกต์, ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the identity of Mon culture, 2) survey the audience opinion before design and, 3) study and design patterns from the identity of Mon culture. The population and research samples were the Mon community informant group who expert in Mon culture from Phra Padaeng district, Samut Prakarn province. Purposive sampling was used in this study; 3 people who experience in Mon culture and 99 general public who live in Phra Padaeng district, Samut Prakarn province-using Convenience Selection. The research tools were Semi-structured interview forms and opinion questionnaires of the target group with product-type needs.

The result found that the identity of Phra Padaeng Mon culture for architectural works; permanent and temporary design- patterns cannot be used in design-limitations in the matter of inappropriateness. In terms of cultural identity, traditions, arts and crafts, rituals, beliefs and lifestyles, patterns can be used in design and color combinations but only need to consider the suitability and nature of the work. From the pre-design survey of the target group found that contemporary products that required from the application of Mon cultural identity are home decoration products. What required in contemporary products are conservation, continuation, promotion of tourism and marketing, as well as factors affecting product purchase-the most in terms of utility and beauty. In addition, the study and design patterns

from Mon cultural identity found that patterns which combined geometrical shapes by using computer design technology are distinguished by its shape and structure, resulting in a new pattern.

Keywords : Cultural identity, Mon, Applied, Contemporary products

บทนำ

โลกปัจจุบันในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีประชากรหลายพันล้านคนอาศัยอยู่ในหลายร้อยประเทศ จึงมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม (ชนากานต์ โสจยะพันธ์, 2562) พหุวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มชนที่อยู่ร่วมกันแต่มีความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์ สะท้อนให้เห็นทัศนคติการปรับตัวและวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มชนที่อยู่ร่วมกันในสังคมใดสังคมหนึ่ง (วิลาศ โพธิ์สาร, 2552) สำหรับในประเทศไทยนั้น ประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งผลให้ประเทศไทย นับเป็นประเทศหนึ่งของโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเทศไทยมีวัฒนธรรมไทยเป็นหลักของประเทศ แต่ในวัฒนธรรมไทยนั้นย่อมมีอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม เนื่องจากประเทศไทยมีประชากรทั่วราชอาณาจักรในปี 2562 จำนวน 66.56 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย, 2563) จึงมีกลุ่มชาติพันธุ์กระจายไปยังภูมิภาคทั่วประเทศของไทย และเกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาต่างๆ ตามแหล่งที่อยู่อาศัยและความเชื่อที่เกิดขึ้น และเกิดสังคมที่สร้างสรรค์สิ่งสม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืน วัฒนธรรม จึงหมายถึงทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม และยังหมายรวมถึงแบบแผนพฤติกรรมทั้งหมดของสังคมที่สืบทอด มานับตั้งแต่อดีต ผ่านการเรียนรู้คิดค้น ดัดแปลง เพื่อสนองความต้องการและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีวิวัฒนาการสืบทอดต่อกันมาอย่างมีแบบแผน เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงในสังคม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2559, น.12)

ต้นทุนทางวัฒนธรรมของชาติไทย เป็นมรดกล้ำค่า ควรค่าแก่การดูแล อนุรักษ์ ปกป้องและพัฒนาด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมการศึกษาวิจัยจนสามารถเข้าถึงและนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ได้จึงเป็นบทบาทที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป (ชวนี ทองโรจน์, 2554, น.134-136) วัฒนธรรมประเพณีของไทย ได้รับอิทธิพลมาจากหลายชนชาติ เช่น มอญ เขมร อินเดีย จีน ลาว เป็นต้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมประเพณีมอญมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยอย่างมาก วัฒนธรรมมอญที่ปะปนอยู่ในวัฒนธรรมของไทยเริ่มแรกเข้ามาพร้อมกับการค้าขายและการยอมรับนับถือศาสนาชาวมอญและชาวไทยมีความใกล้ชิดกันทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมของไทยที่เรายึดถือปฏิบัติกันโดยทั่วไป หลากหลายประเพณีมีที่มาจากมอญ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งมอญและไทยถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ พิธีปล่อยนกปล่อยปลา ประเพณีค้ำโพธิ์ สงฆ์ชาวสงกรานต์ ทำบุญกลางหมู่บ้าน ตักบาตรน้ำผึ้ง ตักบาตรเทโว ประเพณีโยนบัว ล้างเท้าพระ เรียกได้ว่าประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและอยู่วิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ล้วนแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตชาวไทยทั้งในราชสำนักและระดับสามัญชน ซึ่งชาวไทยรับเอาไวโดยไม่รู้ตัว (ผู้จัดการออนไลน์, 2551)

ตามนโยบาย “Thailand 4.0” ที่จะเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการเจริญเติบโตตัวใหม่ที่จะสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศไทย โดยที่อาศัยความหลากหลายเชิงชีวภาพ และเชิงวัฒนธรรมมาเพื่อให้ได้เปรียบในการแข่งขัน ในแต่ละท้องถิ่นที่มีการพัฒนาและแสดงอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรม เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนยังสถานที่นั้น ๆ ย่อมมีสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งแทนการรำลึกถึงสถานที่ที่ไปเยือน (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2531) ให้ความหมายไว้ว่า ของที่ระลึก เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม และศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลรวมของลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักจดจำได้เป็นการใช้ความสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ รวมถึงการใช้นโยบาย BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสีเขียวได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโตแข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2564)

การพัฒนาตามแนวทางประเทศไทย 4.0 ต้องมีการวิจัยและพัฒนา การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และพัฒนานวัตกรรม เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นใน 4 ลักษณะที่สำคัญ คือ อยู่บนพื้นฐานของความรู้และภูมิปัญญา (Knowledge Based) มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative & Innovation) มีความโดดเด่นหรือสร้างความแตกต่าง

(Differentiation) รวมทั้งมีตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์หรือตราสินค้า (Brand) ที่ชัดเจน (กระทรวงวัฒนธรรม. 2559) โดยเฉพาะการตลาดในยุค Branding 4.0 ว่าหัวใจสำคัญก็คือแบรนด์ต้องสร้างคุณค่าให้กับสังคมด้วย ในยุคนี้จะไม่ได้ให้ความสำคัญกับลูกค้า หรือสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับ “ความสัมพันธ์” ของลูกค้าที่มีกับแบรนด์ เป็นยุคที่มีการเพิ่มคุณค่าให้กับแบรนด์ และสังคม แบรนด์ต้องตอบโจทย์ว่าทำอะไรให้โลกน่าอยู่ขึ้น เป็นยุคที่มีทั้ง Functional รวมกับ Emotional และเพิ่มจิตวิญญาณเข้าไปด้วย (พัชรศรี ว่องไชยกุล และคณะ, 2559)

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน วัฒนธรรมของไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นได้ถูกแทรกซึมจากวัฒนธรรมต่างชาติ โดยไม่ได้พิจารณาเลือกสรรว่าเหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ เช่น เรื่องการแต่งกาย การประเพณีปฏิบัติระหว่างเพศชาย และเพศหญิง ภาษา และการเคารพนับถือผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดา ครู อาจารย์ เป็นต้น การปล่อยวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลเหนือวัฒนธรรมไทย อาจจะมีผลเสียร้ายแรงยิ่งกว่าการยึดครองดินแดนประเทศหลายร้อยเท่า ชาลี ถาวรานุรักษ์, 2534 อ้างถึงใน (ดาหวัน ธงศรี, มปป) ผู้วิจัยมองถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนมอญพระประแดง ที่อาจทำให้ชนบทร่วมประเพณีปฏิบัติ รวมถึงวิถีชุมชนอันดีงามที่เคยมีเลือนหายไป รวมไปถึงสินค้าท้องถิ่นที่มีในปัจจุบัน เช่น พวกของที่ระลึก อันเกิดจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชนบทร่วมประเพณี และวิถีการดำรงชีวิต ซึ่งโดยส่วนใหญ่ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริโภคไม่เข้าใจสินค้า เนื่องจากไม่มีวิธีว ไม่มีความรู้ รูปแบบผลิตภัณฑ์ไม่ดึงดูดความสนใจ ช่องทางจำหน่ายไม่ทั่วถึง การสื่อสารข้อมูลของสินค้าไม่เพียงพอ ขาดเรื่องราว ไม่ทันกับยุคสมัย และเข้าถึงผู้บริโภค ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยและการสร้างแบรนด์ที่สามารถนำเอาอัตลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญพระประแดงอันเป็นที่รู้จัก ในเรื่องของ ชนบทร่วมประเพณี วัฒนธรรม อาหาร การละเล่น ความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์ มาต่อยอดพัฒนาเป็นของใช้ประจำวัน ของตกแต่งบ้าน ของที่ระลึก เพื่อสื่อสารกับผู้บริโภคภายใต้แบรนด์ที่เราสร้างขึ้นจากการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบของกลุ่มเป้าหมาย
3. เพื่อศึกษาและออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเป็นการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.1 กรอบแนวความคิดเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ อัตลักษณ์ท้องถิ่นเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในพื้นที่ เช่น ตราสัญลักษณ์ คำขวัญ สัญลักษณ์ประจำท้องถิ่น ประเพณี การแต่งกาย ภาษาที่ใช้พูด สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมได้สร้างขึ้นจนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ (ทินวงษ์ รักอิสสระกุล และธัญญธร อินทร์ท่าฉาง. 2556, น.93) ปัจจุบันการเคลื่อนไหวของสังคมแนวใหม่ (New Social Movement) พยายามที่สร้าง หรือแสดงอัตลักษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพัฒนาทางเลือกสำหรับวิถีชีวิต ด้วยการสร้างนวัตกรรมทางวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ วิถีชีวิตแบบใหม่ (Creation of New Life Style) (ณัฐพงศ์ จิตนิรัตน์, 2553) อัตลักษณ์จึงเป็นเครื่องมือทางกระบวนการทางสังคมใหม่ที่ชุมชนนำมาสร้างความรู้ ความเข้าใจทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวันของตนกับชุมชนรายรอบ (Hall Stuart, 1994) ได้อธิบายถึงการเกิดอัตลักษณ์ในวงจรวัฒนธรรม (Circuit of Culture) ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครผลิตอะไรขึ้นมา จนเกิดการสร้างเอกลักษณ์ มีกระบวนการอย่างไร และจุดหยุดยังอยู่ตรงไหน หรือจะแปรเปลี่ยนไปเมื่อใด ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การผลิต (Production) แต่ละบุคคลสร้างความหมายและแลกเปลี่ยนความหมาย จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยความหมายจะถูกผลิตขึ้นจากสื่อที่มีทั้งความหลากหลาย และแตกต่างกัน
2. การบริโภค (Consumption) ทางวัฒนธรรมมีความหลากหลายของความหมาย โดยมีความหมายจากการตีความหรือเป็นภาพตัวแทนได้มากกว่าหนึ่งความหมาย
3. อัตลักษณ์ (Identity) เป็นการแสดงออกต่อตนเองเกี่ยวกับคำถามว่า “เราเป็นใคร?” “เรารู้สึกอย่างไร?” และ “เรารู้สึกภูมิใจในกลุ่มไหน?”

4. กฎระเบียบ (Regulation) ความหมายทางวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่ฝังอยู่ในความคิด แต่ก่อรูปเป็นปฏิบัติการของกฎระเบียบในสังคม (Regulate Social Practice) ที่มีความสำคัญในการให้ความหมายต่อโลกของมนุษย์ และให้วิธีการใช้ความหมายนั้นในปฏิบัติการประจำวัน

5. ภาพตัวแทน (Representation) เป็นการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษา โดยใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายกับผู้อื่น และสามารถใช้สัญลักษณ์เพื่อการอ้างอิงถึงโลกความจริง รวมถึงสิ่งที่เป็จินตนาการ และความคิดนามธรรมที่ไม่ปรากฏในโลกวัตถุ

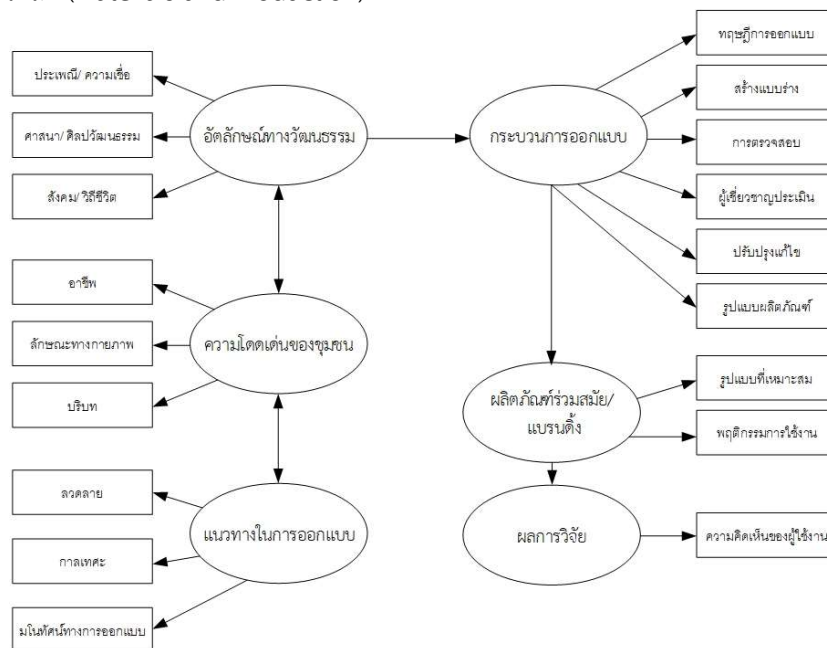
ในกระบวนการดังกล่าว จุดเริ่มต้นจะอยู่ตรงที่ใดก็ได้ เพราะไม่ได้เป็นกระบวนการแบบเส้นตรง (Linear) หรือแบบลำดับขั้น (Sequential) แต่จะวงจรจะไม่ถูกผูกเอาไว้ที่จุดใดจุดหนึ่ง แต่จะถูกแยกกันเพื่อให้เรามองเห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นอิสระในแต่ละช่วงเวลาหรือช่วงสถานการณ์

1.2 กรอบแนวความคิดเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวความคิดภายใต้กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ (จตุรงค์ เกาเหะเพ็ญแสง, 2558, น.105-107) ประกอบไปด้วย

- (1) ขั้นตอนการพัฒนาแนวคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ (Product concept)
- (2) ขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility study)
- (3) ขั้นตอนการออกแบบเบื้องต้น (Preliminary study)
- (4) ขั้นตอนการสร้างต้นแบบ (Build prototypes)

โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ (Evaluate the design) และต้องสอดคล้องในด้านวัฒนธรรม ดังนี้

- (1) ความเหมาะสมเชิงวัฒนธรรม
- (2) ความสวยงาม (Aesthetics)
- (3) วัสดุและการผลิต (Materials and Production)

ภาพที่ 1: แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย
 ที่มา: สรรเสริญ สังขสิทธิ์

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาประวัติและความเป็นมาของชนชาติมอญในประเทศไทย และวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญพระประแดงเรื่องราวประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและประเพณี กลุ่มพื้นที่ ภาษา และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ประวัติศาสตร์ชุมชน ความเป็นอยู่ ความเชื่อ อาชีพ และวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นของชาวมอญพระประแดง การศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีอัตลักษณ์ ทฤษฎีและหลักการแนวคิด อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนซึ่งถูกสร้างขึ้น การศึกษาหลักการออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ การศึกษาหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ จุด เส้น รูปทรง สี ที่สัมพันธ์กันทำให้เกิดความงดงาม ตามจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ การศึกษาหลักการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ความหมายในการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ ลายเส้นกราฟฟิกร่วมสมัย รวมถึงด้านประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม ความปลอดภัย ความแข็งแรง กรรมวิธีการผลิต การบำรุงรักษา และการขนส่ง การศึกษาวัสดุและกรรมวิธีการผลิต ความสัมพันธ์ระหว่างวัสดุกับกระบวนการผลิตทางเทคโนโลยี และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ รวมถึงปัจจัยในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.2 ขอบเขตด้านเวลา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาการศึกษาเอกสาร การลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต ถ่ายภาพ และจดบันทึก ให้ได้ข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ การดำเนินการวิจัย และสรุปผลการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2562 – 15 กันยายน 2564

2.3 ขอบเขตด้านสถานที่ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ให้สอดคล้องกับปัจจัยการศึกษาด้านอัตลักษณ์ และศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาจำนวน 5 หมู่บ้าน คือ (1) หมู่บ้านทรงคนอง (2) หมู่บ้านบ้านแซ่ (3) หมู่บ้านเวหาราว (4) หมู่บ้านโรงเรือ (5) หมู่บ้านบ้านทะมั่ง รวมถึงวัดมอญในตำบลตลาด, ตำบลทรงคนอง จำนวน 3 วัด คือ (1) วัดทรงธรรมวรวิหาร (2) วัดคันลัด (3) วัดแค และศูนย์จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยจะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หารายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

2.4 ขอบเขตตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย สามารถแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมประเพณีมอญพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยวิธีการเลือกแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.44-45) จำนวน 3 ท่าน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมมอญพระประแดง เป็นเวลาอย่างน้อย 6 ปี

1.2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่มีการกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกประกอบไปด้วย ข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์ ข้อคำถาม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือ IOC (Index Of Objective Congruence : IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ คือ การเข้าศึกษากลุ่มชุมชนมอญ ภายในพื้นที่อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำแบบการสัมภาษณ์ไปทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมบันทึกเสียง จดบันทึก ถ่ายภาพเพื่อประกอบการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ในกำหนดหัวข้อคำถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาสู่การออกแบบ ข้อมูลทุติยภูมิ คือ เอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ในการสร้างแบรนด์ และเพื่อให้ได้ข้อมูลการเชื่อมโยงต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาการออกแบบแบรนด์และผลิตภัณฑ์ จากวัฒนธรรมจากชุมชนมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการเก็บรวบรวมศึกษาแหล่งข้อมูล และจากการลงพื้นที่ การสัมภาษณ์ การสังเกต ถ่ายภาพ และจดบันทึก ทำให้ได้ข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อเป็นองค์ความรู้ หลังจากนั้นจึงมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงกับงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา คือข้อมูลด้านการศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนมอญ และทำการเรียบเรียงให้เป็นข้อมูลที่ใช้ในการสนับสนุนการออกแบบ ในรูปแบบของภาพร่างของผลิตภัณฑ์

2. ขอบเขตตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบของกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 99 คน โดยวิธีการเลือกตามสะดวก

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามเกี่ยวกับข้อมูลอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญในประเทศไทย และความต้องการในการในด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์มอญ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการแจกแบบสอบถามออนไลน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสำรวจความต้องการในผลิตภัณฑ์เบื้องต้น เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ สรุปเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และสรุปเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

2.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ในการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร ที่ใช้ในงานวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้นได้แก่ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

ตัวแปรตามได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

3. ขอบเขตตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาและออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

3.1 นำลวดลายที่ผ่านการวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ ไปประยุกต์ใช้งานการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เช่น กระเป๋าผ้า แก้วน้ำ หน้าที่กาผ้า ผ้าคลุมไหล่ หมวกปีก

ผลการวิจัย

ในการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วม สามารถวิเคราะห์ผลได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

จากการศึกษาอัตลักษณ์ในด้านงานสถาปัตยกรรมของชาวมอญ ในอำเภอพระประแดง พบศิลปะด้านงานสถาปัตยกรรมอยู่ 2 แบบ คือ 1.งานสถาปัตยกรรมแบบถาวร คือ พระธาตุเจดีย์ รูปทรงระฆังคว่ำ เป็นแบบศิลปะมอญ – พม่า 2.งานสถาปัตยกรรมแบบชั่วคราว คือ ปราสาทปลงศพพระสงฆ์มอญ หรือ เมรุลอย งานสถาปัตยกรรมทั้ง 2 แบบ มีลักษณะเฉพาะในการใช้ลวดลาย แบบที่ 1 ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา แบบที่ 2 ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงความกตัญญูที่ตาคิดแก่พระสงฆ์ที่มรณภาพ ในเรื่องของความเหมาะสมในการนำลวดลายอัตลักษณ์มาใช้ในการออกแบบ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ไม่เหมาะสมที่จะนำลวดลายมาใช้ในการออกแบบลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย รวมถึงของใช้ ของแต่งบ้าน เพราะมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและความเชื่อ ซึ่งถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อจิตใจคนในชุมชน จากการศึกษาอัตลักษณ์ในด้านวัฒนธรรมประเพณี ศิลปหัตถกรรม พิธีกรรม ความเชื่อ และวิถีความเป็นอยู่ของชาวมอญ ในอำเภอพระประแดงนั้น พบว่าอัตลักษณ์ของชาวมอญพระประแดงที่เห็นได้ชัดเจน คือ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณี เช่น รูปแบบของประเพณี ในการจัดสงกรานต์พระประแดง การจัดประเพณีแห่หงส์ – ธงตะขาบ การจัดการละเล่นสะบ้าทอย และสะบ้าบ่อนตามชุมชนมอญต่างๆ ในวันสงกรานต์ รวมถึงวัฒนธรรมการแต่งกายตามประเพณีของผู้ชายและผู้หญิง การใช้ภาษามอญในการสื่อสาร การอาราธนาขอศีล การสวดมนต์บาลีมอญ พิธีกรรมทางศาสนา อาหารการกิน และความเชื่อเรื่องผี โดยทั้งหมดนี้เป็นภาพรวมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวมอญพระประแดง ในเรื่องของความเหมาะสมในการนำลวดลายจากอัตลักษณ์มาใช้ในการออกแบบ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ลวดลายที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการออกแบบ คือ ลวดลายจากการทำกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรมการแต่งกาย การละเล่น ลวดลายจากกลุ่มหงส์มอญ ธงตะขาบ และพันธุ์พืชกัญชาที่ใช้ในการทำอาหาร เพราะส่วนใหญ่เป็นอัตลักษณ์กลางใช้ในการงานพิธีกรรมต่างๆ ของชาวมอญ แต่ต้องดูเรื่องความเหมาะสมและตำแหน่งในการใช้งาน ส่วนลวดลายที่ไม่เหมาะสมมาทำการออกแบบ คือ ลวดลายจากพิธีกรรมความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ผีประจำหมู่บ้าน และโลงมอญ เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนทางจิตใจของชาวมอญ และจากการศึกษาอัตลักษณ์ในด้านงานจิตรกรรม ประติมากรรม ของชาวมอญพระประแดงนั้น พบว่างานจิตรกรรม และประติมากรรม ต่างๆ ของชาวมอญพระประแดง โดยส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบของหงส์มอญ ธงตะขาบ และรูปแบบอัตลักษณ์ในการแต่งกาย เรื่องของความเหมาะสมในการนำลวดลายจากมาใช้ในการออกแบบ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ลวดลายที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการออกแบบ คือ ลวดลายจากกลุ่มหงส์มอญ ธงตะขาบ และอัตลักษณ์การแต่งกาย เพราะส่วนใหญ่เป็นอัตลักษณ์กลาง หรือที่เรียกเป็นอัตลักษณ์ร่วมของชาวมอญทุกพื้นที่ แต่ต้องดูเรื่องความเหมาะสมและตำแหน่งที่นำมาใช้งาน ส่วนสีสันทันที่สามารถนำมาใช้งาน โดยส่วนใหญ่ใช้สีแดง สีเหลือง สีทอง สีน้ำเงิน และสีเขียว เป็นหลัก

2. ผลสำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบของกลุ่มเป้าหมาย

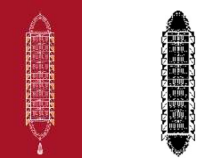
ผลการสำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบ เรื่องศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เป็นการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยศึกษาข้อมูลถึงความรู้ และความต้องการประกอบต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 34.3 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.7 ระดับอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ – พนักงานบริษัทเอกชน คิดร้อยละ 49.5 มีเงินรายได้เฉลี่ยต่อเดือนละ 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.2 มีระดับการศึกษาจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.5 จากคำถามเกี่ยวกับข้อมูลอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงรูปแบบสัญลักษณ์ที่คิดว่าเป็นตัวแทนของชาวมอญในประเทศไทย ในเรื่องการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 35.4 ลวดลายอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นชาวมอญ คือ ลวดลายจากธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 26.3 กลุ่มพันธุ์พฤกษาที่มีผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของชาวมอญ คือ ต้นมะตาด คิดเป็นร้อยละ 33.3 วัฒนธรรมและประเพณี ที่ทำให้ชาวมอญเป็นที่รู้จักในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการแต่งกาย คิดร้อยละ 24.2 และความต้องการต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ต้องการประยุกต์จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ ในเรื่องของตกแต่งบ้าน คิดเป็นร้อยละ 30.3 คุณสมบัติที่ต้องการให้มีในการสร้างผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ คือ อนุรักษ์สืบสานประเพณีวัฒนธรรม, ส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมการตลาด คิดเป็นร้อยละ 18.2 กลุ่มพันธุ์พฤกษาที่มีผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของชาวมอญ คือ ต้นมะตาด คิดเป็นร้อยละ 33.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ส่วนใหญ่เป็นด้านประโยชน์ใช้สอย คิดเป็นร้อยละ 20.2

3. ผลการศึกษาและออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

การศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ จากแหล่งข้อมูลทางด้านเอกสาร และการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้รู้ด้านศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ โดยมุ่งเน้นในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากงานศิลปะประจำท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ตามแนวทางของบรรพบุรุษ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะกลุ่มพื้นที่ มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ผลการรวบรวมข้อมูล และได้ทำการถอดลวดลายเพื่อวิเคราะห์ ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการถอดลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

ลวดลายในด้านงานสถาปัตยกรรม	ลวดลายในด้านพันธุ์พฤกษา	ลวดลายในด้านงานศิลปกรรม	ลวดลายในด้านวัฒนธรรมประเพณี
เจดีย์วัดทรงธรรม 	ดอกมะตาด 	หงส์ยืน 	สไบพลีท
เจดีย์ รรอำนวยวิทย. 	ดอกกระเจี๊ยบ 	หงส์ก้าว 	เข็มขัด
เจดีย์วัดอาษาสงคราม 	ผลมะตาด 	หงส์บิน 	สไบปัก
เจดีย์วัดกลางวรวิหาร 	ผลกระเจี๊ยบ 	หงส์คู่ 	สงกรานต์แห่กบ ปลา –

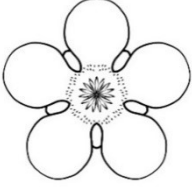
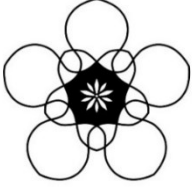
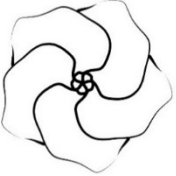
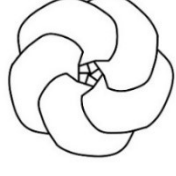
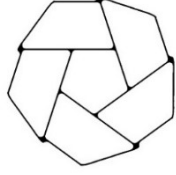
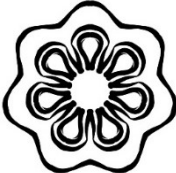
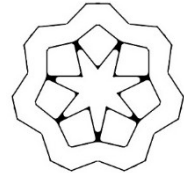
ลวดลายในด้านงานสถาปัตยกรรม	ลวดลายในด้านพันธุ์พฤกษา	ลวดลายในด้านงานศิลปกรรม	ลวดลายในด้านวัฒนธรรมประเพณี
ปราสาทปรางค์พราหมณ์ 		หงส์ไทย 	แห่หงส์ ธงตะขาบ –
		เส้าหงส์ ธงตะขาบ – 	การบวช
		ธงตะขาบ 	สะบ้าทอย
		โลงมอญ 	สะบ้าบ่อน

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากงานศิลปกรรมสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เพื่อนำไปประกอบกับแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อทำการวิเคราะห์ลวดลาย หาเอกลักษณ์ และลักษณะที่เป็นรูปแบบของชาวมอญพระประแดง จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ลวดลายที่บ่งบอกถึงความ เป็นอัตลักษณ์ของชาวมอญพระประแดงนั้น ยังคงยึดลวดลายจากที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษ คือลวดลายหงษ์มอญ เส้าหงส์ ธงตะขาบ และลวดลายจากกลุ่มพันธุ์พฤกษา เช่น ดอกมะตาด ผลมะตาด, ดอกกระเจียว, ผลกระเจียว รวมถึงวัฒนธรรมการแต่งกาย เช่น การใช้สไบ พลิท, สไบปัก ซึ่งส่วนใหญ่นั้นถือว่าเป็นอัตลักษณ์กลาง หรือที่เรียกเป็นว่าอัตลักษณ์ร่วมของชาวมอญ

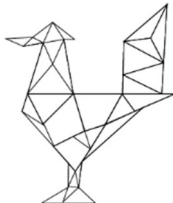
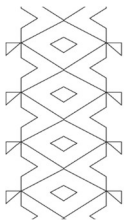
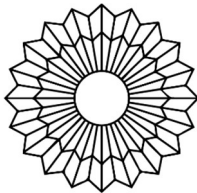
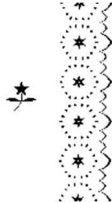
ขั้นตอนการออกแบบประยุกต์ลวดลาย โดยการศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ จากแหล่งข้อมูลทางด้านเอกสาร และการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญประจำท้องถิ่น ซึ่งมีเรื่องของงานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ โดยนำมาออกแบบประยุกต์ให้เข้ากับอัตลักษณ์ของชาวมอญพระประแดง เป็นลวดลายใหม่ที่มีความสวยงาม ร่วมสมัย สามารถนำไปใช้งานได้หลายรูปแบบดังแสดงในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงผลการถอดทลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

ลำดับ	ภาพบ่งชี้จากกลุ่มพันธุ์พืช ศิลปกรรม และวัฒนธรรมประเพณี	ทลายเส้นกราฟฟิก	ทลายผสมผสาน รูปทรงเลขาคณิต
1	ดอกมะตาด 		
2	ดอกกระเจียว 		
3	ผลมะตาด 		
4	ผลกระเจียว 		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ภาพบ่งชี้จากกลุ่มพันธุ์พญา ศิลปกรรม และวัฒนธรรมประเพณี	ลดทอนเส้นกราฟฟิก	ลดทอนผสมผสาน รูปทรงเลขาคณิต
5	หงส์มอญ 		
6	ธงตะขาบ 		
7	สไบพลีท 		
8	สไบปัก 		

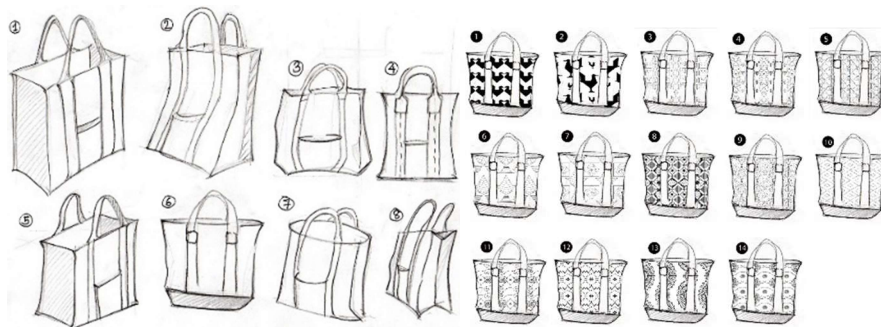
ตารางที่ 3 แสดงผลการออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ

ลำดับ	ลวดลายผสมผสาน รูปทรงเลขาคณิต	ลวดลายแนวตั้ง	ลวดลายต่อเนื่อง	ลวดลายเดี่ยว
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

ลำดับ	ลวดลายผสมผสาน รูปทรงเลขาคณิต	ลวดลายแนวตั้ง	ลวดลายต่อเนื่อง	ลวดลายเดี่ยว
8				

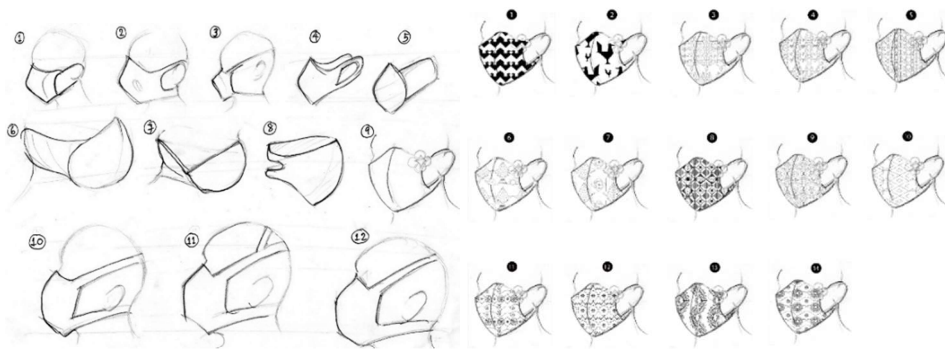
จากตารางที่ 3 เมื่อได้ทำการออกแบบลวดลาย ผู้วิจัยจึงได้นำลวดลายไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ซึ่งสามารถแสดงแนวทางในการออกแบบได้ดังนี้

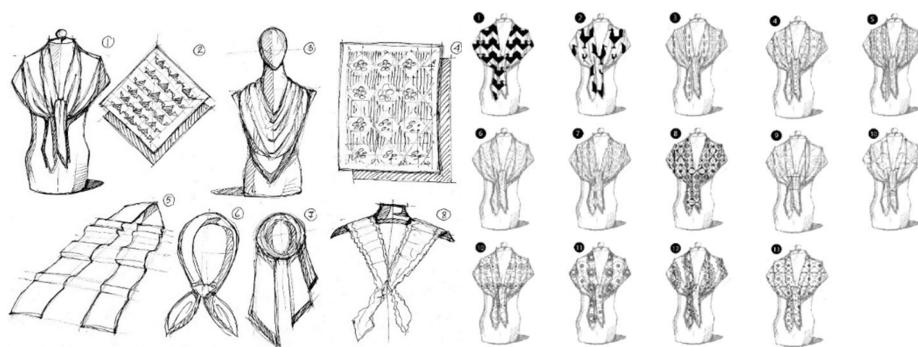
ภาพที่ 2: แสดงแบบร่างการออกแบบและการประยุกต์ใช้ลวดลายในการออกแบบกระเป๋าผ้า
ที่มา: สรรเสริญ สังขติถิ

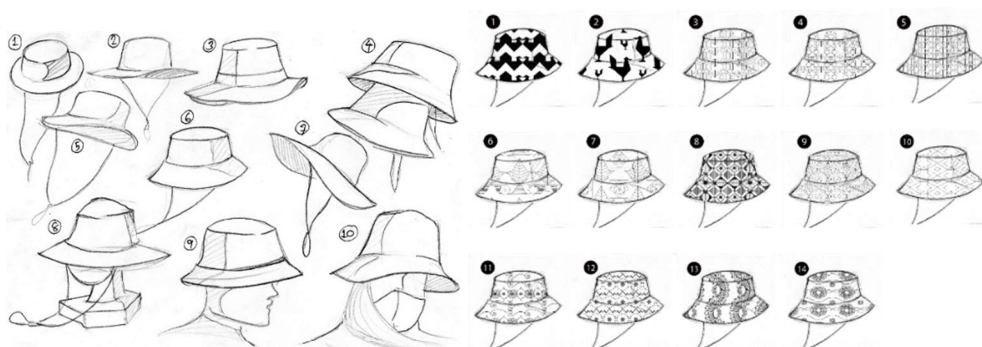
ภาพที่ 3: แสดงแบบร่างการออกแบบและการประยุกต์ใช้ลวดลายในการออกแบบแก้วน้ำ
ที่มา: สรรเสริญ สังขติถิ

ภาพที่ 4: แสดงแบบร่างการออกแบบและการประยุกต์ใช้ลวดลายในการออกแบบหน้ากากผ้า
ที่มา: สรรเสริญ สังขติถิ

ภาพที่ 5: แสดงแบบร่างการออกแบบและการประยุกต์ใช้ลวดลายในการออกแบบผ้าคลุมไหล่
ที่มา: สรรเสริญ สังขติถิ

ภาพที่ 6: แสดงแบบร่างการออกแบบและการประยุกต์ใช้ลวดลายในการออกแบบหมวกปีก
ที่มา: สรรเสริญ สังขติถิ

อภิปรายผล

ในศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

จากการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ พบว่า พบว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญพระประแดง ภาพรวมในด้านของงานสถาปัตยกรรม คือ พระเจดีย์มอญ (สถาปัตยกรรมแบบถาวร) และปราสาทพลงศพระสงฆ์มอญ หรือเมรุลอย (สถาปัตยกรรมแบบชั่วคราว) ไม่สามารถนำลวดลายมาใช้ในงานออกแบบได้ เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของศาสนาและงานพิธีกรรมอวมงคล ในส่วนภาพรวมของอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณี ศิลปะหัตถกรรม พิธีกรรม ความเชื่อ และวิถีความเป็นอยู่นั้น สามารถนำลวดลายจากงานประเพณี วัฒนธรรมการแต่งกาย งานศิลปะหัตถกรรม วิถีความเป็นอยู่ และกลุ่มพันธุ์พืชฯ มาใช้ในการออกแบบถอดลวดลาย และใช้งานกลุ่มสีได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมและตำแหน่งในการใช้งาน แต่ในส่วนของการพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับความตาย ไม่สมควรนำลวดลายมาใช้ใน

การออกแบบ เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนทางจิตใจ ดังนั้นลวดลายที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการออกแบบลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย รวมถึงของใช้ ของแต่งบ้าน คือ ลวดลายจากกลุ่มหงส์มอญ ธงตะขาบ และพันธุ์พฤกษา เนื่องจากเป็นลวดลายจากอัตลักษณ์ร่วมของชาวมอญ แต่ต้องนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ (ณัฐพงศ์ จิตนิริรัตน์, 2553) จากการสำรวจความคิดเห็นก่อนการออกแบบของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ต้องการจากการประยุกต์จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญคือ ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน คุณสมบัติที่ต้องการให้มีในการสร้างผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญคือ การอนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการตลาด รวมไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยมากที่สุดคือ ด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความสวยงาม แสดงให้เห็นว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมนั้นต้องสอดคล้องในด้าน ความเหมาะสมเชิงวัฒนธรรม ความสวยงามและวัสดุในการผลิต สอดคล้องกับแนวคิดของ (จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง, 2558, น.105-107) และ (พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553)จากการศึกษาและออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ พบว่า ลวดลายที่ผสมผสานรูปทรงเลขาคณิต โดยเทคโนโลยีการออกแบบจากคอมพิวเตอร์ ลวดลายที่ปรากฏขึ้นจะเป็นลวดลายที่คล้ายกับลวดลายงานทอ ซึ่งเด่นด้วยรูปทรง โครงสร้าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการผูกและเรียงลายสลับกันไปมา ทำให้เกิดเป็นลวดลายใหม่ เข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ สอดคล้องกับแนวคิดของ (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น.94)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายประเทศไทย 4.0. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563.
จาก https://www.m-culture.go.th/th/article_view.php?nid=5665.
- จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. (2558). การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมรดกวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร. กรุงเทพฯ: มินิเซอร์วิส ชัพพลาย.
- ชนากานต์ ไสยะยะพันธ์. (2562). การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต่างมีความหลากหลายของวัฒนธรรม. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563.
จาก https://chonladec.blogspot.com/2019/02/blog-post_89.html.
- ขวัญ ทองโรจน์. (2554). การวิจัยวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 7(1), หน้า 129-138.
- ณัฐพงศ์ จิตนิริรัตน์. (2553). อัตลักษณ์ชุมชน : อัตลักษณ์ และการพัฒนาเพื่อเคลื่อนเปลี่ยนตำแหน่งแห่งที่ของชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ดาหวัน ธงศรี. (2557). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (อีสานใต้) ของห้องสมุดโรงเรียน. วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา, 3(2), หน้า 22-37. สืบค้นจาก <http://www.human.ru.ac.th/grad/images/pdf/2557-3-2/col02.pdf>
- ทินวรัช รักอิสสระกุล และธัญธร อินทร์ทำนาง. (2556). การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่างเพื่อการออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 33(1), หน้า 93-110. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2563. จาก <https://so05.tcithaijo.org/index.php/sujthai/article/view/7787/8277>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัท สุริยสาส์น จำกัด.
- ประเสริฐ ศิรินา. (2531). ของที่ระลึก (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2551). ตัวตนคนมอญบนรากเหง้าบรรพบุรุษมอญ. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563.
จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9510000024786>.
- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรินทร์ ว่องไชยกุล และคณะ. (2559). สร้างแบรนด์ในยุค Branding 4.0. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563.
จาก <https://positioningmag.com/1106474>.
- วิลาศ โพธิสาร. (2552). การปรับตัวทางสังคมของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมเขตอีสานใต้. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาโทศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย. (2563). ข้อมูลทั่วไปด้านประชากร. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 2563. จาก <https://www.boi.go.th/index.php?page=demographic&language=th>.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2564). ประเทศไทยอยู่ตรงไหนในเวทีความยั่งยืนโลก. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564. จาก https://www.nstda-tiis.or.th/publications_media/epi/

อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). **อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด = Identity**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

Hall, Stuart. (1993). 'Cultural Identity and Diaspora', in Patrick Williams and Laura Chrisman (eds), **Colonial Discourse and Post-colonial Theory: A Reader**. New York: Harvester Wheatsheaf, pp. 392-403

นวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ด้วยแนวคิด BCG

HEMP TEXTILE INNOVATION WITH BCG. CONCEPT

สุวิธ สาดสังข์¹ พัดชา อุทิสวรรณกุล²

Suwit Sadsunk , Patcha U-Tiswannakul

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Doctor of Philosophy Program in Creative Arts Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University

(Received : June 30, 2023 Revised : October 15, 2023 Accepted : October 20, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวทางการสร้างนวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ด้วยแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) จากแนวทางการศึกษาสิ่งทอจากเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่น่าจับตามองของไทย การพัฒนาการเพาะปลูกเพื่อรองรับการเปิดการค้าเสรีที่มีแนวโน้มเติบโตมากขึ้นในตลาดระดับโลก ทำให้เฮมพ์(Hemp)เป็นเส้นใยที่สามารถนำมาพัฒนาได้หลากหลาย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ผสมผสานความรู้ทางภูมิปัญญาของชาวม้งซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกและผลิตเส้นใยเฮมพ์(Hemp)100%ของไทย การย้อมสีธรรมชาติจากพืชบนดอยด้วยแนวคิดBCG การทอสิ่งทอด้วยวัสดุพื้นถิ่นในงานหัตถกรรม และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งทอจากข้อเสนอนี้ในการสัมภาษณ์ความเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสิ่งทอ มาทำการวิเคราะห์เพื่อหากระบวนการสร้างสรรค์สิ่งทอเฮมพ์(Hemp) ที่มีความน่าสนใจและสามารถตอบโจทย์ในการพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ด้วยแนวคิดBCG โดยวิธีการผสมเส้นใยธรรมชาติที่มีกระบวนการผลิตตอบโจทย์ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ชนิดลงบนโครงสร้างสิ่งทอ เพื่อพัฒนาคุณสมบัติสิ่งทอ ได้แก่ การผสมเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ที่มีคุณสมบัติความคงทนแข็งแรง ด้านรังสี UV และ ด้านแบคทีเรีย ในสัดส่วน 60% ร่วมกับเส้นใยเทนเซล(Tencel) เป็นเส้นใยวิสโคสที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มความเงางาม ให้สัมผัสเย็นสบายในสัดส่วน 20% และนำคุณสมบัติจากเส้นใยนวัตกรรมถนอมผิว เส้นใยฟิลาเจน(Filagen) เป็นเส้นใยวิสโคสเรยอนในรูปแบบนวัตกรรม ที่สกัดคอลลาเจนลงไปบนเส้นใย ทำให้มีความนุ่มสบาย ไม่ดูดซับกลิ่น ป้องกันรังสี UV และให้ความชุ่มชื้นต่อผิวในการสวมใส่ ในสัดส่วน 20% การนำเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยนวัตกรรมมาพัฒนาร่วมกับเส้นใยเฮมพ์(Hemp) เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์โครงสร้างสิ่งทอจากภูมิปัญญาในรูปแบบหัตถอุตสาหกรรมที่มีความสวยงามและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงปริมาณสัดส่วนของสิ่งทอเฮมพ์(Hemp) ในปริมาณที่แตกต่างจากตลาดสิ่งทอทั่วไปที่ใช้เฮมพ์(Hemp)เป็นส่วนประกอบแค่ปริมาณน้อย ทำให้เกิดการสร้างสรรค์แนวทางการพัฒนาสิ่งทอเฮมพ์(Hemp)ของไทย ที่สามารถพัฒนาต่อยอดและตอบสนองแนวทางยุทธศาสตร์ของประเทศด้านการวิจัยและนวัตกรรมก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ซึ่งการเพิ่มมูลค่าของเส้นใยเฮมพ์(Hemp) นี้เป็นแนวคิด BCG ที่สามารถสร้างความยอมรับและเป็นที่รู้จักในตลาดโลก ทั้งด้านการสร้างอาชีพ การแบ่งปันองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างเส้นใยและเทคนิคการผสมผสานเส้นใย เทคนิคการตีเกลียว เทคนิคการทอและเทคนิคการถัก เพื่อให้เกิดโครงสร้างผ้าที่สามารถตอบสนองการใช้งานและความสวยงาม ความคงทนของเส้นใย การสวมใส่ที่นุ่มสบายระบายอากาศได้ดี การใช้สีธรรมชาติในการย้อมเส้นใยเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้สิ่งทอดังกล่าวเพื่อการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าเชิงพาณิชย์ในตลาดสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์ที่สามารถเพิ่มโอกาสในการแข่งขันและการส่งออกในตลาดระดับโลก ทำให้ชื่อเสียงของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ไทยเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และสามารถพัฒนาทั้งในด้านสิ่งทออุตสาหกรรมและภูมิปัญญาได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : นวัตกรรม, เส้นใยเฮมพ์(Hemp), แนวคิด BCG , การย้อมสีธรรมชาติ, พืชบนดอย

¹นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการระดับปริญญาเอก หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

This research aims to study the creation of hemp textile innovation using BCG Model. From the textile study, hemp is an interesting economic plant in Thailand and it has cultivation development to support free trade which tends to grow in the global market, then hemp can be developed into various types. A researcher has studied the creation of hemp textile innovation by combining it with Hmong wisdom which 100 percent of the Hmong area is cultivation and production for hemp in Thailand, natural dyeing from mountain plants with BCG Model, textile weaving from local material in handicrafts, and has determined the guideline of textile development from recommendations of textile development experts, then analyzed it to create interesting hemp textiles and respond to the innovation development of hemp textile with BCG Model. The process is three natural fibers which came from environmentally friendly production will be combined with the textile structure to develop its qualification such as the combination of hemp fiber which has durability, strength, UV and bacteria resistance for 60%, and Tencel which is environmentally friendly viscose fiber to make it shiny and cool sensation for 20% and Filagen, an innovative fiber for skin care, it is an innovative rayon viscose that extracts collagen into fibers for 20% to make it soft, smell non-absorbent, UV protection and provide moisture sensation. Using natural and innovative fiber to develop with hemp fiber will create textile structures from the wisdom in terms of industrial handicrafts that express beautifulness and proper qualification to use. In addition, the amount of hemp proportion differs from the general textile market, which uses only a small amount of hemp. Therefore, the creation of hemp textile development in Thailand can be expanded and responded to the country's strategic approach in terms of research and sustainable innovation in all aspects. Value added in hemp fiber is the BCG concept which is accepted and globally well-known regarding career creation, knowledge sharing on fiber structure and fiber combination technique, twisting technique, weaving and knitting technique to create fabric structure that responds to usage, beautifulness, durable fiber, soft and breathable fabric and uses natural color to dye fiber that causes the least impact on the environment. Moreover, such textiles can be developed into commercial products in the fashion and lifestyle market and increasing the chance of competition and export to the global market and making the reputation of hemp fiber to be well-known and sustainable development both in industrial textile and wisdom.

Keyword : Innovation, Hemp Fiber, BCG Concept , Natural Dyeing, Mountain Plant

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองและความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนด้วยผลงานวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี เพื่อสร้างความเชื่อมโยงในการนำเทคโนโลยี ผสมผสานภูมิปัญญา วัฒนธรรม เอกลักษณ์และพื้นที่เชิงบูรณาการทั้งในประเด็นเชิงพื้นที่และโครงการเชิงพื้นที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ 4 ด้านได้แก่ ประโยชน์เชิงวิชาการ เชิงชุมชน สังคม เชิงนโยบายและเชิงพาณิชย์ สามารถนำผลงานวิจัยและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้ทรงเสด็จเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ภาคเหนือและทรงผลักดันให้มีการศึกษาและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวไทยภูเขาได้ปลูกกล้วยง เพื่อเป็นอาชีพเสริมและใช้ในครัวเรือน สร้างรายได้จากงานหัตถกรรม โดยมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันพัฒนาพื้นที่สูง จึงได้ทำการศึกษาพันธุ์กล้วยงที่มีสารเสพติดต่ำ จนสามารถขึ้นทะเบียนรับรองพันธุ์และทดลองปลูกในพื้นที่ 3 จังหวัดได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และตาก (คมชัดลึก, 2564) จากแนวทางดังกล่าวถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ต่อยอดมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัส จนเกิดเป็นฐานการพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้วยวิจัยและนวัตกรรม การสร้างรากฐานชีวิต รากฐานความมั่นคง อย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพและดำรงตัวให้มีความพอกินพอใช้ (วารสารชัยพัฒนา, 2542)

กล้วยง หรือเฮมปี (Hemp) เป็นพืชเศรษฐกิจแห่งอนาคตของไทยอย่างหนึ่ง สามารถใช้ประโยชน์และแปรรูปได้มากมายเพื่อการต่อยอดทางธุรกิจ การพัฒนาสิ่งทอและสินค้าในรูปแบบต่างๆ เป็นที่น่าจับตามองและได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะผู้บริโภคกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้ความสนใจเนื่องจากสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ทั้งต้น ใบ เมล็ด และ เปลือก สามารถนำไปแปรรูปและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายได้ ปัจจุบันได้มีการนำมาพัฒนาแบบตั้งแต่กลุ่มชุมชนขนาดเล็ก จนถึงระดับโรงงานผลิตในระบบอุตสาหกรรม เป็นพืชที่นิยมปลูกในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเพราะมีอากาศหนาวเย็น ทำให้สามารถปลูกได้ดี ใช้น้ำและสารเคมีน้อย เป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่เป็น

มิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องตามแนวคิด BCG หรือ แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว คือการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน(สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ,2564) เนื่องจากตลาดสิ่งทอของไทยเป็นตลาดที่มีจุดแข็งด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้วัตถุดิบธรรมชาติในการผลิต ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การลดใช้สารเคมี การลดใช้พลังงานและการลดใช้ต้นทุนการผลิต รวมถึงการบำบัดน้ำเสีย ล้วนเป็นข้อกำหนดหลักในการผลิตสิ่งทอของไทยตลอดจนการพัฒนามาตรฐานและการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นที่นำไปใช้ใหม่ได้ง่ายหรือนำไปรีไซเคิลได้ง่าย การลงทุนในการพัฒนาเส้นใยใหม่ ๆ ที่จะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การคิดค้นนวัตกรรมที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (กรมอุตสาหกรรมสิ่งทอ,2564) ปัจจุบันพื้นที่ที่ได้มีการส่งเสริมในการเพาะปลูกเฮมพ์ (Hemp) เชียงาณิษฐ์ คือ กลุ่มมั่ง บ้านใหม่ยอดคีรี อำเภอบรบือ จังหวัดตาก และมั่งในเขตสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง แม่ริม จ.เชียงใหม่ ซึ่งมีการส่งเสริมงานหัตถกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าจากเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) จนทำให้เป็นที่รู้จักและพัฒนาสู่ระบบอุตสาหกรรมในวงกว้าง การนำมาผสมกับเส้นใยฝ้ายหรือไหม เพื่อให้เกิดคุณสมบัติที่ดีขึ้น เช่นความนุ่ม การระบายอากาศและคุณสมบัติทางด้านความงาม และสัดส่วนการผสมเส้นใยในตลาดอุตสาหกรรมในปัจจุบันของไทย มีการผสมเส้นใยกัญชงในสัดส่วน ที่ค่อนข้างน้อย เพราะเนื่องจากข้อจำกัดของอุตสาหกรรมผลิตเส้นใยของประเทศไทยเป็นการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอแบบเส้นใยสั้นทำให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพและคุณสมบัติของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ซึ่งเป็นเส้นใยยาว จึงพัฒนาได้ไม่เต็มที่เพราะมีข้อจำกัดในด้านการผลิตดังกล่าว (ชาญชัย สิริเกษมเลิศ, 2565) การแก้ปัญหาของการสร้างความน่าสนใจเบื้องต้นจึงมุ่งพัฒนาในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดแข็งหนึ่งที่นำเสนอของเฮมพ์(Hemp) ไทย เนื่องจากทั่วโลกยอมรับคุณภาพเส้นใยธรรมชาติของไทยว่ามีคุณภาพที่ดีและมีเรื่องราวของการสร้างสรรค์ผลงานที่สืบทอดกันมาอย่างเข้มแข็ง มีเอกลักษณ์และความประณีต ทำให้ต่างชาติในหลายๆ ประเทศที่เป็นผู้นำด้านการผลิตเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ในระบบอุตสาหกรรมของโลก ให้ความสนใจและความต้องการ ด้วยคุณสมบัติและลักษณะของสิ่งทอที่มีเส้นใยและความแตกต่างเฉพาะตัวที่ระบบอุตสาหกรรมไม่สามารถสร้างสรรค์แนวทางนี้ได้จึงทำให้ตลาดสิ่งทอภูมิปัญญา ยังเป็นเสน่ห์ที่น่าสนใจและสามารถพัฒนาควบคู่กับระบบอุตสาหกรรมได้เช่นกัน จากประโยชน์เส้นใยกัญชง ที่เหนียวนุ่ม แข็งแรงกว่าฝ้ายและให้ความอบอุ่นกว่าลินิน ดูดซับความชื้นได้ดีกว่าไนลอน และสามารถป้องกันรังสียูวีได้ และเอกลักษณ์ เฉพาะตัว ที่มีความสวยงามจึงทำให้สามารถกล่าวได้ว่าเฮมพ์(Hemp) เป็นพืชเศรษฐกิจที่น่าสนใจของไทยที่สามารถนำมาพัฒนาและแปรรูป สร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ไลฟ์สไตล์ สามารถตอบโจทย์และต่อยอดการพัฒนาเชิงพาณิชย์ที่หลากหลายได้อย่างยั่งยืน

จากแนวทางดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและทดลองหาแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอ จากเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ด้วย การนำเส้นใยเทนเซล(Tencel) และเส้นใยฟิลาเจน(Filagen) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องและส่งเสริมร่วมกับเส้นใยเฮมพ์(Hemp) เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำมาผสมบนโครงสร้างสิ่งทอด้วยสัดส่วนและปริมาณเฮมพ์(Hemp)ที่มากกว่า 60% เพื่อให้ได้คุณสมบัติของเฮมพ์(Hemp) ด้านต่างๆที่มีความแตกต่างในท้องตลาดสิ่งทอปัจจุบัน ที่มีส่วนผสมของเฮมพ์(Hemp) ในปริมาณที่น้อย ทำให้สิ่งทอที่สร้างสรรค์ขึ้นมีประสิทธิภาพ ด้านความเงางาม ความคงทน แข็งแรง การระบายอากาศ การป้องกันรังสีUV.และความชุ่มชื้นนุ่มสบายจากการผสมเส้นใยนวัตกรรมนอนมิว และจากการผสมผสานเส้นใยดังกล่าวเพื่อนำไปทอบนโครงสร้างสิ่งทอ และการย้อมสีจากธรรมชาติ จึงทำให้วัสดุที่ได้มีคุณสมบัติหลากหลาย สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์แฟชั่นและสินค้าไลฟ์สไตล์ได้ เป็นการสร้างทางเลือกใหม่ของการใช้วัสดุในการออกแบบ รวมทั้งการสืบทอดวิถีภูมิปัญญา ตามแนวทางยุทธศาสตร์ของประเทศด้านการวิจัยและนวัตกรรมก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในทุกมิติ มีความสอดคล้องกับแนวคิด BCG ในการผลิตและแปรรูปเส้นใย การสร้างสรรค์โครงสร้างสิ่งทอด้วยแนวคิดภูมิปัญญา โดยทุกขั้นตอนกระบวนการผลิต การปลูก การปั่นเส้นใย การทอ การย้อม การทอ และการถักเส้นใยเพื่อการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดตามแนวคิด BCG การนำคุณสมบัติหลักของเส้นใย เฮมพ์(Hemp)นำมาพัฒนาเทคโนโลยีผสมผสานเส้นใยนวัตกรรมบนโครงสร้างสิ่งทอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพที่ดีในการใช้งานและสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคในรูปแบบการใช้งานที่หลากหลาย เช่นด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเชิงพาณิชย์ในตลาดสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์เพื่อการแข่งขันและการส่งออกในตลาดระดับโลกสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษา ค้นคว้าแนวทางการสร้างนวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ด้วยแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy).

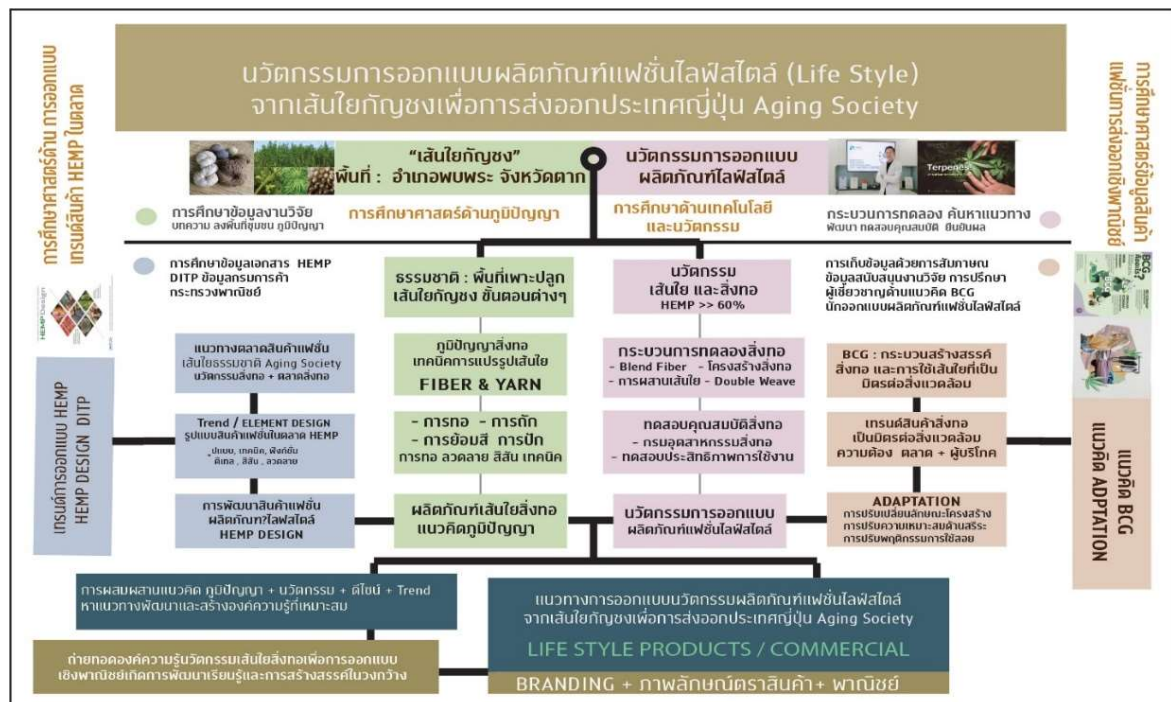
ระเบียบวิธีวิจัย

นวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ด้วยแนวคิดBCGเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร การลงพื้นที่ภาคสนาม การเก็บข้อมูลกระบวนการวิจัยขั้นตอนและ กระบวนการทดลองที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพื่อศึกษา

วิเคราะห์ และพัฒนาคุณสมบัตินวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยกัญชง(Hemp) รวมถึงเพื่อสร้างเครื่องมือในงานวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพจึงแบ่งเป็น 4 ช่วง ดังนี้

- 1) การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในฐานะข้อมูลงานวิจัยและการลงพื้นที่ทั้งระดับชุมชนและระดับอุตสาหกรรมเพื่อการศึกษาแนวทางของสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (hemp)
- 2) การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเข้าใจต่อแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยธรรมชาติ และเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ในลักษณะการสัมภาษณ์เสนอแนะความคิดเห็น
- 3) วิเคราะห์ผลที่ได้เพื่อประมวลและหาข้อสรุปในการพัฒนาเส้นใยเฮมพ์ (hemp)
- 4) นำเสนอผลงานสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp)สู่การออกแบบสิ่งทอแฟชั่นไลฟ์สไตล์ด้วยแนวคิดBCG อย่างเหมาะสมตามกระบวนการวิจัย เพื่อการพัฒนาปรับปรุงต่อยอดในอนาคต

ภาพที่ 1 : กรอบแนวความคิดงานวิจัย

ที่มา : สุวัธน์ สาดสังข์

ผลการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาแนวทางผลิตเส้นใยกัญชง(Hemp) และคุณสมบัติ ด้วยแนวคิด BCG

กัญชง หรือ เฮมพ์(Hemp) เป็นพืชในวงศ์ CANNABACEAE หรือวงศ์เดียวกับกัญชา มีลักษณะโครงสร้างคล้ายคลึงกัน เฮมพ์ (Hemp) เป็นพืชที่มีอายุเพียงหนึ่งปี ลำต้นความสูงประมาณ 1-6 เมตร ใบเป็นใบเดี่ยว ขอบใบเป็นลักษณะฟันเลื่อย และเว้าลึกจนถึงโคนใบ ก้านใบยาว 2-7 เซนติเมตร ผลเป็นเมล็ดแห้ง รูปทรงไข่ สีเทา ขนาดประมาณ 3-4 มิลลิเมตร ดอกมีขนาดเล็กสีขาวออกดอกเป็นช่อ ลำต้น เฮมพ์ (Hemp) จะมีขนาดสูงใหญ่กว่ากัญชา โดยเฉลี่ยประมาณความสูงกว่า 2 เมตร และมีขนาดใบที่ใหญ่ การเรียงตัวของใบบนลำต้น และ กิ่งก้านจะค่อนข้างห่างทำให้เป็นทรงพุ่มมีความโปร่งแสง กว่ากัญชาที่เป็นพุ่มแน่น เฮมพ์(Hemp) เป็นพืชที่เพาะปลูกง่ายใช้ปริมาณน้ำน้อย ไม่ต้องใช้สารเคมี สารกำจัดศัตรูพืช หรือยาฆ่าแมลง ปลูกได้ในดินทุกชนิด และเติบโตได้ดีในทุกสภาพอุณหภูมิ จึงเป็นพืชที่ตอบโจทย์แนวคิด BCG ชนิดหนึ่งในการพัฒนาการเพาะปลูกเพื่อเศรษฐกิจและการค้า กัญชงจะเติบโตได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูงและอุณหภูมิ ระหว่าง 14-27 องศาเซลเซียส และนิยมปลูกในช่วงเดือนมีนาคม ถึงปลายพฤษภาคม โดยช่วง 6 สัปดาห์แรก ต้นกัญชงจะมีความต้องการ ปริมาณน้ำหรือน้ำฝนในการเพาะปลูก ซึ่งจะทำให้กัญชงเจริญเติบโตได้ดี

ภาพที่ 2 : การศึกษาพื้นที่เพาะปลูกและผลิตเส้นใยเฮมพ์ (Hemp)

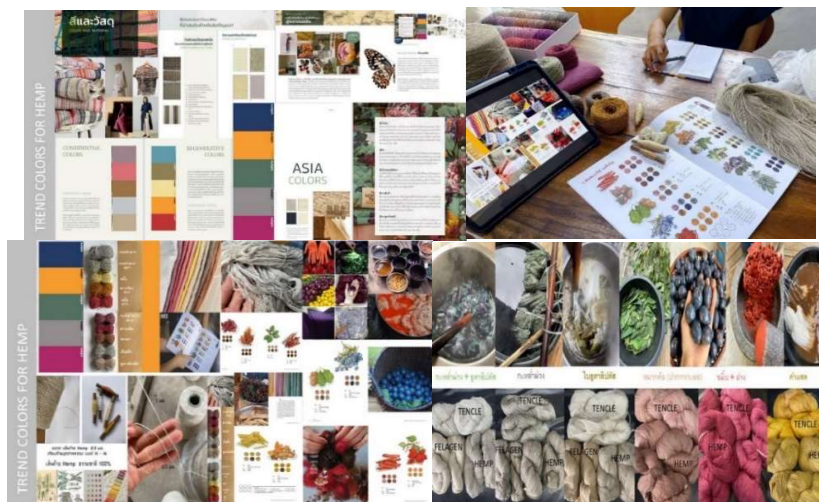
ที่มา : สุวิธ สาดสังข์

การเก็บเกี่ยวต้นกัญชง นิยมใช้เส้นใยจากลำต้นของต้นเพศผู้ ที่มีอายุระหว่าง 3-4 เดือน เพราะเส้นใยจะมีความเหนียวที่สุด เบา และเป็นสีขาว เหมาะสำหรับการนำมาผลิตสิ่งทอเพื่อการนุ่งห่ม กัญชงจัดเป็นพืชเส้นใยคุณภาพสูง ที่มีความยืดหยุ่น ความคงทน แข็งแรง ทนทานสูง กันรังสี UV ไม่ดูดซับกลิ่น สามารถนำมาพัฒนาเป็นวัตถุดิบผลิตสิ่งทอที่หลากหลายได้ ตั้งแต่เชือกจนถึงเส้นใยที่ละเอียด การผลิตเส้นใยสามารถทำได้หลายวิธี ตั้งแต่วิธีการของชาวม้งโดยการแยกเส้นใยด้วยมือในลักษณะงานหัตถกรรมครัวเรือน และสามารถใช่วิธีการในระบบอุตสาหกรรม เช่น การแยกด้วยเครื่องจักรและการใช้สารเคมี เช่น โซเดียมไฮดรอกไซด์ โซเดียมคาร์บอเนต โซเดียมซัลเฟต เป็นต้น (มนูญ จิตต์ใจฉ่ำ, 2557) ซึ่งกระบวนการในการผลิตเส้นใยสามารถทำได้ง่ายและสืบทอดกันมาแต่โบราณ ของชาวม้ง คือการนำต้นกัญชงที่ได้ขนาดแล้วโดยความสูงประมาณ 1-2 เมตร มาตากแดด ประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อลำต้นแห้งได้ที่จึงนำเปลือกมาลอกออกเป็นเส้น แล้วนำไปตำให้เส้นใยแตกจนเกิดความเหนียวนุ่ม ก่อนนำเส้นใยมาวางต่อกันเป็นเส้นด้ายยาวโดยการขยี้ปลายเส้นทั้งสองให้แยกออกจากกัน แล้วนำเอาปลายทั้งสองข้างใช้มือปั่นเข้าด้วยกันให้เป็นเส้นเดียว ซึ่งโครงสร้างสิ่งทอเริ่มตั้งแต่กระบวนการแยกเส้นใย ความละเอียดของเส้นใยซึ่งส่งผลต่อกระบวนการย้อมสี ความแข็งแรงของโครงสร้างเส้นใยทั้งเส้นใยเดี่ยวและเส้นใยจากการตีเกลียว ก่อนนำไปต้มด้วยความร้อนจากน้ำผสมกับขี้เถ้า เพื่อพอกให้เส้นใยขาวสะอาดและเกิดความนุ่มของเส้นใยที่เพิ่มมากขึ้น แล้วจึงนำไปผ่านกระบวนการย้อมสีธรรมชาติ หรือม้วนเป็นใจ เป็นก้อน เพื่อใช้ในขั้นตอนการเตรียมก่อนการทอชิ้นต่อไป การผลิตเส้นใยกัญชง หรือเฮมพ์(Hemp) ลักษณะภูมิปัญญาของชาวม้งในไทย มีจุดเด่นและข้อแตกต่างจากเส้นใยเฮมพ์(Hemp)ในระบบอุตสาหกรรมของตลาดทั่วไปและตลาดโลก คือกระบวนการปลูกจากกรรมวิธีพื้นถิ่น ในธรรมชาติ ปลูกตามไหล่เขาบนดอย ที่มีสภาพภูมิอากาศดี ใช้น้ำในการปลูกน้อย ตามแนวคิด BCG ตลอดจนถึงขั้นตอนการผลิต ล้วนใช้วิธีแบบพื้นถิ่นของชาวม้ง คือการลอกเปลือกเป็นเส้นใยด้วยมือและการต้มทำให้เส้นใยนุ่ม ไม่ใช้สารเคมีหรือสารตกค้างในการลอกเส้นใย ทุกขั้นตอนและกระบวนการล้วนเป็นมิตรต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เส้นใยที่ได้มีเสน่ห์เฉพาะตัวด้วยขนาดและรูปแบบที่แตกต่างจากกรรมวิธีในระบบอุตสาหกรรม มีคุณสมบัติของเส้นใยที่มาจากธรรมชาติโดยแท้จริง โดยเฉพาะความแข็งแรงทนทานของเส้นใย แต่มีความเหนียวและยืดหยุ่นไม่ขาดง่ายเมื่อนำมาทอในโครงสร้างสิ่ง ทอได้ว่าเป็นคุณสมบัติที่ดีและน่าสนใจของเฮมพ์(Hemp) ไทย มีความแตกต่างจากเฮมพ์(Hemp) ที่ผลิตในระบบอุตสาหกรรมของตลาดทั่วไปและในตลาดโลก

กระบวนการสร้างสรรค์ลัทธิย้อมธรรมชาติเส้นใยกัญชง(Hemp)จากสีพืชบนดอย ด้วยแนวคิด BCG

การย้อมสีธรรมชาติถือเป็นกรรมวิธีที่สำคัญ ในการสร้างสรรค์สีสันให้กับเส้นใยสิ่งทอกัญชงหรือเฮมพ์ (Hemp) ให้มีความสวยงาม และมีรูปแบบที่หลากหลายบนสิ่งทอ เป็นการสร้างรูปแบบในเชิงสุนทรีย์และ โอกาสการใช้สอย ที่แตกต่างตามความชอบของกลุ่มผู้บริโภค สิ่งทอที่เกิดจากการให้ความสำคัญตั้งแต่การคัดเลือกเส้นใย การตีเกลียว จนถึงกระบวนการทำลัทธิย้อมธรรมชาติที่มีความน่าสนใจ ไม่ทำลายสภาวะสิ่งแวดล้อม รูปแบบสีสิ่งทอตามความสวยงามหรือตอบโต้ความต้องการของตลาดตามยุคสมัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์การย้อมสีธรรมชาติ จากเรื่องราวของสีพืชบนดอย ซึ่งเป็นแนวทางของการผสมผสานเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติ ภูมิปัญญาแบบชาวบ้าน ด้วยวัตถุดิบที่ได้จากแหล่งของชุมชนบนดอยพื้นถิ่น มาผนวกกับกลุ่มสีที่ได้จากแนวทางของเทรนด์สี HEMP DESIGN กลุ่มสี ASIA COLORS โดย DITP กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2565) ซึ่งได้คัดค้นกลุ่มสีที่มีความน่าสนใจและมีความเหมาะสมต่อการย้อมเส้นใย กัญชงหรือเฮมพ์(Hemp) เป็นแนวทางสีต่อการพัฒนาสิ่งทอหรือผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อการใช้สอยและสินค้าเชิงพาณิชย์ โดยกระบวนการย้อมสีในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจพันธุ์พืชบนดอยเพื่อสกัดสีโดยเปรียบเทียบกับโทนสีจากกลุ่มสีในเทรนด์เพื่อหาสีย้อมธรรมชาติที่มีความเหมาะสม และศึกษารูปแบบกระบวนการขั้นตอนในการย้อมสีธรรมชาติ จากแนวคิด BCG ซึ่งทุกกระบวนการเป็นการนำทรัพยากรจากแหล่งธรรมชาติพื้นถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ใช้สารเคมีตกค้าง ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มกระบวนการจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ ได้แก่

1. กระบวนการเตรียมเส้นใยและทำความสะอาดเส้นใย การใช้แหล่งน้ำธรรมชาติบริสุทธิ์ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงมาใช้ในการทำความสะอาดและย้อมสี สามารถช่วยเพิ่มคุณสมบัติในการย้อมสีให้มีความสวยงาม ชัดเจนและไม่มีสารตกค้าง จากข้อสังเกตภูมิปัญญาของชาวบ้านที่นำน้ำประปาย้อมสีและเปรียบเทียบกับน้ำผุดตามธรรมชาติซึ่งน้ำในธรรมชาติมีส่วนช่วยเพิ่มให้ความเข้มและชัดเจนของค่าสีที่เพิ่มขึ้น
2. การเตรียมสารช่วยย้อม เนื่องจากเป็นกระบวนการวิธีแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ของกลุ่มชาวม้ง การเตรียมสารช่วยย้อมเพื่อให้สีติดทนจึงใช้สารแทนนินจากธรรมชาติ เช่น เปลือกใบยูคาลิปตัส เปลือกกระดังงา ใบฝรั่ง น้ำค้างหรือน้ำขี้เถ้าพืชเนื้ออ่อน และน้ำโคลน เป็นต้น โดยการนำมาสกัดน้ำฝาดๆ แล้วนำเส้นใยหรือสิ่งทอไปชุบก่อนการย้อมสี
3. การใช้พันธุ์พืชขนดอยพื้นถิ่นในการสกัดสีด้วยความรู้ของผู้เฒ่าผู้แก่ที่สืบทอดตามภูมิปัญญาท้องถิ่น จากพืชที่ได้ขนดอยภายในชุมชน เช่น ผลหมากค้อ ผลมะเกี๋ยง ลำต้นสาปหมา เมล็ดและเปลือกของโวคาได้ ใบยูคาลิปตัส กะหล่ำมวง คำแสด และ ผาง เป็นต้น เป็นการย้อมสีด้วยกรรมวิธีชาวบ้าน ไม่ใช้สารเคมีหรือสิ่งเจือปน ให้เกิดสารตกค้างในน้ำย้อม พืชที่นำมาใช้เหล่านี้ล้วนให้สีที่มีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ของกลุ่มสีพืชขนดอย ซึ่งในขั้นตอนนี้เพื่อให้สีที่ได้มีความร่วมสมัยและสามารถนำไปพัฒนาต่อกระบวนการผลิตเชิงพาณิชย์ในสินค้าและผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกกลุ่มสีจากพืชขนดอยที่สามารถนำมาเปรียบกับเฉดสีตามเทรนด์ตามยุคสมัย จากเทรนด์ HEMP DESIGN กลุ่มสี ASIA COLORS โดย DITP กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2565) เพื่อให้เกิดกลุ่มสีย้อมที่ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในเชิงพาณิชย์และเพื่อการส่งออกในระดับการผลิตที่สูงขึ้น นอกจากนี้เรื่องการให้ความสำคัญกับพืชที่นำมาใช้ในการย้อม ก็ยังคงคำนึงถึงกระบวนการตามแนวคิด BCG เรื่องของน้ำย้อมสีที่เหลือทิ้งจากการย้อม เนื่องจากเป็นสีที่สกัดจากพืชธรรมชาติจึงไม่มีสารตกค้างใดๆ สามารถนำไปรดน้ำต้นไม้หรือไหลกลับคืนสู่ธรรมชาติได้ เปลือกและกากสามารถนำมาทำปุ๋ยในการปลูกพืชทดแทน เป็นวิธีการที่แสดงถึงความยั่งยืนในรูปแบบกระบวนการจัดการวัสดุและทรัพยากรพื้นถิ่นในชุมชนอย่างแท้จริง

ภาพที่ 3 : การเปรียบเทียบกลุ่มสี จากสีเล่มเทรนด์ HEMP DESIGN โดยDITP กระทรวงพาณิชย์
 เพื่อกำหนดกลุ่มโทนสีย้อมธรรมชาติจากพืชขนดอย ด้วยแนวคิด BCG
ที่มา : สุวิธ สาดสังข์

กลุ่มสีย้อมที่สามารถสกัดได้จากพืชขนดอย โดยการเปรียบเทียบจากสีเล่มเทรนด์ HEMP DESIGN กลุ่มสี ASIA COLORS โดย DITP กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2565) สามารถสกัดสีย้อมจากสีพืชขนดอย ได้ดังนี้ กลุ่มสีน้ำเงินและสีเทา สกัดได้จาก กะหล่ำมวงและกะหล่ำมวงผสมใบยูคาลิปตัส กลุ่มสีเขียวและสีมินท์ สกัดได้จาก ใบยูคาลิปตัส ลำต้นและใบสาปหมา กลุ่มสีชมพูและสีแดง สกัดได้จาก ผลหมากค้อ ผลมะเกี๋ยง และแก่นฝางผสมขมิ้น และกลุ่มสีเหลือง สกัดได้จาก เมล็ดคำแสด และหัวง้าขมิ้น โดยทุกพันธุ์พืชแต่ละชนิดมีกระบวนการในการสกัดสีที่แตกต่างกัน ถ้าเป็น ใบหรือลำต้น และเปลือก จะนำมาหั่นหรือทุบ แล้วนำไปต้มกับน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ แล้วแยกกากออกเพื่อสกัดให้ได้สีที่เข้มข้นสำหรับใช้ในการย้อม แต่ถ้าเป็นผลหรือหัว เหง้า จะนำมาทุบหรือตำให้เป็นผงแหลก ก่อนนำไปต้มด้วยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและคั้นเอาเศษและกากออก จึงสามารถนำไปย้อมเส้นใยหรือผ้าให้เกิดสีที่

สวยงาม และหลังกระบวนการย้อมสามารถนำไปชุบน้ำซีเมนต์หรือน้ำโคลน เพื่อเพิ่มค่าสีให้มีความชัดเจนและเข้มข้นได้ด้วยตามแบบวิถีภูมิปัญญาพื้นถิ่นโดยแท้จริง

ภาพที่ 4 : กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ จากสีพืชบนดอย ด้วยแนวคิด BCG
ที่มา : สุวิธ สาดสังข์

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ด้วยแนวคิด BCG

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเข้าใจต่อแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยธรรมชาติ และเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) เพื่อหาคำตอบและแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) โดยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสิ่งทอและวัสดุพื้นถิ่นไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเส้นใยและนวัตกรรมสิ่งทอ ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตและการตลาดเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบสิ่งทอและสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งออกสินค้าไลฟ์สไตล์จากสิ่งทอเส้นใยธรรมชาติและสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) โดยประเด็นในแต่ละข้อคำถามจะมีความสอดคล้อง เพื่อหาคำตอบที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนางานออกแบบสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ที่มีความน่าสนใจต่อตลาดไทยและตลาดโลก ทั้งด้านหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

ตารางที่ 1 : ตารางสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ด้วยแนวคิด BCG

ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์	ความเหมาะสมในการสร้างนวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์)Hemp(	การพัฒนาสิ่งทอต่อมุมมองตลาดผู้บริโภค และแนวคิด BCG
ผศ.วิทวัน จันทร .ดร. อาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปการออกแบบพัสตราภรณ์Textile (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ : ออกแบบพัฒนาสิ่งทอวัสดุ และ พื้นผิวสิ่งทอ	ทิศทางการนำเอาเส้นใยธรรมชาติมาผสมก็เป็นแนวทางที่น่าสนใจและเป็นไปได้ แต่อาจต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของโครงสร้างเส้นใยและสิ่งทอว่าจะนำไปพัฒนาใช้ให้ตอบโจทย์การใช้งานได้อย่างไร นวัตกรรมที่นำมาเสริมหรือปรับใช้ควรมองถึงรูปแบบการประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวันต้องงานออกแบบและฟังก์ชันว่าสามารถส่งเสริมและน่าสนใจต่อไลฟ์สไตล์ของผู้ใช้งานหรือไม่	การพัฒนาด้วยการผสมเส้นใยเพื่อสร้างคุณสมบัติเป็นทิศทางการที่น่าสนใจ มีความเป็นไปได้ในการสวมใส่มากขึ้น แต่ควรคำนึงถึงเรื่องน้ำหนักสิ่งทอและเส้นใยในการสวมใส่ เพราะเส้นใยเฮมพ์)Hemp(ค่อนข้างมีน้ำหนักมาก เมื่อทำเสื้อผ้าหรือสินค้าไลฟ์สไตล์อาจทำให้น้ำหนักเป็นปัญหาต่อการสวมใส่ ส่วนประเด็นด้าน BCG ค่อนข้างมีความสำคัญต่อแนวทางการออกแบบปัจจุบันเพราะกลุ่มคนที่ชอบเส้นใยธรรมชาติส่วนใหญ่ก็มีความคิดที่จะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย
คุณบัณฑิต พงศาโรจนวิทย์ กรรมการผู้จัดการ	การสร้างนวัตกรรมสิ่งทอร่วมกับเส้นใยเฮมพ์)Hemp(ปัจจุบันได้มีการนำเส้นใยหลายชนิด (	สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์)Hemp(ในตลาดปัจจุบันมีความ (หลากหลาย และมีคุณสมบัติ ความสวยงาม ที่แตกต่าง

ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์	ความเหมาะสมในการสร้างนวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp)	การพัฒนาสิ่งทอต่อมุมมองตลาดผู้บริโภค และแนวคิด BCG
บริษัท ไทยนาโซคเท็กซ์ ไลท์จำกัด ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ : เพาะปลูก การผลิตเส้นใย) เฮมพ์Hempและการ (พัฒนาสิ่งทอเฮมพ์)Hempแบบหัตถ์(อุตสาหกรรม	นำมาพัฒนาร่วมกัน ตามการใช้งาน การจะสร้างให้เกิดความน่าสนใจอาจต้องมองถึงลักษณะการนำไปใช้งาน โครงสร้างในการนำไปสร้างสรรค์สิ่งทอ ว่าสิ่งทอเหล่านี้ช่วยเพิ่มคุณสมบัติและการใช้งานของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp)ให้น่าสนใจเพิ่มขึ้น () แต่ยังคงเสน่ห์ของความเป็นเฮมพ์Hempอยู่(หรือไม่ หรืออาจนำเฮมพ์)Hempมาเพิ่ม (คุณสมบัติที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด การเข้าต่อการนำไปออกแบบให้เหมาะสมอย่างไร	กัน ขึ้นตามอัตราส่วนในการทอ ทั้งการผสมเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยประยุกต์อื่นๆ การสร้างคุณค่าของสิ่งทอ เฮมพ์)Hempจึงอาจต้องหาความ (เหมาะสมของสัดส่วนที่ผู้บริโภคมีความต้องการและ () สามารถใช้เฮมพ์Hempได้ด้วยความพึงพอใจและ (สามารถสวมใส่ได้ทุกวันเหมือนกับเส้นใยสิ่งทอพื้นฐานอื่นๆ แต่ยังคงเสน่ห์และคุณสมบัติในรูปแบบเฮมพ์)Hemp อย่างชัดเจน (
คุณอาทิตย์ ฤทธิราวี International Marketing Manager บริษัท เฮมพ์ไทย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ : ผลิตและการตลาดเส้นใย)เฮมพ์Hempเพื่อการ(ส่งออก	นวัตกรรมของเฮมพ์)Hempควรแสดง(เอกลักษณ์ของคุณสมบัติที่สามารถนำมาใช้และแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการนำไปต่อยอดในการออกแบบสินค้าผลิตภัณฑ์ในชีวิตประจำวันที่น่าสนใจได้อย่างไร การชี้ชัดถึงความแข็งแรงคงทนของเส้นใยเฮมพ์)Hempช่วยสร้างจุดเด่น (ของเส้นใยที่น่าสนใจมากขึ้น	การส่งเสริมให้เฮมพ์)Hempไทยมีความน่าสนใจต่อ (ตลาดผู้บริโภค ควรแสดงให้ชัดว่าคุณสมบัติของเฮมพ์)Hempไทยมีความน่าสนใจและโดดเด่นกว่าที่อื่น(อย่างไร การนำวัฒนธรรมและวัสดุพื้นถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการเล่าเรื่องเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำไปพัฒนาต่อได้ การนำเรื่องBCG ที่เป็นกระแสความสนใจของคนรุ่นใหม่การใส่ใจและการนำมาใช้ในกระบวนการเพื่อชี้ให้เห็นถึงทิศทางของสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในทุกส่วน ก็เป็นเรื่องดี โดยเฉพาะการส่งออกในกลุ่มตลาด ญี่ปุ่นและ ยุโรป เป็นต้น
ดร กฤษณ์ เย็นสุดใจ. Creative Director มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ : ออกแบบสิ่งทอและสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์	การเพิ่มนวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์)Hemp (เป็นเรื่องที่น่าสนใจแต่ก่อนจะนำเส้นใยชนิดอื่นๆ เข้ามาผสมควรคำนึงถึงสัดส่วนและปริมาณ () ของเส้นใยเฮมพ์Hempที่เราต้องการนำเสนอ () และชูความเป็นสิ่งทอเฮมพ์Hempให้เป็น (จุดเด่น เสียก่อน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเห็นความ () น่าสนใจของเฮมพ์Hempความสวยงามและ (คุณสมบัติที่น่าใช้งานได้อย่างไร	ตลาดในปัจจุบันของเฮมพ์)Hempกับผู้บริโภคเป็น (ตลาดที่กว้าง จึงเสนอแนะว่าไม่ควรไปจำกัดช่องทางของกลุ่มผู้บริโภคเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะสิ่งทอ () เฮมพ์Hempอาจสามารถนำมาพัฒนางานออกแบบ (หรือดีไซน์ให้ตอบโจทย์กับกลุ่มคนที่หลากหลายได้ การ ใช้ BCG มาผนวกกับการสร้างสรรค์ผลงานก็สามารถ ช่วยเสริมให้เกิดความน่าสนใจของตลาดกลุ่มคนที่ใส่ใจ สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและตอบสนองต่อแนว ทางการพัฒนาสิ่งทอธรรมชาติในตลาดสากลได้
คุณ นิศามุขย์ วีรบุตร ผู้อำนวยการส่งเสริม การค้าสินค้าไลฟ์สไตล์ กระทรวงพาณิชย์	นวัตกรรมสิ่งทอถือเป็นทิศทางการส่งเสริมหนึ่งที่ รัฐกำลังผลักดันให้เกิดแนวทางที่ชัดเจน ของ อุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เฮมพ์)Hempถือเป็น (เส้นใยที่กำลังถูกพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก	การสร้างสรรค์สิ่งทอที่ยุ่งหรือ เฮมพ์)Hempจะ (สามารถพัฒนาและไปต่อได้ ในตลาดสิ่งทอไทยและ สากล เราต้องสร้างความเข้าใจต่อกลุ่มผู้บริโภคถึง () คุณสมบัติของเฮมพ์Hempรูปแบบ (บบการใช้งานและ

ผู้เชี่ยวชาญในการ สัมภาษณ์	ความเหมาะสมในการสร้างนวัตกรรมสิ่งทอ เส้นใยเฮมพ์ (Hemp)	การพัฒนาสิ่งทอต่อมุมมองตลาดผู้บริโภค และ แนวคิด BCG
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ : ส่งออกสินค้าไลฟ์สไตล์ จากสิ่งทอเส้นใย ธรรมชาติและสิ่งทอเส้น ใยเฮมพ์(Hemp)	มากขึ้น การพัฒนา เฮมพ์ (Hemp) ถ้าสามารถ () ให้เห็นถึงคุณสมบัติของเฮมพ์Hempที่ชัดเจน (ความน่าสนใจในความคงทน การสวมใส่ที่สบาย และมีกฎหมายรองรับถึงเรื่องการใช้งาน พื้นที่การเพาะปลูก การนำเข้าและส่งออกอย่างชัดเจนจะทำให้สิ่งทอเส้นใย เฮมพ์ (Hemp) สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้ในทิศทาง(ตลาดที่กว้างขึ้นและเติบโตเพิ่มขึ้น	ความน่าสนใจในการสวมใส่เฮมพ์ (Hemp) เช่น ความ (สวมใส่ที่นุ่มสบาย มีความคงทน และเป็นเส้นใยอเนกประสงค์ รวมถึงการเพิ่มคุณสมบัติที่น่าสนใจจากการผสมเส้นใยอื่นๆ ลงไป ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคหรือไม่ คุณสมบัติเพิ่มขึ้นไหม ราคาเหมาะสมความต้องการอย่างไร และจะอย่างไรให้ตลาดเกิดความต้องสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ได้อย่าง (ยั่งยืนในอนาคต

การสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยกล้วย(Hemp) ด้วยแนวคิด BCG

จากการศึกษาค้นคว้าและทดลองเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) สีส้อมธรรมชาติจากพืชขนดอย ด้วยแนวคิด BCG และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ จึงได้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อนำผลการศึกษาประกอบการวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนางานสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ที่มีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาและหาแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ได้ประเด็นดังนี้ การพัฒนาสิ่งทอในแนวทาง หัตถอุตสาหกรรม การนำภูมิปัญญาในรูปแบบพื้นบ้านผสมผสานเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ทั้งในเส้นใยและโครงสร้างสิ่งทอ การนำเส้นใยธรรมชาติชนิดอื่นๆ และเส้นใยนวัตกรรม มาผสมกับเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) เพื่อเพิ่มคุณสมบัติด้านความงามและการใช้งาน ผู้วิจัยทำการศึกษาเส้นใยธรรมชาติชนิดอื่นๆ ที่สามารถนำมาเสริมคุณสมบัติเฮมพ์ (Hemp) ให้สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้บริโภคมากขึ้นแต่ยังคงคุณสมบัติด้านความงามที่มีเอกลักษณ์ จากผลการศึกษาและการทดลองสร้างสรรค์สิ่งทอในรูปแบบต่างๆ การพัฒนาเทคนิคโครงสร้างด้วยการผสมผสานเส้นใยสิ่งทอ ซึ่งได้แก่ คุณสมบัติเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) เป็นเส้นใยที่คงทน แข็งแรง ด้านUV ด้านแบคทีเรีย, คุณสมบัติเส้นใยกล้วย เป็นเส้นใยธรรมชาติที่มีความเงางาม เรียบเนียนเหนียว ทนทาน, คุณสมบัติเส้นใยเรยอน(Rayon) เป็นเส้นใยมีความเงางามคล้ายไหม ทนทาน สวมใส่สบาย, คุณสมบัติเส้นใยเทนเซล (Tencel) เป็นเส้นใยวิสโคสที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความเงางาม ให้สัมผัสเย็นสบาย และคุณสมบัติเส้นใยนวัตกรรมถนอมผิวฟิลาเจน (Filagen) เป็นเส้นใยวิสโคสเรยอนในรูปแบบนวัตกรรม ที่ผสมผสานสารสกัดคอลลาเจน ทำให้มีความนุ่มสบาย ไม่ดูดซับกลิ่น ป้องกันรังสี UV ระบายอากาศได้ดี และให้ความชุ่มชื้นในการสวมใส่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการผสมเส้นใยแต่ละชนิดตามอัตราส่วนและขนาดของเส้นใยที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ซึ่งเน้นปริมาณสัดส่วนของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ที่มากกว่า 50% เพื่อให้โครงสร้างสิ่งทอที่สร้างสรรค์ยังคงมีเสน่ห์ และเอกลักษณ์ของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ให้มากที่สุด และสามารถตอบโจทย์การใช้งานได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 4 : การทดลองการสร้างสรรค์สิ่งทอในการผสมเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ร่วมกับเส้นใยชนิดอื่นๆ ตามอัตราส่วนต่างๆ และขนาดของเส้นใยรูปแบบต่างๆ
ที่มา : สุวิธธ์ สาดสังข์

ผลการทดลองโครงสร้างสิ่งทอโดยการผสมผสานเส้นใยต่างๆร่วมกับเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ทำให้ผู้วิจัยคัดเลือกเส้นใยมา 2 ชนิด เพื่อใช้ประกอบในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) โดยเลือกจากคุณลักษณะ ความสวยงาม เงามาม คงทน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดBCG และเลือกจากคุณสมบัติ นวัตกรรมด้านการเพิ่มความนุ่มสบายต่อการสวมใส่ของเส้นใยคอลลาเจน ซึ่งเส้นใย 2 ชนิดนี้ จากการทดลองพบว่า สามารถช่วยเพิ่มคุณสมบัติของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ทั้งด้านความงาม การใช้งาน และเป็นกระบวนการ แนวคิดBCG นั่นคือ เส้นใยเทนเซล(Tencel) และ เส้นใยนวัตกรรม ถนอมผิว ฟิลาเจน(Filagen) โดยผู้วิจัยได้นำเส้นใยทั้ง 2 ชนิด มาผสมผสานกับเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) และกำหนดโครงสร้างในการทอ ซึ่งได้ศึกษารูปแบบโครงสร้างในการทอที่สามารถตอบสนองต่อการใช้งานและแนวคิดการสร้างสร้งสิ่งทอจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการนำเส้นใย ทั้ง 3 ชนิดมาทอผสมเส้นด้ายพุ่งลงบนโครงสร้างสิ่งทอ เพื่อพัฒนาคุณสมบัติสิ่งทอ ได้แก่ การผสมเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ที่มีคุณสมบัติความคงทน แข็งแรง ด้านรังสี UV และ ด้านแบคทีเรีย ในสัดส่วน 60% ร่วมกับเส้นใยเทนเซล(Tencel) เป็นเส้นใยวิสโคสที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มความงาม ให้สัมผัสเย็นสบายในสัดส่วน 20% และนำคุณสมบัติจากเส้นใยนวัตกรรมถนอมผิว เส้นใยฟิลาเจน(Filagen) เป็นเส้นใยวิสโคสเรยอนในรูปแบบนวัตกรรม ที่สกัดคอลลาเจนลงไปบนเส้นใย ทำให้มีความนุ่มสบาย ไม่ดูดซับกลิ่น ป้องกันรังสี UV และให้ความชุ่มชื้นต่อผิวในการสวมใส่ ในสัดส่วน 20% การนำเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยนวัตกรรมมาพัฒนาร่วมกับเส้นใยเฮมพ์(Hemp) เพื่อให้เกิดการสร้างสร้งสิ่งทอจากภูมิปัญญาในรูปแบบ หัตถอุตสาหกรรมที่มีความสวยงามและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพและยังคงปริมาณสัดส่วนของสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ในปริมาณที่แตกต่างจากตลาดสิ่งทอทั่วไปที่ใช้เฮมพ์(Hemp)เป็นส่วนประกอบแค่ปริมาณน้อย ส่วนในด้านเทคนิคการทอได้นำเส้นใยทั้ง 3 ชนิดมาผสมกันในการสร้างสิ่งทอ เป็นการช่วยเพิ่มมิติความงาม ความคงทนของสิ่งทอ ให้เกิดความนุ่มสบายและผิวสัมผัสที่ดีต่อการสวมใส่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางของการทดลองในการพัฒนาโครงสร้างสิ่งทอต้นแบบ ในรูปแบบที่ช่วยเสริมการสัมผัสและโครงสร้างการทอที่ให้ความหนาแน่นแต่สามารถระบายอากาศได้ดี และสวมใส่สบาย โดยใช้เทคนิคการทอสิ่งทอรูปแบบวอฟเฟิล หรือการทอผ้ารังผึ้ง เป็นการทอด้วยโครงสร้างผ้าแบบ 4 ตะกอล ใช้โครงสร้างเส้นยืนเป็นเส้นใยกัญชงหรือเฮมพ์ (Hemp) ขนาด 1 mm เกิดจากการตีเกลียวควบเส้นด้ายเฮมพ์ (Hemp) ขนาด 0.5 mm 2 เส้น เข้าด้วยกัน ทำให้เส้นยืนมีความแข็งแรงเพิ่มขึ้นบนโครงสร้างในการทอ และเป็นการสร้างสัดส่วนของปริมาณ เฮมพ์ (Hemp) ในโครงสร้างสิ่งทอที่มีความแตกต่างจากในตลาดสิ่งทอทั่วไปและระบบอุตสาหกรรมที่เส้นยืนส่วนใหญ่จะนิยมใช้เส้นใยฝ้าย หรือ เส้นใยสังเคราะห์ชนิดอื่นๆ มาผสมเนื่องจากมีต้นทุนและราคาถูก จนทำให้สิ่งทอขาดเสน่ห์และสัดส่วนของความเป็นสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ลดลง ในส่วนของเส้นด้ายพุ่งเป็นการทอโดยใช้โครงสร้างผสมเส้นใย 3 ชนิดสลับเส้นพุ่งเข้าด้วย ได้แก่ เส้นใยเฮมพ์(Hemp) ขนาด 0.5 mm เทียบขนาดด้ายเบอร์ 20 เส้นใยเทนเซล ขนาด 0.5 mm เทียบขนาดด้ายเบอร์ 20 เป็นรูปแบบเส้นใยแฟนซี (Fancy Yarn) สามารถช่วยเพิ่มพื้นผิวบนงานทอ และเส้นใยถนอมผิวฟิลาเจน (Filagen) เป็นขนาดเส้นด้ายเบอร์ 30/1 ผู้วิจัยได้นำมาผสมบนโครงสร้างในการทอเส้นด้ายพุ่ง ทอสลับเส้นใย การยกด้ายขึ้นเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นโครงสร้างการทอแบบผสมระหว่างการทอลายธรรมดา และการทอลายทแยง สลับเส้นใยทั้ง 3 ชนิด สอดพุ่งประสานกันจนเกิดโครงสร้าง ซึ่งให้สัมผัสแบบสามมิติบนพื้นผิว การทอผสมผสานระหว่างด้ายยืนและด้ายพุ่งจนเกิดโครงสร้างดังกล่าว เป็นการสร้างลายประกอบด้วยด้ายยืนและด้ายพุ่งที่จัดเรียงไว้รอบจุดศูนย์กลาง การทอแบบเรียบด้วยด้ายยืนและด้ายพุ่งสอดประสานกันและยกลอยจนเกิดโครงสร้างขึ้น ในลักษณะที่สร้างสันเขาและโพรงสี่เหลี่ยมเล็กๆบนผืนผ้า จนเกิดผิวสัมผัสของผ้าในลักษณะ 3 มิติขึ้น ผิวสัมผัสจากเส้นใยทั้ง 3 ชนิด นอกจากความงามตามสุนทรียในลักษณะเสน่ห์ในงานสิ่งทอพื้นถิ่นแล้ว ยังได้ข้อสังเกตในด้านคุณสมบัติว่าสิ่งทอดังกล่าว ยังมีผิวสัมผัสที่หนาแน่นขึ้น มีลายละเอียดที่แตกต่างจากสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ที่ผลิตขาย ในท้องตลาดทั่วไป คือมีเอกลักษณ์ในลวดลายและโครงสร้างที่มีความเฉพาะตัว สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานออกแบบผลิตภัณฑ์และสินค้าไลฟ์สไตล์เชิงพาณิชย์ได้หลากหลายการใช้งาน ตรงตามแนวทางและการพัฒนาจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาสิ่งทอของงานวิจัยฉบับนี้ ต่อรูปแบบการพัฒนาสิ่งทอให้ตอบโจทย์ความต้องการผู้บริโภค

ภาพที่ 5 : การสร้างสรรค์นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) และการผสมเส้นใยเทนเซล(Tencel) และเส้นใยฟิลาเจน (Filagen) ในรูปแบบเทคนิคการทอโครงสร้างแบบวอฟเฟิล
ที่มา : สุวิธีย์ สาดสังข์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการผลิตนวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) การสร้างสรรค์สีย้อมธรรมชาติจากพืชบนดอย ด้วยแนวคิด BCG ทำให้ได้แนวทางการออกแบบสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานผลิตภัณฑ์แฟชั่นและสินค้าไลฟ์สไตล์อื่นๆได้ เพื่อเชิงพาณิชย์ และการต่อยอดทางธุรกิจ ผลจากการวิจัยในงานฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการศึกษาเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำในการสร้างสรรค์สิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ได้แก่ การศึกษาคุณลักษณะการผลิตเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ที่มีความเหมาะสมและได้เส้นใยที่มีคุณภาพ กระบวนการพัฒนาสีย้อมธรรมชาติต่อเส้นใย โดยใช้คอนเซ็ปต์ (concept) สีจากพืชบนดอย ซึ่งเป็นพืชพื้นถิ่น ด้วยกระบวนการตามแนวคิด BCG เช่น การใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ การย้อมสีจากพืชบนดอยในพื้นถิ่น การไม่ใช้สารเคมีหรือสิ่งตกค้างที่ทำลายสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ และทำให้สีที่ได้มีความสวยงามและมีเอกลักษณ์แสดงถึงเรื่องราวของความเป็นเฮมพ์ (Hemp) ของไทยที่น่าสนใจและแตกต่างจากตลาดเส้นใยเฮมพ์(Hemp) ในประเทศอื่นๆ กระบวนการผลิตสิ่งทอที่นำมาใช้เป็นกระบวนการที่พัฒนาจากรูปแบบสิ่งทอของไทยและการพัฒนาแนวคิดจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านต่อการสร้างสรรค์สิ่งทอเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคในตลาดเส้นใยเฮมพ์(Hemp) สามารถสรุปได้ถึงรูปแบบที่พัฒนาโครงสร้างสิ่งทอ ทางด้านความงาม ภาพลักษณ์ และผิวสัมผัส คุณสมบัติทางด้านการใช้งาน ที่มีความคงทน มีความนุ่มสบายในการสวมใส่ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโครงสร้างสิ่งทอในลักษณะการทอแบบลายวอฟเฟิล หรือการทอผ้ารังผึ้ง ทำให้ผ้ามีความสวยงาม มีมิติของผิวสัมผัส มีความหนาแน่น ช่วยเสริมคุณสมบัติของสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ที่ระบายอากาศได้ดีในฤดูร้อนและเพิ่มความอบอุ่นในฤดูหนาวได้เช่นกัน เนื่องจากโครงสร้างวอฟเฟิลเป็นโครงสร้างที่ไม่ใช้การทอแบบแน่นทึบแต่เป็นการทอด้วยลักษณะโพรงสี่เหลี่ยม ใช้การทอผสมผสานระหว่างลายทอธรรมดาและลายทะแยง ทำให้ผ้ามีมิติในโครงสร้างที่น่าสนใจ ซึ่งจากรายละเอียดและความมีเอกลักษณ์เหล่านี้ จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดที่สามารถเพิ่มโอกาสทางธุรกิจและสร้างความยั่งยืนของตลาดสิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ของไทยได้ในอนาคต

อภิปรายผลวิจัย

การวิจัยเรื่องนวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ด้วยแนวคิดBCG เป็นการศึกษาถึงแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาสิ่งทอเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ตั้งแต่การศึกษาเส้นใย การย้อมสี และการพัฒนาสิ่งทอ ให้มีความสวยงามและมีนวัตกรรมที่น่าใช้งาน มีคุณสมบัติและคุณภาพที่สามารถตอบโจทย์ตลาดสิ่งทอทั้งไทยและระดับสากลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนทิรา สุขเจริญ และ พันธวิศ สัมพันธ์พานิช (2562) ผลการศึกษาพบว่า เส้นใยเฮมพ์ (Hemp) เป็นเส้นใยธรรมชาติที่มีคุณภาพสูง มีความยืดหยุ่น แข็งแรง ทนทาน สามารถนำมาใช้ในการทำวัตถุดิบสิ่งทอและเสื้อผ้าได้ ด้วยลักษณะของเส้นใยที่สามารถลอกออกเป็นชั้นๆ จึงนำมาผลิตเป็นสิ่งทอได้ทั้งหนาและบางตามขนาดการลอกเส้นใย สิ่งทอเสื้อผ้าที่ทำจากเส้นใยเฮมพ์(Hemp) จะสวมใส่เย็นสบายระบายอากาศได้ดีในฤดูร้อน และอบอุ่นในฤดูหนาว ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้นอกจากการศึกษาการผลิตเส้นใยและคุณสมบัติของเส้นใยเฮมพ์ (Hemp) ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมกระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอด้วยการผสมผสานเส้นใยธรรมชาติเทนเซล (Tencel) ที่ช่วยเพิ่มคุณสมบัติความงามของสิ่งทอและเส้นใยนวัตกรรมถนอมผิว (Filagen) ที่เพิ่มคุณสมบัติด้านผิวสัมผัส ทำให้สิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) มีคุณสมบัติที่เหมาะสมตลอดจนการพัฒนากระบวนการย้อมสีธรรมชาติเพื่อสร้างสรรค์สิ่งทอเฮมพ์ (Hemp) ที่สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้บริโภคและความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและ

ตลาดสากล โดยคำนึงถึงแนวคิดBCG. เพื่อให้การพัฒนานวัตกรรมเส้นใยสิ่งทอเป็นการพัฒนาที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด การส่งต่อองค์ความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

วิจัยเรื่องนวัตกรรมสร้างสรรค์สิ่งทอเส้นใยแฮมป์ (Hemp) ด้วยแนวคิด BCG นี้เป็นเพียงการวิจัยเพื่อการนำเสนอแนวทางการกระบวนการในการสร้างสรรค์ต้นแบบสิ่งทอที่แสดงถึงแนวทางการศึกษาและกระบวนการพัฒนา รูปแบบหนึ่ง ผู้ที่สนใจสามารถนำองค์ความรู้จากผลงานวิจัยฉบับนี้ไปต่อยอดในการทำงานสร้างสรรค์สิ่งทอแฮมป์ (Hemp) ในรูปแบบและแนวความคิดที่แตกต่างได้ เช่น การกำหนดกลุ่มสื่อย้อมธรรมชาติในกลุ่มสีอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจ หรือการกำหนดโครงสร้างและวัสดุที่นำมาเป็นส่วนผสมในการทอ ซึ่งมีความหลากหลายตามแต่วัตถุประสงค์ของการใช้สอยหรือความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันไปตามโจทย์หรือแนวทางของผู้สร้างสรรค์ผลงานและความเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมสิ่งทอเส้นใยแฮมป์ สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ กลุ่มผู้สูงวัยญี่ปุ่น ด้วยแนวคิด บีซีจี (BCG.) ภายใต้หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานฤมิตรศิลป์ ภาควิชาอนฤมิตรศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.พัชรา อุทิศวรรณกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

บรรณานุกรม

- พัชรา อุทิศวรรณกุล, สิริรัตน์ จารุจินดา และทีมผู้วิจัย. (2563). **โครงการเพิ่มมูลค่านวัตกรรมสิ่งทอในผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์จากฐานการผลิตจังหวัดน่านสู่ตลาดเมืองหลวงพระบาง**. คณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.)
- มนูญ จิตต์ใจผ่า. (2557). **โครงการวิจัย เรื่อง การผลิตเส้นด้ายจากใยกล้วยขงด้วยระบบการผลิตเส้นด้ายแบบวงแหวน**. โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- วิเชษฐ์ สีสมนิตย์ และสมยศ ศุภกิจไพบูลย์. **รายด้วยธุรกิจกล้วยขง**. กรุงเทพฯ : สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย.
- วีระชัย ณ นคร. (2564). **กล้วยขง (กล้วยชา)**. นนทบุรี : บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- สถานนโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : บริษัทโคคุน แอนด์โค จำกัด.
- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2564). **อุตสาหกรรมสิ่งทอกับ BCG ECONOMY**. กรุงเทพฯ : โครงการศูนย์สารสนเทศอัจฉริยะอุตสาหกรรมแฟชั่น 2564
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2560). **ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าอย่างยั่งยืนด้วยวิจัยและนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

กระบวนการรำชาตเลือกคู่ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
THE CHOREOGRAPHY OF RUM SAAD IN DANCE DRAMA “MANORA”,
EPISODE: PHRA SUTHON CHOOSES A PAIR
BACHELOR OF EDUCATION PROGRAM IN THAI DANCE EDUCATION,
BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

จุฑารัตน์ บำรุงธนทรัพย์

Chutharat Bumrungthanasap

สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Thai Dance Education, Faculty of Art Education, Nakhon Ratchasima College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

(Received : November 15, 2022 Revised : December 19, 2022 Accepted : January 4, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาความเป็นมา และองค์ประกอบละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่ 2.วิเคราะห์กระบวนการรำชาตเลือกคู่ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่ที่ปรากฏในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยได้รับการถ่ายทอดกระบวนการรำชาตเลือกคู่ ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่ ได้แก่ ละครนาง คือ คุณครูพรรัตน์ศุภากร หวังในธรรม ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และละครพระ คือ คุณครูเวณิกา บุณนาค ศิลปินแห่งชาติ

ผลการศึกษาพบว่า ละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่ อยู่ในฉากที่ 5 ได้แต่งบทละครขึ้นใหม่ และนำเอาศิลปะแห่งนาฏกรรมมาผสมกันแล้วปรับปรุงขึ้นใหม่ ได้แก่ ละครโนห์ราชาตรี และละครนอก แต่ก็รักษารูปแบบละครชาตรีของเดิมไว้ เช่น เครื่องดนตรีที่ใช้เครื่องปี่พาทย์อย่างที่ใช้ประกอบละครชาตรีแต่เดิมผสมอยู่ด้วย คือ วงปี่พาทย์มโหรี และเครื่องดนตรีชาตรี คือ ปี่ชวา โทน และกลองชาตรี ส่วนเพลงที่ใช้ประกอบละครรำ คือ เพลงเวสสุกรรม เพลงประกอบละครโนห์ราชาตรี คือ เพลงรำชาตรี เพลงรำชาต และเพลงชาตรีตลุง การแต่งกายแบบละครรำ มีการพัฒนาเครื่องแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์การแต่งกายของละคร เรื่องมโนห์รา คือ สวมเทริดพระ-เทริดนาง แต่งกายยืนเครื่องพระ-นาง

จากการวิเคราะห์กระบวนการรำชาตเลือกคู่ ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่ที่ปรากฏในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีพ.ศ. 2542 ผู้วิจัยพบว่า มีท่าหลักที่สำคัญในการเลือกคู่ ได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงละครชาตรี ผู้ถ่ายทอดท่ากระบวนการรำชาต คือ คุณครูมลิ คงประภาศรี ผู้เคยแสดงละครชาตรีมาก่อน กับคุณครูลมุล ยมะคุปต์ ผู้ปรับปรุงและประดิษฐ์ออกแบบกระบวนการรำ ซึ่งการชดทำเลือกคู่จะเน้นการรำให้ลงจังหวะโทนชาตรี คือ จังหวะ ปะ โทน โทน ปะ โทน ปะ นับเป็น 1 จังหวะ

กระบวนการรำหลักที่ปรากฏในการรำชาตเลือกคู่ ประกอบด้วย 1)แม่ท่ารำละครโนห์รา จำนวน 3 ท่า 2)แม่ท่ารำชาตชาตรี จำนวน 4 ท่า 3)ท่ารำแม่บทใหญ่ จำนวน 2 ท่า

กระบวนการรำเชื่อมในเพลงรำชาตของนางกินรีทั้ง 7 มีลักษณะการเชื่อมท่าเหมือนกับท่ารำในเพลงมาตรฐาน จำนวน 4 เพลง ประกอบด้วย 1)เพลงแม่บทใหญ่ จำนวน 4 ท่า 2)เพลงแม่บทเล็ก จำนวน 1 ท่า 3)เพลงซ้ำ จำนวน 2 ท่า 4)เพลงเร็ว จำนวน 2 ท่า

กระบวนการรำชาต แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1.กระบวนการรำชาตเลือกคู่ที่มีลักษณะการรำเดี่ยว
- 2.กระบวนการรำชาตเลือกคู่ที่มีลักษณะการรำเข้าคู่
- 3.กระบวนการรำชาตเลือกคู่ที่มีลักษณะการรำเป็นหมู่

การแปรแถวของกระบวนการรำชาตเลือกคู่ มี 3 แบบ คือ 1)การแปรแถวปากพวง 2)การแปรแถวครึ่งวงกลม และ 3)การแปรแถววงกลม มีการเคลื่อนที่ของแถวไปตามการเข้าออกของนางกินรีที่ไปรำชาต และการเคลื่อนแถวในรูปวงกลม จัดให้พระสุนร่ายอยู่ตรงกลางเพื่อเลือกคู่หานางมโนห์รา

คำสำคัญ : ละครรำ กระบวนการรำชาต ชดเลือกคู่

Abstract

The objectives of this research aim to 1. examine the background and composition of the dance drama “Manora”, a case study on the episode : Phra Suthon chooses a pair, and 2. analyze the choreography of Rum Saad in this captioned episode as indicated in the 1999 curriculum of Bachelor of Education Program in Thai Dance Education, Bunditpatanasilpa Institute from which the choreography of Rum Saad in the captioned episode has been passed on to Khru Nopparat Suppakarn Wangnaitham, the expert in Thai Classical Dance, as the female protagonist whereas to Khru Venika Bunnak, the National Artist, as the male protagonist.

The research findings revealed that the Drama Manora’ s script was newly edited with an integration of various dramatic performance arts to become Manora Chatri and Lakorn Nok. However, both remained maintain the legendary original tradition of Lakorn Chatri such as musical playing with Piphat Mai Nuam – a stringed instrument, used in the original Lakorn Chatri, together with Pi Chawa (clarinet), tone Chatri and tuk drums in an ensemble and using singing songs of Vessukarm and Lakorn Chatri; Rai Chatri, Rum Saad and Chatri Talung. In view of costume style, dancers wore traditional dancing costumes with an identity decoration of the Drama “ Manora” ; wearing Sed Phra and Sed Nang (headdress in Nora style) for both Phra (actor) and Nang (actress) while each Sed separately represented who was Phra or Nang) with dressing up in beautiful theatrical costumes particularly designed for Phra and Nang of Lakorn Chatri.

Considering and analyzing Rum Saad choreography performed in Episode: Phra Suthon chooses a pair in Drama “ Manora” as indicated in the 1999 curriculum of Bachelor of Education Program in Thai Dance Education, Bunditpatanasilpa Institute, it was found that the main posture for choosing a pair was influenced by Lakorn Chatri performance and the ones who passed on this knowledge were Khru Mullee Khongprapas who previously used to perform Lakorn Chatri and Khru Lamoon Yamakup, a modifier and designer of choreography. The Rum Saad choreography emphasized on dancing in line with the beat of tone Chatri; 1 beat consisted of Pa ToneTone PaTone TonePa sound.

The main choreography of Rum Saad consisted of 1) 3 master poses of Nora Dance, 2) 4 master poses of Rum Saad Chatri and 3) 2 master poses of the Mae Bot Yai (the master dance regarded as the archetype of the stance in the form of Thai dance)

In Rum Saad song, there were 7 characteristics of combining choreography of Kinnaree that were similar to the one in 4 songs of the standard dance consisting of 1) 4 poses of the Mae Bot Yai song, 2) 1 pose of the Mae Bot Lek song, 3) 2 poses of the Slow song and 4) 2 poses of the Fast song.

The choreography of Rum Saad was divided into 3 characteristics:

1. Rum Saad of choosing a pair performed by single dancer
2. Rum Saad of choosing a pair performed by a couple of dancers
3. Rum Saad of choosing a pair performed by a group of dancers

The deployment of Rum Saad choreography had 3 patterns; 1) Pak Phanang (V shape), 2) semi-circle, and 3) circle. The dancers’ movement was subject to entering and exit of the couple Kinnaree dancers whereas a row movement within the circle had Pra Suthon stand at the center of the circle to allow him to choose Manora to be his partner.

Keywords : Dance Drama, Saad Choreography, Saad of Choosing A Pair

บทนำ

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะที่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม สืบทอดมาอย่างยาวนาน มีการอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้ความสำคัญ และความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ เรื่องราวในอดีตจึงเป็นความรู้ทางปัญญาที่ก่อให้เกิดกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ มาเป็นงานนาฏศิลป์ที่หลากหลาย ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยบรมครูแต่โบราณได้สร้างสรรค์ผลงานไว้อย่างงดงาม ประณีตเป็นศิลปะอันล้ำค่า มีรูปแบบ และความเป็นมา ถือเป็นจารีตทางการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สืบทอดมาอย่างยาวนานจนเป็นวัฒนธรรมของแผ่นดินได้รับการยกย่องจากนานาประเทศ ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงส่งเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย

เมื่อแรกเริ่มมีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยจัดแบ่งเป็นเวลาเรียน และคัดเลือกเพลงนาฏศิลป์ที่สามารถนำมาใช้ปรับพื้นฐานให้ผู้เรียน ดังที่ปรากฏในคณะละครวังสวนกุหลาบว่า การฝึกหัดละครของวังสวนกุหลาบ ประมาณปี พ.ศ.2454 ในเวลา 05.00- 07.00 น. สัญญาณเสียงกระดิ่งดังขึ้น ทุกคนจะต้องรีบตื่นนอน ทำกิจวัตรส่วนตัวแล้วลงมาพร้อมกันที่สนามหญ้าหน้าตำหนัก เพื่อรำเพลงช้า-เพลงเร็ว อันเป็นกระบวนการทำรำที่ใช้เป็นบทฝึกหัดเริ่มแรก จบแล้วตัวพระแยกไปเดินเสา ซึ่งเป็นการฝึกหัดให้รู้จักจังหวะและฝึกกำลังขาให้แข็งแรง ส่วนตัวนางก็ไปฝึกหัดรำเพลงเชิดฉิ่ง เป็นวิธีการฝึกหัดของตัวนาง หลังจากนั้นตัวพระก็จะไปฝึกหัดแม่ท่ายักษ์ ตัวนางไปฝึกหัดแม่ท่าลิงเพื่อให้มีความรู้ในท่าโขม จะเห็นได้ว่าคณะละครวังสวนกุหลาบ สามารถแสดงโขนที่ใช้ผู้หญิงแสดงได้ทั้งโรง พอถึงเวลา 09.00 น. เริ่มเรียนวิชาสามัญ โดยปกติละครหลวงสมัยโบราณไม่มีการสอนวิชาสามัญ การที่คณะละครวังสวนกุหลาบให้เรียนวิชาสามัญ โดยเฉพาะเน้นในเรื่องการอ่าน การเขียนเพราะประสงค์ให้ข้าหลวงละครมีความรู้สามารถอ่านบทจดบทในการแสดงได้ และเมื่อถึงเวลา 13.00 – 16.00 น. เป็นเวลาการเริ่มซ้อม โขน – ละครในช่วงนี้ เป็นการฝึกหัดรำตามบทบาท มีการแบ่งตัวแสดงให้รับบทต่าง ๆ คุณครูที่อยู่ประจำในวัง ได้แก่ หม่อมครูนุ่ม หม่อมครูอึ้ง และแม่ครูหิมจะเป็นผู้กำกับดูแล ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของคุณท้าวณรี วรคณารักษ์ อีกชั้นหนึ่ง พอถึงเวลา 20.00 – 24.00 น. เริ่มซ้อมเฉพาะบท จึงจะหมดสิ้นภาระกิจในวันนั้น (ไพโรจน์ ทองคำสุข, 2545. น. 34-35)

เมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์แผนกนี้ขึ้นในกรมศึกษาธิการ แผนกวิสามัญ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2476 มอบให้กรมศิลปากร กำกับจัดการศึกษาตามแบบโรงเรียนวิสามัญที่มีอาจารย์ใหญ่ ด้านธุรการให้อธิบดีกรมศิลปากรรับผิดชอบและติดต่อกับเจ้าหน้าที่กรมศึกษาธิการด้านวิชาการให้มีกรรมการคณะหนึ่งซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ศิลปากร เจ้าหน้าที่กรมศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิวิชาซึ่งกระทรวงธรรมการจะได้ตั้งและเชิญเข้ามาเป็นกรรมการ หลวงวิจิตรวาทการได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ในเรื่องสถานที่เรียนและที่ตั้งของโรงเรียนนี้ ยังไม่มีงบประมาณที่จะก่อสร้าง ท่านจึงได้ขอใช้สถานที่ในพระบรมราชวังซึ่งเป็นเขตพิพิธภณณสถานแห่งชาติ (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, 2539. น. 104)

ในเวลาต่อมาได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน มีการเปลี่ยนแปลงชื่อมาตามลำดับจนมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงแล้ว นายกรัฐมนตรีสั่งกรมศิลปากรให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนขึ้นใหม่มาเป็นโรงเรียนนาฏศิลป์ในปี 2488 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เป็นสถานศึกษานาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ของราชการ 2)เพื่อบำรุงรักษาไว้ และเผยแพร่นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ประจำชาติไทย และ3)เพื่อให้ศิลปินทางดนตรีและโขนละครภายในประเทศมีฐานะเป็นที่นิยมยกย่องดังในนานาประเทศ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ยังคงมีทั้งหลักสูตรสามัญ และหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งดำเนินการตามหลักสูตรสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนหลักสูตรศิลปศึกษาดำเนินการสอนตามหลักสูตรของกรมศิลปากร มีสาขาศิลปศึกษา 6 สาขาวิชา คือ 1) นาฏศิลป์ไทย คือ โขน และละครรำ (รวมทั้งระบำไทย, ละครใน, ละครนอก, ละครตีกตาบรรพ์ และนาฏกรรมอื่นๆ) 2) ดุริยางค์ไทย 3) ดุริยางค์สากล 4) คีตศิลป์ไทย 5) คีตศิลป์สากล 6) นาฏศิลป์สากล ซึ่งวางไว้จัดการศึกษาในอนาคต ในปี 2514 ได้มีการเปิดโรงเรียนนาฏศิลป์ขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยกฐานะโรงเรียนนาฏศิลป์เป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2515 จึงมีวิทยาลัยนาฏศิลป์เกิดขึ้น 2 แห่ง พร้อมกันคือ วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ และวิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่ จากนั้นก็มีการขยายโอกาสทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ด้วยการเปิดวิทยาลัยนาฏศิลป์ขึ้นในภูมิภาคอีก 10 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา พ.ศ.2521, วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง พ.ศ.2521, วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด พ.ศ.2522, วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย พ.ศ.2522, วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ พ.ศ.2524, วิทยาลัยนาฏศิลปปทุมธานี พ.ศ.2524, วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี พ.ศ.2526, วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง พ.ศ.2526, วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พ.ศ.2534 และวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา พ.ศ.2535

วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 12 แห่งนี้ อยู่ในความรับผิดชอบของกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร สถานศึกษาสังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร ทุกแห่งมีภาระหน้าที่หลักในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อผลิตครู ศิลปิน และบุคลากรผู้ทำหน้าที่อนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริม เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดนตรี 2)เพื่อศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์พัฒนาศิลปวัฒนธรรม

ท้องถิ่นและนาฏศิลป์พื้นบ้านด้านนาฏศิลป์ดนตรี 3) เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ดนตรีแก่ชุมชนและสังคม 4) เพื่อให้วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นหน่วยจัดการแสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์ดนตรีของกรมศิลปากรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ต่อมาจึงได้ขยายการศึกษาจากระดับอนุปริญญาหรือสูง 2 มาเปิดหลักสูตรชั้นปริญญาตรีด้วยการเปิดเป็นภาคสมทบในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งแต่ปี พ.ศ.2519 จนถึงปี พ.ศ.2541 ครั้นถึงปี พ.ศ. 2542 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำหน้าที่สอนในระดับปริญญาตรีทางนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต(ต่อเนื่อง)สาขานาฏศิลป์ไทยศึกษา(หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2542) รหัสรายวิชา 301-2206 ทักษะนาฏศิลป์ 4 (Dance Drama Creation IV) ศึกษาที่มา แบบแผน และฝึกปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ไทย ประเภทต่างๆในเชิงอนุรักษ์และสร้างสรรค์ ได้แก่ การแสดงละครนอก เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ โดยมีเรื่องย่อ ดังนี้ หลังจากที่พระสุธนทราบความว่า นางมโนห์รา กลับไปยังเมืองไกรลาศ พระสุธนก็ลาพระราชบิดา และพระราชมารดาออกติดตามมโนห์รา จนมาถึงเมืองไกรลาศได้สำเร็จ พระสุธนจึงถอดพระอัมรินทร์ใส่ลงหมอน้ำที่ไชยรัตชำระล้างร่างกาย ในขณะที่นางมโนห์รากำลังทรงสนทนากับน้ำนั้น น้ำรัตตกลงมาพร้อมพระอัมรินทร์ก็ตกลงที่นี้ของนางมโนห์ราทันที ทำให้นางรู้ทันทีว่า พระสุธนได้ติดตามมาถึงเมืองไกรลาศแล้ว ด้วยความรักความซื่อสัตย์ ความมานะพยายาม และต้องอดทนต่อความลำบากนั้น ทำให้อาณาประชาราษฎร์ กับพระมเหสี และนางมโนห์ราได้รู้ถึงความรัก ความภักดีของพระสามีที่มีให้กับนางมโนห์รา แต่ทว่าทูลมารยาทอยากจะทำใจว่ายังจำนางมโนห์ราได้หรือไม่ จึงทำการเลือกคู่ของตนเอง จึงเป็นที่มาของตอนพระสุธนเลือกคู่

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในศาสตร์ด้านนี้มีความสำคัญมากขึ้น จึงมีการเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมีการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ไทย เช่น การแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทกละครใน เรื่องอิเหนา ตอนบุษบาชมศาล ละครนอก เรื่องสุวรรณหงส์ ตอนสุวรรณหงส์ชมถ้ำ หรือละคร เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ เป็นต้น เป็นจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเป็นชุดเป็นตอน นอกจากนี้ยังมีการเรียนการสอนรำเดี่ยว รำคู่ และระบำอีกมากมาย รำเดี่ยว เช่น ฉุยฉายศรปักษา รำคู่ เช่น ฉุยฉายกิ่งไม้เงินทอง ระบำ เช่น ระบำสี่บท เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอนมีการกำหนดให้ปรับปรุงหลักสูตรทุก 4 ปี ทำให้มีผลกระทบต่อเนื้อหาวิชาทักษะนาฏศิลป์ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษาที่ได้ปรับปรุง จนทำให้ถูกตัดทอน หรือเป็นแค่เพียงตัวเลือกสำหรับผู้สอน ในฐานะผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 4 ละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ มีกระบวนการทำและองค์ประกอบที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยโดยตรง

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษา เก็บรวบรวมองค์ความรู้ และนำมาวิเคราะห์กระบวนการทำรำชุดเลือกคู่ที่ได้ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเน้นการศึกษากระบวนการทำรำชุดพระสุธนกับนางกนิษฐาทั้งเจ็ด ตอนพระสุธนเลือกคู่ในละครเรื่องมโนห์รา รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2562 ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยละครเรื่องอื่นๆ ในรายวิชานาฏศิลป์ 4 สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา และองค์ประกอบละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่
2. วิเคราะห์กระบวนการทำรำชุดเลือกคู่ ในละครเรื่องมโนห์ราที่ปรากฏในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาตามความมุ่งหมายทั้ง 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความเป็นมา และองค์ประกอบละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ ซึ่งประกอบด้วยตัวละคร เครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรีและเพลง รวมทั้งโอกาสที่ใช้แสดง รายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตระหว่างปี พ.ศ. 2542 -พ.ศ.2562 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการทำรำจากผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 2 คน ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากบรมครูผู้สร้างสรรค์ผลงานละคร เรื่องมโนห์รา มีผลงานการสอนและแสดงละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยละครนาง คือ คุณครูนพรัตน์ศุภากร หวังในธรรม และผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยละครพระ คือ คุณครูเวณิกา บุณนาค ศิลปินแห่งชาติ มาเป็นครุต้นแบบ

ความมุ่งหมายข้อที่ 3 วิเคราะห์กระบวนการทำรำชุดเลือกคู่ ตอนพระสุธนเลือกคู่ โดยเน้นการศึกษากระบวนการทำรำชุดพระสุธน กับนางกนิษฐาทั้งเจ็ด ในละครเรื่องมโนห์ราที่ปรากฏในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตระหว่างปีพ.ศ. 2542 -พ.ศ. 2562 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะอนุรักษ์กระบวนการทำรำละคร เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ ในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 4 หลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) ปี พ.ศ. 2562 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ และดำเนินการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดกระบวนการทำรำพระสุธนเลือกคู่ ในละคร เรื่องมโนห์รา จากคุณครูพรพรรณ ศุภากร หวังในธรรม ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยละครนางและคุณครูเวณิกา บุนนาค ศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยละครพระ เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยบันทึกวีดิทัศน์กระบวนการทำรำจากผู้เชี่ยวชาญ แบบสัมภาษณ์ นำมาประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะที่ได้ในลักษณะเชิงบรรยาย และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสร้างข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอดกระบวนการทำรำในละครเรื่อง มโนห์รา ตอน พระสุธนเลือกคู่ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี พ.ศ. 2542 - ปี พ.ศ.2562

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา บทบาทของตัวละคร รูปแบบขั้นตอนการแสดง องค์ประกอบ การแสดงต่างๆ ของละคร เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามแบบที่กำหนดไว้ของการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารขึ้นให้ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบอีกครั้งและนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางในการอนุรักษ์ และสืบทอดการแสดง ชุด กระบวนทำรำในละครชาตรี เรื่องพระสุธน-มโนราห์ ตอน พระสุธนเลือกคู่

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา คู่มือ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ละคร เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา คู่มือ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำรำละคร เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ศูนย์รักษาศิลป์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.3 การเก็บรวบรวมองค์ความรู้ภาคสนาม ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยได้ใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และท่านผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. นำข้อมูลที่ได้นำสรุปบันทึกแบบบันทึกข้อมูล เรียบเรียงเป็นรายงานการศึกษาโดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขานาฏศิลป์และดนตรี

4. ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ประกอบด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนาฏศิลป์ไทย และดนตรีไทย ด้านการเรียนการสอน และผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการแสดงละคร เรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- นางนพรัตน์ ศุภากร หวังในธรรม ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- นางนฤมัย ไตรทองอยู่ ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- นางรัตติยะ วิสิตพงศ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) พ.ศ.2560และผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- นางสาวเวณิกา บุนนาค ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) พ.ศ.2558 และผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- ดร.ไพโรจน์ ทองคำสุก ราชบัณฑิตสาขานาฏกรรมไทย
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวิ มีป้อม ผู้เชี่ยวชาญการสอนดนตรีไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- นายอุทัย ปานประยูร ผู้เชี่ยวชาญการสอนดนตรีไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สูดประเสริฐ รองคณบดีศิลปนาฏดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

5. นำผลสรุปข้อมูลจัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์โดยนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำมาเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัย 5 บท

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ความเป็นมาของละครเรื่องมโนห์รา เป็นการแสดงที่ได้รับอิทธิพลมาจากละครโนราชาตรี ซึ่งเป็นละครรูปแบบดั้งเดิม นับว่าเป็นละครที่เก่าแก่กว่าละครชนิดอื่นๆ จากการสันนิษฐานละครชาตรีเริ่มนำมาแสดงในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นประมาณปี พ.ศ. 1893-2171 (สมิทร เทพวงศ์. 2548 : 56) ละครชาตรี ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเรื่องที่ยิมนำมาแสดงคือเรื่อง "พระสุธน-มโนห์รา" และด้วยเหตุที่ชาวใต้มักจะพูดตัดคำพยางค์หน้าออกไป จึงเป็นเหตุให้เรียกการแสดงประเภทนี้ว่า "โนราชาตรี" ละครชาตรี ได้เข้ามาแสดงในเมืองหลวงซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีในงานฉลองพระแก้วมรกตและได้ประชันการแสดงกับละครผู้หญิงของหลวง ต่อมาเมื่อพ.ศ.2375 ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เมื่อครั้งที่ยังเป็นเจ้าพระยาพระคลังได้ลงไปปราบกบฏทางหัวเมืองภาคใต้ ชาวใต้บางกลุ่มจึงพากันอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลสนามควาย ต่อมาผู้ที่มีความสามารถในการแสดงละครชาตรีจึงได้จัดตั้งคณะละครขึ้นได้ฝึกหัดการแสดงละครชาตรีเพื่อนำออกแสดงในงานต่างๆ จนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย (สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์. 2541 : 116) ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 6 ละครชาตรีได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย จึงมีผู้นำเอาละครชาตรีแบบเดิมมาปรับปรุงและแต่งกายแบบยืนเครื่อง จนเป็นที่มาของละครชาตรีเข้าเครื่อง หรือละครชาตรีเครื่องใหญ่ ในปี พ.ศ.2498 กรมศิลปากรได้นำละครเรื่องมโนห์รามาปรับปรุงและแต่งบทขึ้นใหม่ โดยนำละครชาตรีและละครนอกมาบูรณาการ รวมทั้งนำเครื่องดนตรีของละครชาตรีร่วมบรรเลงพร้อมกับวงปี่พาทย์ที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงละคร และใช้วิธีการแสดงละครชาตรี จึงแตกต่างไปจากการเล่นละครชาตรีอย่างเดิม เรื่องที่นำมาปรับปรุงและแสดงนั้นได้แก่ เรื่องรถเสนและเรื่องมโนห์รา ซึ่งละครเรื่องมโนห์รา ได้เค้าโครงเรื่องมาจากนิทานเรื่องหนึ่งในคัมภีร์ทิวาทาน มีชื่อเรื่องว่า สุธนกุมารวาทาน (วินัย ภูระหงษ์.2520: น257) ซึ่งเป็นคัมภีร์ชาดกภาษาสันสกฤตของพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน จนมีผู้นำเอาเรื่องพระสุธนนางมโนห์ราไปเล่าเป็นนิทานพื้นเมือง แล้วมีผู้นำเรื่องไปแต่งขึ้นใหม่เป็นชาดกหนึ่งในภาษาบาลี เรียกชื่อว่า สุธนชาดก (ธนิศ อยุธยา. 2531 : 19-20) ละครเรื่องมโนห์ราของกรมศิลปากรนี้มีการปรับปรุงและสร้างบทใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2498 ในความอำนวยการของพันเอก หลวงรณสิทธิพิชัย ผู้อำนวยการองค์การดุริยางคนาฏศิลป์ในสมัยนั้น ผู้ฝึกหัดนาฏศิลป์ได้แก่ ท่านผู้หญิงแผ้ว สนิทวงศ์เสนี ครูสุภลักษณ์ ภักทรนิก

ครูมัลลิก คงประภัสร์ ครูละมุล ยมะคุปต์ ครูผัน โมรากุล ครูจำเรียง พุฒประดับ ครูเจริญจิต ภัทรเสวี ครูสะอาด แสงสว่าง ครูสุวรรณี ชลานุเคราะห์ ครูกรองกาญจน์ โรหิตเสถียร และครูอาคม สายาคม ผู้ฝึกซ้อมศิลป์และผู้ประพันธ์เพลงดนตรี ได้แก่ นายมนตรี ตราโมท และนายไธสง การสืบขึ้น ผู้สร้างฉากและเครื่องแต่งกาย คือนายโหมต ว่องสวัสดิ์ ละครเรื่องมโนห์รา และมีการสร้างบทใหม่มีฉากจำนวน 5 ฉาก (ศิลปากร,กรม.2498) ได้แก่

ฉากที่ 1 สระโบกขรณี	กลางป่า	แต่งบทโดย นายมนตรี ตราโมท
ฉากที่ 2 ตำหนักนางมโนห์รา นครปัญจาล		แต่งบทโดย หม่อมแผ้ว สนิทวงศ์เสนี
ฉากที่ 3 หน้าพระลาน	นครปัญจาล	แต่งบทโดย พันเอก หลวงรณสิทธิพิชัย
ฉากที่ 4 ป่า		แต่งบทโดย นายธนิศ อยุธยา
ฉากที่ 5 ท้องพระโรง	นครไกรลาส	แต่งบทโดย นายมนตรี ตราโมท

วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากรในอดีตที่ได้รับการสืบทอดละครเรื่อง มโนห์รา โดยคุณครูละมุล ยมะคุปต์ ได้ถ่ายทอดบทบาทนางมโนห์ราให้แก่คุณครูนพรัตน์ หวังในธรรมซึ่งเป็นลูกศิษย์คนแรก และถ่ายทอดบทบาทพระสุธนให้แก่คุณครูเวณิกา บุนนาคในเวลาต่อมา ซึ่งทั้งสองท่านนี้เป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดบทบาทของละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ทั้งในรูปแบบของการแสดงระดับชาติและ

ระดับนานาชาติ ตลอดจนการถ่ายทอดตามหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ปัจจุบันวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 12 แห่งในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ยังได้รับการสืบทอดละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542- พ.ศ. 2562 ตามกำหนดในหลักสูตร ได้จัดเป็นผลงานการแสดงละครตามหลักสูตร และจัดแสดงละครให้ประชาชนชมตามโอกาส

2. องค์ประกอบละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ มีดังนี้

2.1 บทละคร

บทละคร เรื่องมโนห์ราที่จัดทำขึ้นโดยกรมศิลปากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 โดยผู้เชี่ยวชาญของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และใช้ทำการเรียนการสอน เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน การเลือกตอนให้มีความเหมาะสมกับเวลาชั่วโมงการสอน แต่ยังคงอยู่ในบทละครได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ดังในหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์กระบวนการรำชาติเลือกคู่(ตั้งแต่เพลงเวสสุกรรม-จนถึงเพลงเพลงชาติรีตลุง) ตอนพระสุนทรเลือกคู่ อยู่ในฉากที่ 5 ละครเรื่องมโนห์รา ประพันธ์บทโดย นายมนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ ความย่อตอนพระสุนทรเลือกคู่ในละครเรื่องมโนห์รา มีดังนี้

เมื่อพระสุนทรทราบความว่า นางมโนห์รากลับไปยังเมืองไกรลาศ พระสุนทรจึงลาพระราชาบิดา และพระราชมารดาออกติดตามมโนห์รา จนมาถึงเมืองไกรลาศได้สำเร็จ พระสุนทรจึงถอดพระอำมรงค์ใส่ลงหมอน้ำที่ไชยคราดชำระล้างร่างกาย ในขณะที่นางมโนห์รากำลังทรงสนทนากับนางมโนห์ราที่ไชยคราดลงมาพร้อมพระอำมรงค์ก็ตกลงที่นิ้วของนางมโนห์ราทันที ทำให้นางรู้ทันทีว่า พระสุนทรได้ติดตามนางมาถึงเมืองไกรลาศแล้ว ด้วยความรักความซื่อสัตย์ ความมานะพยายาม และต้องอดทนต่อความลำบากนั้น ทำให้ท้าวทรมราช กับพระมเหสี และนางมโนห์รา รู้สึกได้ถึงความมั่นคงของความรัก ความภักดีของพระสามีที่มีให้กับนางมโนห์รา แต่ท้าวทรมราชอยากจะลองใจว่า พระสุนทรยังจำนางมโนห์ราได้หรือไม่ จึงทำการให้เลือกคู่ของตนเอง จึงเป็นที่มาของตอนพระสุนทรเลือกคู่

2.2 การสืบทอดและการถ่ายทอดองค์ความรู้ของท่านผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ คุณครูนพรัตน์ศุภากร หวังในธรรม และคุณครูเวณิกา บุนนาค ศิลปินแห่งชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นผู้แสดงละครในตอนพระสุนทรเลือกคู่ ซึ่งได้รับการสืบทอดมาจากบรมครูด้านนาฏศิลป์ไทย ได้แก่ คุณครูละมุล ยมะคุปต์ คุณครูเฉลย สุขะวนิช และปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทั้ง 12 แห่งมากกว่า 60 ปี วิธีคัดเลือกตัวละคร ตัวละครต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติด้านการใช้ทำรำนานาฏศิลป์ไทย และต้องมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย ประกอบด้วย ใบหน้าที่เข้ากับบทบาทของตัวละคร เช่น ละครพระ จะมีใบหน้าที่รูปไข่ ละครนางจะมีใบหน้าที่กลม เป็นต้น ผิวพรรณดี รูปร่างสมส่วน ละครพระจะต้องเป็นคนสูงโปร่ง และไม่สูงจนเกินไป สัดส่วนสูงกว่าละครนาง และทั้งละครพระ-นางต้องมีบุคลิกภาพดี วิธีการฝึกหัดตัวละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ จะต้องศึกษาบทละครเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงบทบาทของตัวละครแต่ละตัวที่เกี่ยวข้องกัน ต่อจากนั้นจะต้องท่องจำบทของตนเองให้แม่นยำ เพื่อให้สามารถสื่อสารอารมณ์ได้อย่างชัดเจน และฝึกร้องเพลง ต่อมาต้องฝึกการใช้ร่างกายส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ส่วนมือ ส่วนเท้า และส่วนลำตัว หลังจากนั้นการต่อทำรำ ผู้รับการฝึกหัดสามารถร้องเพลงและจดจำทำนองเพลงได้แล้ว คุณครูจะถ่ายทอดทำรำในบทบาทการรำชาติเลือกคู่ โดยผู้เรียนรับการฝึกหัดทำรำตามครูผู้ถ่ายทอดขณะที่ฝึกหัดครูก็อธิบายหลักการทำให้ถูกต้อง ฝึกกระบวนการรำเข้ากับทำนองเพลง ในขั้นตอนนี้เป็นฝึกหัดกระบวนการรำชาติเลือกคู่ ซึ่งมีครูผู้ถ่ายทอดทำรำ เป็นผู้ฝึกหัดจับทำรำและแก้ไขทำรำที่บกพร่องวิธีการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อให้ได้ทำที่สวยงาม สุดท้ายคือการฝึกหัดทบทวนทำรำ เพื่อให้เกิดความชำนาญและแม่นยำในการแสดงบทบาทการรำชาติเลือกคู่ หลังจากผู้ถ่ายทอดทำรำ ได้จับทำรำและแก้ไขท่วงท่าการทำรำให้ผู้รับปฏิบัติทำรำได้ดังตาม

2.3 วงดนตรีและเพลงร้อง

องค์ประกอบด้านดนตรีและเพลงนั้นใช้วงปี่พาทย์เครื่องมโหรี และเครื่องดนตรีชาตรี คือปี่ชวา โทน และกลองชาตรี ส่วนเพลงที่ใช้ประกอบละคร ได้แก่ เพลงเวสสุกรรม และเพลงละครชาตรี คือ เพลงรำชาติรี เพลงรำชาติ และเพลงชาติรีตลุง

ภาพที่ 1 : เครื่องดนตรีชาตรี ได้แก่ ปี่ชวา โทน กลองชาตรี (ตามลำดับ)
 ที่มา : สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

2.4 เครื่องแต่งกาย

การแต่งกายแบบละครรำ มีการพัฒนาศรัทธาอันเป็นเอกลักษณ์การแต่งกายของละครเรื่องมโนห์รา ดังนี้ ละครพระแต่งกายยืนเครื่อง ประกอบด้วย สวมเทริดพระ, เสื้อสีแดงแขนสั้น, พาดูริศ, สนับเพลาและผ้ายกสีเขียนนุ่งหางหงส์, กรองคอ, รัตสะเวย, ห้อยหน้า, ห้อยข้าง ที่เป็นชุดสำหรับเดียวกัน และเครื่องประดับ

ภาพที่ 3 : เครื่องแต่งกายตัวนาง
 ที่มา : ผู้วิจัย)

ภาพที่ 2 : เครื่องแต่งกายตัวพระ
 ที่มา : ผู้วิจัย)

ส่วนการแต่งกายยืนเครื่องละครนาง มีลักษณะแบบนางกนิริที่อยู่ในเมือง ประกอบด้วย สวมเทริดนาง เสื้อเกาะอกสีเหลืองทอง ,ผ้าหม่นางสีแดง ,ผ้ายกสีเขียว นุ่งจีบหน้านางชายพกแผ่อกทั้งด้านซ้ายและด้านขวา, กรองคอตั้ง และรัดสะเอวที่เป็นชุดสำหรับเดียวกัน เครื่องประดับ และอามรงค์

3. การวิเคราะห์กระบวนการทำรำชุดเลือกคู่ ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนเลือกคู่ ปรากฏในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2562

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์กระบวนการทำรำชุดเลือกคู่ เป็นท่าหลักที่สำคัญในการเลือกคู่ ที่ได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงละครชาตรี ผู้ถ่ายทอดกระบวนการทำรำชุด คือคุณครูมัลลี คงประภัสร์ ผู้เคยแสดงละครชาตรีมาก่อน กับคุณครูลมูล ยมะคุปต์ ผู้ปรับปรุงและประดิษฐ์ออกแบบกระบวนการทำรำ ซึ่งการชุดทำเลือกคู่จะเน้นการรำให้ลงจังหวะโทนชาตรี คือ จังหวะ ปี่ โทนโทน ปี่ โทน โทนปี่ นับเป็น 1 จังหวะ

กระบวนการหลักที่ปรากฏในการทำรำชุดเลือกคู่ ประกอบด้วย 1)แม่ท่ารำละครโนห์รา จำนวน 3 ท่า ได้แก่ ท่าครู (ท่าหน้าไม้) ท่าเขาควาย และท่าขุนศรีทธา 2)แม่ท่ารำชุดชาตรี จำนวน 4 ท่า ได้แก่ ท่าชุดไหว้ครูชาตรี ท่าตัวเดกเล่า ท่าสร้อยระย้ายาว ท่าสร้อยระย้าสั้น 3)ท่ารำแม่บทใหญ่ จำนวน 2 ท่า ได้แก่ ท่าแขกเต้า ท่าบังพระสุริยา

ตัวอย่างท่ารำละครโนรา

ภาพที่ 4 : ท่าเขาควาย
 ที่มา : ละครฟ้อนรำ, 2546, น 96

ภาพที่ 5 : ท่าเขาควาย
 ที่มา : ผู้วิจัย

ตัวอย่างท่ารำชุดชาตรี

ภาพที่ 6 : ท่าพาดตาล
 ที่มา : วิพิธทัศนา,กรมศิลปากร, 2542, น.208

ภาพที่ 7 : ท่าพาดตาล
 ที่มา : ผู้วิจัย

กระบวนการเชื่อมในเพลงรำชุดของนางกนิษฐทั้ง 7 ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมท่ารำที่คล้ายคลึงกันกับแม่ท่ารำในเพลงรำมาตรฐานจำนวน 4 เพลง ประกอบด้วย 1) เพลงแม่บทใหญ่ จำนวน 4 ท่า ได้แก่ ท่ารับบัวชูฝึก ท่าฉุยฉาย ท่ากลางอัมพร ท่ามาลา 2) เพลงแม่บทเล็ก จำนวน 1 ท่า ได้แก่ ท่ารับจีบยาว 3) เพลงช้า จำนวน 2 ท่า ได้แก่ ท่ามาลาสั้น ท่าจีบยาวคว่ำจีบ 4) เพลงเร็ว จำนวน 2 ท่า ได้แก่ ท่ารำสายแขนข้างเดียว ท่าจีบสั้น

กระบวนการรำชุด แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กระบวนการรำชุดเลือกคู่ที่มีลักษณะการรำเดี่ยว เป็นท่ารำตีบท และท่ารำทวนบทร้อง ซึ่งมีความแตกต่างจากการแสดงชุดอื่นๆ ซึ่งมีลีลาท่ารำเน้นที่การรำสาวมืออย่างรวดเร็ว ซอยเท้า ขยับเท้า ชักเท้าวางส้น การกล่อมไหล่ ใช้ตัวหน้าหนึ่ง และการส่ายไหล่แบบเร็วๆ ถี่ๆ ในเพลงรำชาติตรี

2. กระบวนการรำชุดเลือกคู่ที่มีลักษณะการรำเข้าคู่ ได้แก่ 1) ท่าจีบปรกข้างมือเดียว มืออีกข้างตั้งวงระดับเอว 2) ท่าจีบยาวคว่ำมือ มืออีกข้างตั้งวงหงายมือ 3) ท่าจีบข้างหน้าตั้งจีบขึ้น มืออีกข้างตั้งวงหงายมือระดับเอว 4) ท่าแขกเต้า 5) ท่าบังสุริยา 6) ท่าแทงมือ มืออีกข้างปาดมือออกระดับเอว 7) ท่าจีบวนเข้าหาตัวมือตั้งวง และมืออีกข้างจีบยาว หรือท่าพาดตาล

3. กระบวนการรำชุดเลือกคู่ที่มีลักษณะการรำเป็นหมู่ ได้แก่ พระสุนทรำอยู่ในวงล้อมของนางกนิษฐทั้งเจ็ดหรือการรำที่มีตัวพระ 1 ตัว ต่อตัวนาง 7 คน

4. การแปรแถวของกระบวนการรำชุดเลือกคู่ มี 3 ลักษณะ คือ 1) การแปรแถวปากพวง 2) การแปรแถวครึ่งวงกลม และ 3) การแปรแถววงกลม มีการเคลื่อนที่ของแถวไปตามการเข้าออกของนางกนิษฐที่ไปรำชุดคู่ และการเคลื่อนแถวในวงที่จัดให้พระสุนทรำอยู่ตรงกลางเพื่อเลือกหาคู่จนพบกับนางมโนห์รา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความเป็นมาของละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ เป็นละครแต่งบทขึ้นใหม่อยู่ในฉาที่ 5 ท้องพระโรง นครไกรลาส การแสดงได้รับอิทธิพลจากละครชาตรีเครื่องใหญ่ เช่น เพลงร้อง วงปี่พาทย์และเครื่องดนตรีประกอบการบรรเลง เครื่องศิราภรณ์ท่ารำชุด ซึ่งสอดคล้องกับไพโรจน์ ทองคำสุก กล่าวถึงที่มาของละคร และแนวทางการแสดงละครเรื่องมโนห์ราที่ยังคงรักษาแนวทางละครชาตรีของเดิมไว้

2. องค์ประกอบของละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ คือ บทละครได้มีการแต่งบทละครขึ้นใหม่ โดยนายมนตรีตราโมท ศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จัดทำขึ้นโดยกรมศิลปากร ปี พ.ศ. 2498 ละครในตอนพระสุนทรเลือกคู่นี้บรรจุอยู่ในหลักสูตร ในปัจจุบันแต่มีการเลือกตัดทอนในตอนลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับเวลาชั่วโมงที่กำหนด แต่ยังคงอยู่ในบทละครมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด มีความสอดคล้องกับรัตติยะ มุกสิตพงศ์ ศิลปินแห่งชาติ กล่าวถึงการเรียนรู้ในหลักสูตรปัจจุบันจำกัดเวลาเรียนต้องการให้ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับละครแต่ละประเภทได้ครบตามหลักสูตร จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ไปตามระยะเวลาที่กำหนดตามหลักสูตร ยังคงฝึกละครตามบทละครเดิม การเรียนรู้ของนักศึกษาที่ต้องได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยเน้นทักษะปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การสืบทอด และการถ่ายทอดได้ตามหลักสูตร ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ ใช้วงปี่พาทย์เครื่องมโหรี และเครื่องดนตรีชาตรี คือ ปี่ชวา โทน และกลองชาตรี ส่วนเพลงที่ใช้ประกอบละคร ได้แก่ เพลงเวสสุกรรม และเพลงละครชาตรี คือ เพลงรำชาติตรี เพลงรำชุด และเพลงชาตรีตลก โดยสอดคล้องกับอุทัย ปานประยูร และดุชนฎี มีป้อม ที่กล่าวถึงวงดนตรีใช้วงปี่พาทย์ละครกับเครื่องดนตรีผสมเครื่องชาตรี และปี่นอกซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กับละครโนราแบบดั้งเดิมสามารถใช้เป่าแทนปี่ชวาได้ ส่วนการแต่งกายเป็นแบบยีนเครื่องละครรำ มีความพิเศษที่ศิราภรณ์ตัวพระสุนทรใช้เทริดพระ สอดคล้องกับเวณิกา บุณนาคนได้กล่าวถึงสีของเครื่องแต่งกายของพระสุนทรใส่เสื้อสีแดง นุ่งผ้ายกสีเขียว สวมเทริดพระสุนทร ส่วนนางกนิษฐจะใช้เทริดนาง นางกนิษฐห่มผ้านางทับด้วยกรองคอนางกนิษฐที่บ่าทั้งสองข้างยกขึ้นคล้ายติดอินธนูบนบ่า จำกัดสีเสื้อและผ้านุ่ง พระสุนทร ใส่เสื้อสีแดงขลิบเขียว นุ่งผ้ายกแบบทางหงส์สีเขียว และนางมโนห์ราเป็นสีแดงขลิบเขียว กรองคอเขียว นุ่งผ้ายกหน้านางสีเขียว รัตตะเวสสีเขียว สอดคล้องกับนางนพรัตน์ศุภากร หวังในธรรม กล่าวถึงการแสดงละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุนทรเลือกคู่ว่าตามที่ได้แสดงละครเป็นนางมโนห์ราจะมาแต่งกายแบบนางกนิษฐที่คล้ายการแต่งกายยีนเครื่องของละครรำ ส่วนนางกนิษฐทั้งหกใช้ผ้านุ่งห่มไม่จำกัดสี แต่สวมเทริดมโนห์รา

3. กระบวนการรำชุดเลือกคู่ใช้ท่ารำตามนาฏยศัพท์ของนาฏศิลป์ไทย เช่น การใช้เท้า ได้แก่ ซอยเท้า ขยับเท้า ชักเท้าวางส้น การใช้มือ เช่น ท่าจีบปรก แทะมือ และปาดมือ การใช้ตัว ได้แก่ การกล่อมไหล่ การส่ายไหล่ ส่วนการใช้ท่ารำของพระสุนทรจะใช้ท่ารำที่เป็นแม่ท่าละครโนรา ได้แก่ ท่าครู(ท่าหน้าไม้) ท่าเขาควย, การใช้ท่ารำพระสุนทรกับนางกนิษฐทั้งเจ็ด จะใช้แม่ท่ารำชุดชาตรี ได้แก่ ท่าวัด

เกล้า ทำสร้อยระย้ายาว ทำสร้อยระย้าสั้น ทำชุดไหว้ครูชาติหรือพาดताल, ทำรำแม่บทใหญ่ ได้แก่ ทำแขกเต้า ทำบังพระสุริยา,แม่ทำรำละครโนรา ได้แก่ ทำขุนศรีศรธา, และการใช้ทำรำนางกิริทังเจ็ด จะใช้ทำรำในแม่ทำรำเพลงรำมาตรฐาน จำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงแม่บทใหญ่ ได้แก่ ทำรับบัวชูฝึก ทำอุยฉาย ทำกลางอัมพร ทำผาลา, เพลงแม่บทเล็ก ได้แก่ ทำรับจิบยาว, เพลงช้า ได้แก่ ทำผาลาสั้น ทำจิบยาวคว่ำจิบ และเพลงเร็ว ได้แก่ ทำรำสายแขนข้างเดียว ทำจิบสั้น ซึ่งมีลักษณะการใช้ท่าเชื่อมที่คล้ายคลึงกันกับแม่ทำเพลงดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพที่บันทึกท่าละครโนราของขุนศรีศรธา

4. กระบวนท่ารำชุดเลือกคู่ ในละครเรื่องมโนห์รา ตอนพระสุธนเลือกคู่ เป็นท่ารำที่ใช้ท่ารำคู่กันระหว่างพระสุธนกับนางกิริทังเจ็ด มีจำนวน 7 ท่า ที่ปรากฏในหลักสูตร ได้แก่ ทำจิบปักข้างมือเดียว มืออีกข้างตั้งวงระดับกลาง, ทำจิบยาวคว่ำมือ มืออีกข้างตั้งวงหางมือ, ทำจิบข้างหน้าตั้งจิบขึ้น มืออีกข้างตั้งวงหางมือระดับเอว, ทำแขกเต้า, ทำบังสุริยา, ทำหางมือ มืออีกข้างปาดมืออกระดับเอว, และท่าจิบวนเข้าหาตัวมือตั้งวง และมืออีกข้างจิบยาว หรือท่าพาดतालที่คุ้นเคยกันดีในการหวังในธรรมเรียกชื่อท่ารำท่าที่ 7 คือท่าพาดताल และคุณครูเวณิกา บุณนาไค้เรียกท่ารำเป็นเชิงอธิบายทั้ง 7 ท่ารำนี้ซึ่งสอดคล้องกับบุญมัย ไตรทองอยู่ที่ได้อธิบายท่ารำของชุดเลือกคู่ทั้ง 7 ท่ารำ

5. กระบวนท่ารำของนางกิริทังเจ็ดในขบวนท่ารำแปรแถวครึ่งวงกลม จะกำหนดให้นางกิริคนที่ 1 ไปอยู่ด้านซ้ายของเวที และใช้ท่ารำเรียงตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของนพรัตน์ศุภการ หวังในธรรม และรัตติยะ มุกสิตพงศ์ ซึ่งสอดคล้องกับจินตนา สายทองคำที่กล่าวถึงการวิ่งเคลื่อนที่ของนางกิริตามลำดับเริ่มจากกิริคนที่ 1 นำวิ่งด้วยท่าตั้งวงมือขวาออกมาในตำแหน่งด้านซ้ายของเวที และมีการขยับเดินแถวเคลื่อนที่ไปทางด้านซ้ายและทางด้านขวา และการเคลื่อนที่ของนางกิริที่ล้อมพระสุธนเป็นวงกลมจะวิ่งเคลื่อนที่ด้วยท่าโยนมือคล้ายท่ากมรเกล้าเข้าออดวง

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2542). **วิพิธทัศนา**. กรุงเทพฯ: สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). **หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2531). **ศิลปะละครหรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศิลปากร.
- ไพโรจน์ ทองคำสุก. (2545). **วิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูสู่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย ครูเฉลย สุขะวณิช**. กรุงเทพฯ: สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร.
- เรณู โกศินานนท์. (2543). **นาฏศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- วินัย ภู่วะหงษ์. (2520). **พระสุธน-มโนห์รา: การศึกษาเปรียบเทียบที่มาและความสัมพันธ์ระหว่างฉบับต่างๆ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/27542>.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย(หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2542)**.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย(หลักสูตร 5 ปี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2547**.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย(หลักสูตร 5 ปี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2552**.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย(หลักสูตร 5 ปี) หลักสูตรเดิม พ.ศ.2555**.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย(หลักสูตร 5 ปี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2558**.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา(หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2562**.
- สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. (2546). **ละครฟ้อนรำ**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2542). **ศิลปะการแสดง**. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.).
- สิริชัยชาญ ฟักจำรูญ. (2539). **วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนมาลย์ นิมเนตพันธ์. (2541). **การละครไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมิตร เทพวงษ์. (2548). **นาฏศิลป์ไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). **นาฏศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ : ห้องภาพสุวรรณ.
- องค์การดุริยางคศิลป์. (2498). **บทละครเรื่องมโนห์รา**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.

- (จินตนา สายทองคำ การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กันยายน พ.ศ. 2565)
(ดุขฎิ มีป้อม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2565)
(นพรัตน์ศุภากร หวังในธรรม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มีนาคม พ.ศ. 2565)
(นฤมัย ไตรทองอยู่, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2565)
(ไพโรจน์ ทองคำสุก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2565)
(รัตติยะ มุกสิตพงศ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2565)
(เวณิกา บุณนาค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มีนาคม พ.ศ. 2565)
(อุทัย ปานประยูร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2565)

จาก *BANGKOK NOTES* สู่ *TOKYO NOTES*:
การดัดแปลงบทละครของ *ORIZA HIRATA* สู่บริบทไทยร่วมสมัย
FROM TOKYO NOTES TO BANGKOK NOTES:
THE TRANSCULTURAL ADAPTATION OF ORIZA HIRATA'S PLAY IN THAI CONTEMPORARY
CONTEXT

สาวิตา ดีเทียนต์

Sawita Diteeyont

ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dramatic Arts, Faculty of Arts, Chulalongkorn

(Received : March 10, 2023 Revised October 13, 2023 Accepted : October 20, 2023)

บทคัดย่อ

บทละครเรื่อง *Tokyo Notes* เป็นผลงานของศาสตราจารย์โอริสะ ฮิราตะ (*Oriza Hirata*) ผู้ก่อตั้งคณะละคร เซอินดัน (Seinendan) และได้รับรางวัลคิชิดะ คุนิโอะ (Kishida Kunio Award) ซึ่งถือเป็นรางวัลด้านการละครที่สำคัญที่สุดในประเทศญี่ปุ่น บทละครเรื่องนี้เขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2537 ได้รับการแปลถึง 15 ภาษา และจัดแสดงมาแล้ว 23 เมืองใน 16 ประเทศ ในปี พ.ศ. 2560 บทละครเรื่อง *Tokyo Notes* ได้ถูกนำมาจัดแสดงในประเทศไทยโดยใช้ชื่อว่า *Bangkok Notes* ผู้วิจัยในฐานะผู้ดัดแปลงบทละครได้ศึกษากระบวนการแปลและดัดแปลงบทละครเรื่องดังกล่าวเพื่อนำเสนอบทในบริบทสังคมไทยโดยยังคงรักษาแก่นเรื่องและเอกลักษณ์ของบทละครเดิมไว้ ผ่านกระบวนการการวิเคราะห์โครงสร้างของบทละครเรื่อง *Tokyo Notes* การดัดแปลงบทให้เป็นบริบทสังคมไทย และการพัฒนาบทไปพร้อมกับการซ้อมละครร่วมกับผู้กำกับชาวญี่ปุ่นและนักแสดงชาวไทย โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ เอกลักษณ์ของบทละครเดิม กลวิธีการแปลและการดัดแปลงบทละคร และความเป็นไทยที่ปรากฏในบทละครดัดแปลง เรื่อง *Bangkok Notes*

ผู้วิจัยพบว่าการดัดแปลงบทละครที่มีลักษณะทางโครงสร้างที่ต่างจากบทละครทั่วไปต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของบทละครเดิมเป็นหลัก การทำงานร่วมกับผู้กำกับและนักแสดงในขั้นตอนการซ้อมมีผลอย่างมากในกระบวนการดัดแปลงบท และกลวิธีการดัดแปลงบทอาจแตกต่างกันออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับองค์ประกอบแต่ละส่วนของบท ทั้งนี้เพื่อสื่อสารเรื่องราวเดิมในบริบทวัฒนธรรมใหม่เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้สารที่บทละครต้องการจะสื่อได้ชัดเจนและลึกซึ้งขึ้น

คำสำคัญ : บทละคร, ละครเวที, การดัดแปลงบทละคร, โตเกียวโน้ต, บางกอกโน้ต

Abstract

Tokyo Notes is a play by Oriza Hirata, the founder of Seinendan Theatre Company. He is one of the most influential playwrights and directors in Japan. This play was written in 1994 and achieved Kishida Kunio Award which is regarded as Japan's most prestigious award for playwriting. *Tokyo Notes* has been translated into 15 languages and has been performed in 23 cities in 16 countries. In 2017, *Tokyo Notes* was translated and performed in Thailand using the title of *Bangkok Notes*. This research aims to study the process of adaptation of this well-known play into Thai context in order to keep the theme and the identity of the original play. This process includes the analysis of the structure of the play, adapting the play into Thai context and working with the Japanese director and Thai actors. The study emphasizes on 3 main areas: the study of the identity of the original play, the process of translation and adaptation and the Thainess in the adaptation version of *Bangkok Notes*

This research found that to adapt the play that has the unique and specific structure, the adaptation should emphasize on the identity of play. In the process of adaptation, working with the director and actors has a significant influence on the adaptation. Also, different methods may be chosen to adapt each part of the play in order to efficiently deliver the message that appears in the original play to audiences in the different culture.

Keywords: Play, Stage Play, Adaptation, Tokyo Notes, Bangkok Notes

บทนำ

ละครเวทีเรื่อง *Tokyo Notes* เป็นผลงานของศาสตราจารย์โอริสะ อิราตะ (*Oriza Hirata*) ผู้ก่อตั้งคณะละคร เซอิเนนดัง (*Seinendan*) นักเขียนบทและผู้กำกับที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวงการละครเวทีประเทศญี่ปุ่น ผลงานละครของเขาเป็นที่รู้จักในภายใต้รูปแบบ "Quiet Theatre" ซึ่งมีลักษณะเป็นละครพูดร่วมสมัยที่สื่อสารความจริงโดยไม่อิงรูปแบบละครแนวสมจริงแบบละครตะวันตก กล่าวคือ ในขณะที่ละครแนวสมจริง (Realistic) แบบตะวันตกเสนอภาพ "ความจริง" ในละครผ่านการแสดงให้เห็นมิติของตัวละคร เหตุผลของเรื่องราวและการกระทำของตัวละคร ศาสตราจารย์อิราตะกลับเสนอภาพ "ความจริง" นั้นด้วยการเสนอภาพบนเวทีที่สะท้อนเหตุการณ์ในชีวิตจริงที่ผู้ชมจะได้เห็นชีวิตผู้คนและบทสนทนาโดยไม่มีความต้องการบอกที่มา หรืออธิบายเหตุผลเหมือนละครตะวันตก ศาสตราจารย์อิราตะได้พัฒนาแนวทางละครเป็นของตัวเองจนกลายเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ผลงานละครของเขาจัดแสดงมาแล้วในหลายประเทศ อาทิ ประเทศฝรั่งเศส เยอรมนี ไต้หวัน เกาหลี ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ไอร์แลนด์ แคนาดา รวมถึงประเทศไทย

บทละครเรื่อง *Tokyo Notes* ถือเป็นบทละครที่มีชื่อเสียงที่สุดเรื่องหนึ่งของศาสตราจารย์อิราตะ บทละครเขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2537 และได้รับรางวัล *Kishida Kunio Award* ซึ่งเป็นรางวัลด้านการละครที่สำคัญที่สุดในประเทศญี่ปุ่น ได้รับแรงบันดาลใจจากภาพยนตร์ของยาซุจิโร โอซุ (*Yasujiro Ozu*) เรื่อง *Tokyo Story* เรื่องราวในบทละครเกิดขึ้นที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในกรุงโตเกียวซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในสังคม บทละครเรื่องนี้ได้รับการแปลมาแล้วถึง 15 ภาษา และจัดแสดงมาแล้ว 23 เมือง ใน 16 ประเทศ รวมถึงการจัดแสดงที่โรงละครของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2549 โดยนักแสดงชาวญี่ปุ่นจากคณะละครเซอิเนนดัง

ในปี พ.ศ. 2560 ศาสตราจารย์อิราตะนำบทละครเรื่องนี้กลับมาจัดแสดงที่ประเทศไทยอีกครั้ง โดยมีความตั้งใจจะจัดแสดงเป็นภาษาไทยและแสดงโดยนักแสดงคนไทย โดยใช้ชื่อว่า *Bangkok Notes* เช่นเดียวกับที่ทำในประเทศอื่นในเอเชียอย่าง *Taipei Notes* และ *Manila Notes*

ในกระบวนการดัดแปลงบทละครเรื่อง *Bangkok Notes* ในครั้งนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตราจารย์อิราตะในฐานะผู้กำกับการแสดงและเจ้าของผลงานเดิม นักแสดงชาวไทยจำนวน 20 คน และผู้วิจัยในฐานะคนดัดแปลงบท เพื่อหาวิธีการดัดแปลงบทละครให้เป็นบริบทสังคมไทย เพื่อสื่อสารแก่นเรื่องและเอกลักษณ์การนำเสนอของบทละครเดิมให้กับผู้ชมคนไทย

ละครเวทีเรื่อง *Bangkok Notes* จัดแสดงระหว่างวันที่ 2-4 และ 9-11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ที่ศูนย์ศิลปการละครสดไส พันธุมโกมล และเป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลละครกรุงเทพ (*Bangkok Theatre Festival*) ในปีดังกล่าว โดยได้รับการสนับสนุนจาก *Japan Foundation* ร่วมกับโครงการศิลปะการละครนานาชาติ ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องในวาระครบรอบ 130 ปีความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ละครเวทีเรื่องนี้ได้รับรางวัล Best Play / Musical ในเทศกาลละครกรุงเทพจากชมรมวิจารณ์ศิลปะการแสดง (International Association of Theatre Critics-Thailand Centre) ภายหลังจากการแสดง *Japan Foundation* ได้ตีพิมพ์บทละครเรื่อง *Bangkok Notes* ออกเผยแพร่ และส่งให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ส่วนหนึ่งของบทละครภาษาไทยยังได้ถูกนำไปใช้ในละครเวทีเรื่อง *Tokyo Notes International Version* ซึ่งเป็นการรวมนักแสดงจากหลายชาติที่เคยแสดงบทละครเรื่องนี้ จัดในงาน *Seinendan International Theater Exchange Project 2019* ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการแปลและดัดแปลงบทละครเวทีเรื่อง *Tokyo Notes* เพื่อนำเสนอในบริบทสังคมไทย โดยยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และแก่นของบทละครเดิม
2. เพื่อทดลองสร้างสรรค์และพัฒนางานบทละคร *Bangkok Notes* ร่วมกับศาสตราจารย์อิราตะ เจ้าของผลงานชาวญี่ปุ่น และคณะนักแสดงชาวไทย เพื่อมาจัดแสดงเป็นละครเวทีสำหรับผู้ชมชาวไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิเคราะห์บทละครเรื่อง *Tokyo Notes*

1.1 รูปแบบของบทละคร

บทละครเรื่อง *Tokyo Notes* มีลักษณะโครงสร้างของบทและรูปแบบการเขียนบทที่แตกต่างจากบทละครทั่วไป กล่าวคือ บทละครมีรูปแบบของบทที่แบ่งเป็น 2 แถวเพื่อใช้กำหนดจังหวะการพูดบทของตัวละครในแต่ละกลุ่ม จะเห็นว่าในบางช่วงของบทสนทนา (dialogue) บทมีการวางไว้ในบรรทัดเดียวกัน เพื่อเป็นการกำหนดว่าบทสนทนานั้นจะถูกพูดพร้อมกันบนเวที ทิศทางการเข้าออกของตัวละคร ตลอดจนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จะถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในบท นอกจากนี้ยังมีการใส่สัญลักษณ์ในบางช่วงของบทเพื่อให้นักแสดงทราบถึงจังหวะซ้ำเร็วในการตอบโต้บทสนทนานั้นๆ ด้วย

คำแนะนำในการอ่าน

ความหมายของสัญลักษณ์

- ☆ จุดบทพร้อมกันกับบทอีกประโยคที่มีสัญลักษณ์ ☆ กำกับเช่นเดียวกัน
- ★ จุดบทพร้อมกันกับคำสุดท้ายของบทพูดก่อนหน้านี้
- / จุดตัดบทขึ้นมากลางประโยคในตำแหน่งที่มีสัญลักษณ์นี้กำกับ
- เว้นจังหวะเล็กน้อยตรงต้นประโยคของบทพูดนั้นๆ
- ... เว้นจังหวะว่างยาวนานกว่า ○
- ▲ จุดบทในระหว่างที่เดินออกจากฉาก
- ▼ จุดบทในระหว่างที่เดินเข้ามาในฉาก

*บทสนทนาในฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของหน้ากระดาษจะเกิดขึ้นพร้อมกันในแต่ละบรรทัด

ประวัติการแสดง

มีเสียงจากฝั่งซ้ายบน ในที่สุด ใหญ่กับ
บัน ปรากฏตัวออกมา
ใหญ่นั่งที่ 8-1 บันนั่งที่ A-2 โดย
หันหน้าเข้าหากัน

1.1.1

ใหญ่ ▲ ครืดๆๆๆ ครืดครืด...ใครม
บัน ▲ อ้าว แล้วทำไมถึงละคะ
ใหญ่ ▲ ก็ทำอะไรไม่ได้ปะสิ
บัน ▲ อ้าว...
ใหญ่ ▲ บ้านนอกก็แบบนี่แหละ
บัน ▲ อะ... เดี๋ยว...
ใหญ่ ★ พังดูไม่ไปเชื่อ แต่มันเป็น
เรื่องจริงนะ

บัน บันเชื่อค่ะ
ใหญ่ เลขแต่เลข

*บันปรากฏตัวจากฝั่งซ้ายล่าง นั่งที่ C-2

บัน	แล้วของที่เคยมีไว้	เอก	อ้าว
ใหญ่	ก็ต้องทิ้งหมดเลยปะสิ	บัน	เยอะกว่าที่คิดไว้อีกนะ
บัน	เสียค่ายัง	เอก	บันสิ
ใหญ่	บ่งที่ 8-1) บันสิ เสียของนะ	บัน	บันเริ่มเมื่อยแล้วเนี่ย
บัน	บ่งที่ A-2) บันสิคะ	เอก	บ่งก่อนสิ
...		เอก	กลับเลยมัย
บัน	ที่ใหญ่อยู่นะหรือยังคะ	บัน	แป๊บนิ้งสิ
ใหญ่	ไม่เลย	เอก	โอเค
บัน	มันใจนะคะ	บัน	ขอน้ำดูต่ออีกหอยะคะ
ใหญ่	ที่ออกมาที่มีตั้งนานแล้ว	บัน	ไปไหมคะ (ลุกขึ้นยืน)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบของบทละคร

ที่มา : หนังสือบทละคร *Bangkok Notes* (2560) หน้า 9 และ หน้า 15

การเขียนบทในลักษณะที่ให้ตัวละครที่อยู่คนละวงสนทนามีการพูดบทที่ซ้อนกัน เป็นความตั้งใจของอาจารย์อิราตะที่ต้องการสื่อถึงชีวิตจริง ที่ผู้คนจะสนทนากับคู่สนทนาของตนเองโดยไม่ได้สนใจคนรอบข้าง ตัวละครจึงไม่จำเป็นต้องหยุดพูดเพื่อให้ตัวละครอื่นที่เพียงอยู่สถานที่เดียวกันพูดจบก่อน สิ่งนี้จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้เข้าไปอยู่ในสถานที่เดียวกับตัวละคร และได้ฟังกลุ่มคนหลายกลุ่มพูดจากันโดยไม่จำเป็นต้องได้ยินคำพูดทั้งหมดของตัวละครทุกตัวอย่างชัดเจน

เมื่อบทมีการกำหนดจังหวะการพูด การเคลื่อนไหว และการเข้าออกของนักแสดงอย่างชัดเจน ทำให้ละครเวทีเรื่องนี้แสดงออกมาเหมือนกันทุกครั้งไม่ว่าจะแสดงโดยใคร หรือแม้แต่แสดงในภาษาใด ผู้ชมจะสามารถเชื่อมโยงภาพบนเวทีได้ทันทีโดยไม่ต้องเข้าใจภาษานั้น ๆ เช่นเดียวกับการทำงานในละครเวทีเรื่อง *Bangkok Notes* ก็เช่นกัน อาจารย์อิราตะสามารถกำกับบท

ภาษาไทยได้โดยไม่ต้องเข้าใจภาษาไทย เพราะบทสนทนาในเรื่องได้ถูกกำหนดไว้แล้วโดยรูปแบบของบทละคร ลักษณะรูปแบบของบทจึงเป็นเอกลักษณ์หนึ่งละครเวทีเรื่องนี้ และส่งผลอย่างมากต่อการดัดแปลงบทละครเป็นภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายโดยละเอียดต่อไป

1.2 แก่นและโครงเรื่องของบทละครเรื่อง *Tokyo Notes*

บทละครเวทีเรื่อง *Tokyo Notes* ว่าด้วยเรื่องของผู้คนในสังคมที่แม้จะมีสิ่งยิ่งใหญ่อย่างสงครามเกิดขึ้น แต่คนเราก็มักจะสนใจแค่สิ่งที่เล็ก ๆ รอบตัว เป็นแก่นเรื่องที่สะท้อน “ภาพความจริง” ในชีวิตมนุษย์ผ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในพิพิธภัณฑสถานศิลปะแห่งหนึ่งในกรุงโตเกียวที่กำลังมีการจัดแสดงผลงานภาพวาดของโยฮันเนิส เฟอร์เมอร์ (Johannes Vermeer) ศิลปินผู้มีชื่อเสียงชาวดัตช์ ภาพวาดเหล่านี้ถูกขนย้ายมาเก็บรักษาไว้ในญี่ปุ่นเนื่องจากสถานการณ์สงครามที่เกิดขึ้นในยุโรป¹

ตัวละครในเรื่องคือคนที่มาพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ด้วยเหตุผลที่ต่างกันออกไป บทละครประกอบไปด้วย 20 ตัวละคร แบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครอบครัวหนึ่งที่นัดมาเจอกันที่พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ เพราะพี่สาวคนโตที่ดูแลพ่อแม่อยู่ที่ต่างจังหวัดอยากมาดูภาพวาดที่กำลังถูกจัดแสดง โดยมีน้องสะใภ้อาสาเป็นคนพามาระหว่างที่พี่น้องคนอื่น ๆ ประกอบด้วย พี่ชายคนโตและภรรยา น้องชายคนกลาง น้องสาวคนเล็ก และน้องชายคนเล็กที่จะตามมาเจอพี่สาวหลังเลิกงาน

กลุ่มที่ 2 ภัณฑารักษ์ 2 คนที่มาต้อนรับหญิงสาวที่มาพร้อมนาย และเพื่อนชาย เพื่อมาบริจาคภาพวาดที่คุงพ่อทิ้งมรดกไว้ให้

กลุ่มที่ 3 ชายหนุ่มและหญิงสาวที่แอบมานัดพบกันที่พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้

กลุ่มที่ 4 นักศึกษาสาว 2 คนที่มาเดินดูภาพวาดในพิพิธภัณฑสถาน

กลุ่มที่ 5 นักบินทหารที่เพิ่งกลับมาจากสงครามกับแฟนสาว

กลุ่มที่ 6 อดีตนักดนตรีต่อต้านสงครามที่พาคุงหนุ่มมาเจอรุ่นพี่ทำงานเป็นภัณฑารักษ์ที่ก่อนหน้านี้จะย้ายกลับไปอยู่ที่ต่างจังหวัด

ตัวละครในแต่ละกลุ่มจะมีเรื่องราวเป็นของตนเอง เรื่องราวเหล่านี้ไม่ได้ถูกเชื่อมโยงในลักษณะโครงเรื่องเดียวเหมือนบทละครโดยทั่วไป การปฏิสัมพันธ์นอกกลุ่มเกิดขึ้นบ้าง เช่น นักศึกษากับชายหนุ่มที่เคยเป็นครูสอนพิเศษเธอสมัยมัธยม เมื่อบังเอิญมาพบกันจึงทักทายกัน หรือกลุ่มคนในครอบครัวที่ถามข้อมูลเรื่องภาพวาดกับภัณฑารักษ์ แต่การพูดคุยเหล่านี้ไม่ได้พัฒนาไปสู่เรื่องราวใด เป็นเพียงบทสนทนาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเท่านั้น และแม้แต่เรื่องราวในแต่ละกลุ่มก็ไม่ได้มีลักษณะของโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งแบบบทละครทั่วไป M. Cody Poulton (2002, น.5) เขียนไว้ว่า “Hirata avoids situations other playwrights would exploit for dramatic effect. If drama requires conflict, his method is decidedly anti-dramatic.” แม้แต่ตัวละครพี่สาวและน้องสะใภ้ที่เป็นตัวละครที่มีบทบาทที่สุด และเหมือนเป็นตัวละครคู่เดียวที่เราได้เห็นพัฒนาการของเรื่องราว พี่สาวก็สารภาพกับพี่สาวในตอนท้ายว่ากำลังมีปัญหาเกี่ยวกับสามี แต่เรื่องราวก็จบเพียงเท่านั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินเรื่องที่ไม่ได้เน้นลักษณะของโครงเรื่อง (Plot) และปมความขัดแย้ง (Conflict) แบบละครตะวันตก ถือเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของบทละครเรื่องนี้

1.3 เอกลักษณ์บทละครเรื่อง *Tokyo Notes*

- *Quiet theatre*

บทละครเรื่องนี้มีลักษณะของบทละครที่รวมสมัยของญี่ปุ่นที่ต้องการสื่อถึงความจริงโดยไม่อิงรูปแบบของละครแนวเหมือนจริงแบบละครตะวันตก เป็นรูปแบบของละครที่พัฒนาขึ้นโดยอาจารย์อิริฮาระที่ต้องการเสนอภาพความจริงบนเวที เปรียบเหมือนผู้ชมได้เข้าไปนั่งอยู่ในพิพิธภัณฑสถาน และได้เห็นตัวละครดำเนินชีวิตจริง ๆ และด้วยเหตุผลนี้ บางช่วงของบทละคร กลุ่มตัวละครสามารถพูดบทพร้อมกันกับอีกกลุ่มได้ เช่นเดียวกับในชีวิตจริงที่เราจะพูดคุยกันในกลุ่มโดยไม่ได้สนใจคนอื่นรอบตัวที่เราไม่รู้จัก ผู้ชมไม่จำเป็นต้องได้ยินคำพูดของตัวละครทุกคนเพื่อเข้าใจเรื่องราว เหมือนผู้ชมกำลังมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพิพิธภัณฑสถานแห่งหนึ่งตรงหน้า แม้แต่ตอนเริ่มการแสดง เมื่อผู้ชมเดินเข้ามาในโรงละครก็จะเห็นตัวละครนั่งรออยู่ในฉากที่เป็นพิพิธภัณฑสถานศิลปะอยู่ก่อนแล้ว ผู้ชมจึงไม่ได้รู้สึกเหมือนมาดูละครเวที แต่เหมือนมาเห็นเหตุการณ์จริงที่กำลังจะเกิดขึ้นในพิพิธภัณฑสถาน

¹ บทละครเดิมที่เขียนในปี ค.ศ.1994 เขียนว่าเหตุการณ์ในบทละครเกิดขึ้นในปี ค.ศ.2004 แต่ในการดัดแปลงเพื่อจัดแสดงในครั้งนี้ อาจารย์อิริฮาระกำหนดให้เหตุการณ์เกิดขึ้นในปี ค.ศ.2024 เพื่อสื่อให้เห็นว่าเรื่องราวเกิดขึ้นในอนาคตที่ไม่ใกล้และไม่ไกลจนเกินไป ทั้งในช่วงเวลาที่เกิดขึ้นถูกเขียนอยู่ในตัวบท แต่ไม่ได้ปรากฏในบทสนทนาในเรื่อง

ความจริงในลักษณะนี้ยังสะท้อนอยู่ในบทพูดที่มีความเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยสังเกตว่าบ่อยครั้งที่ตัวละครพูดถึงบางอย่างขึ้นมาโดยไม่ได้อธิบายถึงที่มาที่ไปให้คนดูได้ทราบ หรือไม่ได้เชื่อมโยงไปสู่เรื่องราวอะไรที่กำลังจะเกิดขึ้น เหมือนในชีวิตจริงที่ผู้คนไม่จำเป็นต้องอธิบายให้คนอื่นฟังในสิ่งที่รู้กันอยู่แล้วกับคู่สนทนา ตัวอย่างของบทสนทนาในลักษณะนี้ เช่นในฉากเปิดตัวละครผู้มีที่เป็นพี่สาวและโยชิยะผู้เป็นน้องสะใภ้ในตอนต้นของบทละคร

ยูมิ	△ เบี้ยว ปรี๊ดๆ...
โยชิยะ	△ อึ้ย!? แล้วสรุปเป็นยังไงคะ
ยูมิ	△ แต่ สุดท้ายก็ไม่เวิร์คนะสิ
โยชิยะ	△ อ้าว ทำไมล่ะคะ
ยูมิ	△ บ้านนอกก็แบบนี้แหละจ๊ะ
โยชิยะ	△ ไหงั้นล่ะ แต่ แหม...
ยูมิ	★ โยชิยะอาจจะคิดว่าไม่น่าเชื่อ แต่มันเรื่องจริงนะ ขอบอก
โยชิยะ	ค่ะ ก็จริงอยู่...
ยูมิ	แย่เลย
โยชิยะ	ถ้าจั้น แล้วมายองเนสเป็นยังไงคะ
ยูมิ	ก็ต้องปล่อยให้เสียหมดเลยนะสิ
โยชิยะ	โหย... เสียตาย
ยูมิ	(นั่งที่ B-1) เสียของเนอะ
โยชิยะ	(นั่งที่ A-2) ค่ะ

เหตุการณ์ที่ตัวละครสองตัวนี้พูดกันไม่มีการอธิบายถึงเหตุการณ์มากกว่านี้ และไม่ได้ถูกกล่าวถึงอีกเลยในบทละคร การเขียนบทลักษณะนี้แตกต่างจากแนวคิดของบทละครแบบตะวันตกที่เน้นให้คำพูดของตัวละครสื่อสารเรื่องราวและความหมายให้ผู้ชมได้รับทราบ

ความเป็นธรรมชาตินี้ยังสะท้อนให้เห็นชัดเจนในบุคลิกและลักษณะของตัวละครที่มีความเป็นญี่ปุ่น ทั้งลักษณะของการใช้ภาษา วิธีพูด การใช้ศัพท์เฉพาะในภาษาญี่ปุ่น เช่น 2LDK ซึ่งเป็นชื่อเรียกรูปแบบอพาร์ทเมนต์ในญี่ปุ่น มารยาททางสังคม เช่น การให้นามบัตร มุกตลก หรือกฎหมายมรดกที่มีการพูดถึงในเรื่อง ยิ่งเพราะบทละครต้องการนำเสนอ “ความจริง” บนเวที ตัวละครจึงมีลักษณะของคนทั่วไปในสังคมญี่ปุ่น ดังนั้นเมื่อบทละครถูกปรับให้เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ และตัวละครถูกปรับให้เป็นคนไทย การดัดแปลงบทเพื่อสะท้อนให้เห็นถึง “ความจริง” ในบริบทสังคมไทยจึงนับเป็นความท้าทายอย่างมากต่อตัวผู้วิจัยในฐานะผู้ดัดแปลงบท เพราะเป็นการดัดแปลงที่ในขณะเดียวกันต้องคงไว้ซึ่งความหมายของบทละครเดิม การดัดแปลงในลักษณะนี้ยังสะท้อนให้เห็นในงานออกแบบฉากของแต่ละประเทศที่นำบทละครเรื่องนี้ไปจัดแสดง ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

- ฉากและการกำหนดการเคลื่อนไหว (Blocking) ของนักแสดง

ฉากของละครเวทีเรื่องนี้จะมีการกำหนดลักษณะแปลนฉาก (Floor Plan) ไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ มีการกำหนดทางเข้าออก รูปแบบของฉากที่จะมีเก้าอี้ยาว 3 ตัวตั้งอยู่ลักษณะหันข้างให้ผู้ชม แก้อั้วตัวที่ตั้งแนวขนานกับเวที งานศิลปะที่ตั้งแสดงทางด้านขวาของเวที (Stage Right) และทางเดินขึ้นไปห้องจัดแสดงงานศิลปะที่ด้านหลังของเวที (Upstage)

ภาพที่ 2 ละครเรื่อง *Bangkok Notes*
ที่มา : Facebook Drama Arts Chula

“Setting-a keen sense of time and place-is accordingly an important element in Hirata's plays.” (M. Cody Poulton, 2002, น.5) อาจารย์อิริฮาระไม่เพียงกำหนดลักษณะของฉากลงในบท แต่รวมถึงกำหนดการเคลื่อนไหวของตัวละครในฉากด้วย เช่น ตัวละครนั่งเก้าอี้ตัวไหน และตำแหน่งไหนของตัวเก้าอี้ ยืนหรือหยุดเดินตรงไหนของฉาก การกำหนดฉากและการเคลื่อนไหวของตัวละครเช่นนี้ ตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ เป็นความตั้งใจให้ละครเวทีเรื่องนี้จัดแสดงออกมาเหมือนกันทุกครั้งไม่ว่าจะจัดแสดงในภาษาใด ซึ่งสิ่งนี้ส่งผลอย่างมากต่อการแปลและดัดแปลงบท เพราะจังหวะของบทและคำพูดตัวละครถูกใช้เป็นตัวกำหนดจังหวะของการเคลื่อนไหวของตัวละครด้วย การแปลบทจึงไม่ได้มุ่งแค่การแปลภาษาเพื่อสื่อความหมาย แต่เป็นการแปลภาษาที่ยังต้องคงจังหวะของบทพูดให้ใกล้เคียงกับภาษาเดิมของบทละครไว้ให้ได้มากที่สุด

ทั้งนี้ถึงแม้จะมีการกำหนดลักษณะแปลฉากที่ชัดเจน แต่การออกแบบ ตกแต่งฉากเปิดให้ศิลปินนักออกแบบฉากแต่ละประเทศได้สร้างสรรค์งานที่สะท้อนให้เห็นถึงศิลปะที่แตกต่างออกไปในประเทศนั้น ๆ ผู้วิจัยนำแนวคิดนี้มาใช้ในการดัดแปลงบทด้วยเช่นกัน การเก็บโครงสร้างเดิมของบทไว้ แต่ในขณะเดียวกันตัวบทดัดแปลงต้องสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนของบทในฉบับภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อบทละครเรื่อง *Bangkok Notes*

2. ขั้นตอนการดัดแปลงบท

ในการดัดแปลงบทละครเรื่องนี้ เนื่องจากผู้ดัดแปลงไม่มีความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่น ในขั้นแรกจึงให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาญี่ปุ่นแปลบทละครเรื่อง *Tokyo Notes* เป็นภาษาไทย โดยให้เป็นการแปลแบบตรงตามตัวอักษร ผู้วิจัยใช้วิธีเทียบบทแปลดังกล่าวกับบทแปลภาษาอังกฤษ *Tokyo Notes: A Play by Hirata Oriza* by M. Cody Poulton and Hirata Oriza (2002) เพื่อให้เข้าใจความหมายของบทละครเดิมให้ได้มากที่สุด

จากนั้นผู้วิจัยจึงเริ่มแปลและดัดแปลงบทละครให้เป็นบริบทสังคมไทย เริ่มตั้งแต่การปรับลักษณะตัวละครให้เป็นคนไทย การดัดแปลงชื่อตัวละคร และสถานที่ที่ปรากฏในเรื่อง การดัดแปลงสถานการณ์ (Situation) และศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ให้เป็นบริบทสังคมไทย และภาษาของบทสนทนาที่ต้องเป็นธรรมชาติ มีความสละสลวย และมีสำเนียงเหมือนภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำบทดัดแปลงร่างนี้มาพัฒนาร่วมกับผู้กำกับและนักแสดงคนไทยผ่านการอ่านบท (Play Reading) และการซ้อมการแสดง (Rehearsal) ขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยมีโอกาสนสอบถามอาจารย์อิริฮาระถึงในแง่การตีความเพื่อใช้ในการปรับบทบางส่วนที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ไม่ตรงกับบริบทไทย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความหมายของสิ่งนั้นในสังคมญี่ปุ่น และดัดแปลงเป็นสิ่งที่มีความหมายเดียวกันในสังคมไทย ในขั้นนี้ผู้วิจัยยังได้พบความยากของการดัดแปลงที่ผู้วิจัยไม่ทราบในขั้นตอนการแปลบทด้วยตนเอง นั่นคือ จังหวะของการแสดงที่เชื่อมโยงกับตัวบท เมื่อได้เห็นการซ้อม ผู้วิจัยพบว่าผู้กำกับให้ความสำคัญอย่างมากต่อจังหวะของการแสดง อย่างที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้ว่าบทละครบางช่วงมีบทสนทนาที่ซ้อนกันของตัวละคร 2 กลุ่ม นักแสดงจะใช้ตัวบทเพื่อรู้ว่าต้องเริ่มพูดบทของตัวเองเมื่อใดและจบเมื่อใด ดังนั้นตัวบทละครจึงไม่สามารถแปลให้ถูกต้องแค่เพียงความหมาย แต่ต้องคำนึงถึงลักษณะจำนวนและความยาวของประโยคที่ต้องใกล้เคียงกับภาษาเดิมให้ได้มากที่สุดด้วย

ผู้วิจัยจึงมีการปรับบทอีกครั้งในระหว่างการซ้อมเพื่อให้จังหวะของบทดัดแปลงใกล้เคียงที่สุดกับบทละครเดิม ตลอดจนภาษาที่ต้องเข้าปากนักแสดง เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกเป็นธรรมชาติมากที่สุดตามเอกลักษณ์ของบทละครที่ต้องการเสนอ “ความจริง” บนเวที นอกจาก

การปรับภาษาให้เป็นธรรมชาติให้เหมือนบทสนทนาในชีวิตประจำวันมากที่สุดแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีทำงานร่วมกับนักแสดง ในการหาคำพูดที่ทั้งถูกต้องตามความหมาย และในขณะเดียวกันนักแสดงสามารถพูดได้โดยไม่รู้สึกรัดปาก และเป็นภาษาของนักแสดงเองเพื่อให้นักแสดงพูดออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด

ผลการวิจัย

การแปลและการดัดแปลงบทละครเรื่อง *Bangkok Notes*

บทละครเรื่อง *Bangkok Notes* เป็นงานดัดแปลงบทละครข้ามวัฒนธรรม เป็นการสื่อสารเรื่องราวในวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้วิจัยมองว่าการดัดแปลงในลักษณะนี้ไม่ต่างจากการแปล เหมือนที่ *Vandal-Sirois และ Bastin* .(2012,น.25) กล่าวว่า “Since adaptations are motivated by keeping the source text applicable to the target culture, and ensuring the efficacy of a text for a specific group of readers, the translator should consider the purpose of the text that will be introduced in different culture, the reason why the translation is requested, and the target readers of the translation.”

จุดประสงค์ของการดัดแปลงบทละครเรื่องนี้จึงเพื่อหาวิธีสื่อสารความหมายและเอกลักษณ์ของบทละครเดิมกับผู้ชมชาวไทยให้ได้มากที่สุด แต่ในขณะเดียวกัน บทดัดแปลงนี้จำเป็นต้องมีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ทำให้ *Bangkok Notes* แตกต่างจาก *Tokyo Notes* และบทดัดแปลงในภาษาอื่น ๆ ตามที่ *Hutcheon* (2006,น.142) ได้กล่าวถึงงานดัดแปลงไว้ว่า “An adaptation, like the work it adapts, is always framed in a context - a time and a place, a society and a culture.” เมื่อละครเวทีเรื่องนี้ได้ถูกนำมาจัดแสดงในประเทศไทย การใส่ความเป็นไทยเข้าไปในงานดัดแปลงจึงเป็นหนึ่งในความตั้งใจของผู้วิจัยที่จะทำให้งานชิ้นนี้มีความแตกต่างจากงานดัดแปลงในประเทศอื่น ๆ

1. การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของบทละครเดิม

เนื่องจากบทละครเรื่องนี้มีลักษณะทางโครงสร้าง (Structure) และแนวคิดที่นำเสนอ “ความจริง” ที่ต่างจากบทละครทั่วไป การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์สองสิ่งนี้จึงเป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการดัดแปลงบทละครเรื่องนี้

สิ่งที่ผู้วิจัยคงไว้จากบทเดิม คือ โครงสร้างบท ตัวละคร และรูปแบบ “ความจริง” บนเวทีที่บทละครต้องการนำเสนอ แม้ว่าตัวละครจะถูกปรับมาให้มาเป็นคนไทย แต่ลักษณะของตัวละคร อาทิ บุคลิก และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครยังถูกเก็บไว้เหมือนเดิม โครงสร้างของบทที่มีการกำหนดจังหวะการพูดถูกเก็บไว้ ส่วนสิ่งที่ต้องปรับคือทำอย่างไรให้ทั้งสององค์ประกอบที่ถูกกำหนดให้เหมือนเดิมสามารถสะท้อนรูปแบบ “ความจริง” ออกมาได้ตามที่บทละครเดิมต้องการนำเสนอ

- ลักษณะของการพูดที่แตกต่างกันในสองภาษา

ลักษณะการพูดของคนญี่ปุ่นและคนไทยมีความไม่เหมือนกัน เช่น การตอบรับคำในภาษาญี่ปุ่นที่มีตอบรับคำสั้น ๆ ระหว่างการสนทนา เมื่อผู้วิจัยต้องดัดแปลงบทเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยเลือกจะใช้คำตอบรับที่แตกต่างกันออกไป และบางครั้งเลือกที่จะใช้การตอบรับด้วยท่าทาง เช่น การพยักหน้าแทนคำพูด เพื่อให้ภาษาออกมาฟังใกล้เคียงกับภาษาพูดของคนไทยมากที่สุด ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาในการดัดแปลงบทพูดอันเนื่องมาจากลักษณะการพูดที่แตกต่างกันในสองภาษา

บทละครแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย		บทละครดัดแปลง	
โยชิเอะ	เหนื่อยมัยคะ	นัน	พี่ใหญ่เหนื่อยหรือยังคะ
ยูมิ	ไม่หรอกจ้ะ	ใหญ่	ไม่เลย
โยชิเอะ	แน่นะคะ	นัน	แน่ใจนะคะ
ยูมิ	พ่อยากมาที่นี้ตั้งนานแล้ว	ใหญ่	พ่อยากมาที่นี้ตั้งนานแล้ว
โยชิเอะ	ดีจังที่อากาศดี	นัน	โชคดีที่วันนี้ฝนไม่ตก
ยูมิ	อืม	หนึ่ง	นั่นสิ
โยชิเอะ	ก่อนที่ยูมิจะมา โตเกียวฝนตกตลอดเชียวคะ	นัน	ก่อนหน้านี้ กรุงเทพฝนตกทุกวันเลยคะ
ยูมิ	ก๊น่ะ	หนึ่ง	ก็น่าฝนนี่นา

บทละครแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย		บทละครดัดแปลง	
โยชิเอะ	คะ	นิน	คะ
ยูมิ	คนน้อยกว่าที่คิดไว้อีก	ใหญ่	คนน้อยกว่าที่ที่คิดไว้อีกนะเนี่ย
โยชิเอะ	คะ	นิน	(พยักหน้า)
ยูมิ	เลยได้ดูสบาย ๆ ไม่ต้องรีบ	ใหญ่	ก็ดีนะ จะได้เดินดูสบาย ๆ

- การใช้สรรพนาม

สรรพนามเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบของภาษาที่ผู้วิจัยมองว่ามีความสำคัญ เพราะการใช้สรรพนามในภาษาไทยมีส่วนช่วยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น พี่สาวคนโตและน้องสะใภ้ พี่สาวเรียกแทนตัวเองว่าพี่ ส่วนน้องสะใภ้ใช้ชื่อเรียกแทนตัวเอง หรือพี่ชายที่ใช้คำว่า ไอ้ นำหน้าชื่อน้องคนเล็กเมื่อถามถึงน้องชายกับพี่สาว “ไอ้โหม่งยังไม่มาอีกหรือ” เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสนิทสนมกันในครอบครัว หรือภรรยาที่ใช้คำว่า “คุณ” นำหน้าชื่อสามีเมื่อพูดกับพี่สาวของสามี “พี่ใหญ่คะ จริงๆนั่นก็รู้ ค่ะว่าคุณน้อยเขาร้องไห้ง่าย” แสดงให้เห็นถึงความเคารพ และมีนัยยะของการห่างเหินกันของสามีภรรยา

- ความเป็นธรรมชาติของบทสนทนา

ภาษาที่ใช้ในบทมีการปรับจากบทแปลให้มีความส่นไหล และเป็นภาษาพูดมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความเป็นธรรมชาติในบทสนทนายระหว่างบทละครแปลและบทละครดัดแปลง

บทละครแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย		บทละครดัดแปลง	
โยชิเอะ	ขอโทษนะคะ	นิน	ขอโทษนะคะ
	<u>ความจริงน่าจะเชิญพี่มาพักที่บ้าน</u>		<u>จริงๆควรจะเชิญพี่มาพักที่บ้าน</u>
ยูมิ	ไม่เป็นไรหรอกจ้ะ สบายมาก	ใหญ่	ไม่เป็นไรหรอก สบายมาก
โยชิเอะ	★แต่...	นิน	★แต่...
ยูมิ	นอนโรงแรมแหละดีแล้ว <u>จะได้ไม่ต้องเกรงใจกัน</u>	ใหญ่	นอนโรงแรมแหละดีแล้ว <u>พี่เกรงใจ</u>
โยชิเอะ	อ้อ...	นิน	<u>ไม่เห็นต้องเกรงใจเลยคะ</u>
ยูมิ	<u>จะกลับดึกแต่ไหนก็ได้ จริงมั๊ย</u>	ใหญ่	<u>เผื่อพี่หนีไปเที่ยวกลางคืน กลับดึกๆดื่นๆ</u>
โยชิเอะ	<u>ถ้าเรื่องนั้น ที่บ้านไม่มีปัญหาหรอกคะ</u>	นิน	<u>กลับเช้าก็ไม่มีใครว่าพี่ใหญ่หรอกคะ</u>
ยูมิ	เอาน่า ไม่เป็นไรจริงๆ	ใหญ่	เอาน่า ไม่เป็นไรจริงๆ
ยูมิ	หมาจิ้งจอกบอกเจ้าชายน้อยว่า สิ่งสำคัญมักจะมองไม่เห็นด้วยตา	ใหญ่	หมาจิ้งจอกบอกเจ้าชายน้อยว่า สิ่งสำคัญไม่อาจมองเห็นด้วยตา
โยชิเอะ	คะ ...	นิน	
ยูมิ	แต่ว่านะ ใครจะมองด้วยหัวใจได้บ้าง	ใหญ่	แต่ว่านะ ใครจะมองด้วยหัวใจได้บ้าง
โยชิเอะ	อืม	นิน	อืม
ยูมิ	<u>ใช้หัวใจมอง ต้องมองยังไงถึงจะเห็นล่ะ</u>	ใหญ่	<u>หัวใจไม่ได้มีไว้ใช้มองซะหน่อยนี่</u>
โยชิเอะ	...	นิน	...
ยูมิ	<u>ต่างคนก็ต่างใจไม่ใช่หรือ</u>	ใหญ่	<u>ใจคนก็ไม่เหมือนกันไม่ใช่หรือ</u>
โยชิเอะ	(พยักหน้า)	นิน	(พยักหน้า)
ยูมิ	<u>แล้วจะไปรู้ได้ยังไง</u>	ใหญ่	<u>แล้วจะไปบอกให้ใช้ใจมองได้ยังไง</u>

นอกจากนี้ ด้วยบริบทสังคมที่ต่างกัน ผู้วิจัยเลือกที่จะปรับคำพูดในเรื่องเดียวกันให้ต่างออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยโดยยึดเอาตามจุดประสงค์ของโครงสร้างบทเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น

โยชิเอะ อย่างตอนดูภาพผู้หญิงอ่านจดหมายนั่น พี่มียังเป็นแบบนี้เลยไม่ใช่หรอ

ยูมิ แหม...

โยชิเอะ น้ำลายเกือบไหลแน่ะคะ

ยูมิ อย่าแซวกันสิ... ก็ภาพนั้น พี่ไม่นึกว่าจะได้เห็นของจริงในญี่ปุ่นนี่นา

ในบทสนทนา โยชิเอะที่เป็นน้องสะใภ้ช่วยยูมิที่เป็นพี่สาวของสามีที่ดูจะชอบภาพวาดที่มาจัดแสดงมาก ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นบริบทสังคมไทย การแซวคนที่อายุกว่าว่าน้ำลายเกือบไหล จะถูกมองว่าไม่สุภาพ ผู้วิจัยจึงปรับบทช่วงนี้ให้มีความเหมาะสมกับตัวละครที่ถูกปรับเป็นคนไทยแต่ยังคงสื่อความหมายถึงการแซวพี่สาวสามีที่ยืนมองภาพวาดอยู่นานได้เหมือนกัน

นั่น ตอนที่พี่ใหญ่ดูภาพที่เป็นผู้หญิงอ่านจดหมาย พี่ใหญ่จ้องแบบนี้คะ

ใหญ่ จริงหรอ...

นั่น พี่ไม่นึกว่าภาพเขียนจะทะเล่แล้วคะ

ใหญ่ แซวพี่... ก็ภาพนั้น พี่ไม่นึกว่าจะได้เห็นของจริงที่กรุงเทพฯ นี่นา

2. กลวิธีการแปลและการดัดแปลงข้ามบริบทวัฒนธรรม

Vandal-Sirois และ Bastin ได้กล่าวว่าการดัดแปลงถูกทำขึ้นเพื่อ “preserve the meaning, effect, or purpose of the original text, while ensuring the best reception possible of the translation among the target audience” (2012, น. 23). ในการดัดแปลงบทละครข้ามบริบทวัฒนธรรม ผู้ดัดแปลงจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่แทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง และทำอย่างไรที่จะสื่อสารความหมายเดิมนั้นออกมาในวัฒนธรรมใหม่ ในการดัดแปลงบทละครเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้กลวิธีการดัดแปลงใน 2 รูปแบบ

- การเทียบเคียงความหมาย

ผู้วิจัยใช้กลวิธีนี้ในกรณีสิ่งที่ถูกพูดถึงในบทเดิมไม่มีหรือไม่คุ้นชินในสังคมไทย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ยูมิ ห้องที่เขาวาดลงในภาพไม่หนีจากสองห้องนี้

โยชิเอะ เอ... หรือว่าในบ้านเขามีแค่สองห้อง?

ยูมิ คงไม่หรอก

โยชิเอะ พี่แน่ใจหรอคะ

ยูมิ แสดงว่าบ้านของเฟอร์เมอร์ เป็นห้องขนาด 2LDK จังหรอ

เมื่อค้นคว้าข้อมูลก็พบว่า 2LDK เป็นคำที่ใช้เรียกอพาร์ทเมนต์แบบสองห้องนอนในประเทศญี่ปุ่น ในการดัดแปลงจึงเทียบเคียงกับคำเรียกรูปแบบอพาร์ทเมนต์ในประเทศไทย

ใหญ่ ก็ห้องที่เขาวาดลงในภาพ มีแค่สองห้องนี้

นั่น หรือว่าบ้านเขาจะมีแค่สองห้องหรือเปล่าคะ

ใหญ่ ไม่มั้ง

นั่น พี่รู้ได้ไงคะ

ใหญ่ ก็นี่ภาพเฟอร์เมอร์ อยู่คอนโดแบบหนึ่งห้องนอนหนึ่งนั่งเล่นไม่ออก

ตัวอย่างที่ 2

นักบินทหารที่เพิ่งกลับมาจากสงครามเล่าถึงตอนที่ไปรบให้แฟนสาวฟัง

อิซิดะ เวลาอยู่บนเครื่องตอนกลางคืนแล้วบินดูรอบ ๆ นะ

สึตะ อาฮะ

อิซิดะ ทุกอย่างมีสีสัน เห็นแต่แสงเลเซอร์ไลท์หมุนตัว ๆ

สึตะ ...กลัวบ้างมัย

อิซิดะ ไม่นะ ฉันไม่กลัวหรอก

สึตะ เหรอ

อิซิดะ (เหวี่ยงแขนหมุนเป็นวงเหมือนเลเซอร์ไลท์บนเครื่องบิน) ประมาณนี้

สึตะ อะไรนะ

อิชิตะ เสิร์ชไลต์
 สุตะ อ้อ... นึกว่าทอยทาก
 อิชิตะ ไม่ใช่ดี

อาจารย์อิชิระอธิบายให้ฟังว่าเนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ผ่านสงครามครั้งใหญ่ เมื่อพูดถึงแสงเสิร์ชไลต์ คนญี่ปุ่นจะรู้จักและมองว่ามีลักษณะเหมือนหัวของทอยทาก เมื่อตัดแปลงบทเป็นไทย ผู้วิจัยมองว่าคนไทยไม่คุ้นชินกับคำนี้จึงเลือกใช้คำอธิบายมาช่วย และเมื่อผู้วิจัยเห็นจากท่าทางที่ผู้กำกับกำหนดให้นักแสดงทำ จึงเปลี่ยนจากทอยทากเป็นหลอดแสงที่ผู้วิจัยมองว่าคนไทยคุ้นชินกว่า

ไท เวลาอยู่บนเครื่องตอนกลางคืนแล้วบินดูรอบ ๆ นะ
 ดา ...
 ไท มองลงมาทุกอย่างมืดสนิท เห็นแต่แสงเสิร์ชไลต์ที่ไวส่องหาเครื่องบิน
 ดา ...กลัวไหม
 ไท ไม่นะ ไม่กลัวหรอก
 ดา เหรอ
 ไท (เหวี่ยงแขนหมุนเป็นวงเหมือนเสิร์ชไลต์บนเครื่องบิน) หมุนแบบนี้เลย
 ดา อะไรนะ
 ไท ไฟที่ส่องหาเครื่องบินตอนกลางคืนใน
 ดา อ้อ... นึกว่าหลอดแสง
 ไท ไม่ใช่ดี

- การปรับบทแวดล้อมเพื่อรักษาสีที่ปรากฏในบทเดิม

ในกรณีที่สิ่งที่ปรากฏในบทเดิมไม่มีในสังคมไทย แต่ในขณะเดียวกันไม่สามารถใช้วิธีเทียบเคียงหรือเปลี่ยนเป็นสิ่งอื่นได้เนื่องจากสิ่งนั้นมีผลกับโครงเรื่องมากเกินไป ผู้วิจัยจะใช้วิธีการปรับบทแวดล้อมในช่วงนั้นแทน ยกตัวอย่างเช่น ธรรมเนียมการยืมนามบัตรให้พร้อมแนะนำตัวของคนญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติปกติ สำหรับคนไทยแม้จะมีการให้นามบัตรเหมือนกัน แต่ก็มี การปรับบทให้เหมาะสมกับลักษณะการให้นามบัตรของคนไทย

ตารางที่ 3 การปรับบทแวดล้อมในบทดัดแปลงเพื่อรักษาสีที่ปรากฏในบทเดิม ตัวอย่างที่ 1

บทละครแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย		บทละครดัดแปลง	
อิริยามะ	เอ่อขอแนะนำตัวอย่างเป็นทางการอีกครั้งนะ...	ราววาด	ชื่อราววาดนะคะ เป็นภัณฑารักษ์
คะ		ของ	ที่นี่คะ <u>ส่ง</u>
	ดิฉัน อิริยามะ เป็นภัณฑารักษ์ของที่นี่คะ แจก)		<u>(นามบัตรให้มาติดกาบอร์</u>
	(นามบัตรให้คนทั้งสาม	มาติกา	ขอบคุณคะ
มิตสึฮาชิ	ขอบคุณคะ ขอโทษนะคะ ดิฉันไม่มีนามบัตร	อรนลิน	ขอบคุณคะ (พูดเบาๆตอนรับนามบัตร)
อิริยามะ	ไม่เป็นไรคะ นี่คะ ดิฉัน อิริยามะ	มาติกา	ขอโทษนะคะ พอดีไม่มีนามบัตร
โอโนะ	ขอบคุณครับ	ราววาด	ไม่เป็นไรคะ
มิตสึฮาชิ	นี่คุณโอโนะคะ ทนายของดิฉันเอง	มาติกา	นี่คุณอรนลินคะ เป็นทนายของเมย์คะ
โอโนะ	โอโนะครับ (ยื่นนามบัตรให้)	อรนลิน	เรียกอรนลินได้คะ นามบัตรคะ(ยื่นนามบัตรให้)
อิริยามะ	ยินดีที่ได้รู้จักคะ	ราววาด	ขอบคุณคะ
โอโนะ	เช่นกันครับ	อรนลิน	(ยิ้ม)

เห็นได้ว่าผู้วิจัยมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการให้นามบัตร โดยแทนที่ภัณฑารักษ์จะยื่นนามบัตรพร้อมแนะนำตัวซ้ำถึงสองครั้ง เปลี่ยนเป็นยื่นนามบัตรให้ทั้งสองคนพร้อม ๆ กันซึ่งเป็นมารยาททั่วไปที่คนไทยมักทำ

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้บางครั้งก็เป็นคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการซ้อม เช่น การที่นักแสดงที่รับบทพี่น้องที่มานัดเจอกันสงสัยว่าเมื่อมาถึงแล้วทำไมถึงไม่โทรบอกกันว่ายู่ตรงไหน ซึ่งผู้กำกับอธิบายว่าเป็นเรื่องปกติในประเทศญี่ปุ่นที่พิธีกรรมจะไม่นิยมนำโทรศัพท์เข้าไปโดยให้ฝากไว้ด้านหน้า สิ่งนี้ดูเป็นไปได้ยากในสังคมไทย ผู้วิจัยเลยเลือกจะเพิ่มบทเข้าไปเพื่อรักษาการกระทำที่เหลือไว้ตามเดิม

ตารางที่ 4 การปรับบทแวดล้อมในบทดัดแปลงเพื่อรักษาสีที่ปรากฏในบทเดิม ตัวอย่างที่ 2

บทละครแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย		บทละครดัดแปลง	
ยูมิ	แล้วไม่ต้องรอตรงนี้เหรอ	ใหญ่	แล้วเราไม่ต้องรอตรงนี้เหรอ
โยชิเอะ	ไม่เป็นไรหรอกค่ะ ที่นี่เล็กนิดเดียว ลูกขึ้น)	นัน	ไม่เป็นไรมั้งคะ หอศิลป์เล็กนิดเดียว ลูกขึ้น)
	(ยืน		(ยืน
ยูมิ	โอเคจ๊ะ	ใหญ่	
โยชิเอะ	ถ้ามาแล้ว ยังไงเราก็ก็นั่งเห็น	นัน	<u>ถึงแล้วเดี๋ยวเขาก็โทรมา</u>
ยูมิ	อ้อ (ลูกขึ้นยืน)	ใหญ่	ไค้จ๊ะ (ลูกขึ้นยืน)
โทชิโกะ	แล้วพวกยูมิล่ะคะคุณ	ตุ๊ก	แล้วใหญ่ล่ะคะ
ชินยะ	ไม่รู้เหมือนกัน ฉันเองก็เพิ่งมาถึง	หนึ่ง	ยังไม่เจอใครเลย ผมก็เพิ่งมาถึง <u>โทรไปก็ไม่รับ</u>

3. ความเป็นไทยที่ปรากฏในบทละครดัดแปลง เรื่อง Bangkok Notes

ในกระบวนการดัดแปลง ผู้วิจัยพบว่าบางส่วนของบทสามารถสะท้อนความเป็นไทยที่จะทำให้บทแตกต่างจากบทภาษาอื่นที่ดัดแปลงจากบทละครเรื่องเดียวกันได้ ความเป็นไทยเหล่านี้ถูกสอดแทรกลงไปในบทโดยไม่กระทบกับโครงสร้างสำคัญของบทเดิม

- ชื่อตัวละคร

ความเป็นไทยที่ปรากฏในชื่อตัวละครสะท้อนออกมาในหลายรูปแบบ ผู้วิจัยตั้งใจให้ชื่อตัวละครพี่น้อง 5 คน (ซึ่งเป็นกลุ่มตัวละครที่มีเรื่องราวมากที่สุดในเรื่อง) เป็นชื่อที่คนไทยคุ้นเคยและแสดงให้เห็นถึงภาพครอบครัวคนไทย

ชินยะ	ซึ่งคือพี่ชายคนโต	ใช้ชื่อว่า หนึ่ง
ยูมิ	ซึ่งคือพี่สาวคนรอง	ใช้ชื่อว่า ใหญ่
ยูจิ	ซึ่งคือน้องชายคนกลาง	ใช้ชื่อว่า น้อย
ยูมิ	ซึ่งคือน้องสาว	ใช้ชื่อว่า เล็ก
ชิเงโอะ	ซึ่งคือน้องชายคนเล็ก	ใช้ชื่อว่า ใหม่

ผู้วิจัยเลือกใช้ชื่อเล่น เพราะเป็นชื่อที่ตัวละครเรียกกันในบท ลักษณะของการตั้งชื่อเล่นที่เข้ากับลักษณะบุคคลในครอบครัวเป็นการตั้งชื่อที่คนไทยคุ้นเคยกันดี และฟังแล้วสามารถบอกนัยยะถึงลำดับพี่น้องได้โดยไม่ต้องอธิบาย หนึ่ง มันจะเป็นชื่อของลูกคนแรกในครอบครัว เนื่องจากนักแสดงคนไทยที่แสดงบทพี่สาวเป็นคนตัวค่อนข้างตัวใหญ่ จึงใช้ชื่อ ใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะการตั้งชื่อของคนไทยตามลักษณะของเด็กที่เกิดมา น้อย เป็นชื่อของน้องชายคนที่สามที่ครอบครัวอาจจะตั้งใจว่าจะเป็นลูกคนเล็ก แต่เมื่อมีอีกคนจึงตั้งชื่อว่า เล็ก และเมื่อน้องชายคนสุดท้ายจึงตั้งชื่อว่า ใหม่

ตัวละครตัวอื่นใช้ลักษณะการตั้งชื่อที่ต่างกันไป ทั้งลักษณะของชื่อจริงในสังคมไทยที่สามารถสื่อความหมายได้ เช่น ภณทาร์กษสว ใช้ชื่อไทยว่า ราววาด ตัวละครตัวนี้เป็นผู้ที่มีความสนใจในงานศิลปะ หรือภณทาร์กษสว ใช้ชื่อไทยว่า ชำนาญ เพราะตัวละครนี้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อมูลงานศิลปะ เป็นต้น

ตัวละครนักศึกษา 2 คน ผู้วิจัยเลือกใช้ชื่อจริงของนักแสดง คือ ก้อย และ มายด์ เพราะต่างจากตัวละครตัวอื่น นักแสดง 2 คนที่รับบทนี้เป็นนักศึกษาเหมือนกับตัวละคร การใช้ชื่อจริงของนักแสดงเป็นตัวเลือกของผู้วิจัยในการย้าถึงแนวคิดเรื่องรูปแบบการนำเสนอ “ความจริง” บนเวทีของบทละครเรื่องนี้

- สถานที่และสิ่งของที่ปรากฏในเรื่อง

สถานที่ในบทละครคือพิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งหนึ่งในกรุงโตเกียว เมื่อดัดแปลงมาเป็นบริบทไทย ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่าหอศิลป์แทนพิพิธภัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ซึ่งนอกจากจะเป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ผู้คนรู้จัก และยังอยู่ใกล้ศูนย์ศิลปะการละครสดใส พันธุมโกมลที่เป็นโรงละครจัดแสดงละครเรื่องนี้ด้วย เช่นเดียวกับ ดอกอากาเซียที่ถูกพูดถึงในบท ผู้วิจัยดัดแปลงเป็น ดอกชงโค อันเป็นสัญลักษณ์ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ที่ตั้งของโรงละครที่จัดแสดง

ผู้วิจัยยังแทรกความเป็นไทยในสิ่งของเล็ก ๆ ที่อยู่ในบท อาทิ เมื่อตัวละครพูดถึงเกมที่มีลักษณะมุม และยกตัวอย่างเป็นเกมโอเทลโล่ ผู้วิจัยเปลี่ยนเป็นหมากรุก หมากระดาน หรือ เมื่อตัวละครไปคนน้ำที่ตู้อัตโนมัติ

ตารางที่ 5 ตัวอย่างความเป็นไทยที่ปรากฏในบทละครดัดแปลง

บทละครแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย		บทละครดัดแปลง	
ไซโต้	อรรอยมัย	ชัน	ใช้ได้มัย
มิตสึฮาชิ	อิม พอไซโต้ กดจากตู้อัตโนมัติ ได้แค่นี้ก็ถือว่าโอเค	มาดิกา	อิม ก็โอเคนะ กดจากตู้ได้แค่นี้ก็โอเคแล้วละ
ไซโต้	แต่อันนี้ไม่ได้เรื่อง น้ำมะนาว	ชัน	แต่อันนี้ไม่ได้เรื่องเลย <u>ชาเขียวผสมชาไทย</u>
มิตสึฮาชิ	ฉันเลือกเมนูพิสดารเอง	มาดิกา	<u>อะไรก็ไม่รู้</u> ฉันเลือกเมนูพิสดารเองนี่นา

ผู้วิจัยใช้ ชาเขียวผสมชาไทย สื่อถึงละครเวทีดัดแปลงเรื่องนี้ ถึงแม้การเปลี่ยนนี้จะไม่มีความจำเป็นเลยในแง่ของความหมาย แต่เป็นความตั้งใจของผู้วิจัยที่จะแทรกสิ่งที่สามารถสื่อถึงละครเวทีครั้งนี้ลงไปในบทดัดแปลง

- อารมณ์ขันและมุกตลกในสังคมไทย

มุกตลกในบทละครถือเป็นความท้าทายของการดัดแปลงบทละครข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากในแต่ละสังคมมีลักษณะอารมณ์ขันที่ไม่เหมือนกัน การแปลเนื้อความโดยตรงจึงมักไม่สามารถทำได้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีดัดแปลงมุกตลกเหล่านั้นให้มีความเป็นไทย โดยใช้รูปแบบไทยที่มีความใกล้เคียงกับบทเดิมทางใดทางหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อภักขารักษ์ชายพูดถึงนายโดยไม่รู้ว่าคนที่นั่งอยู่ตรงนั้นคือนายที่กำลังพูดถึง

คุชิโมโตะ พวกสรรพากรกับทนายนะเขี้ยว ๆ ทั้งนั้น เธอต้องใช้ไม้แข็งทำให้เขายอมยกภาพทั้งหมดบริจาคให้เราได้นะ

ฮิรายามะ อ... เอ่อ นี่คุณโอโนะคะ เป็นทนาย...

คุชิโมโตะ โอ...

โอโนะ โอโนะครับ

คุชิโมโตะ ผม คุชิโมโตะครับ เป็นภักขารักษ์

โอโนะ ยินดีที่ได้รู้จักครับ

ฮิรายามะ แต่ที่ตอนที่มาเรียกก็เจอไม่ใช่เธอหรอคะ?

คุชิโมโตะ เอ๊ะ อ้อ จั๊นเธอ

ฮิรายามะ ใช่ค่ะ

คุชิโมโตะ แหม ต้องใช้ไม้แข็งซะหน่อย (เคาะหัวตัวเอง) นี่แน่ะ

ผู้วิจัยเลือกใช้จับคำว่า “เขี้ยว” ในของเดิมแล้วดัดแปลงมาเป็นมุกตลกของไทย

ชำนาญ เอาทนายมาด้วยนี่ใช่ปะ พวกทนายนะเขี้ยว ๆ ทั้งนั้น เธอต้องพูดให้เขายอมยกภาพให้เราทั้งหมดแบบบริจาคฟรีๆนะ

ราววาด อ... เอ่อ นี่คุณอรคะ เป็นทนาย...

ชำนาญ โอ...

อรนลิน สวัสดีค่ะ

ชำนาญ สวัสดีครับ ผมเป็นภักขารักษ์ที่นี่

อรนลิน

ราววาด ตอนที่มาเรียกไม่เห็นเธอคะ?
ชำนาญ เอ๊ะ อ้อ
ราววาด
ชำนาญ ทนายนี่...เป็นยากไหมครับ
อรณลิน ถ้ามีเชื้ออยู่แล้วก็ง่ายค่ะ

ข้อน่าสนใจอีกอย่างจากการทำละครในครั้งนี้คือ อารมณ์ขันของผู้ชมชาวไทย ที่หัวเราะได้ง่ายแม้บางครั้งจะไม่ใช่วางใจของบท เช่น ในฉากที่ตัวละครภักดิ์พาภรรยาเดินไปจับงานศิลปะที่จัดแสดงอยู่ ผู้ชมก็หัวเราะในท่าทางนั้น จนอาจารย์อิราตะถามด้วยความสงสัยว่าคนไทยหัวเราะอะไร ผู้วิจัยมองว่าอาจเป็นลักษณะของผู้ชมชาวไทยที่มักมองหาความสุขในการชมละครเวทีก็เป็นได้

อภิปรายผล

การดัดแปลงบทละครเวทีเรื่อง *Bangkok Notes* มีความแตกต่างจากบทละครโดยทั่วไปตรงที่บทละครเรื่อง *Tokyo Notes* ซึ่งเป็นบทละครดั้งเดิมที่มีลักษณะทางโครงสร้างและรูปแบบที่ไม่เหมือนบทละครโดยทั่วไป ทำให้การดัดแปลงต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของบทละครเดิมเป็นหลัก

ในการดัดแปลงบทละครเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่าการทำงานร่วมกับผู้กำกับและนักแสดงในขั้นตอนการซ้อมมีผลอย่างมากในกระบวนการดัดแปลงบท เพราะทำให้ผู้วิจัยได้เห็นการตีความบทของผู้กำกับ และลักษณะการใช้บทเพื่อกำหนดจังหวะการแสดงของนักแสดง ซึ่งล้วนส่งผลต่อตัวเลือกที่ใช้ในการดัดแปลงบทเป็นภาษาไทย

ผู้วิจัยพบว่าการทำงานดัดแปลงบทในเรื่องนี้ครั้งมีความหมายใกล้เคียงกับการแปล (Translation) ในแง่ที่ว่าเป็นการหาวิธีการดัดแปลงเพื่อสื่อสารเรื่องราวเดิมในบริบทวัฒนธรรมใหม่ที่เป็นบริบทสังคมเดียวกับผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้สารที่บทละครต้องการจะสื่อชัดเจนและลึกซึ้งขึ้น ในการดัดแปลงนั้นจึงต้องใช้กลวิธีที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับองค์ประกอบแต่ละส่วนของบท ในขณะเดียวกันการดัดแปลงข้ามวัฒนธรรมยังเป็นการสร้างตัวตนใหม่ให้บทละครดัดแปลง เหมือนเป็นการสร้างงานศิลปะใหม่ขึ้นจากงานเดิม เหมือนกับที่อาจารย์อิราตะเคยให้สัมภาษณ์ไว้ระหว่างการทำละครเรื่อง *Bangkok Notes* ว่า “ผมคิดว่าการดัดแปลงโตเกียวโน้ตส์เป็นบางกอกโน้ตส์โดยไม่มีที่ต้นนั้นไม่สำคัญเท่าการสร้างบางกอก โน้ตส์ให้มีตัวตนและความน่าสนใจของมันเป็นของตัวเองแยกออกมา เพื่อให้ผู้ชมชาวไทยสนุกไปกับสิ่งนั้น”

เอกสารอ้างอิง

- เจแปนฟาวน์เดชั่น, ภาควิชาศิลปการละครคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2560). *Bangkok Notes*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hutcheon, L. (2006). *A Theory of Adaptation*. New York: Routledge.
- M. Cody Poulton and Hirata Oriza (2002). *Tokyo Notes: A Play by Hirata Oriza*. Asian Theatre Journal. 19(1), 1-120.
- Vandal-Sirois, H., & Bastin, G. (2012). *Adaptation and Appropriation: Is there a Limit?* in Laurence Raw (ed.), *Translation, Adaptation and Transformation*. London: Bloomsbury Publishing Plc.

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา INNOVATION FROM THE DEVELOPMENT OF NELUMBO NUCIFERA GAERTN FIBER USING PLASMA PROCESS

เอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล, พัดชา อุทิศวรรณกุล

Ekasit Meepraseartsagool, Patcha Utisawannakul

ภาควิชาานุมิตศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Creative Arts Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University

(Received : June 30, 2023 Revised May 8, 2023 Accepted : May 8, 2023)

บทคัดย่อ

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมสิ่งทอและเส้นใยที่เพิ่มมูลค่าจากเศษเหลือทิ้งทางการเกษตร ด้วยแนวคิดต่อยอดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่องการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบ และผลิตผลทางการเกษตรโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ รวมถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่างสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ ค.ศ. 2018 - 2037 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่1 การศึกษาการพัฒนาเส้นใยบัวหลวง โดยร่วมกับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นใยธรรมชาติที่นำกลับมาใช้ซ้ำ โดยศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่2 ศึกษาและทดลองการทอชนิดสานขัด (Plain Weave) กับการทอทางอุตสาหกรรมจากเครื่องทอ Flat Knitting ขั้นตอนที่3 การทดลองปรับเปลี่ยนคุณสมบัติสิ่งทอด้วยกระบวนการพลาสมาเชิงคิโซลูชัน เพื่อเพิ่มคุณสมบัติเฉพาะตัวด้านการซึมซับน้ำ การไม่ซึมซับน้ำ การต้านแบคทีเรีย

ผลการศึกษาสู่นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา พบว่าเส้นใยบัวหลวงมีลักษณะทางกายภาพของความยาวชนิดเส้นใยสั้น แต่แข็งแรง เมื่อนำมาผสมกับเส้นใยฝ้าย หรือเส้นใยผ้ารีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) สามารถเพิ่มความยาวและความแข็งแรงของเส้นใยมากขึ้น สามารถนำมาแปรรูปในลักษณะสิ่งทอด้วยกระบวนการทอในรูปแบบการทอชนิดการทอสานขัด ทางอุตสาหกรรมจากเครื่องทอ Rapier และการทอทางอุตสาหกรรมจากเครื่องทอ Flat Knitting Shima Seiki SVR123SP พบว่าการทอแบบ Flat Knitting เกิดความยืดหยุ่นได้ดีกว่าการทอชนิดการทอสานขัดด้วยเส้นด้ายชนิดเดียวกัน เมื่อนำมาผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution สิ่งทอที่ได้จะมีคุณสมบัติ การซึมซับน้ำได้ดี (Hydrophilic), การไม่ซึมซับน้ำ (Hydrophobic) ในสัดส่วนของเวลาที่ต่างกัน, การเคลือบป้องกันสิ่งสกปรก และสามารถเพิ่มคุณสมบัติต่อต้านแบคทีเรียโดยมีการเปรียบเทียบก่อนซักและหลังซัก ทดสอบตามมาตรฐาน AATCC 100:2019 โดยใช้เชื้อแบคทีเรียชนิด STAPHYLOCOCCUS AUREUS ATCC 6538 การประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย พบว่าค่าการต้านแบคทีเรียมีอยู่ที่ร้อยละ (R) 89.08 หลังจากนั้นนำผ่านกระบวนการซัก 30 ครั้ง การประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย พบว่า ค่าการต้านแบคทีเรียเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ (R) มากกว่า 99.99 นั้นหมายถึงการซักล้าง ยิ่งเพิ่มค่าการต้านแบคทีเรีย นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาเชิงคิโซลูชัน สามารถเป็นทางเลือกในอุตสาหกรรมแฟชั่น อุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ รวมถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์สูงสุดตามหลักทฤษฎี Zero-Waste และ Circular Economy ที่เป็น กระบวนทัศน์ความยั่งยืนใหม่ "ของเสียที่ไม่เสียของ" ภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustainable)

คำสำคัญ: นวัตกรรม, เส้นใยบัวหลวง, สิ่งทอบัวหลวง, พลาสมา, สปอร์ตแวร์

ABSTRACT

Innovation from the development of Nelumbo Nucifera Gaerth (Lotus) fiber using the plasma process aims to establish value-added innovations from agricultural waste. This is an eco-friendly approach. The master plan under the national strategy on the promotion of processing by applying technology and innovation in processing agricultural materials that have specific values including knowledge of modern wisdom efficient in processing makes a difference to commercial production 2018 - 2037. This research is qualitative. The research methodology involves three phases. First, study the development of Nelumbo Nucifera Gaerth fibers with information on recycled natural fibers by studying from various sources such as books, research articles, literature reviews, journals, online media, and interviews with proficients. Moreover, study and experiment using plain industrial weaving from flat knitting machines. Finally, the textile modification experiment uses a plasma zinc solution process. Increase the unique properties of hydrophobic, hydrophilic, and antibacterial.

Innovation from the development of Nelumbo Nucifera Gaerth fiber using the plasma process has established the physical characteristics of short be stronger fibers when mixed with cotton or recycled cotton fibers (either one). They can be processed as textiles, weaving as plain weave industrial weaving from Rapier Looms. There is a comparison between the industrial weaving process of the Shima Seiki SVR123SP Flat Knitting Machine. On the other hand, brought through the DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution plasma process. The resulting textile has properties: Hydrophilic, Hydrophobic (In different timescales.), and dirt-repellent coating. They can increase antibacterial properties by comparing before washing and after washing Tested according to AATCC 100:2019 standard using bacteria STAPHYLOCOCCUS AUREUS ATCC 6538 Antibacterial Evaluation. The antibacterial value was established at 89.08% before washing. They have appeared antibacterial value increased to greater than 99.99% after 30 washing. They increase the antibacterial value when washing textiles. The innovation of Nelumbo Nucifera Gaerth fiber using the plasma zinc solution process can be one of the alternative materials in the fashion sportswear industry and product lifestyle, therefore, using the plasma zinc solution process is Zero-Waste Theory (Waste to Wealth) and Circular Economy to the new paradigms of a sustainable environment.

Key Words: Innovation, Nelumbo Nucifera Gareth (Lotus), Lotus Textile, Lotus Fiber, Plasma, Sportswear.

บทนำ

หนึ่งในสี่ของปัจจัยการดำรงชีวิต คือ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกายในเชิงสัญลักษณ์อันบ่งบอกถึงแนวคิดสถานะ บุคลิกภาพเฉพาะตลอดจนนำเสนอตัวตนออกมา จึงเกิดการแข่งขันของเครื่องนุ่งห่มเครื่องแต่งกายขับเคลื่อนในระบบเศรษฐกิจโลกตลอดมา เส้นใยที่ได้จากพืชบัวหลวง ถือเป็นเส้นใยที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะทางธรรมชาติ มีความนุ่มเป็นธรรมชาติ น้ำหนักเบา ระบายอากาศได้ดีเป็นพิเศษ และแทบไม่มีรอยยับ นอกจากนี้ยังเป็นผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่มีสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นพิษ อาจเป็นผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในโลก การเปลี่ยนลำดับที่จะเป็นของเสียให้เป็นสิ่งทอที่มีคุณภาพ (Dr. Neerja Gupta, 2020). ต้องใช้กากบัวประมาณ 120,000 ตันเพื่อสร้างผ้าให้เพียงพอสำหรับทำเครื่องแต่งกาย เส้นใยมีความละเอียดอ่อนมากและควรทอภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากสกัดเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพ คุณสมบัติพิเศษ น้ำหนักเบา, สัมผัสนุ่ม, ระบายอากาศได้ และความต้านทานแรงดึง (Sangita Tomar, Nirmal Yadav. (2019).

ภาพที่ 1 : นาบัวหลวง

ที่มา : <https://news.mthai.com/economy-news/655736.html>

บัวเป็นพืชชุ่มน้ำที่เจริญเติบโตอยู่ในแหล่งธรรมชาติ พบในห้วย หนอง คลอง บึง มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตทั้งมนุษย์และสัตว์ ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคม ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งใช้ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ เช่น อาหาร ได้แก่ ใหลบัว รากบัว ดอก เมล็ด มาประกอบอาหารหวาน อาหารคาว กลิบบอก ก้านใบ ก้านดอก สามารถใช้เส้นใยผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เป็นเครื่องนุ่งห่มได้อย่างดี ปัจจุบันมีเกษตรกรจำนวนมากที่มีความสนใจทำนาบัวหลวงตัดดอกทดแทนการทำนาข้าวอันเนื่องมาจากเกษตรกรผู้ทำนาข้าวประสบปัญหาทั้งในเรื่องการขาดน้ำ และ ราคาข้าวไม่แน่นอนมีความผันผวน นาบัวจึงเป็นทางเลือกใหม่ทางหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่นาข้าว (Sooksai, 2019). ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ธุรกิจการค้าบัวในประเทศมีความต้องการน้อยกว่าผลผลิตที่เกิดขึ้น การใช้ประโยชน์มีระยะสั้น เนื่องจากไม่มีการใช้งานที่หลากหลาย มีความนิยมดอกไม้ชนิดอื่นด้วย และไม่มีการใช้หมุนเวียนให้เกิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ จนก่อให้เกิดขยะเหลือทิ้งทางการเกษตรจำนวนมาก ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยแนวคิดการเพิ่มมูลค่าเศษเหลือทิ้งทางการเกษตร จากแนวคิดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่องการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยี รวมถึงองค์ความรู้ ทักษะ สร้างความแตกต่าง ส่งการผลิตเชิงพาณิชย์ ในการใช้ของเสียทางการเกษตรให้เหลือศูนย์ (ZERO WASTE) ด้วยการสร้างนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์

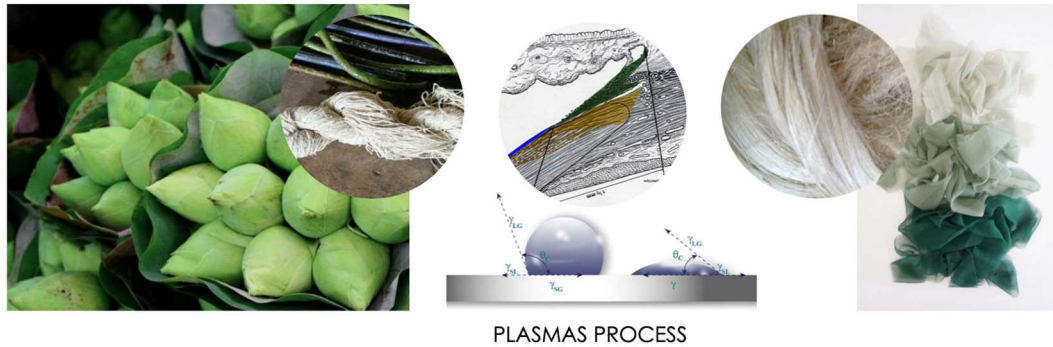

ภาพที่ 2 : ที่มาของกรอบแนวคิดของงานวิจัย

ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาสามารถปรับเปลี่ยนคุณสมบัติลงพื้นผิวระดับนาโนของสิ่งทอพลาสมาจึงเป็นทางเลือกสามารถนำมาพัฒนาสิ่งทอ เพื่อปรับเปลี่ยนไม่เพียงแต่พื้นผิวด้านนอก แต่ยังรวมถึงคุณสมบัติโครงสร้างของเส้นใยภายใน (Fiona M. Elam, 2016). กระบวนการพลาสมาในการปรับเปลี่ยนพื้นผิวของพื้นผิวสิ่งทอด้วยคุณสมบัติเฉพาะเทคโนโลยีพลาสมาที่

ใช้กับสิ่งทอเป็นการประยุกต์ใช้กับเส้นใย รวมถึงสิ่งทอจากเส้นใยธรรมชาติ จากการศึกษาผลของการพัฒนาสิ่งทอธรรมชาติด้วยพลาสมา DBD โดยใช้อากาศและก๊าซอาร์กอน พบว่า นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใย และสิ่งทอด้วยกระบวนการพลาสมาแบบสูญญากาศ เพื่อทำให้สิ่งทอ ซึมซับน้ำ ไม่ซึมซับน้ำ และระบายอากาศได้ เมื่อใช้ Hexafluoroethane Plasma เป็นองค์ประกอบการปรับพื้นผิวของเส้นใย และสิ่งทอ รวมถึง เกิดคุณสมบัติไม่ชอบน้ำสูงซึ่งนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า Lotus Effect (S. Mowafi, M. Abou Taleb, H. El-Sayed, 2022). ประกอบกับ Zinc Solution ในกระบวนการพลาสมา ส่งผลให้สิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวง เกิดคุณสมบัติ ซึมซับน้ำได้ดี ระบายอากาศดีขึ้น และมีค่าต้านแบคทีเรียเพิ่มขึ้นเมื่อซักทำความสะอาด

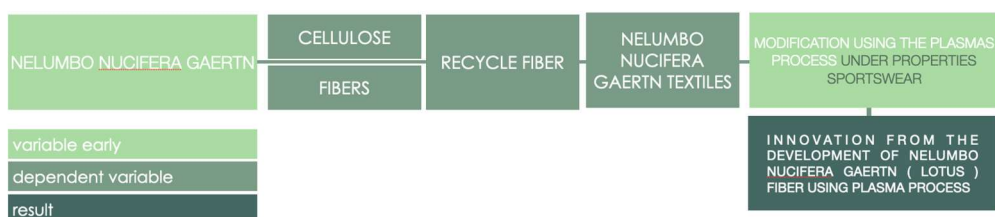
ภาพที่ 3 : บัวหลวง และกระบวนการพลาสมา
 ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา ผู้วิจัยได้เลือกใช้ในอุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ โดยนำทรัพยากร ธรรมชาติ มาใช้ประโยชน์สูงสุดตามหลักทฤษฎี Zero-Waste และ Circular Economy ในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustainable)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อค้นหาการสร้างมูลค่าทางการเกษตร จากนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา โดยแนวคิดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่องการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบ และผลิตผลทางการเกษตรโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ รวมถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง สู่การผลิตเชิงพาณิชย์

FRAMEWORK

ภาพที่ 4 : กรอบแนวคิดของงานวิจัย
 ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตทางด้านเนื้อหา :

1. ศึกษาการพัฒนาเส้นใยธรรมชาติ, เส้นใยบัวหลวง, สิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวง และศึกษาการพัฒนาสิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาเชิงคว่ำสูง เพื่อเป็นทางเลือกในอุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และ ผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ จาก การ ทบทวนวรรณกรรม หนังสือ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร สื่อออนไลน์
2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) กับ ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ, ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสิ่งทอ และ นักวิทยาศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา เพื่อให้การวิจัยได้คำตอบในขอบเขตที่ต้องการ จำเป็นต้องใช้กรอบแนวคิดเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ประกอบด้วย กรอบแนวคิดในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยบัวหลวง โดยร่วมกับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นใยธรรมชาติที่นำกลับมาใช้ซ้ำ จากนั้นศึกษาทฤษฎีด้านการพัฒนาสิ่งทอด้วยกระบวนการพลาสมาเชิงคว่ำสูง เพื่อเป็นทางเลือกในอุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และ ผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจ Zero-Waste และ Circular Economy ที่เป็นกระบวนการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustainable)

การรวบรวมข้อมูล การวิจัย เรื่องนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยคุณภาพหลายวิธี แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ เก็บข้อมูลจากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยทางด้านการเพิ่มมูลค่า ของเหลือทางการเกษตร สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-dept interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสิ่งทอ และ นักวิทยาศาสตร์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงโดย ศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ทบทวนวรรณกรรม หนังสือ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร สื่อออนไลน์
2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) กับ ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ, ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสิ่งทอ และ นักวิทยาศาสตร์ โดยการสัมภาษณ์นี้ ตามวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยจะใช้ตัวอย่างผ้า และภาพประกอบเครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ของแบบสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 30-45 นาที
3. เก็บข้อมูลการพัฒนาสิ่งทอเส้นใยบัวหลวง โดยทดลองผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution
4. สรุปผลงานวิจัย

ภาพที่ 5 : กระบวนการสร้างนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา

ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

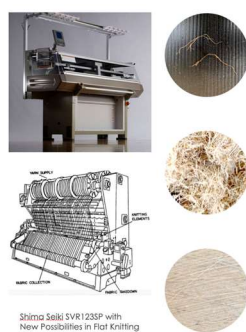
ผลการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ของงานวิจัยนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา มีดังนี้ คุณบัณฑิต พงศาโรจน์วิทย์ (ประธานกรรมการผู้บริหาร บริษัทไทยนาโซเท็กซ์ไทล์ จำกัด) แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ว่า การเสริมสร้าง คุณสมบัติของ สิ่งทอสามารถพัฒนาได้ตลอด เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักออกแบบ และผู้บริโภค รศ.ดร. กาวี ศรีกุลกิจ (ภาควิชาวัสดุศาสตร์ คณะ วิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) กล่าวถึงกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ว่า พลาสมาเป็นหนึ่งในหลายวิธีที่สามารถนำมาเปลี่ยนแปลง คุณสมบัติสิ่งทอที่น่าสนใจมาก ผศ.ดร. อาทิตย์ ฉิ่งสูงเนิน (ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) ได้ให้ความเห็นต่อ ผลที่เกิดขึ้นว่า พลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll ได้ส่งผลต่อพื้นผิวของสิ่งทอทำให้เกิดการ ส่องผลการยึดเกาะของ Zinc Solution ได้ดี รศ.ดร. ปวีณา เหลากุล (ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) ได้ให้ความเห็นต่อผลที่เกิดขึ้นว่า Zinc Solution มี โมเลกุลขนาดเล็กซึ่งสามารถเข้าถึงการยึดเกาะได้ดีจากสิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวงผ่านการพัฒนาด้วยกระบวนการพลาสมา, คุณวิวัฒน์ หิรัญ พฤษ (ที่ปรึกษาสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย) ด้วยผลจากนำสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งทอ แบบ Clean and Care หมายถึง กระบวนการที่สะอาดให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ และการใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมที่สังคมประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน และนี่เป็นนวัตกรรมที่น่าสนใจในพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา ซึ่งกรรมวิธีประกอบด้วย การทำความสะอาดก้านดอกบัวหลวง และก้านใบ จากนั้นแช่หมักทั้งก้านดอกก้านใบ แยกเส้นใยออกจากน้ำ เนื้อเยื่อ นำเส้นใยบัวหลวงมาตากแห้ง นวดและสางเส้นใยด้วยเครื่อง นวด การผสมเส้นใยบัวหลวงกับเส้นใยฝ้าย หรือ การผสมเส้นใยบัวกับเส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) การปั่นเส้นใยบัวหลวงกับเส้น ใยฝ้าย หรือเส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) ด้วยการใช้อัตราส่วน เส้นใยบัวหลวง 10 - 90 % โดยน้ำหนักเส้นใยทั้งหมด และเส้นใย ฝ้าย เส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) 10 - 90 % โดยน้ำหนักเส้นใยทั้งหมด การทอเป็นผืนผ้า ในอัตราส่วนผสมระหว่างเส้นใยบัว หลวง และเส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) ด้วยเครื่องจักรอุตสาหกรรม

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา ซึ่งกรรมวิธีประกอบด้วย การทำความสะอาดก้านดอกบัวหลวง และก้านใบ จากนั้นแช่หมักทั้งก้านดอกก้านใบ แยกเส้นใยออกจากน้ำ เนื้อเยื่อ นำเส้นใยบัวหลวงมาตากแห้ง นวดและสางเส้นใยด้วยเครื่อง นวด การผสมเส้นใยบัวหลวงกับเส้นใยฝ้าย หรือ การผสมเส้นใยบัวกับเส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) การปั่นเส้นใยบัวหลวงกับเส้น ใยฝ้าย หรือเส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) ด้วยการใช้อัตราส่วน เส้นใยบัวหลวง 10 - 90 % โดยน้ำหนักเส้นใยทั้งหมด และเส้นใย ฝ้าย เส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) 10 - 90 % โดยน้ำหนักเส้นใยทั้งหมด การทอเป็นผืนผ้า ในอัตราส่วนผสมระหว่างเส้นใยบัว หลวง และเส้นใยฝ้ายรีไซเคิล (อย่างใดอย่างหนึ่ง) ด้วยเครื่องจักรอุตสาหกรรม นำสิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาซึ่ง ีโซลูชัน

EXPERIMENT

ภาพที่ 7 : วิธีผลิตสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวง ทางอุตสาหกรรมจากเครื่องทอ Flat Knitting Shima Seiki SVR123SP
 ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

ตารางที่ 1 : ตารางความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

คำถาม / ผู้เชี่ยวชาญ	คุณวิวัฒน์ หิรัญ พฤกษ์ ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ สถาบันพัฒนา อุตสาหกรรมสิ่ง ทอไทย	คุณบัณฑิต พงศา โรจน์วิทย์ ประธานกรรมการ ผู้บริหารบริษัท ไทยนาโซคเท็กซ์ ไทล์ จำกัด	รศ.ดร. กาวี ศรีกุล กิจ ภาควิชาวัสดุ ศาสตร์ คณะ วิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	รศ.ดร. ปวีณา เหลากุล ภาควิชา ฟิสิกส์ คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ผศ.ดร.อาทิตย์ ฉิ่งสูงเนิน ภาควิชาฟิสิกส์ คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
เส้นด้ายและผืนผ้าจากเส้นใย ธรรมชาติชนิดใดน่าสนใจในปัจจุบัน เพราะอะไร	กัญชากัญชง	กัญชากัญชง	กัญชากัญชง	ใยบัวหลวง	ไหม
การเพิ่มศักยภาพของเส้นด้ายและ ผืนผ้าจากเส้นใยธรรมชาติด้านใด เป็นที่น่าสนใจ	แข็งแรงคงทน	การด้ายแบบที่เรีย	การด้ายแบบที่เรีย	การด้ายแบบที่เรีย	การด้าย แบบที่เรีย
ในปัจจุบันสิ่งทอสำหรับสปอร์ต แวร์ควรพัฒนาคุณสมบัติพิเศษด้าน ใดบ้าง	ระบายอากาศและ การด้ายแบบที่เรีย	ความยืดหยุ่น และ การด้ายแบบที่เรีย	ระบายอากาศ และ ความยืดหยุ่น	ระบายอากาศและ การด้ายแบบที่เรีย	การด้าย แบบที่เรีย
ผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ทั่วไป จากเส้นใยธรรมชาติน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร	สตรีทแวร์	สตรีทแวร์	สปอร์ตแวร์	สปอร์ตแวร์	สปอร์ตแวร์
ผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์สปอร์ต แวร์จากเส้นใยธรรมชาติในปัจจุบัน ควรพัฒนาด้านใด	รูปแบบ	รูปแบบ	การด้ายแบบที่เรีย	รูปแบบ	ระบายอากาศ และการด้าย แบบที่เรีย
เส้นด้ายและผืนผ้าจากเส้นใยบัว หลวงมีความน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร	น่าสนใจในการเป็น ทางเลือกใหม่	ไม่ใหม่ แต่น่าสนใจ	น่าสนใจ	แปลกใหม่	แปลกใหม่
กระบวนการพลาสติกมีผลต่อ เส้นด้ายและผืนผ้าในการพัฒนา เส้นใยบัวหลวงหรือไม่ อย่างไร	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
นวัตกรรมเส้นใยจากบัวหลวงผ่าน กระบวนการพลาสติกน่าสนใจ หรือไม่ อย่างไร	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
การพัฒนาเส้นใยบัวหลวงสามารถ เติมเต็มช่องว่างทางธุรกิจแฟชั่น ไลฟ์สไตล์สปอร์ตแวร์อย่างไร	ทางเลือกใหม่ใน รูปแบบที่น่าสนใจ	ทางเลือกใหม่ใน รูปแบบที่น่าสนใจ	ทางเลือกใหม่ใน รูปแบบที่น่าสนใจ	ทางเลือกใหม่ใน รูปแบบที่น่าสนใจ	ทางเลือกใหม่ใน รูปแบบที่น่าสนใจ

คำถาม / ผู้เชี่ยวชาญ	คุณวิวัฒน์ ธีรบุญ พฤกษ์ ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ สถาบันพัฒนา อุตสาหกรรมสิ่ง ทอไทย	คุณบัณฑิต พงศา โรจน์วิทย์ ประธานกรรมการ ผู้บริหารบริษัท ไทยนาโซคเท็กซ์ ไทล์ จำกัด	รศ.ดร. กาวี ศรีกุล กิจ ภาควิชาวัสดุ ศาสตร์ คณะ วิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	รศ.ดร. ปวีณา เหลากุล ภาควิชา ฟิสิกส์ คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ผศ.ดร.อาทิตย์ ฉิ่งสูงเนิน ภาควิชาฟิสิกส์ คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
ข้อเสนอแนะเพิ่มในการพัฒนา แพ้นไพล์สโตร์สपोर्टแวร์จาก เส้นใยบัวหลวง	ควรหาวิธีการเพิ่ม ศักยภาพสิ่งทอ	ควรหาวิธีการเพิ่ม ศักยภาพสิ่งทอ	ควรพัฒนาสิ่งทอ อื่นๆ	ควรใช้พลาสมา ทางสู่การพัฒนา ด้านอื่น	ควรใช้พลาสมา นำทางสู่การ พัฒนา ด้านอื่น

ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

เมื่อผู้วิจัยนำสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวง ผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution พบว่า

ภาพที่ 8 : การนำสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวง ผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD JET ROLL TO ROLL ZINC SOLUTION

ที่มา: นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

ผลจากการนำสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวง ผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution เมื่อผู้วิจัยนำไปทดสอบโดยสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ในหัวข้อ Aqueous Liquid Repellency : Water / Alcohol Solution Resistance Test: ทดสอบตามมาตรฐาน AATCC 193 : 2017 อยู่ในเกรด 2.5

ตารางที่ 2 : ผลจากการพัฒนาสิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสติกแบบ DBD JET ROLL TO ROLL ZINC SOLUTION ทดสอบโดยสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย หัวข้อ Aqueous Liquid Repellency

AQUEOUS LIQUID REPELLENCY: WATER/ALCOHOL SOLUTION RESISTANCE TEST: ทดสอบตามมาตรฐาน AATCC TM 193: 2017	
AQUEOUS LIQUID R.EPELLENCY (URADE)	2.5

ที่มา: นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

ในอีกทางได้นำไปทดสอบการประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย ANTIBACTERIAL ของสิ่งทอจากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวง ผ่านกระบวนการพลาสติกแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution ทดสอบตามมาตรฐาน AATCC 100:2019 โดยใช้เชื้อแบคทีเรียชนิด Staphylococcus Aureus ATCC 6538 ในเบื้องต้นก่อนการทดสอบมีจำนวนโคโลนีของแบคทีเรียก่อนซักลดลงเป็นร้อยละ 89.08 หลังจากนั้นนำผ่านกระบวนการซัก 30 ครั้ง แล้วนำมาทดสอบการประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย พบว่า จำนวนโคโลนีของ แบคทีเรียลดลงเป็นร้อยละ มากกว่า 99.99 นั้นหมายถึงการซักล้าง ยิ่งเพิ่มค่าการต้านแบคทีเรีย

ตารางภาพที่ 3 : ผลจากการพัฒนาสิ่งทอจากเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสติกแบบ DBD JET ROLL TO ROLL ZINC SOLUTION ทดสอบโดยสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย หัวข้อการประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย

การประเมินการต้านแบคทีเรียของสิ่งทอ: ทดสอบตามมาตรฐาน AA TCC TM 100: 2019 (ก่อนซัก)			
เชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบ	(B)	(A)	จำนวนโคโลนีที่ลดลงเป็นร้อยละ
Staphylococcus aureus A TCC 6538	5.95 X 10	6.50 X 10	89.08

การประเมินการต้านแบคทีเรียของสิ่งทอ: ทดสอบตามมาตรฐาน AA TCC TM 100: 2019 (หลังซัก 30 ครั้ง)			
เชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบ	(B)	(A)	จำนวนโคโลนีที่ลดลงเป็นร้อยละ
Staphylococcus aureus A TCC 6538	5.95 X 10	6.85 X 10	>99.99

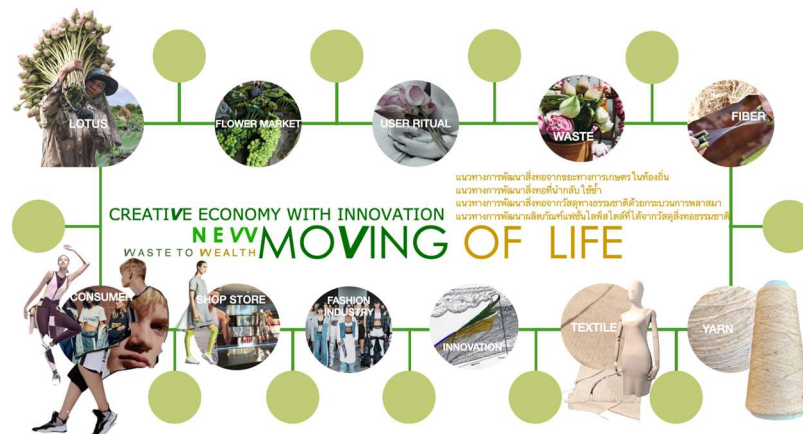
ที่มา: นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

อภิปรายผล

จากการโครงการการพัฒนาเส้นด้ายและผลิตภัณฑ์จากเส้นใยบัวหลวงในเชิงอุตสาหกรรมของ คุณบัณฑิต พงศาโรจนวิทย์ และอาจารย์ ดร. ศรันยา เกษมบุญญากร พบว่ากระบวนการผลิตเส้นใยบัวหลวงด้วยแช่น้ำเปล่า เมื่อนำไปผสมกับเส้นใยธรรมชาติ เช่นเส้นใยฝ้าย ก่อให้เกิด ผิวสัมผัสนุ่ม และเส้นด้ายมีความแข็งแรงมากขึ้น เมื่อนำมาทอในรูปแบบการทอชนิดการทอสานขัด ทางอุตสาหกรรมจากเครื่องทอ Rapier ที่สามารถตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ และสูท นั้นผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาต่อด้วยการทอทางอุตสาหกรรมจากเครื่องทอ Flat Knitting Shima Seiki SVR123SP ซึ่งพบว่า การทอแบบ Flat Knitting เกิดความยืดหยุ่นได้ดีกว่าการทอชนิดการทอสานขัด ด้วยเส้นด้ายชนิดเดียวกัน

เมื่อนำมาผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution พบว่า สิ่งทอที่ได้จะมีคุณสมบัติ การซึมซับน้ำได้ดี (Hydrophilic), การไม่ซึมซับน้ำ (Hydrophobic), การเคลือบป้องกันสิ่งสกปรก และสามารถเพิ่มคุณสมบัติต่อต้านแบคทีเรีย โดยมีการเปรียบเทียบก่อนซักและหลังซัก ทดสอบตามมาตรฐาน AATCC 100:2019 โดยใช้เชื้อแบคทีเรียชนิด Staphylococcus Aureus ATCC 6538 การประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย พบว่าค่าการต้านแบคทีเรียมีอยู่ที่ร้อยละ 89.08 หลังจากนั้นนำผ่านกระบวนการซัก 30 ครั้ง การประเมินค่าการต้านแบคทีเรีย พบว่า ค่าการต้านแบคทีเรียเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละมากกว่า 99.99 นั้นหมายถึงการซักล้าง ยิ่งเพิ่มค่าการต้านแบคทีเรีย

นวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาซึ่งใช้โซลูชัน สามารถเป็นทางเลือกในอุตสาหกรรมแฟชั่น อุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์ รวมถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติ จากของเหลือทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์สูงสุดตามหลักทฤษฎี Zero-Waste และ Circular Economy ที่เป็น กระบวนทัศน์ความยั่งยืนใหม่ ของเสียทางการเกษตรเป็นศูนย์ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustainable)

ภาพที่ 11 : ประโยชน์แนวทางการพัฒนาสิ่งทอจากขยะทางการเกษตรในท้องถิ่น
 ที่มา: นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

ประโยชน์แนวทางการพัฒนาสิ่งทอจากขยะทางการเกษตรในท้องถิ่น แนวทางการพัฒนาสิ่งทอที่นำกลับใช้ซ้ำ และแนวทางการพัฒนาสิ่งทอจากวัสดุทางธรรมชาติด้วยในแนวคิดการใช้ขยะให้เหลือศูนย์ (Zero-Waste) จากลำต้นบัวหลวงได้ถูกนำมาแปรสภาพเป็นเส้นใยสู่สิ่งทอผ่านกระบวนการพลาสมาได้สร้างมูลค่าให้ของเหลือใช้ทางการเกษตร, เป็นแนวทางการพัฒนาเปิดโอกาสให้กับทางเลือกของสิ่งทอเส้นใยจากธรรมชาติ ในอุตสาหกรรมแฟชั่น อุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมาแบบ DBD Jet Roll to Roll Zinc Solution สามารถนำมาซึ่งการพัฒนาด้านอื่นๆได้ เช่น การปกป้องแสงแดด, ปรับเปลี่ยนอุณหภูมิ หรือเพิ่มความชุ่มชื้นให้ผิวภายใต้ ด้วยสิ่งทอจากเส้น

โยธรรมชาติ อื่นๆ ด้วยแนวคิดการใช้วัตถุดิบ และผลิตผลทางการเกษตรโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ สร้างความแตกต่างสู่การผลิตเชิงพาณิชย์

ภาพที่ 12 : แนวทางนวัตกรรมการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา ในรูปแบบอุตสาหกรรมแฟชั่นสปอร์ตแวร์ และผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์
ที่มา : นายเอกศิษฐ์ มีประเสริฐสกุล

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการออกแบบแฟชั่นไลฟ์สไตล์สปอร์ตแวร์จากการพัฒนาเส้นใยบัวหลวงผ่านกระบวนการพลาสมา ภายใต้หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตย์ ภาควิชาภูมิสถาปัตย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.พตชา อุทิสวรรณกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารอ้างอิง

- COP 26 (2021). Retrieved from <https://thaipublica.org/2021/10/what-is-cop-26>
- Fiona M. (2016). **Plasma Processes and Polymers**. Retrieved September 2022, from <https://www.researchgate.net/publication/309256692>
- S. Mowafi, M. Abou Taleb, H. El-Sayed, (2022). **A Review of Plasma-Assisted Treatments of Textiles for Eco-Friendlier Water-Less Processing**. Egyptian Journal of Chemistry. 65(5), 737 - 749.
- Dr. Neerja Gupta. (2020). **The Spiritual Power of Lotus Fabric**. IOSR Journal of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS). 25(7), 11-15.
- Sangita Tomar, Nirmal Yadav (2019). **Lotus Fiber: An Eco-Friendly Textile Fiber**. International Archive of Applied Sciences and Technology. 10(2), 209-215.
- ทมนี สุขใส. (2019). การเชื่อมโยงความรู้ในโซ่อุปทานการทำนาบัวหลวงตัดดอกในจังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. 5(2), 55 - 66.
- บัณฑิต พงศาโรจน์วิทย์, ดร. ศรันยา เกษมบุญญากร. (2012). การพัฒนาเส้นด้าย และผลิตภัณฑ์จากเส้นใยบัวหลวงเชิงอุตสาหกรรม.
- ผศ.ดร.อ้อยทิพย์ ผู้พัฒน์, ผศ.มาลา ฤทธินิม, สุทธิลา สวานาพร, เฉลียว หมดอีว, การศึกษาวิธีการแยกเส้นใยจากก้านใบบัวหลวงหลวงสายพันธุ์พระราชินีและความเป็นไปได้ในการนำเส้นใยมาผลิตเป็นเส้นด้าย (สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553).

อัตลักษณ์ภูมิปัญญาในผ้าทอไทพวนสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ THE IDENTITIES OF WISDOM IN TAI PHUAN WOVEN FABRICS TO PRODUCTS DESIGN.

ชูเกียรติ อนันต์เวทยานนท์¹ กิตติสันต์ ศรีรักษา² ธีระยุทธ เพ็งชัย³

Chukiat Ananwettayanon Kittisan Sriuksa Teerayut Pengchai

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศิลปกรรมและการออกแบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Doctor of Philosophy Thesis in Culture Arts and Design, Graduate School, Khon Kaen University.

(Received : April 19, 2023 Revised April 21, 2023 Accepted : April 26, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการของผ้าทอไทพวนในประเทศไทย 2) ศึกษาอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย 3) ออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมุ่งทำการศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของงานหัตถกรรมผ้าทอของชาวไทพวนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในพื้นที่ต่างๆ ที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นชมรมไทพวนแห่งประเทศไทย ในช่วงเวลาทำการวิจัยนี้ทั้งสิ้น 23 จังหวัด แล้วทำการวิเคราะห์คัดกรองความคงอยู่ของอัตลักษณ์งานหัตถกรรมผ้าทอทั้งในส่วนของคุณค่า สีสัน วัสดุ และกระบวนการผลิต แล้วนำอัตลักษณ์ที่พบในงานหัตถกรรมผ้าทอไทพวนนั้นมาผ่านกระบวนการทางสัญลักษณ์วิทยา เพื่อให้ได้เป็นวัตถุดิบในการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นงานออกแบบผลิตภัณฑ์

ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มผลิตงานหัตถกรรมผ้าทอเพื่อจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันทั้งสิ้น 9 กลุ่ม ใน 9 จังหวัด ซึ่งมีงานหัตถกรรมผ้าทอที่เป็นอัตลักษณ์ของตน เมื่อวิเคราะห์ตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ พบว่ามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันของแต่ละกลุ่ม ซึ่งในทุกกลุ่มนี้ มีกลุ่มทอผ้าของชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย ที่ยังมีการรักษาอัตลักษณ์ภูมิปัญญางานผ้าทอ ครบทั้งในส่วนของคุณค่า สีสัน วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต โดยผลิตภัณฑ์ที่เห็นเด่นชัดที่สุด คือ ผ้าทอตีนจกของชาวไทพวนหาดเสี้ยว ผู้วิจัยจึงนำอัตลักษณ์ของงานผ้าทอตีนจกของชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยว มาทำการวิเคราะห์ถอดสัณฐานของลายผ้าทอตีนจก ที่ประกอบไปด้วยแม่ลายหลัก 9 ลาย และลายประกอบ 10 ลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบ คือลวดลายที่ถอดในระดับ Icon Index และ Symbol รวมทั้งการวิเคราะห์ตีความตามหลักทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ได้เป็นชุดความหมาย 4 ชุด คือชุดความดี ความงาม ความรัก และความเป็นหนึ่งเดียว จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการสังเคราะห์ผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้าน จำนวน 4 ชุด ชุดละ 2 ชิ้น รวมได้ผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น 8 ชิ้น ที่ผ่านการปรึกษาและคัดเลือกรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อนำไปทำการประเมินความพึงพอใจในรูปแบบและการใช้งานผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้าน จากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว ทั้ง 8 ชิ้น จากกลุ่มเป้าหมาย คน ผลการประเมินพบว่า ผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ชุดความหมาย มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ผ้าทอไทพวน, อัตลักษณ์, การออกแบบผลิตภัณฑ์

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the development of Thai Phuan woven fabric in Thailand, 2) study the identity of wisdom of Thai Phuan about Jok woven fabric in Had Siew, Sukhothai, 3) design product from the identity of wisdom of Thai Phuan about Jok woven fabric in Had Siew, Sukhothai. The researcher conducted qualitative and quantitative research that aimed to study the history and development of Thai Phuan woven fabric from the past to the present in various areas that have been grouped together to form Thai Phuan Club of Thailand from 23 provinces. Data collected was analyzed, screened the persistence of handicraft identity in terms of pattern, color, material and production process. Then bring the identity found in the fabric handicrafts of Thai Phuan woven fabric pass through the seminal process to obtain raw materials for synthesizing information into product design.

The study found that areas where there are 9 woven fabric handicraft groups in 9 provinces currently gathering to produce fabric handicraft that are their identity for sale. When analyzing the functional structure theory, it found that there were both similarities and differences among each group. In all groups, there was a fabric woven group of

the Thai Phuan of Ban Had Siew, Sukhothai that still maintains the identity of the wisdom of woven fabric in term of pattern, color, material, and production method. The most noticeable product is Teen Jok woven fabric of Thai Phuan, Had Siew. This identity was analyzed and reproduced the symbol of the fabric patterns which contains 9 main patterns and 10 patchwork patterns. The raw material of the reproduction of the fabric pattern is in the Icon Index and Symbol level. When analyzed according to aesthetic theory, there are four sets of meanings, namely the set of virtue, beauty, love, and oneness. Then take the information are synthesized through the design and development process into 4 sets of home interior products, 2 pieces per set, a total of 8 pieces in order to create a prototype product through consultation and selected models by experts. The aim is to assess the satisfaction in the pattern and the use of home furnishing products from the identity and wisdom of fabric handicrafts, 8 pieces of Thai Phuan Jok woven fabric from the target group. The result of the evaluation showed that all 4 sets of products had the overall level of satisfaction at a high level.

Keywords : Folk Wisdom, Tai Phuan Woven Fabrics, Identity, Products Design

บทนำ

ชาวไทพวน คือ กลุ่มชนชาติพันธุ์ไท หรือไท กลุ่มหนึ่ง ที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในแคว้นเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นชนชาติหนึ่งที่มีภูมิปัญญาในหลายๆ ด้าน นิยมตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยบริเวณลุ่มแม่น้ำ เนื่องจากชาวพวน มีอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำไร่ไถนาเป็นหลัก อุปนิสัยของชาวไทพวน มักจะเป็นคนที่มีนิสัยโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใสและรักในความสงบ ยึดมั่นในศาสนา รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี มีวัฒนธรรม มีภาษา มีสังคมความเป็นอยู่ในระบบเครือญาติ ชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาแต่อดีต ชาวไทพวนได้มีการเข้ามาอยู่ในประเทศไทยหลายคราวด้วยกัน ทั้งเป็นการอพยพหรือถูกกวาดต้อนก็มีหลายครั้ง เช่น สมัยกรุงธนบุรี และในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์อีกหลายคราว เช่น ในสมัยรัชกาลที่ 1 สมัยรัชกาลที่ 3 สมัยรัชกาลที่ 5 (เจ้าคำหลวง หน่อคำ; พันธุ์ทิพย์ ธีระเนตร และ สมชาย นิลอาธิ แปลเป็นภาษาไทย, 2555) เมื่อชาวพวนถูกกวาดต้อนอพยพมาอยู่ในประเทศไทย จึงมีการกระจายตัวในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย ในวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทพวนนั้น เมื่อว่างจากการทำไร่ทำนา ก็จะทำงานหัตถกรรมเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีการสั่งสมจนเป็นภูมิปัญญา

ในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของชาวไทพวน ก็มีการปรับปรนทางวัฒนธรรม ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านกาลเวลา มาอย่างยาวนาน ซึ่งก็เป็นเสน่ห์ไปอีกแบบหนึ่ง หากมองถึงการรับรู้ในการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทพวน ผ่านงานหัตถกรรมต่างๆ ที่ยังมีให้เห็นเป็นรูปธรรมจับต้องได้นั้น จะพบว่า การรับรู้หรือการยอมรับจากชนชาติพันธุ์ไทพวนด้วยกันหรือจากคนภายนอก จนเรียกได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ต่างๆ ของชาติพันธุ์ไทพวนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก็คือภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมผ้าทอไทพวน และด้วยความยาวนานในการดำรงอยู่บนแผ่นดินไทย จึงทำให้มีการโยกย้ายถิ่นฐานบ้านเรือน การก่อตัวของชุมชนขยายไปในหลายพื้นที่หลายจังหวัดของประเทศไทยทั่วทุกภาค ในเรื่องการใช้งาน ประโยชน์ใช้สอย รวมไปถึงลวดลาย สีสัน วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของในแต่ละท้องถิ่น ที่มีรากเหง้าเดียวกันคือ “ผ้าทอไทพวน” และการที่ชาวไทพวน มีชีวิตอยู่ ประเพณีที่งดงาม มีสังคม วัฒนธรรมที่เกิดความผูกพันซึ่งกันและกันมาโดยตลอด จึงทำให้เกิดการคงอยู่ของวัฒนธรรมไทพวนยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน จนอาจเรียกได้ว่าเป็นมรดกทางสังคม ซึ่งอาจจะซ่อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต ระบบการค้า ตลอดจนแนวความคิดทางนามธรรมซึ่งกลั่นกรองจากการสังเกตปรากฏการณ์รอบๆ ตัว แม้แต่การวางลายทอผ้าแบบดั้งเดิมล้วนเป็นขั้นตอนอันปราณีของผู้ทอ เปรียบได้กับการบันทึกเรื่องราวในสังคมชาติพันธุ์ของตน ในด้านลวดลายและโครงสร้างที่ดูคล้ายกันนั้น ก็ยังมีความแตกต่างที่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยเป็นในลักษณะเชิงสัญลักษณ์ ตัวอย่าง เช่น ผ้าทอตีนจกไทพวนบ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีลายที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ที่ประกอบไปด้วย แมลายหลักทั้ง 9 ลาย และยังมีลายประกอบอีก 11 ลาย ซึ่งลวดลายเหล่านี้ล้วนบอกเล่าถึง คติความเชื่อ ความเป็นอยู่ จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ (สาธิต โสรัชประเสริฐสันติ, 2555) ในตลอดระยะเวลาอันยาวนานก็มีการพัฒนา รูปแบบ ลวดลาย วัสดุ กรรมวิธีการผลิต ตามปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามา แต่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมผ้าทอไทพวน โดยเฉพาะพื้นที่ ตำบลหาดเสี้ยว ซึ่งมีชื่อเสียงในงานผลิตภัณฑ์ผ้าทอจก (ชิ้นตีนจก) เป็นที่รู้จักของบุคคลโดยทั่วไป ยังคงรักษารูปแบบ และกระบวนการทอลายจก ให้เป็นในลักษณะอย่างงานหัตถกรรมผ้าทอตีนจกดั้งเดิม งานหัตถกรรมผ้าทอไทพวนจึงถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ที่กักเก็บเอาอัตลักษณ์และภูมิปัญญาของบรรพชนไว้เป็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

ในส่วนของการสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาซึ่งรูปแบบหนึ่งที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน คือ การนำเอาภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มาต่อยอดทางความคิดเพื่อสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่สามารถแสดงถึงกลิ่นอายของภูมิปัญญาเดิม ก็จะเป็นการสืบสาน ต่อยอด เผยแพร่ภูมิปัญญานั้นให้คงอยู่ต่อไป และสามารถสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจใช้จุดนี้เป็นจุดขาย เพื่อเสริมสร้างรายได้ ช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของชุมชน ได้อีกด้วย การรวมเอาภูมิปัญญา ด้านหัตถกรรมผ้าทอขึ้นตีนจกของชาวไทพวนหาดเสี้ยวมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ แสดงและถ่ายทอดเรื่องราวถึงอัตลักษณ์ของผ้าทอขึ้นตีนจกชาวไทพวนให้เห็นได้บนผลิตภัณฑ์ ก็จะเป็นการต่อยอดการอนุรักษ์สืบสาน ส่งเสริมให้เกิดความสนใจในอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทพวน ที่อาจสามารถสร้างผลกระทบเชื่อมโยงไปถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานรากไปในตัว

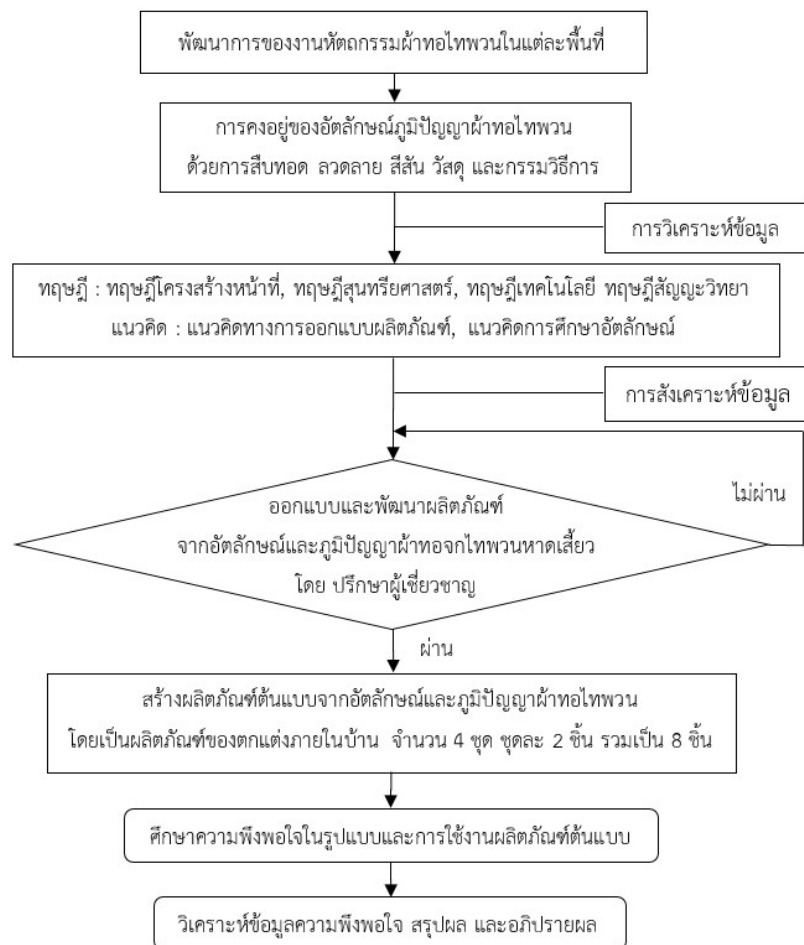
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของผ้าทอไทพวนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจกไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจกไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการของผ้าทอไทพวน และอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจกไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจกไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย ที่ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : พัฒนารอบแนวคิดโดย ผู้วิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะคือ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ตำรา งานวิจัย สื่อภาพ สื่อเสียง และสื่อภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2.2.1 สัมภาษณ์เบื้องต้น และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ไทพวน

2.2.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในการหาอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญา ในงานหัตถกรรมผ้าทอไทพวน

2.2.3 ออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้าทอไทพวน

2.2.4 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและการออกแบบ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.2.5 ประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาผ้าทอไทพวนจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะตามการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร

จัดสรุปข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย, ทบทวนความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ ข้อมูลด้านบุคคล เวลา สถานที่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร โดยวิธีการ Method of Agreement เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเชิงแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งพิจารณาจากเอกสารหลายๆ แห่ง เพื่อหาความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้เป็นวัตถุดิบ สู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นและสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ไทพวน

3.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ในการศึกษาอัตลักษณ์ผ้าทอไทพวน

3.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์

3.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ผ้าทอไทพวน

3.2.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากผลประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาผ้าทอไทพวน

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการของงานหัตถกรรมผ้าทอไทพวนในประเทศไทย

งานหัตถกรรมผ้าทอไทพวน ในพื้นที่ต่างๆ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ คือ ท่าน ดร. ถนัด ยนต์ทอง (ประธานสัมพันธ์ชมรมไทยพวนแห่งประเทศไทย) และคุณวินัย บุญสร้อย (หัวหน้าสำนักงาน กรรมการบริหารมูลนิธิไทยพวน) พบว่า จากการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวไทยพวนเดิมจาก เชียงขวาง สปป.ลาว พบได้ว่าการกวาดต้อนชาวไทยพวนเข้ามาในเขตแดนของอาณาจักรรัตนโกสินทร์หลายระลอก และมีการจัดสรรชาวไทยพวนเข้าอาศัยในพื้นที่ตามภูมิภาค หากนับรวมกลุ่มชาวไทยพวนที่โยกย้ายถิ่นฐานมาแต่ก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ เช่นทางภาคอีสานของประเทศไทย ก็จะมีพบได้ว่ามีกลุ่มชาวไทยพวนกระจ่าย กันอยู่ในหลายพื้นที่หลายกลุ่มด้วยกัน การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพวน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม โดยรัฐกรุงเทพฯ ในเวลานั้นก็ปฏิบัติกับชาวไทยพวนอย่างดี ให้ทำมาหากินได้ตามสะดวก มีการใช้แรงงานเพื่อสร้างถนนหนทาง สร้างบ้านสร้างเมืองบ้าง วิถีชีวิตของชาวไทยพวนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตผ่าน กาลเวลาการซึมซับวัฒนธรรม ความรู้ ภูมิปัญญา จากกลุ่มชนชาติพันธุ์อื่นๆ ในแต่ละพื้นที่ที่ต่างกันจึงทำให้งานหัตถกรรมผ้าทอของชาวไทยพวนในแต่ละพื้นที่ มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันไป ตามปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น วัสดุ พืชพรรณ ลักษณะของชุมชน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ชีวิตความเป็นอยู่ และความรู้เดิมจากบรรพชน ความรู้ใหม่ รสนิยมความชอบทั้งของคนผลิต และผู้ใช้ ผ้าทอ ล้วนมีผลต่อพัฒนาการ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของงานหัตถกรรมผ้าทอของชาวไทยพวนในแต่ละพื้นที่ที่ต่างกัน

จากการศึกษาอัตลักษณ์ของผ้าทอในแต่ละพื้นที่ พบว่า มีทั้งอัตลักษณ์เฉพาะ และอัตลักษณ์ร่วม และหากตรวจสอบจากการรับรู้ของผู้ปฏิบัติ (ช่างทอผ้า ชาวไทพวน) และผู้ที่สนใจในหัตถกรรมผ้าทอไทพวน รวมทั้งจากงานวิจัยต่างๆ ที่มีมาก่อนหน้านี้ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหัตถกรรมผ้าทอไทพวน พบว่า อัตลักษณ์ดั้งเดิม จะอยู่ในช่วงเวลา หลังจากการอพยพโยกย้ายชาวไทยพวนเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งหากศึกษาจากข้อมูลการผลิต ผ้าทอของชาวไทยพวนในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่าในแต่ละพื้นที่ ของชมรมไทยพวนในประเทศไทย ใน 23 จังหวัด พื้นที่ที่มีชาวไทยพวนอาศัยอยู่และมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอ มีทั้งสิ้น 9 จังหวัด ได้แก่ ชาวไทพวนในพื้นที่จังหวัดนครนายก น่าน พิจิตร

เพชรบุรี แพร่ ลพบุรี สุโขทัย หนองคาย และอุดรธานี โดยทั้ง 9 จังหวัด ที่มีการรวมกลุ่มทำงานหัตถกรรมผ้าทอนั้น มีการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากงานหัตถกรรมผ้าทอด้วย ซึ่งในประเด็นนี้สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าการส่งต่อ ต่อยอด องค์ความรู้ หรือ ภูมิปัญญาในงานหัตถกรรมผ้าทอไทพวน ควบคู่ไปกับการค้าขาย หรือเรียกได้ว่า มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนในเชิงเศรษฐกิจ จากข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาที่ กลุ่มทอผ้าของชาวไทพวนทั้ง 9 จังหวัดนี้ จึงพบได้ว่า มีความเหมือนและความต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยสามารถทำการจำแนกกลุ่มทอผ้าของชาวไทพวนแต่ละพื้นที่ด้วยลวดลาย สี สัน วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต

ลวดลาย กลุ่มทอผ้าไทพวนทั้ง 9 กลุ่ม มีลวดลายที่เกิดจากการประยุกต์หรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ทุกกลุ่มโดยมีปัจจัยมาจาก ค่านิยมปัจจุบัน การใช้ทุนวัฒนธรรมในการสร้างอัตลักษณ์ และจากความต้องการของลูกค้า ส่วนลวดลายที่มีมาแต่โบราณ ยังสามารถพบเห็นได้ในกลุ่มทอผ้าไทพวนจังหวัดนครนายก น่าน พิจิตร แพร่ ลพบุรี สุโขทัย และอุดรธานี

สีสัน การใช้สีในงานหัตถกรรมผ้าของแต่ละกลุ่มพบว่า มีทั้งการย้อมสีด้วยตัวเองและการใช้ยาย้อมสำเร็จ เป็นวัสดุในการทอ และมีการใช้สารให้สีที่เป็นเคมีทุกกลุ่ม เนื่องจากวัสดุในการทอผ้าบางชนิดเป็นวัสดุสังเคราะห์จำพวกฝ้ายหรือไหมประดิษฐ์ที่ไม่สามารถย้อมสีให้ติดด้วยสีย้อมจากธรรมชาติได้ บางพื้นที่วัตถุดิบที่ให้สีธรรมชาติหาได้ยาก ซึ่งใน 9 กลุ่มทอผ้านี้ ยังมีกลุ่มที่มีการใช้สีย้อมจากธรรมชาติอยู่ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าไทพวนจังหวัดแพร่ สุโขทัย และอุดรธานี โดยมีสาเหตุมาจากการต้องการคงไว้ซึ่งองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพชน วัตถุดิบที่ให้สีย้อมจากธรรมชาติหาได้ง่ายในพื้นที่ และวัสดุเส้นใยที่ใช้เป็นฝ้ายธรรมชาติจึงย้อมด้วยสีธรรมชาติให้ติดได้ง่าย

วัสดุ หรือเส้นใยที่ใช้ในการทอผ้าของกลุ่มทอผ้าไทพวน พบว่ามีการใช้วัสดุสังเคราะห์ทุกกลุ่ม เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย ราคาถูกเมื่อสั่งซื้อในปริมาณมาก ซึ่งมีทั้งสั่งซื้อเส้นด้ายที่ใช้ในการทอแบบที่ย้อมสีมาแล้ว และแบบนำมาย้อมสีเอง ขึ้นอยู่กับเทคนิคการสร้างลวดลาย เช่น ในการทอผ้ามัดหมี่ ผู้ปฏิบัติจะทำการคันหมี่และย้อมหมี่เอง เพื่อสร้างลวดลายให้ได้ตามต้องการ โดยสีที่ย้อมกับเส้นใยสังเคราะห์ต้องใช้สีเคมี ในส่วนของการใช้เส้นใยที่เป็นวัสดุธรรมชาติ สามารถพบได้ใน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าไทพวนจังหวัดแพร่ สุโขทัย และอุดรธานี เหตุผลคือเทคนิควิธีการทอผ้าของทั้ง 3 กลุ่ม ไม่มีอุปสรรคในการใช้วัสดุเส้นใยธรรมชาติเพื่อทอและสร้างลวดลาย

กรรมวิธีการผลิต จากข้อมูลการทอผ้าของชาวไทพวนทั้ง 9 กลุ่ม มีวิธีการทอผ้าเป็นพื้นที่คล้ายกัน ซึ่งเราสามารถจำแนกได้ด้วยกรรมวิธีการสร้างลวดลายได้เป็น 2 ลักษณะ คือการสร้างลวดลายในผ้าเป็นผืนจากการย้อมสีเส้นด้ายที่จะใช้ทำการทอ คือการทอลายขัดธรรมดาที่มีในทุกกลุ่ม และการทอผ้ามัดหมี่ ซึ่งมี 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทอผ้าไทพวนจังหวัดนครนายก พิจิตร ลพบุรี หนองคาย และอุดรธานี อีกกรรมวิธีในการสร้างลวดลายบนผ้าทอด้วยวิธีการใช้ด้ายพุ่งพิเศษ พบว่ามีอยู่ 2 วิธี คือ การทอยกดอก ของกลุ่มทอผ้าไทพวนท่าวังผา จังหวัดน่าน และการทอจก ที่พบได้ในกลุ่มทอผ้าไทพวนจังหวัดสุโขทัยและเพชรบุรี ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้ต่างกันตรงที่ สุโขทัยเป็นการทอจกแบบโบราณเก็บปมด้านหลังและรูปแบบของลายยังยึดถือแบบโบราณ ต่างกับจังหวัดเพชรบุรีที่มุ่งเน้นการสร้างลวดลายที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ให้เป็นอัตลักษณ์ของตน

ในการวิเคราะห์คัดกรองงานหัตถกรรมผ้าทอของชาวไทพวน โดยใช้หลักการของอัตลักษณ์ภูมิปัญญาเดิมที่มีมาแต่โบราณและยังมีอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นลวดลายที่มีมาแต่โบราณ การใช้สีที่เป็นสีย้อมจากธรรมชาติ การใช้วัสดุที่เป็นเส้นใยธรรมชาติ และกรรมวิธีการผลิตแบบใช้เทคนิคด้ายพุ่งพิเศษแบบโบราณ พบกลุ่มที่เข้าหลักเกณฑ์ในการคัดกรองครบทุกด้านเพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มทอผ้าไทพวนบ้านหาดเสี้ยวจังหวัดสุโขทัย ที่ยังคงรักษารูปแบบของลวดลายอันมีมาแต่โบราณ โดยยึดเอาเป็นแม่แบบในการทอผ้าขึ้นต้นจกที่ขึ้นชื่อของบ้านหาดเสี้ยว ในด้านการใช้สีถึงแม้จะมีการใช้สีเคมีแต่ยังมีการใช้สีย้อมจากธรรมชาติอยู่ โดยทำการย้อมเองเป็นหลัก ในการใช้วัสดุถึงแม้จะมีการใช้เส้นใยจากวัสดุสังเคราะห์อย่างฝ้ายหรือไหมประดิษฐ์ แต่ก็ยังมีการใช้ฝ้ายธรรมชาติในการผลิตอยู่ และในด้านการผลิตที่ใช้การสร้างลวดลายบนผ้าทอด้วยการใช้ด้ายพุ่งพิเศษ ที่เรียกว่าการทอจก ที่ต้องใช้เวลามาก ใช้ความอดทนสูง ใช้การฝึกฝนเป็นเวลายาวนาน ซึ่งถือเป็นการเพิ่มคุณค่าของงานหัตถกรรมผ้าทอ รวมทั้งผลงานที่ได้ เป็นที่ยอมรับและขึ้นชื่อรู้จักกันโดยทั่วไป มีลวดลายโดดเด่น สีสันสวยงามสะดุดตา เหมาะแก่การนำไปพัฒนาต่อยอด เป็นรูปแบบอื่นๆ หรือรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อไป

2. อัตลักษณ์ทางภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจกไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย

จากการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ พบว่า การแต่งกายด้วยผ้าขึ้น ซึ่งมีรูปแบบดั้งเดิมมาแต่โบราณ จะมีส่วนประกอบอยู่สามส่วน คือ หัวขึ้น ตัวขึ้น และตีนขึ้น ทั้งนี้ เพราะสมัยโบราณนิยมทอด้วยพืชม้วนแคบ "ตัวขึ้น" จะสั้นต่อ "ต่อหัว ต่อตีน" จึงจะนุ่งได้ โดยเหตุผลของการใช้ผ้าขึ้นที่มีการต่อหัวขึ้น และตีนขึ้น ยังพบเหตุผลอีกประเด็นว่า งานทอผ้าจากนั้น ใช้เวลาในการทอนาน พิถีพิถัน ต้องใช้ความอดทน และทักษะการทอผ้าอย่างสูง ทำให้ผ้าแต่ละผืน เป็นผ้าที่ทรงคุณค่าของผู้ทอผู้นั้นๆ ในการใช้ผ้าทอจากมาประกอบกับตัวขึ้น จึงเป็นการถนอมรักษาในการใช้งาน กล่าวคือ หากตัวขึ้นและหัวขึ้นชำรุด ก็ยังเลาะเอาตีนขึ้นที่เป็นงานทอจก ไปเย็บใส่ชิ้นผืนอื่นได้ ในอดีตผู้หญิงไทพวนที่สูงอายุ จะเก็บรักษาตีนขึ้นไว้เพื่อมอบให้ลูกหลานไว้ใช้ หรือเป็นที่ระลึกต่อไป จะเห็นได้ว่า ชาวไทพวนให้คุณค่ากับงานหัตถกรรมผ้าทอจกของตนเสมือนสิ่งล้ำค่า เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต จิตใจ เหมือนเป็นการถ่ายทอดจิตวิญญาณ ลงไปบนผ้าทอ ที่แสดงออกด้วยวัฒนธรรม เครื่องแต่งกายของชาวไทพวนนั่นเอง

ซึ่งแต่เดิมผ้าทอไทพวนที่บ้านหาดเลี้ยว มีการแบ่งประเภทเป็น 2 ประเภท คือ

- ผ้าทอเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะไม่เน้นความประณีตสวยงามนักแต่จะเน้นความแน่นหนาของเนื้อผ้า เพื่อให้คงทนให้ใช้ได้ยาวนาน ผ้าทอประเภทนี้ได้แก่ ผ้าชิ้นลายต่างๆ ผ้าหมี่ ผ้านวม ผ้าผืน ผ้าทำถุงย่าม ฯลฯ
- ผ้าทอเพื่อใช้ในโอกาสพิเศษหรือโอกาสสำคัญ ผ้าทอประเภทนี้จะทออย่างประณีต งดงาม ได้แก่ ผ้าชิ้นตีนจก ซึ่งเป็นผ้าทอที่ขึ้นชื่อมากของชาวไทพวนศรีสัชนาลัย

ลวดลายของผ้าทอตีนจกที่บ้านหาดเลี้ยว จังหวัดสุโขทัย มีรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์ ซึ่งมีการรวบรวมผ้าทอตีนจกโบราณ อายุเป็น 100 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นของตกทอดจากบรรพบุรุษ ในตำบลหาดเลี้ยว โดย คุณสาธิต โสรัจประสพสันติ (ผู้ก่อตั้งสารพิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ) ได้ 9 ผืน ซึ่งประกอบไปด้วยลายผ้าทอตีนจก 9 ลาย ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์คุณสุนทรี วิจิตรนาถ (ผู้ก่อตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านโบราณหาดเลี้ยว) จึงทำให้ทราบว่า การทอผ้าตีนจก ทั้ง 9 ลาย ตั้งแต่สมัยโบราณก็เหมือนกัน 9 ลายนี้เป็นหลัก จะไม่ค่อยพบที่เป็นลายหลักลายอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะในช่วงเวลาหนึ่ง ค่านิยม และพัฒนาการในกระบวนการทอผ้าตีนจก เป็นจุดสูงสุด หรือเป็นความพอใจ ความนิยมสูงสุดของผู้คน ในยุคนั้น รวมทั้งกรรมวิธีการทอผ้าตีนจก ซึ่งมีความซับซ้อนมาก ต้องอาศัยทักษะสูง จึงทำให้การสืบทอดการทอผ้าตีนจกจึงอยู่ที่ 9 ลายหลักนี้ มาจนถึงปัจจุบันมีความผิดเพี้ยนไปจากรูปแบบเดิมเล็กน้อย ที่เห็นความแตกต่างระหว่างผ้าทอตีนจกโบราณกับผ้าทอตีนจกปัจจุบัน มีเพียงการจัดวางสลับลวดลายให้มีลายหลักหลายๆลายในผืนเดียวกัน เช่น ผ้าชิ้นตีนจก 9 ลาย เรียงเป็นแถวในผืนเดียวกัน หรือนำลายตีนจกมาใส่ในตัวผ้าชิ้นทั้งผืน ที่เรียกว่า ชิ้นเคี้ยว โดยรูปแบบของลวดลาย ยังคงเหมือนเดิมจนแทบไม่เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นทำการวิเคราะห์ลวดลายผ้าทอตีนจก จากผ้าทอตีนจกโบราณทั้ง 9 ผืน ที่เก็บรักษาไว้ ณ สารพิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ บ้านหาดเลี้ยว อำเภอ ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของงานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวน

โดยผืนผ้าโบราณทั้ง 9 ผืนนี้ พบว่ามีลายหลัก ผืนละลาย รวม 9 ลาย ได้แก่ ลายสี่ขอ ลายแปดขอ ลายดอกมณฑิร ลายสิบสองหน่วยตัด ลาย เครื่องน้อย ลายเครื่องกลาง ลายเครื่องใหญ่ ลายน้ำอ่าง และลายสองท้อง ในส่วนของลายประกอบ พบว่าทั้ง 9 ผืนมีลายประกอบทั้งสิ้น 11 ลาย ได้แก่ ลายนกคุ้ม ลายนกคาบ ลายนกหมู่ ลายนกแถว ลายเงาะ(ผีเสื้อ) ลายดอกหมี่ ลายเครื่องขอ ลายสร้อยพราว ลายพันปลา ลายพันคิง และลายสร้อยสา ซึ่งผู้วิจัยได้นำลาย ผ้าตีนจกจากภาพถ่ายผืนผ้าทอโบราณมาสร้างเป็นภาพจำลอง เพื่อให้เห็นความชัดเจนในแต่ละลายดังนี้

1. ผ้าตีนจกลายสี่ขอ

2. ผ้าตีนจกลายแปดขอ

3. ผ้าตีนจกลายดอกมณฑิร

4. ผ้าตีนจกลายสิบสองหน่วยตัด

5. ผ้าตีนจกลายเครื่องน้อย

6. ผ้าตีนจกลายเครื่องกลาง

7. ผ้าตีนจกลายเครือใหญ่

8. ผ้าตีนจกลายน้ำอ่าง

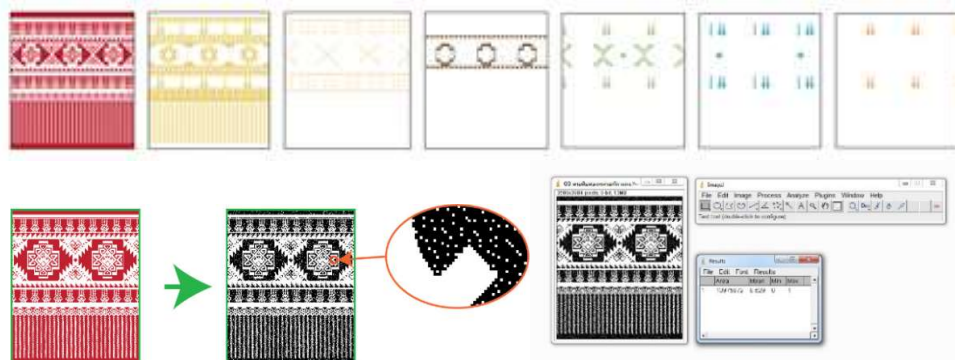

9. ผ้าตีนจกลายสองห้อง

ภาพที่ 2 : ภาพจำลองลายผ้า จากผืนผ้าตีนจกโบราณ ทั้ง 9 ผืน ในสารพัดพิพิธภัณฑสถานผ้าทองคำ บ้านหาดเลี้ยว จ.สุโขทัย
ที่มา : จำลองลวดลายผ้าทอจากไทพวนหาดเลี้ยวโดย ผู้วิจัย

การใช้สีในงานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเลี้ยว พบว่าผ้าทอตีนจกหาดเลี้ยวมีการใช้สี 2 ประการคือ สีในส่วนของผ้าพื้นใช้เส้นฝ้ายสีแดงเป็นสีพื้นของผืนผ้าทอตีนจกโบราณทุกผืน และสีที่เป็นลวดลายของผ้าทอตีนจกที่ทอด้วยด้ายพุ่งพิเศษ ตามกรรมวิธีการทอ โดยสีที่ใช้ในการสร้างลวดลายเป็นสีหลักมากที่สุดคือสีเหลือง ส่วนสีอื่นจะเป็นการนำมาใช้เป็นส่วนเสริมผู้วิจัยจึงได้นำภาพจำลองลวดลายผ้าตีนจกโบราณทั้ง 9 ผืน มาทำการแยกสี โดยให้มีพื้นที่รวมของภาพในขนาดเดียวกัน แล้วทำให้เป็นภาพบิตแมพ (Bitmap) เพื่อสร้างให้ภาพเป็นพิกเซล (Pixel) แล้วนำเข้าโปรแกรมอิมเมจเจ (Imagej) เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ยของจำนวนพิกเซล ในส่วนที่เป็นภาพ จากพื้นที่ทั้งหมด เพื่อให้ทราบถึงสัดส่วนของการใช้สีแต่ละสี ซึ่งผลที่ได้ในผ้าทุกผืนจะมีสีแดงเป็นพื้นที่มากที่สุด เฉลี่ยรวมอยู่ที่ ร้อยละ 49.1 ของพื้นที่ทั้งหมด อันดับที่สอง สีเหลือง มีพื้นที่เฉลี่ยรวมอยู่ที่ ร้อยละ 27.4 ของพื้นที่ทั้งหมด ถัดจากนั้นจะเป็นสีประกอบลวดลาย มีสีดำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 7 และสีเขียว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 48 ซึ่งจะพบสีทั้ง 2 สีนี้ อยู่ในส่วนของลายหลักด้วย ส่วนสีที่เหลือคือ สีเทา สีเหลืองอ่อน สีส้ม สีม่วง และสีฟ้า มักเป็นสีที่ใช้ประกอบให้เกิดความแตกต่าง เพิ่มจุดเด่น และการสลับสีเส้นให้ดูมีความเปรียบต่างมากขึ้น หากไล่เรียง 3 อันดับแรกของสีบนผ้าทอตีนจกหาดเลี้ยว คือ สีแดง สีเหลืองและสีดำ ตามลำดับ

ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่าง การแยกสีลายผ้าตีนจกหาดเลี้ยว และคำนวณสัดส่วนของการใช้สี แต่ละสี
ที่มา : แสดงตัวอย่างการคำนวณสัดส่วนของการใช้สีโดย ผู้วิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปริมาณการใช้สีในผ้าทอตีนจกโบราณทั้ง 9 ผืน และจัดอันดับ

ผืนที่	ชื่อผืนผ้าทอตีนจกโบราณ	ค่าร้อยละของปริมาณพื้นที่สีต่างๆ ที่ปรากฏบนผ้าทอตีนจกโบราณ								
		แดง	เหลือง	ดำ	เขียว	เทา	เหลืองอ่อน	ส้ม	ม่วง	ฟ้า
1.	ลายสี่ขอ	52	27	5	4	-	7	2	-	3
2.	ลายแปดขอ	53	22	9	3	-	7	2	2	2
3.	ลายดอกมณสิบก	47	28	5	6	-	8	4	1	1
4.	ลายสิบสองหน่วยตัด	53	26	9	4	-	6	2	-	-
5.	ลายเครือร้อย	46	29	6	8	9	-	-	2	-
6.	ลายเครือกลาง	51	27	7	5	5	-	2	1	2
7.	ลายเครือใหญ่	46	32	9	4	5	-	1	2	1
8.	ลายน้ำอ่าง	46	27	7	7	8	-	1	3	1
9.	ลายสองท้อง	48	29	6	2	7	-	3	5	-
รวม		442	247	63	43	34	28	17	16	10
รวมร้อยละ		49.1	27.4	7	4.8	3.8	3.1	1.9	1.8	1.1

วัสดุในผ้าทอตีนจกโบราณของชาวไทพวนหาดเลี้ยว ใช้ฝ้ายเป็นวัสดุหลักในการทอผ้า โดยชาวไทพวนบ้านหาดเลี้ยวจะปลูกต้นฝ้ายเอง เมื่อดอกฝ้ายบานก็จะเก็บดอกฝ้ายมาคัด ทำความสะอาด นำไปเข้าสู่กระบวนการผลิตเส้นด้าย ย้อมสี โดยสีที่ได้จากพืชพันธุ์ในธรรมชาติตามป่าเขาของพื้นที่ละแวก บ้านหาดเลี้ยว จังหวัดสุโขทัย จึงเป็นสีที่แลดูเป็นธรรมชาติ ไม่ดูฉูดฉาดเหมือนสีเคมี และวัสดุเส้นใย ทำมาจากฝ้ายย้อมธรรมชาติ 100 % ไม่มีการใช้ไหม เนื่องจากชาวไทพวนไม่นิยมเลี้ยงไหม ในส่วนของ ฝ้ายหรือไหมประดิษฐ์ ที่เป็นวัสดุสังเคราะห์ ในสมัยโบราณยังไม่วัสดุจำพวกนี้ จึงไม่พบเห็นในผืนผ้าทอตีนจกโบราณ

กรรมวิธีการผลิตผ้าทอจกของชาวไทพวนบ้านหาดเลี้ยว เป็นภูมิปัญญาตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ในอดีตการทอผ้าของชาวไทพวน จะเป็นงานทำมือทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมวัตถุดิบ หรืออุปกรณ์ต่างๆ เป็นงานทำด้วยมือทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันชาวไทพวนหาดเลี้ยวก็ยังรักษาวิธีการอันเป็นแบบแผนของบรรพชนไว้อย่างครบถ้วน การสร้างลวดลายด้วยวิธีการจก ทำได้โดยใช้เข็ม ไม้หรือนิ้วมือ ยกหรือจกด้วยเส้นยืนขึ้น แล้วสอดเส้นพุ่งพิเศษเข้าไป เป็นจังหวะของลวดลายนั้นๆ และในการทอผ้าจกนั้นจะมีการสลับเส้นด้ายหลายสี เส้นด้ายที่เหลืองจึงต้องมีการเก็บปม โดยจะนิยมการเก็บปมของด้ายพุ่งพิเศษ ทางด้านหลัง ส่วนลวดลายที่ถูกต้องสามารถเห็นได้จากทางด้านหน้า ซึ่งเป็นวิธีที่มีมาแต่โบราณ ทำให้สามารถเก็บรายละเอียดได้ดี เห็นข้อผิดพลาดในเวลาทอจก และทำการแก้ไขได้ง่าย ลวดลายจะเด่นคมชัด ปมด้านหลังของผืนผ้า จะเป็นลักษณะเป็นอิสระต่อกัน ปมใครปมมัน ไม่มีด้ายโยงไปลายต่อๆ ไป การที่จะมีเส้นด้ายโยงอยู่ ทางด้านหลังหรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับความละเอียดลออเอาใจใส่ของผู้ทอเป็นหลัก

จากนั้นผู้วิจัยจึงประมวลข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมด มาทำการถอดสัญญาณจากอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอไทพวน ได้เป็นชุดความหมาย 4 ชุดด้วยกันคือ ชุดความหมาย “ความดี” “ความงาม” “ความรัก” และ “ความเป็นหนึ่งเดียว” เพื่อใช้เป็นแนวความคิดในการออกแบบต่อไป โดยได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการตีความหมายจากสัญญาณที่ปรากฏบนผ้าทอตีนจกไทพวนหาดเลี้ยว จังหวัดสุโขทัย

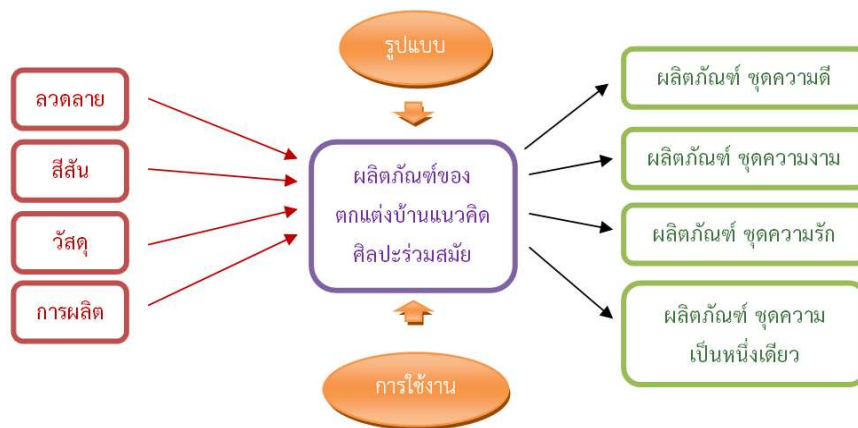
ความหมายจากสัญญาณที่ได้จากผ้าทอไทพวน	ชุดความหมาย
ความเป็นมงคลของลวดลาย ความรับผิดชอบต่องาน ความมีมานะอดทน การควบคุมอารมณ์ ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ การเลือกใช้วัสดุจากพืช ธัญพืช จากธรรมชาติ ไม่นิยมวัสดุจากสัตว์	ความดี
การจัดวางลวดลาย การใช้สี การสื่อไปถึงความรู้สึกนึกคิด การสร้างความโดดเด่น และความกลมกลืน การใช้วัสดุหลัก วัสดุเสริม และกรรมวิธีการผลิต เพื่อให้เกิดความมีคุณค่าและมูลค่า	ความงาม
การดำรงอยู่ซึ่งภูมิปัญญาการทอผ้าแบบทอมือ การกล่อมเกลายาวชนให้ตระหนักถึงความดีงาม ในจิตใจผ่านการสร้างงานผ้าทอ การสร้างจารีตประเพณีเพื่อความสงบสุขในสังคม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ครอบครัว คู่ครอง ชุมชนและสังคม การให้เกียรติซึ่งกันและกัน	ความรัก

ความหมายจากสัญลักษณ์ที่ได้จากผ้าทอไทพวน	ชุดความหมาย
การรวมกลุ่มผลิตผ้าทอไทพวน ความเสียสละ การแบ่งหน้าที่ การดำเนินกิจกรรมเป็นหมู่คณะ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย	ความเป็นหนึ่งเดียว

3. การออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว

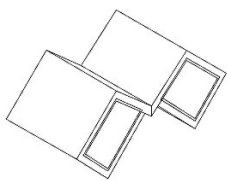
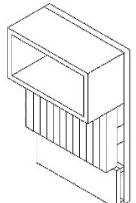
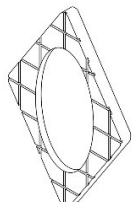
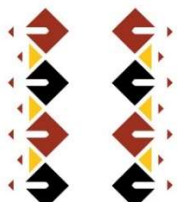
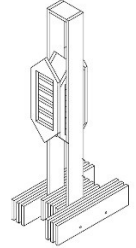
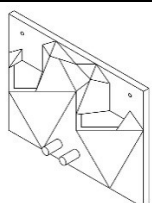
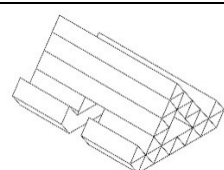
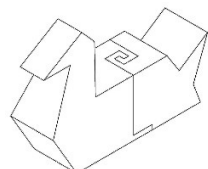
จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาในงานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวน บ้านหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จากผ้าทอตีนจกโบราณทั้ง 9 ผืน พบว่ามีจุดเด่นอยู่ที่กระบวนการสร้างลวดลายด้วยวิธีการจก ที่ใช้ด้ายพุ่งพิเศษ ทำให้เกิดเป็นลวดลายที่นูน คมชัด สวยงาม ซึ่งรูปแบบ (Form) ของลวดลาย มีลักษณะที่เชื่อมโยงกับชื่อเรียกของลายแต่ละลาย ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ ในการใช้สี เป็นไปเพื่อให้มีความงามสะดุดตา การใช้วัสดุ เน้นการใช้วัสดุจากธรรมชาติ และกรรมวิธีการผลิต เป็นภูมิปัญญาที่ส่งสมส่ต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นโดยมุ่งเน้นการสร้างลวดลายบนผ้าทอด้วยวิธีการจก และในปัจจุบันก็ยังคงรักษาแบบแผน วิธีการผลิต ตามแบบบรรพชนไว้อย่างครบครัน ผู้วิจัยจึงทำการถอดสัญลักษณ์ของลวดลายผ้าทอตีนจกไทพวนหาดเสี้ยว ทั้งลายหลักและลายประกอบ ด้วยกระบวนการทางสัญลักษณ์วิทยา ตามแนวคิดของชาร์ลส์ แซนเดอร์ส เพียร์ส (Charles Sanders Peirce) ที่ใช้การตีความรูปสัญลักษณ์ใน 3 ระดับ คือ ระดับที่มีความคล้ายคลึงกับลายเดิม (Icon), ระดับที่มีความเชื่อมโยงไปถึงตัวหมาย (Index) และระดับที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbol) จากลวดลายผ้าทอตีนจกโบราณทั้ง 9 ผืน ที่เป็นแม่ลายหลัก 9 ลาย และลายประกอบ 11 ลาย โดยตัดลายพันคิงออก เพราะโครงสร้าง คือเส้นตรง ที่ใช้ในการคันแต่ละลาย จึงเหลือลายประกอบ 10 ลาย เมื่อทำการถอดสัญลักษณ์จึงได้ลวดลายทั้ง 3 ระดับ รวมทั้งสิ้น 57 ลาย

จากนั้นจึงนำข้อมูลผลการวิเคราะห์เข้าทำการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.เอกพงศ์ อินก่อ, ผศ.ดร.ยุวดี พรธารพงศ์ และผศ.ดร. อาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล และทำการสังเคราะห์ข้อมูลประสานกับความรู้จากทฤษฎี และแนวคิดทางศิลปะและการออกแบบ โดยมีแรงบันดาลใจมาจาก ลวดลาย สี สัน วัสดุ และการผลิต เพื่อทำการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้าน จำนวน 4 ชุด ที่สามารถบ่งบอกถึงความหมายที่ได้ถอดสัญลักษณ์ คือ ความดี ความงาม ความรัก และความเป็นหนึ่งเดียว เพื่อนำมาเป็นรูปทรง โครงสร้าง กราฟิก ที่มีความเหมาะสมกับการใช้งาน ตามชุดความหมายทั้ง 4 ชุด ชุดละ 20 รูปแบบ รวม 80 รูปแบบ และคัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดละ 2 ผลิตภัณฑ์ รวม 8 ผลิตภัณฑ์ แล้วเข้าสู่กระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้ง 8 ผลิตภัณฑ์ เพื่อทำการศึกษาคำถามพึงพอใจในรูปแบบและการใช้งานต่อไป

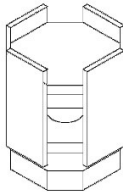

ภาพที่ 4 แสดงแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาผ้าทอไทพวนหาดเสี้ยว
 ที่มา : แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านโดย ผู้วิจัย

ตารางที่ 3 ผลการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาผ้าทอไทพวนหาดเสี้ยว

ชุด ความหมาย	ชื่อผลิตภัณฑ์	โครงสร้าง	ลวดลาย	ต้นแบบผลิตภัณฑ์
ความดี	กระปุกออมสินลายขอ			
	ชั้นวางของผ้าชิ้น			
ความงาม	กระจกส่องหน้าสร้อยสา			
	โคมไฟพีมทอผ้า			
ความรัก	ที่แขวนของนกคาบ			
	ที่วางโทรศัพท์หมอนขีด			
ความเป็นหนึ่งเดียว	ที่ซ่อนกุญแจนกตะขอ			

ชุด ความหมาย	ชื่อผลิตภัณฑ์	โครงสร้าง	ลวดลาย	ต้นแบบผลิตภัณฑ์
	ที่เก็บหูฟัง กงกวั๊ก			

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจในรูปแบบและการใช้งานต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว

การศึกษาความพึงพอใจในรูปแบบและการใช้งานต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว ผู้วิจัยได้ดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย/ ผู้บริโภค ได้แก่ กลุ่มประชาชนหรือบุคคลทั่วไป ที่สนใจในงานผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้าน โดยเลือกเป็นผู้ที่อาศัย ภายในอาคารประเภท บ้านเดี่ยว และบ้านแฝด ในจังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเปิดตาราง เครจซี่และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970, p. 608 อ้างใน พิสนุ พงศ์ศรี.2553:108-109) จำนวน 169 คน ด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2554:45) โดย ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดร้อยละ 53.3 เพศหญิง คิดร้อยละ 46.7 ระดับอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดร้อยละ 26.6 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัท คิดร้อยละ 49.1 มีเงินรายได้เฉลี่ยต่อเดือนละ 20,001-30,000 บาท คิดร้อยละ 38.5 มีระดับการศึกษา จบปริญญาตรี คิดร้อยละ 50.9 แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ผลสรุปผล ได้ว่า ผลิตภัณฑ์ชุดความหมาย ความดี จำนวน 2 ชิ้น คือ ชิ้นที่ 1 กระปุกอมสินลายขอ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.09) ชิ้นที่ 2 ชั้นวางของผ้าขึ้น มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 3.92) ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยวทั้ง 8 ชิ้น ซึ่งประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ชุดความหมาย ความงาม จำนวน 2 ชิ้น คือ ชิ้นที่ 1 กระຈงสองหน้าสร้อยสา มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 3.77) ชิ้นที่ 2 โคมไฟพิมพ์ผ้า มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 3.92) ผลิตภัณฑ์ชุดความหมาย ความรัก จำนวน 2 ชิ้น คือ ชิ้นที่ 1 แว่นของนกคาบ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.00) ชิ้นที่ 2 ที่วางโทรศัพท์หมอนขีด มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.08) ผลิตภัณฑ์ชุดความหมาย ความเป็นหนึ่งเดียว จำนวน 2 ชิ้น คือ ชิ้นที่ 1 ที่ซ่อนกุญแจนกตะขอ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.07) ชิ้นที่ 2 ที่เก็บหูฟังกงกวั๊ก มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.06)

อภิปรายผล

วิถีชีวิตของชาวไทยพวนในประเทศไทยในอดีต ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกับวิถีชีวิตเดิมเมื่อตอนอยู่ที่เชียงขวาง และการรวมตัวเป็นสังคมก็ยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ที่ติดตัวมา และเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต โดยมีการรักษาไว้อย่างเหนียวแน่น จนเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนสอดคล้องกับ (วรา ขาภูคา,2556) ที่ว่าอัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การถนอมอาหาร การรักษาโรค อัตลักษณ์ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ประกอบด้วย การเกิด การแต่งงาน การตาย ด้านประเพณีงานบุญต่างๆ ในการรวมตัวกันอยู่เป็นสังคมใหญ่ ย่อมมีการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญากับกลุ่มชนอื่นๆ ซึ่งถือเป็นการปรับตัว เพื่อให้เกิดความอยู่ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในช่วงเวลานั้น แต่ชาวไทยพวนก็มีการประยุกต์ ดัดแปลง พัฒนาสืบทอด จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของตน สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ ทัลคอต พาร์สัน (Talcott Parsons's Structural Functionalism) ว่า โครงสร้างหน้าที่ของสังคม มีความจำเป็นอยู่ 4 ประการ คือ การปรับตัว (Adaptation), การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment), การบูรณาการ (Integration) และ การรักษาแบบแผน Latency (Pattern Maintenance) ซึ่งเห็นได้จากอัตลักษณ์ภูมิปัญญาด้านต่างๆ โดยเฉพาะในงานหัตถกรรมผ้าทอของชาวไทยพวนทุกพื้นที่ ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมร่วมกับชาติพันธุ์อื่นๆ แต่ในส่วนวัฒนธรรมเฉพาะของตนก็ยังดำรงอยู่อย่างแข็งแกร่ง และด้วยวัฒนธรรมของชาวไทยพวนที่ยังคงดำรงอยู่นี้ จึงเป็นสาเหตุให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นชมรมไทยพวนแห่งประเทศไทย และขยายองค์การเป็นชมรมไทยพวนในพื้นที่ต่างๆ 23 จังหวัด มีกลุ่มทอผ้าทั้งสิ้น 9 จังหวัด สามารถทำการจำแนกงานหัตถกรรมผ้าทอของชาวไทยพวนได้ด้วย ลวดลาย สี สัน วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้ทำการวิเคราะห์แล้วพบว่า ทุกกลุ่มมีการผลิตเพื่อจำหน่าย มีความเปลี่ยนแปลงของงานหัตถกรรมผ้าทอในแต่ละกลุ่มด้วยปัจจัยทางความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องกับ (ทรงคุณ จันทจร และคณะ, 2552) ที่ว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คุณค่าอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย และปัจจัยในเรื่องของ

เทคโนโลยี ซึ่งตรงกับ ทฤษฎีเทคโนโลยีของ วิลเลียม ฟิลดิง อ็อกเบิร์น (William F. Ogburn) กล่าวคือ เทคนิคใหม่ ๆ จะทำให้การผลิตเพิ่มขึ้น การวิภาคสินค้าและบริการก็กระจายออกไปในสังคมมากขึ้น โครงสร้างทางสังคมจะมีการปรับตัวให้เป็นระบบการผลิต การวิภาค และการบริโภค การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นผลจากกระบวนการปรับตัวนี้เอง อันหมายความว่าถึงภูมิปัญญาที่ดำรงอยู่ได้ควบคู่ไปกับเรื่องของปากท้องของคนในชุมชน โดยกลุ่มที่มีการรักษาอัตลักษณ์ภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอตามแบบอย่างของบรรพชนได้ครบที่สุด คือ กลุ่มทอผ้าจากไทพวนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย

ในการศึกษาอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย พบว่ายังมีการผลิตตามแบบฉบับของบรรพชนอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเนื่องจากมีการรวบรวมผ้าทอจากโบราณได้ 9 ผืน ที่มีลายหลัก 9 ลาย และลายประกอบ 11 ลาย รวมทั้งในปัจจุบันก็ยังคงมีการทอผ้าตีนจก 9 ลายหลัก 11 ลายประกอบ ที่ยังคงรูปแบบของลวดลายไว้อย่างเดิม แทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปของผู้สนใจในงานหัตถกรรมผ้าทอ และผู้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่างทอผ้าของบ้านหาดเสี้ยวว่า เป็นลายของพวกตนที่สืบทอดมาจากบรรพชน สอดคล้องกับ (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2543) ที่กล่าวว่า “อัตลักษณ์” เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองเห็นและการที่คนอื่นมองเรา จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาอัตลักษณ์ภูมิปัญญา จากผืนผ้าทอตีนจกโบราณ ทั้ง 9 ผืน โดยผลการวิเคราะห์พบว่า ลวดลายบนผ้าทอตีนจกโบราณ มีความเชื่อมโยงกับชื่อของลาย สือได้ถึงความเป็นมงคล ส่วนสีที่ใช้ในงานผ้าทอตีนจกไทพวนหาดเสี้ยวมากที่สุด ย่อมทำให้เกิดการรับรู้ในอัตลักษณ์ของสีสันทอตีนจกได้ ผู้วิจัยจึงค้นคว้าหาวิธีการตรวจวัดปริมาณการใช้สีในผ้าทอตีนจกโบราณ โดยได้คำแนะนำจากนักวิชาการด้านเทคโนโลยีทางภาพ พบว่า สามารถทำได้โดยการทำให้ภาพที่จะตรวจสอบอยู่ในรูปแบบของพิกเซลหรือจุดภาพ ก็จะสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประมวลผลเพื่อทราบจำนวนพิกเซลบนภาพนั้นๆต่อพื้นที่ทั้งหมด จึงสรุปผลได้ว่าสีที่ถูกใช้มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด คือ สีแดง สีเหลือง สีดำ สีเขียว สีเทา สีส้ม สีม่วง และสีฟ้า โดยสีแดงเป็นสีหลักเพราะเป็นสีของผืนผ้าตีนจก สีเหลือง เป็นสีหลักของการจกสร้างลวดลายด้วยด้ายพุ่งพิเศษ สีที่เหลืองเป็นสีที่ประกอบให้ลวดลายมีความสวยงามมากขึ้น โดยสีที่มากที่สุดในการประกอบเหล่านี้ คือ สีดำ ในส่วนของวัสดุที่ใช้ในการทอผ้าตีนจกโบราณ เป็นวัสดุเส้นใยฝ้ายจากธรรมชาติล้วน ซึ่งเกิดจากการผลิตเอง (ในอดีต) และพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการสอแทรกภูมิปัญญาหลายอย่างไว้ในแต่ละขั้นตอน มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเหล่านี้จนถึงปัจจุบัน แม้การใช้วัสดุสังเคราะห์เป็นที่นิยมแต่กลุ่มทอผ้าไทพวนหาดเสี้ยว ยังมีการใช้วัสดุธรรมชาติอยู่ ในส่วนของกรรมวิธีการผลิต การทอผ้าตีนจกเป็นงานหัตถกรรมที่ทำได้ยาก ต้องมีทักษะสูง ใช้เวลาและความอดทน แต่เป็นวิธีที่ทำให้ได้งานผ้าทอตีนจกที่ทรงคุณค่าและมูลค่า สามารถกล่าวได้ว่า งานหัตถกรรมผ้าตีนจกไทพวนหาดเสี้ยว เป็นศิลปะที่มีความสุนทรีย์ในงาน แฝงด้วยคติความเชื่อ จาริต ค่านิยม การรักษาอัตลักษณ์เดิม ซึ่งประกอบไปด้วย รูปสัญลักษณ์อันเป็นสิ่งที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงความหมายและกระบวนการทางความคิด สอดคล้องกับ (สรณี วงเบี่ยสังข์, 2544) ที่ว่าทฤษฎีสัญวิทยา (Semiotic) โดย แฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ได้อธิบายไว้ว่า สัญลักษณ์ (Sign) ประกอบขึ้นมาจากองค์ประกอบสองส่วน คือ รูปสัญลักษณ์ (Signifier) ที่เราสามารถรับรู้ได้ผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กับ “ความหมายสัญลักษณ์” (Signified) ที่เกิดขึ้น ภายในใจของผู้รับสาร เมื่อทำการถอดสัญลักษณ์ความหมายในงานหัตถกรรมผ้าทอตีนจกไทพวนหาดเสี้ยว จึงสรุปได้เป็นชุดความหมายทั้ง 4 ชุด คือ ความดี ความงาม ความรัก และความเป็นหนึ่งเดียว

สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ภูมิปัญญางานหัตถกรรมผ้าทอจากไทพวนหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัยนั้น ลักษณะของตีนจกมีความงาม เป็นส่วนสำคัญในการตกแต่งผ้าชิ้น ผู้วิจัยจึงนำประเด็นเป็นการตกแต่งนี้มาเป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์เพื่อการตกแต่ง จึงทำการศึกษาข้อมูลและออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้าน โดยมีความต้องการให้เข้าถึงได้ในบุคคลทั่วไป จึงใช้แนวคิดศิลปะร่วมสมัย เป็นแนวทางในการออกแบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่า สี สัน วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต ผ้าทอตีนจกไทพวนของบ้านหาดเสี้ยว เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กันและทำให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ จึงสมควรนำเอาลวดลายของผ้าทอตีนจก มาทำการพัฒนาต่อยอด โดยใช้ทฤษฎีสัญวิทยาเข้ามาช่วย เพื่อเป็นการตัดทอนรายละเอียดของลวดลายผ้าทอตีนจก ในทั้ง 3 ระดับ คือ Icon Index และ Symbol สอดคล้องกับ ทฤษฎีสัญวิทยา ของชาร์ลส์ แซนเดอร์ส เพียร์ส (Charles Sanders Peirce) ความเชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์กับของจริงที่อ้างอิง เป็นผลมาจากข้อตกลงที่เกิดขึ้น และอาศัยการเรียนรู้ เพื่อให้ลวดลายที่ถอดสัญลักษณ์ มีความเหมาะสมในการหยิบยกไปใช้งานออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ง่ายขึ้น สีที่เลือกใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านในส่วนของลวดลายกราฟิก ผู้วิจัยเลือกจากสีของผ้าทอตีนจก ที่มีปริมาณมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ สีแดง สีเหลือง และสีดำ ทำให้ได้สีที่มีจำนวนไม่มากเกินไปเพื่อให้เกิดจุดเด่น มีความเข้ากันได้ และความสมดุล โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้สีกับรูปร่างและสัดส่วนของลวดลาย พื้นผิว และวัสดุ ตามแนวคิดการออกแบบกราฟิก สอดคล้องกับ (สมเกียรติ ตั้งนโม, 2552) ที่ว่าการออกแบบงานกราฟิก จะต้องคำนึงถึงความมีเอกภาพ, กลมกลืน, สัดส่วนที่สวยงาม, ความสมดุล และจุดเด่น รวมทั้งแนวคิดการใช้สีในการออกแบบ ของ (สมพงษ์ กรกรรณ์, 2527) ที่ว่า เทคนิคในการใช้สี ควรคำนึงถึง การใช้สีกับรูปร่างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สีชนิดเดียวกันใช้กับสิ่งที่มีรูปร่างต่างกัน จะเกิดความแตกต่างกัน พื้นผิวที่มีความขรุขระ ความเรียบ ความมัน และความสัมพันธ์ของสีต่อผลิตภัณฑ์ ล้วนมีผลต่อการใช้สี เพื่อให้ได้ลวดลาย สี สัน ที่เหมาะสม

กับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนา วัสดุที่เลือกใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านนี้ เป็นวัสดุไม่จริง เพื่อเป็นการสื่อถึงการผลัดตัวเองเข้าสู่ธรรมชาติ ซึ่งเป็นไม้จากปาปูก เพื่อให้ความรู้สึกเป็นการไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านการผลิต ผู้วิจัยเน้นวิธีการผลิตที่ไม่ยาก ใช้เครื่องมือน้อย และไม่ต้องใช้ทักษะสูงมาก โดยโครงสร้างของผลิตภัณฑ์ถูกออกแบบ ให้สามารถผลิตได้ด้วยเครื่องมือและทักษะของผู้ที่ทำงานไม่ได้ทั่วไป ส่วนลวดลายกราฟิกบนตัวผลิตภัณฑ์ สามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่เหมาะสมที่สุดคือใช้วิธีการพิมพ์แบบส่งผ่าน (Transfer Printing) ในลักษณะรูปลอกน้ำ เพราะสามารถสร้างลวดลายบนผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นรูปแล้วได้ง่าย ควบคุมคุณภาพของเส้นสายลวดลาย สี สัน ได้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ในเรื่องของความคงทน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในบ้าน ไม่โดนแดด ฝน การสัมผัสหรือการกระแทกใดๆ ที่จะทำให้ลวดลายเสียหายได้ง่าย จึงไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการสร้างลวดลายด้วยเทคนิควิธีการพิมพ์ลักษณะนี้ และต้นทุนไม่สูง จึงเหมาะแก่การนำไปผลิตและจำหน่ายในลักษณะผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ โดยผลประเมินความพึงพอใจ อันเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านร่วมสมัย จึงเลือกใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้พักอาศัยในพื้นที่ ที่ขึ้นเป็นบ้านหรือหมู่บ้านได้ไม่นานมาก โดยดูจากการขยายตัวของชุมชนจากเมืองหลวง (กรุงเทพมหานคร) และส่วนขยายต่อของรถไฟฟ้า จึงเป็นเหตุผลให้ดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจ ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (ปริมณฑล) สอดคล้องกับ (Schiffman and Kanuk, 1994) (อ้างในภมพร จันทร์วัฒน์ : 2549) ในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์และลักษณะของผู้บริโภค ที่ประกอบไปด้วย ความต้องการในตัวผลิตภัณฑ์, ข้อมูลในผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ, ทางเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ และการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลประเมินความพึงพอใจพบว่า ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าทอตีนจกไทพวนหาดเสี้ยว ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนา ทั้ง 8 ผลิตภัณฑ์ ได้รับความพึงพอใจ ในระดับ มาก ทุกผลิตภัณฑ์ จึงเป็นการยืนยันในความเหมาะสมของ แนวคิด รูปแบบ การใช้งาน ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เจนสุดา สมบัติ. (ม.ป.ป.). **ความเป็นพวน ในปรากฏการณ์ความเป็นไทยร่วมสมัย**. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล). มานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เจ้าคำหลวง หน่อคำ; พันธุ์ทิพย์ ธีระเนตร และ สมชาย นิลอาธิ แปลเป็นภาษาไทย. (2555). **ประวัติศาสตร์เมืองพวน** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- ทรงคุณ จันทจร และคนอื่นๆ. (2552). **คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้** (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม: สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน.
- ภมพร จันทร์วัฒน์. (2549). **การตัดสินใจซื้อสินค้าเฟอร์นิเจอร์ และของตกแต่งบ้าน ของลูกค้า Index Living Mall ในเขตกรุงเทพมหานคร**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ผู้นำทางสังคมธุรกิจและการเมือง)). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วรา ขาภูคา. (2556). **อัตลักษณ์ไทยพวน: กรณีศึกษาไทยพวน ตำบลบ้านกล้วย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี**. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ไทยคดีศึกษา)). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. (2552). **ทฤษฎีสี**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2558, จาก <http://basic-animation.com/moodle>.
- สมพงษ์ กรกรรณ. (2527). **การออกแบบกราฟิก**. กรุงเทพฯ : สัมพันธ์พานิชย์.
- สรณี วงศ์เบ็ญสัจจ์. (2544). **วาทกรรมสื่อโฆษณาการท่องเที่ยว: ภาพตัวแทน ตัวตน และความเป็นไทย** (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาธโร โสรษ์ประเสริฐสันติ. (2555). **สารพัดพิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2564, จาก <http://www.sathorngoldtextilemuseum.com/thai-phuan-teenjok.html>
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. (2543). **อัตลักษณ์ (identity) : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด**. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cheesman, P. (2015). **A New method of classification for Tai textiles**. The Journal of the Siam Society, 103, 89-106
- Talcott Parsons. (1937). **The Structure of Social Action**, New York : Mc Graw Hill. Retrieved From <https://www.britannica.com/topic/The-Structure-of-Social-Action>.
- Tsang, K. M. (2016). **Study of fabric texture effects on visual and imaging color difference evaluation**. Hong Kong: Hong Kong Polytechnic University.

การศึกษาหาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกายของกลุ่มเด็กพิเศษ
ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เพื่อการพัฒนา ผลงานประติมากรรมสำหรับบำบัดเด็กพิเศษ

THE STUDY OF PHYSICAL DEVELOPMENT NEEDS OF SPECIAL CHILD AT SPECIAL
EDUCATION CENTER, (NORTHERN, SOUTHERN AND NORTHEASTERN)
TO DEVELOP THE THERAPEUTIC SCULPTURE FOR SPECIAL CHILD

ตฤณ กิตติการอำพล¹

Trin Kittikanampol

สาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Art Education Faculty of Education, Burapha University.

(Received : August 4, 2023 Revised : September 27, 2023 Accepted : September 27, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาหาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกายของกลุ่มเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนาผลงานประติมากรรมสำหรับบำบัดเด็กพิเศษ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดกับเด็กพิเศษ หลังจากใช้ประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความสามารถในการทรงตัว ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ พัฒนาระบบประสาทสัมผัสทางกายสูงขึ้น และสร้างแนวทางเลือกของการบำบัด แบบแผนการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed methods research) แบบ The Exploratory Sequential Design โดยใช้วิธีวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ควบคู่กันไป โดยมีเป้าหมายของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กพิเศษ ชายและหญิง อายุระหว่าง 4-12 ปี ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้ เป็นโครงการวิจัยต่อเนื่อง ปีงบประมาณ 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ เพื่อสำรวจปัญหาด้านการพัฒนาการด้านกายภาพ ความต้องการพัฒนา ปัญหาด้านกล้ามเนื้อ ด้านการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจะนำผลจากการศึกษาไปสรุปวิเคราะห์

ในการพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 100 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาการกายภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากผู้เชี่ยวชาญของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัด จังหวัดที่มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ศรีสะเกษ รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สุราษฎร์ธานี รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มหาสารคาม รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด อุบลราชธานี รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ตรัง รองลงมาได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ตาก และน้อยที่สุด ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พิษณุโลก

คำสำคัญ : หาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกาย,เด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ,พัฒนาประติมากรรมบำบัดเด็กพิเศษ

¹ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2561

ABSTRACT

This research was survey studies of physical development of special children that affect to the sculpture work creation for treatment at Special Education Center in 3 regions of Thailand which were North, South and North-East. To study the effectiveness of sculptures for rehabilitation in children with special need in form of ability in balancing, eye-hand coordination and tactile sensory. Similarly, alternative therapies with mixed methods research with exploratory sequential design in term of practice led research and qualitative research. The population in this research were special children both boys and girls with the age range 4 - 12 year in Special Education Center in 3 regions of Thailand which were North, South and North-East. This research was a continuous research project for the budget year 2018. With the objective of surveying to explore problems in physical development in part of muscle and movement problems of children with special needs. Once the results have been analyzed, the sculpture works will be created. The data analyst for sample respondents 100 people from special education center in 8 provinces, which were Tak, Phitsanulok, Mahasarakham, Ubon Ratchathani, Srisaket, Nakhon Si Thammarat, Trang and Surat Thani.

The results of research showed the view point of experts in special education that the provinces that need the most development were Srisaket, Nakhon Si Thammarat , Surat Thani, Mahasarakham, Ubon Ratchathani, Trang, Tak and Phisanulok respectively.

Keywords : physical development needs of Special Child/Special Education Center, (Northern, Southern and Northeastern)/develop Therapeutic Sculpture

บทนำ

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาต่อยอดผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัด ให้เกิดคุณลักษณะเฉพาะตัวให้มากยิ่งขึ้น สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยในฐานะเป็นประติมากร และอาจารย์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาผลงานให้มีความต่อเนื่อง ก่อเกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ผู้วิจัยเอง และยังเป็นการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัด ให้มีประสิทธิภาพมีคุณภาพที่ดีขึ้น ทั้งยังทำให้เกิดการบำบัดแนวทางเลือก ทางใหม่ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนสามารถพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่ดีขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาระยะต่อไปต่อการพัฒนาทรัพยากรที่มีคุณค่าของการพัฒนาประเทศนั้นคือ มนุษย์ จากการพัฒนาประสบการณ์ทางด้านวิชาการ ด้านการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ด้านการวิจัย ได้ประสบถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ จนก่อให้เกิดซึ่งแรงบันดาลใจ แนวคิดลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและช่วยเหลือสังคม

ในความบกพร่องด้านร่างกายของเด็กออทิสติกนั้นจะมีพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กช้ากว่าปกติ จึงควรพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2541) ได้กล่าวถึงปัญหาของเด็กออทิสติกว่า เด็กออทิสติกมักมีปัญหาในการปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้อง และมีปัญหาในการใช้สายตาให้ประสานกันกับการใช้มือ เช่น การต่อแท่งไม้ การต่อชิ้นส่วนของภาพให้เป็นภาพที่สมบูรณ์และเด็กออทิสติกบางราย มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก บางรายมีลักษณะการเคลื่อนไหวที่เป็นแบบแผนเฉพาะของตน ดังนั้น การส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการของเด็กจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กพัฒนาได้รวดเร็ว และพัฒนาได้สูงสุดตามความสามารถของเขาเพราะกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของเด็กออทิสติกจะไม่แข็งแรง การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเด็กออทิสติกจำนวนไม่น้อยจะมีความผิดปกติ หรือมีความสามารถในการประมวลผลของประสาทสัมผัสหรือที่เรียกว่า Tactile Sensation น้อยกว่าปกติ ซึ่งการรับรู้ถึงการสัมผัสทางกายนั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ของการประมวลผลความรู้สึกสัมผัสทั้งหมด ถ้าการประมวลผลหรือการแยกแยะสัมผัสต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เด็กออทิสติกขาดโอกาสที่จะนำ ตัวเองออกสู่สิ่งแวดล้อมทำให้ไม่สามารถรับรู้สภาพแวดล้อมภายนอก เนื่องจากระบบประสาทสัมผัสนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้เด็กออทิสติกรู้จักโลกภายนอก และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ถ้าหากเด็กออทิสติกได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสมจะทำให้เด็กออทิสติกมีพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลงได้ สามารถมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นรอบข้าง และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

ภาพที่ 1 : ประติมากรรมเพื่อการบำบัดประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ ระยอง และชลบุรี เขต12
 ที่มา : ผู้วิจัย

จากแนวคิดของ จิน แอร์ (Jean Ayre) นักกิจกรรมบำบัดได้อธิบายไว้ว่า เด็กออทิสติกมีความผิดปกติด้านกระบวนการนำความรู้สึก และตัวรับความรู้สึก ซึ่งอาจจะมากเกินไปหรือน้อยเกินไป โดยเฉพาะ ระบบทรงตัว (Vestibular Sense) การรับสัมผัส (Vestibular Sense) และการรับความรู้สึกจากเอ็นข้อต่อ (Proprioceptive Sense) สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2549) กล่าวว่า การประยุกต์กิจกรรมหรือกิจกรรมมาส่งเสริมในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้ ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิด การพัฒนากล้ามเนื้อ และการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อผ่านกิจกรรมต่าง ๆ โดยเป็นไปในลักษณะการทำของกิจกรรมบำบัด (Occupational Therapy) ซึ่งเป็นการนำเอาทฤษฎี การผสมผสานการรับรู้ความรู้สึก (Sensory Integrative) มาประยุกต์เพื่อใช้กระตุ้นระบบการรับรู้ความรู้สึกของเด็กให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยการต่อยอดจากงานวิจัยที่ผ่านมาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานใหม่ต่อเนื่อง และเพิ่มขยายกลุ่มตัวอย่างเพิ่มในกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้ได้รับ การกระตุ้นหรือบำบัดเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น มีความสุขสบายที่สามารถดึงดูดความสนใจทำให้กลุ่มเด็กพิเศษเหล่านี้สนใจ และเป็นสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกทางเลือกให้เด็กได้ฝึกกับสื่อที่ดี มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นประติมากร มีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ในแนวการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเคลื่อนไหว (Kinetic Sculpture) โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางด้านกิจกรรมบำบัด (Occupational Therapy) นำมาบูรณาการกับหลักการและทฤษฎีทางด้านศิลปะ ให้ได้ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดที่มีความงาม

ความงามในศิลปะ สามารถที่จะก่อประโยชน์ในการกระตุ้นทั้งทางด้านจิตวิสัยหรือวัตถุวิสัย ความงามที่ถูกถกกันอย่างมากมายทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกันของนักสุนทรียศาสตร์ เช่น โซคราตีส (Socrates) และเพลโต (Plato) สำหรับความงามนั้นเป็นเรื่องของความรู้สึก (Feeling) เวลาที่คนเรามองว่าอะไรสวย ก็มักจะรู้สึกได้ทันทีโดยสัญชาตญาณว่าสิ่งนี้สวย สิ่งนั้นไม่สวย ไม่ได้ตั้งคำถามว่าทำไมหรือเพราะอะไร อย่างไรก็ตาม มนุษย์ก็ยังพยายามที่จะค้นหาอยู่ดีว่า สิ่งใดสวยสิ่งใดไม่สวย จนเกิดเป็นทฤษฎี ความงาม หรือการศึกษาเรื่ององค์ประกอบศิลปะขึ้นมา เพื่อใช้ในการอธิบาย อ้างอิง หรือสร้างงานศิลปะในโลกนี้ ด้วยเหตุนี้ ความงามกับศิลปะจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้เลย (ธนภัทร รุ่งธนาภิรมย์, 2557, หน้า 16)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นประติมากรที่ทำงานประติมากรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีความเชื่อ และสร้างออกมาให้เห็นในเชิงประจักษ์มาโดยตลอด ว่าความงามนั้นสามารถที่จะทำงานร่วมกับเครื่องมือที่ใช้ในการบำบัดจะก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และสามารถจะเป็นประโยชน์ต่อรูปแบบการบำบัดแนวทางเลือกใหม่ ต่อการบำบัดของกลุ่มเด็กพิเศษ ในอีกแนวทางหนึ่ง อีกทั้งสามารถพัฒนาความรู้ใหม่ในรูปแบบผลงานประติมากรรมต่อผู้วิจัยเอง โดยการพัฒนาต่อยอดพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้เกิดลักษณะที่เป็นเฉพาะตัวมากขึ้นไป โดยใช้ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดที่พัฒนาให้มีความเหมาะสม จากการบูรณาการระหว่าง ด้านกิจกรรมบำบัด (Occupational Therapy) และด้านทัศนศิลป์ (Visual Arts) ที่จะเน้นรูปแบบทางศิลปะ (ประติมากรรม) ที่มีการเคลื่อนไหว ที่ให้ความสำคัญทางด้านรูปทรงคือ เน้นที่การใช้สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ขนาด จังหวะมากกว่าทางด้านเนื้อหาเรื่องราว การใช้ศิลปะบำบัดจะสอดคล้องกับ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2549) กล่าวว่า การใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการก้าวข้ามขีดจำกัดทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ การนำศิลปะมาใช้เป็นเครื่องมือในการก้าวข้ามขีดจำกัดด้านสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำได้โดยให้ผู้บกพร่องทาง

ปัญญาได้ ลงมือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยตนเอง จะช่วยให้เรียนรู้ที่จะคิด รู้จักการวางโครงสร้าง และจัดระบบระเบียบความคิด ทำให้เป็นคนที่มีความคิดอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน

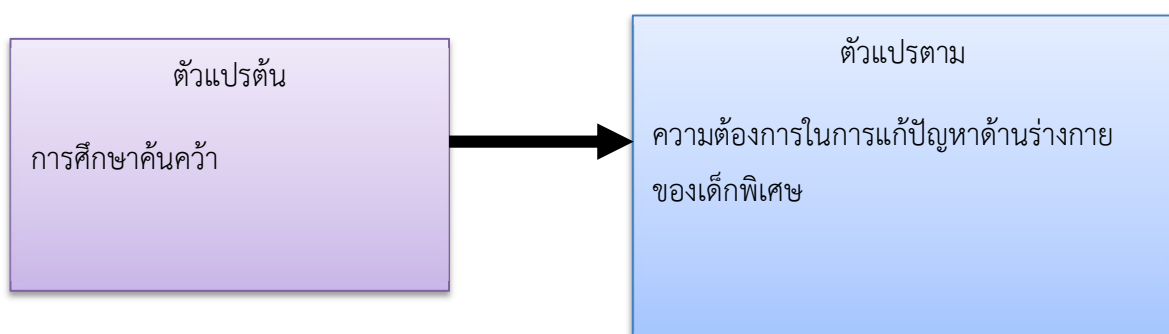
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดกับเด็กพิเศษ
 - 2.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถในการทรงตัวสูงขึ้น หลังจากใช้ประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 2.2 เพื่อศึกษาเด็กพิเศษ ที่มีความต้องการในพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือสูงขึ้น หลังจากใช้ประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษ
 - 2.3 เพื่อศึกษาเด็กพิเศษ ที่มีความต้องการในการพัฒนาระบบประสาทสัมผัสทางกายสูงขึ้น หลังจากใช้ประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. เพื่อสร้างแนวทางเลือกของการบำบัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกิจกรรมบำบัด ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ชายและหญิงอายุระหว่าง 4-12 ขวบ จำนวน 100 คน ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากการสัมภาษณ์ สอบถาม นักกิจกรรมบำบัด ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ในศูนย์การศึกษาพิเศษภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion Criteria) ดังนี้
ผู้ปกครองยินดีให้เด็กเข้าร่วมการวิจัยด้วยความยินดี เกณฑ์การคัดเลือกรออกจากกลุ่ม (Exclusion Criteria) คือ เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมได้น้อยกว่าร้อยละ 80 หรือผู้ปกครองต้องการออกจากการเข้าร่วมการวิจัย
สมมุติฐานในการวิจัย
 1. การบูรณาการผลงานประติมากรรมกับศาสตร์ทางเทคนิคการแพทย์ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าและพัฒนา โดยการนำเอาหลักการ ทฤษฎี และเครื่องมือในการทำกิจกรรมบำบัดมาบูรณาการกับหลักการ ทฤษฎีทางด้านศิลปะ มาทำการวิจัยและพัฒนาโดยผ่านกระบวนการทางศิลปะเพื่อนำมาซึ่งผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษที่ยังคงไว้ซึ่งสุนทรียะ และคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 : กรอบแนวคิดในการวิจัย
 ที่มา : ผู้วิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาหาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกายของกลุ่มเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้รูปแบบกระบวนการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบ The Exploratory Sequential Design โดยใช้แบบแผนวิจัยแบบบูรณาการ ซึ่งใช้วิธีวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ (Practice led Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัด

แนวความคิดในพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

โครงการระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2561

1. ศึกษา ค้นคว้า ประสานงาน สังเกตการณ์พฤติกรรม (Survey Research) พร้อมคำแนะนำจากนักศิลปะบำบัด กิจกรรมบำบัด
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกิจกรรมบำบัด ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ชายและหญิง อายุระหว่าง 4-12 ขวบ จำนวน 100 คน ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. สรุปรหาความต้องการในการพัฒนาด้านร่างกาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากการสัมภาษณ์ สอบถาม นักกิจกรรมบำบัด ครู พี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ในศูนย์การศึกษาพิเศษภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ปกครองยินดีให้เด็กเข้าร่วมการวิจัยด้วยความยินดี เกณฑ์การคัดเลือกรออกจากกลุ่ม (Exclusion Criteria) คือ เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมได้น้อยกว่าร้อยละ 80 หรือผู้ปกครองต้องการออกจากการเข้าร่วมการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การศึกษาคว่ำ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ได้ความต้องการในการแก้ปัญหาด้านร่างกายของเด็กพิเศษ

การเก็บข้อมูล

1. เก็บข้อมูลโดยการสังเกต
2. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

การประเมินผล

1. ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลงานทัศนศิลป์ 2 คน วิเคราะห์ผลประเมินโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC Index of Congruence) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, หน้า 249)
2. ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กพิเศษ และหรือด้านกิจกรรมบำบัด หรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านสมรรถภาพกลไกและการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน 3 คน วิเคราะห์ผลประเมินโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC Index of Congruence) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, หน้า 249)
3. หาความต้องการในการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็ก
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากแบบสอบถามไปหาค่าคะแนนเพื่อหาคุณภาพ ประสิทธิภาพ แปลผลข้อมูลโดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้เกิดความหลากหลายของอุปกรณ์ กิจกรรม และผ่อนคลายความตึงเครียด
2. ช่วยในการตอบสนองต่อความสามารถ ในเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้สามารถทำกิจกรรมที่ละเอียดขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น และช่วยควบคุมทิศทางการเคลื่อนไหวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ช่วยพัฒนารูปแบบผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปติดตั้งในสถานศึกษาที่มีความต้องการ
4. ได้เผยแพร่ผลงานประติมากรรมในรูปแบบของการบำบัดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ
5. พัฒนากลุ่มหน่วยงานภาคการศึกษาพิเศษ ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านประติมากรรมเพื่อการบำบัดต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาหาความต้องการในการพัฒนาทางด้านร่างกายของกลุ่มเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนาผลงานประติมากรรมสำหรับบำบัดเด็กพิเศษ แบบแผนการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบ The Exploratory Sequential Design โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ (Practice Led Research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ควบคู่กันไป โดยมีเป้าหมายของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กพิเศษ ชายและหญิงอายุระหว่าง 4-12 ปี ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยอาศัยหลักการทฤษฎีจากกระบวนการด้านกิจกรรมบำบัดและ ศิลปะแบบโคเนติก และโครงสร้างมูลฐานทางด้านศิลปะ นำมาบูรณาการให้ได้มาซึ่งผลงานประติมากรรมที่สามารถเป็นทางเลือกในการบำบัดเด็กพิเศษ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สืบหาข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาและการค้นคว้าหาความต้องการพัฒนาการทางด้านร่างกาย ปี พ.ศ. 2561

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาการทางด้านร่างกาย เลือกสถานที่ในการติดตั้งผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัด และข้อมูลมาสังเคราะห์ให้ได้สร้างภาพร่างผลงานประติมากรรมทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ ก่อนที่จะนำไปสร้างจริง โดยจะอยู่ในปี พ.ศ. 2562

ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2563 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักกิจกรรมบำบัด ผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์ ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดที่พัฒนาขึ้นมาจะเป็นลักษณะผลงานประติมากรรมที่ประกอบด้วยเครื่องมือที่เป็นกิจกรรมการเล่นที่สอดคล้องและช่วยส่งเสริมในการบำบัด พัฒนาการทางด้านร่างกาย จะประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC Index of Congruence) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539 หน้า 249) และหาร้อยละ (Percentage)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความต้องการพัฒนา ปัญหาด้านกล้ามเนื้อ ด้านการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาในการพัฒนาการด้านกายภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 100 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด

พบว่า ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศูนย์การศึกษา มากที่สุด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตรัง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 รองลงมา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิษณุโลก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และน้อยที่สุด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการในการพัฒนาการด้านกายภาพ

โดยแบบคำถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความต้องการพัฒนา ปัญหาด้านกล้ามเนื้อ ด้านการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาในการพัฒนาการด้านกายภาพ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 100 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด

ข้อที่	ความต้องการการพัฒนากายภาพ	$\bar{X}$	SD	ระดับความต้องการ	อันดับที่
1	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ตาก	3.80	0.39	มาก	7
2	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พิษณุโลก	3.49	0.52	ปานกลาง	8
3	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มหาสารคาม	3.92	0.64	มาก	4
4	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด อุบลราชธานี	3.89	0.31	มาก	5
5	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ศรีสะเกษ	4.29	0.49	มาก	1
6	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช	4.24	0.46	มาก	2
7	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ตรัง	3.88	0.56	มาก	6
8	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สุราษฎร์ธานี	4.21	0.38	มาก	3
	รวม	3.98	0.49	มาก	

จากตาราง พบว่า ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 8 จังหวัด จังหวัดที่มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุบลราชธานี รองลงมา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตรัง รองลงมาได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก และน้อยที่สุด ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิษณุโลก

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นโครงการวิจัยต่อเนื่องปีงบประมาณ 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ เพื่อสำรวจปัญหาด้านการพัฒนากายภาพ ความต้องการพัฒนา ปัญหาด้านกล้ามเนื้อ ด้านการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจะนำผลจากการศึกษาไปสรุปวิเคราะห์

เพื่อการพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 100 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 20 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนสำคัญ 5 ระดับ ความต้องการการพัฒนากายภาพ ของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษา พิเศษประจำจังหวัด ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัด จังหวัดที่มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผลการวิเคราะห์ ข้อมูลได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.29 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.49 โดยสรุปได้ว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก รองลงมา เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก รองลงมา เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น

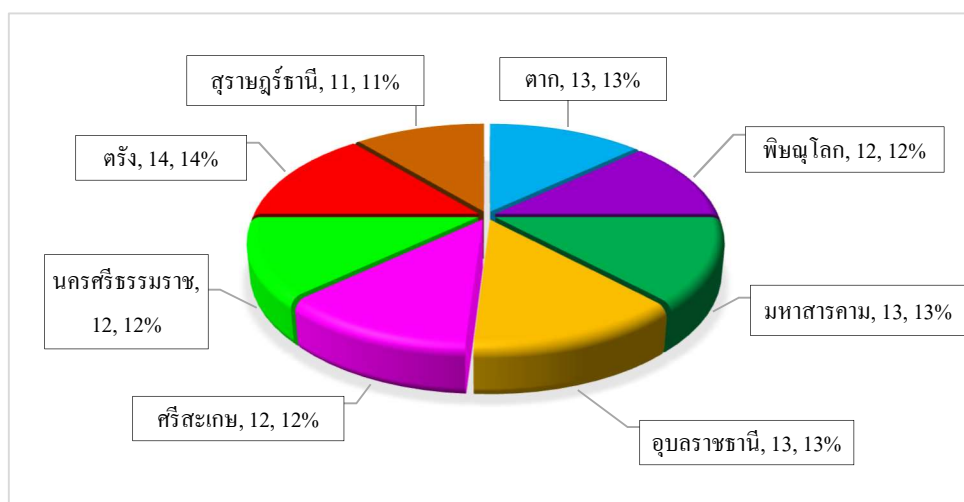
วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง 100 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 8 จังหวัด ดังนี้ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก จำนวน 13 คน, ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 12 คน, ศูนย์

การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 คน, ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 13 คน, ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 12 คน, ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 13 คน, ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตรัง จำนวน 14 คน และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 11 คน

สรุปผลการวิเคราะห์

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศูนย์การศึกษามาก ที่สุด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตรัง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 รองลงมา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิษณุโลก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และน้อยที่สุด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0

ภาพที่ 3 : แสดงผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศูนย์การศึกษา 8 จังหวัด
 ที่มา : ผู้วิจัย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการพัฒนาระบบกล้ามเนื้อ และศูนย์การศึกษาพิเศษมีความต้องการผลงานประติมากรรมที่สามารถใช้ในการบำบัดทางร่างกาย (ด้านการเคลื่อนไหว) และน้อยที่สุด เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิษณุโลก มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก รองลงมา ได้แก่ การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ จะส่งผลต่อระบบการทรงตัว และเด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น และเด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุบลราชธานี มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหาระบบประสาทสัมผัสทางร่างกาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก รองลงมา เด็กที่มีปัญหาในการ

เคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก ร่องลงมา เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการพัฒนาระบบกล้ามเนื้อ ร่องลงมา การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ จะส่งผลต่อระบบการทรงตัว และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์ การศึกษา พิเศษประจำจังหวัดตรัง มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น ร่องลงมา เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัด ใหญ่ มัดเล็ก และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ความต้องการการพัฒนากายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ศูนย์ การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น ร่องลงมา เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการที่จะพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และน้อยที่สุด ได้แก่ เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ตารางที่ 2 สรุปความต้องการพัฒนากายภาพทางด้านกายภาพของผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 8 จังหวัด

จังหวัด	ความต้องการมากที่สุด	ความต้องการน้อยที่สุด
ตาก	เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการพัฒนาระบบกล้ามเนื้อ ศูนย์การศึกษาพิเศษมีความต้องการผลงานประติมากรรมที่สามารถใช้ในการบำบัดทางร่างกาย (ด้านการเคลื่อนไหว) เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหาระบบประสาทสัมผัสทางร่างกาย	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย
พิษณุโลก	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ จะส่งผลต่อระบบการทรงตัว เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย
มหาสารคาม	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการพัฒนาระบบกล้ามเนื้อ	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

ตาราง (ต่อ)

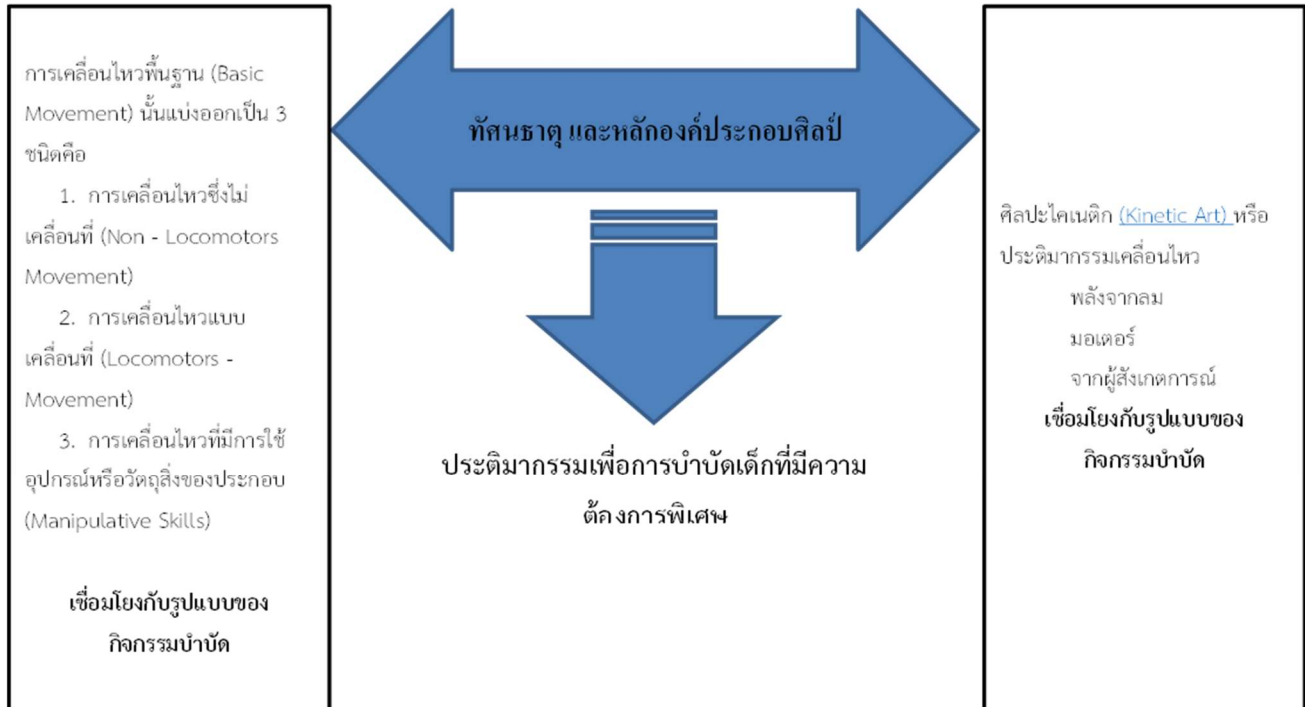
จังหวัด	ความต้องการมากที่สุด	ความต้องการน้อยที่สุด
อุบลราชธานี	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัด จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการพัฒนาระบบกล้ามเนื้อ	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหาหยาบกระด้างประสาทสัมผัสทางร่างกาย
ศรีสะเกษ	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ จะส่งผลต่อระบบการทรงตัว เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับการบำบัด จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย
นครศรีธรรมราช	เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการพัฒนาระบบกล้ามเนื้อ การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ จะส่งผลต่อระบบการทรงตัว	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย
ตรัง	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้าได้รับ การบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เป็นเด็กที่มีปัญหากล้ามเนื้อมัด ใหญ่ มัดเล็ก	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย
สุราษฎร์ธานี	เด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว ถ้า ได้รับการบำบัดจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตดีขึ้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการที่จะพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	เด็กผู้หญิงเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวมากกว่าผู้ชาย

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการพัฒนา ปัญหาด้านกล้ามเนื้อ ด้านการเคลื่อนไหวของ เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาด้านการพัฒนาการด้านกายภาพ จากผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจำนวน 8 จังหวัด ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดทั้ง 8 จังหวัด ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการของการพัฒนาด้านกายภาพ ของระบบกล้ามเนื้อ ทั้งกล้ามเนื้อมัดเล็ก และกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อระบบการทรงตัวสูง อีกทั้งระบบประสาทสัมผัสทางร่างกาย รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ทั้งนี้ เนื่องจากโครงสร้างของร่างกายและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ล้วนขับเคลื่อนจากระบบกล้ามเนื้อทั้งสิ้น การที่โครงสร้างฯ ดังกล่าวทำงานได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพนั้น จะส่งผลต่อการทำกิจวัตรประจำวัน ในการดูแลช่วยเหลือตนเอง รวมไปถึงการใช้ชีวิตต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถจัดการได้ด้วยตนเองได้ จำเป็นจะต้องมีผู้ดูแลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การฝึกฝนเพื่อให้ร่างกายตอบสนองต่อการรับรู้และเรียนรู้ของระบบกล้ามเนื้อ รวมไปถึงระบบต่าง ๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ในมุมของการฝึกทักษะต่าง ๆ นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดทั่วไป เด็กจะไม่ค่อยรับรู้ถึงความสุขสนุกสนาน หรือซึมซับความสุนทรีย์จากอุปกรณ์ที่ใช้จากการฝึก ดังนั้น ผลงานประติมากรรมเพื่อพัฒนาระบบกล้ามเนื้อให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จึงได้ถูกออกแบบขึ้นขึ้นให้เกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่กำลังฝึกฝน หรือบำบัดอยู่นั้น เหมือนกับเป็นการเล่นผ่านเครื่อง

เล่น มากกว่า รู้สึกว่ากำลังอยู่ในกระบวนการของการบำบัด โดยผู้วิจัยจะออกแบบสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษ ในระยะต่อไปจะอยู่ในระยะที่ 2 จะรวบรวมต่อยอดพัฒนาผลงานให้เกิดอัตลักษณ์ของพื้นที่ มีประสิทธิภาพในการบำบัดได้อย่างมีคุณภาพ หลากหลายในเครื่องมือ ซึ่งจะเกิดจากการสังเคราะห์ข้อมูล จากผลการศึกษา การวิจัย จนได้แนวคิดและกระบวนการ ดังภาพ

ภาพที่ 4 : ออกแบบสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กพิเศษ ระยะที่ 2

ที่มา : ผู้วิจัย

จากภาพ เป็นพัฒนาความรู้รูปแบบผลงานประติมากรรมบำบัดของผู้วิจัย โดยการต่อยอดพัฒนาจากกิจกรรมบำบัด เครื่องมือสำหรับการบำบัด ซึ่งจะเป็นลักษณะการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทประติมากรรม ที่จะประกอบด้วยเครื่องมือเป็นชุดกิจกรรมการเล่นกิจกรรมสอดคล้อง และช่วยส่งเสริมหรือบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากกระบวนการทางด้านกิจกรรมบำบัด (Occupational Therapy) ผสมผสานกับด้านศิลปะ การใช้มูลฐานทางองค์ประกอบศิลป์ (Element of Art) ที่จะเน้นรูปแบบทางศิลปะที่ให้ความสำคัญทางด้านรูปทรง คือ เน้นที่ใช้สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ขนาด จังหวะมากกว่าทางด้านเนื้อหาเรื่องราว

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัด ให้เกิดอัตลักษณ์ของพื้นที่
2. ควรมีการพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัด ให้มีความเหมาะสมของเครื่องมือ เกิดคุณค่า และมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการสนับสนุนให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอุปกรณ์ในการบำบัด
4. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสรรค์อุปกรณ์ เพื่อการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละศูนย์การศึกษาพิเศษของแต่ละจังหวัด
5. ควรมีการเร่งเข้าไปดูแลกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษแต่ละจังหวัดให้มีอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่สามารถใช้ในการบำบัดช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเร่งด่วน
2. การวิจัยต้องมีการลงพื้นที่ให้มากที่สุด เพื่อให้พบเห็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ให้มากขึ้น

3. ต้องมีการศึกษาปัญหาหอบด้าน เพื่อนำไปพัฒนาผลงานประติมากรรมเพื่อการบำบัดให้มีอัตลักษณ์ และมีประสิทธิภาพ
4. ต้องมีการเร่งฟื้นฟูพัฒนาการทางด้านร่างกายเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้สามารถมีพัฒนาในการใช้ชีวิตประจำวันที่ดีขึ้น
5. ต้องมีการดูแลและสนับสนุนในกาพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษ
6. ต้องมีการเร่งสนับสนุนผลิตบุคลากรด้านกิจกรรมบำบัด และด้านการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). การวิจัยทางศิลปะ. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- ตฤณ กิตติการอำพล. (2558). ประติมากรรมเพื่อการบำบัดเด็กออทิสติก (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต), สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2549). กิจกรรมบำบัด. สืบค้นจาก <http://www.happyhomeclinic.com/occupationaltherapy.htm>.
- ธนภัทร รุ่งธนาภิรมย์. (2557). ทฤษฎีความงาม. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุชาติ เถาทอง. (2553). การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทัศนศิลป์. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ:บรรณกิจ.
- _____. (2542). การเรียนรู้ระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จำไทยเพรส.
- _____. (2546). วิธีสอนเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- _____. (2546) . การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: จำไทยเพรส.
- Ayres, A. J. (1972). *Sensory integration and learning disorders*. Los Angeles: Western Psychological Services.
- _____. (1979). *Sensory integration and the child*. Los Angeles: Western Psychological Service

HOTEL PERSONNEL UNIFORM IDENTITY AFFECTED BY THE COVID-19 (A CASE STUDY OF LET'S SEA HUA HIN AL FRESCO HOTEL.)

Supawadee Juysukha¹, Chanoknart Mayusoh², Suwit Sadsunk³, Tuenta Pornmuttawarong⁴,
Siratcha Samleethong⁵, Taechit Cheuypoung⁶

Department of Fashion Design, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat
University, Thailand

E-mail : ¹supawadee.ju@ssru.ac.th , ²chanoknart.ma@ssru.ac.th , ³suwit.sa@ssru.ac.th ,
⁴tuenta.po@ssru.ac.th, ⁵siracha.sa@ssru.ac.th, ⁶taechit.ch@ssru.ac.th

(Received : June 12, 2023 Revised : October 4 2023 Accepted : October 4 2023)

Abstract

Hua Hin, Prachuap Khiri Khan province, is a popular tourist destination for both Thais and foreigners with capacity in terms of services, accommodations, hotels as well as arts, cultural and natural tourist attractions. Covid-19 pandemic has impacted the tourism businesses. Firm sanitary measures and service practices, adjusted in line with the situation for the safety of customers and service providers have been undertaken in order to gain trust and credibility. In addition, hotel identity management plays an important role in service selection particularly staff uniforms which are crucial for service provision. The conceptual frameworks of the research consist of 1) design process conceptual framework, 2) physical and aesthetic conceptual framework, 3) identity management analysis conceptual framework and 4) Covid-19 and post Covid-19 usage conceptual framework. The results of the research will formulate learning styles and knowledge adaptation for tourism identity management and hotel service development. This is to support the development, quality of life of in the urban area and development in the rural areas as well as the development and management of identity to increase the capacity and efficiency in management for the improvement of the service quality of the tourism business. In this research, the hotel case study was used at Let's Sea Hua Hin Al Fresco Hotel.

Keywords: covid-19, identity, tourism, uniform

Introduction

Hua Hin, Prachuap Khiri Khan is a popular tourist destination for both Thais and foreigners and has the potential to be ready in terms of lodging services, hotels, cultural and natural tourism attractions. The impact of the Covid-19 disaster, tourism businesses have been impacted. The hygiene procedures and service patterns have been altered to reflect the situation in order to ensure the safety of service users and providers. To develop trust in the service, there are explicit safety precautions in place include lodging, restaurant, and spa as well as the communal areas used by the service users.

Research on hotel employee uniform design guideline is a part of the hotel's identity management. It helps to the flexibility, ease, and suitable of use in many services, weather or upkeep. Uniform design must take into account the shape of the person, skin tones and sizes that are various unlike other costume designs.

The results of the research will cause learning patterns, applying knowledge to modify the identity of management to develop the hotel industry's tourist and service work of the hotel business, support the improvement of the city's residents' quality of life and establish prosperity to the countryside. Identity development and management methods boost management capacity and efficiency in service quality for tourism companies.

Objectives

1. To study and analyze the demand for hotel staff uniforms from the COVID-19 impact.
2. To present a way to manage hotel identity in relation to the staff uniform.
3. To design hotel staff uniforms that can meet the usability effectively.

Scope of research

- **Area scope**

- Research area: Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel, Hua Hin, Prachuap Khiri Khan

- **Respondents' sample group scope**

- Respondents' sample group consisting costume design specialist, and travel and service business operators.

Sample group in this research are:

1. Costume design specialist 3 people.
2. Travel and service business operators 3 people.
3. A sample of 100 consumers was sampled by Thai tourists.

- **Content and processes of the educational plan scope**

- 1) Books, researches, academic papers, and field resources from relevant specialists is used to codify knowledge regarding the design of hotel staff uniforms.
- 2) Knowledge on the usability of design and identity management that is codified from expert field resources, including books, research, academic papers, and field materials.
- 3) Evaluate the satisfaction of the appropriate hotel staff uniform design guidelines.
- 4) Summary and creation of hotel staff uniform design guidelines.

- **Content of hotel staff uniform design scope**

The researchers studied the design of hotel staff uniforms, and determined the scope of the research as follows:

- Design Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel's staff uniform 1 collection.
- Publication designs Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel's staff uniform in information systems to guide further design.

- **Research project theories, hypotheses, and conceptual perspectives**

- **An important perspective is used in this research**

- 1) Design process perspectives
- 2) Physical and aesthetic perspectives
- 3) Identity management analysis perspectives
- 4) Perspectives for use in the situation of the pandemic and after the COVID-19 pandemic.

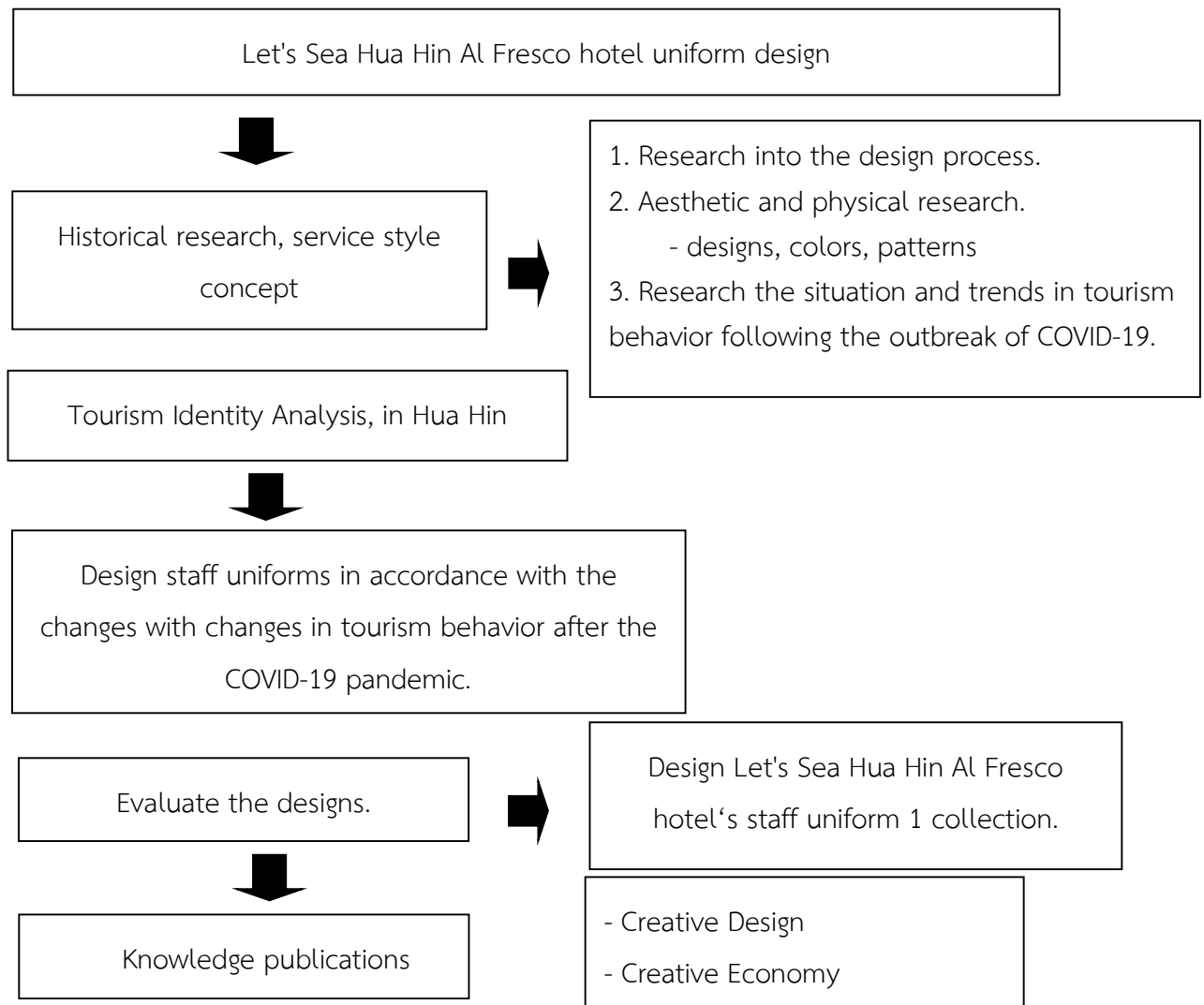

Figure 1 : Research perspectives

Source : Supawadee Juysukha

Research Methodology

Step 1: Research design

Identity management for hotel staff uniform design is a qualitative research that involves reviewing literature on variables about staff's uniform role. To research and analyze the management of identity communication, as well as to develop research tools. As a result, qualitative research is divided into 4 stages following:

- 1) Data was gathered through focus group conversations with professionals in hotel management and costume design to analyze the hotel's distinct identity, including concepts and decorations, as well as the service style.
- 2) Analyze variables in order to apply in costume design.
- 3) Analyze Covid-19 that impact to hotel service and apply designs suitable for realistic usable.
- 4) Designs are presented, and tested for further development.

Step 2: Research area

Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel, Hua Hin, Prachuap Khiri Khan.

Step 3: Populations and sample group

- 1) Populations are costume design specialist, and travel and service business operators.
- 2) A sample of 100 consumers was sampled by Thai tourists.

Step 4: Research tools

The tools that used to collect data is questionnaires to assess satisfaction which contains a 4-level approximation scale.

Data were analyzed with SPSS program for statistical analysis to accompany the presentation of the analysis results:

1. Percentage
2. Mean

Step 5: Data collection

- 1) Procedures and methods for gathering data from academic documents about uniform design and identity management corporate as follows: books or textbooks, research papers or theses, academic publications, research articles, and documents presented at academic conferences or seminars
- 2) Gather data through field trips, surveys, and interviews.

Step 6: Techniques and methods for processing, reviewing, and analyzing data

- 1) Describe Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel's general information and service style.
- 2) Describe the qualities of hotel staff uniforms in different departments.
- 3) Study tourism characteristics, at Hua Hin, Prachuap Khiri Khan.
- 4) Analyze pattern of Thai tourists' changing tourism behavior in the aftermath of the Covid-19 issue.
- 5) Summary of guidelines for applying in hotel staff uniform design.

Step 7: Design and evaluation

- 1) Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel's uniform design.
- 2) Evaluation of the design.

Step 8: Conclusion and presentation

- 1) Summarize the results of data analysis by using the SPSS package for statistical data analysis and present results as follows:
 - Percentage
 - Mean
- 2) Present research results
 - Presented research results at an academic conference or published in an academic journal article.

Research on uniform design guidelines for hotel staff is a part of the hotel's identity management system. It also contributes to the flexibility, convenience, comfort, and suitability of the service working behavior, weather and

upkeep. Uniform design must take into account the shape of the person, skin tones and sizes that are various unlike other costume designs. Including supporting hotel identity management to be consistency and participation in development tourist and hotel industry services and increase management efficiency to improve tourism industry operators' service quality.

Tourism business is the main business that builds reputation and income into the country. It's also a business with components from a variety of industries such as food, decoration, art, culture, and environment. As a result, responsibilities of 4-5 star hotel staff is divided into numerous sections in order to give efficient service. Therefore, the uniform plays an important role in expressing the hotel's identity. This includes cultural identity and the identity of that area. Also, it should be beneficial to the departments' operations or activities and staff's personality plays a vital role in establishing a hotel's image.

Hua Hin, Prachuap Khiri Khan is chosen for this research since it is a popular tourist destination for both Thais and foreigners and has the potential to be ready in terms of services, accommodations, hotels, cultural and natural tourism attractions. As a case study, researchers chose Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel. The aftermath of the Covid-19 disaster As a result, tourism businesses have been impacted including the hygiene procedures and service patterns have been altered to reflect the situation in order to ensure the safety of service users and providers. There are measures in place to ensure cleanliness and hygiene at a high level that has been certified according to specific standards that establish the service's credibility in lodging, restaurant, and spa, as well as the communal areas used by the service users.

The following materials and relevant research were studied as a guideline for the design and development of staff uniforms for Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel based on the above related information:

Part 1 Type of tourism business and the 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021).

Part 2 Tourism identity in Hua Hin, Prachuap Khiri Khan.

Part 3 Preventive measures and tourism practices to prevent the spread of the coronavirus disease 2019 (COVID-19).

Part 4 Changing of the behavior of Thai tourists after the Covid-19 outbreak issue.

Research result

"Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel combines inspirational design, unparalleled personalized service and an authentically relaxing character in a concept we call barefoot luxury. At the center of property, there are 40 beautifully constructed guest suites in front of a gorgeous lagoon pool, with every detail chosen to enhance your time at the resort. At the restaurants, bar and room service, you can test your taste senses to their limits with a dizzying diversity of local and international dishes, as well as a great collection of exquisite wines and bravura cocktails. Great service is the soul of the resort; our Holiday Hosts are dedicated to the task of providing attentive, unobtrusive assistance and maintaining impeccable standards whilst nurturing a deliciously carefree ambiance. Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel is purpose-built to give the vacation experience your heart desires, as well as a collection of experiences you'll never forget, whether it's a romantic getaway for two or a simply solitary refuge from the stresses of daily life."(Let's Sea Hua

Hin Al Fresco hotel, 2007) From the service concept of Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel, which in this research has concluded that,

1. From the design concept living close to nature, "Al Fresco" in Hua Hin, and personal space (Human Space / Comfort Zone) is also respected. Customer target is couples of all ages and genders, as well as children under the age of 12, are not permitted to stay. The following is a list of service kinds and department personnel:

- 1.1. Holiday Host & Guests Fulfillment
- 1.2. Gaia Spa
- 1.3. Happily Refuel
- 1.4. Cooking Artist
- 1.5. Clean & Care
- 1.6. Proper Property Management
- 1.7. Safe Sure
- 1.8. Supply Chain & Profit Optimizers
- 1.9. Trust & Reliable
- 1.10. Earth & Team Engagement

The results of the uniform satisfaction questionnaire found that employees pay attention to the style of clothing that is easy to wear and help in the development of personality and work adaptability. The first place is the demand for uniforms that are easy to wear, flexible, and convenient to work. Second place is a uniform with duties that are appropriate for service during and after the Covid-19 epidemic. Also third place is uniforms are easy-to-care and durable fabrics., and finally uniforms support personality.

1. Uniforms with the hotel's identity by taking into account the convenience and safety of service providers and service receivers during and after the Covid-19 outbreak, where behavior has changed. This is in line with the organizational identity creation idea (Corporate Identity) (Melewar, T.C., Karaosmanoglu, E., & Paterson, D. (2005). In a way that the hotel uniform becomes a part of the corporate culture, representing the organization's operations, vision, structure, and image, through the staff that are the hotel's representatives. The hotel uniform plays an essential part in the image and system of the hotel's operation, Employees gain confidence and perform more efficiently as a team by allocating roles and responsibilities in a methodical, organized manner. At the same time, clients who come to obtain services will be able to distinguish the hotel's identity through the use of uniforms.

Table1 : Design guidelines

Observations	Design guidelines
Concepts	- Mature but playful. - Hua Hin nature at its best. - Service according to today guests' expectation.
Keywords	- Architecture related as a scene or platform - Enhance personality and confidence in the job. - Convenience and flexibility in work.

Observations	Design guidelines
Silhouettes	Slim line, Free form
Materials	Cotton, Linen, Polyester
Color way	Morning Sand Dune is Color of scene/platform
Details	- Functional - Not hot, Not easily wrinkled, Resistant to washing 120 times in 1 year.

3. Another important aspect of the design is the budgeting for staff uniform, including in upkeep factors to make the usage of the staff uniform to be the most beneficial. Perhaps it's not only a matter of cost but also the perspective and responsibility to the environment which is another issue that Let's Sea Hua Hin Al Fresco hotel focuses on. There are 95 employees in total. Employees will be given 3 uniforms per person, with a one-year average usage duration. However, the uniform has been ruined by using and upkeep, and to transform the image of the employees and consumers that use the service with an average budget for changing staff uniforms of 800-900 baht per set. From the data presented above, an important component in the design of hotel staff uniforms must be considered both the nature of the work position and usage functions, as well as the hotel's image and identity, suitability for various wearers, including shape, skin color, personality, usage behavior, etc.

4. Compliance measures and standards in regard to service patterns and employee uniforms such as masks, caps, gloves, and various disinfection equipment that staff must carry are set forward by the Safety & Health Administration (SHA) and (SHA+).

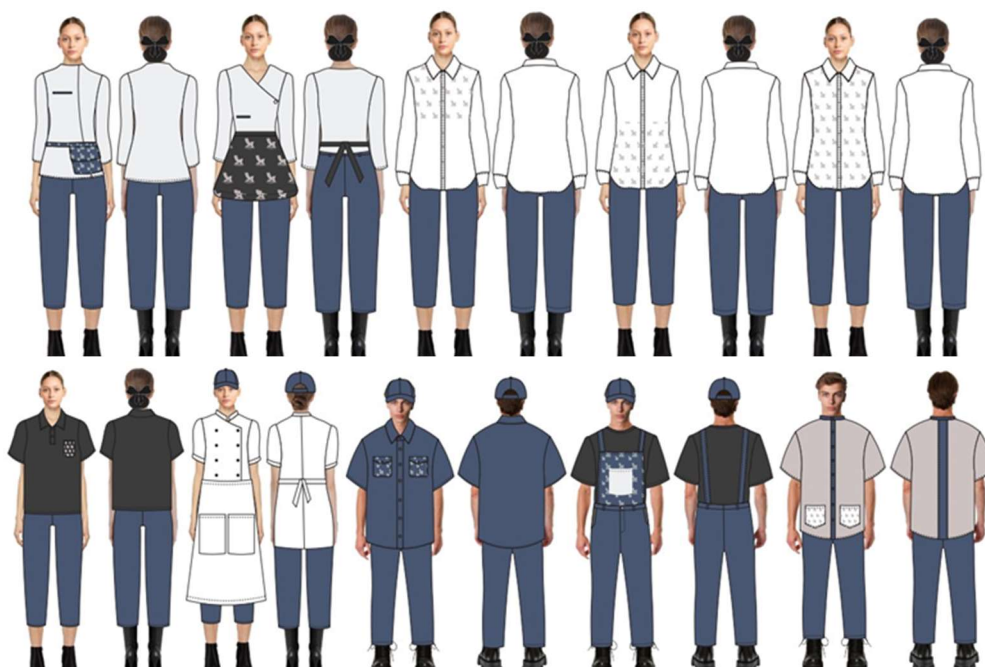

Figure 2 : idea sketch

Source : Supawadee Juysukha

Figure 3 : mask with iconic design

Source : Supawadee Juysukha

Discussion and Conclusion

Because of Hua Hin's popularity as a tourist destination. Therefore, it is a city with a variety of hotels of varying degrees that makes Hua Hin's tourism identity has a wide range of recollections. As a result, each hotel must develop its own personality whether it's a type of architecture or an interior design, room, facility and service. Another important aspect of the hotel's image is activities and uniforms. In this research findings are base on discussions with senior hospitality professional and got their views on the trends in staff's uniform in the hotel business about the various factors during COVID-19 to be considered while selecting the right uniform. In current scenario, it is advisable to keep the designs simple when it comes cozy and sensibility. This research has been summarized as a guideline for future development according to the following issues:

1. Uniform design that is consistent and takes into account wearing behavior and upkeep procedures are critical in order to be suitable and able to complement the wearer's personality while working.

2. Describing hotel identity through staff uniforms with the style to match the concept of the hotel. The uniform of the Holiday Host & Guests Fulfillment staffs plays a major role in advertising and promoting the hotel concept by word of mouth through guests, as the Happily Refuel staffs in the uniform creates and appealing impressions in the mind of the guests because their working area create a strong impact on customer's mind. Also, in relation to architectural style, interior design, and other hotel aspects through selected textiles and materials, tone or color combination with graphics, logos, or monograms.

3. During the period of the pandemic and after the Covid-19 outbreak, staff uniforms are much more important. Because of precautionary procedures that will keep both service providers and service recipients safe. A variety of accessories were added to the kit, such as masks, face shields, gloves, caps, including protective clothing and disinfection procedures vary depending on the responsible department and the nature of the activity.

4. Budget for uniform management operations is a crucial to consider the first factor. Because there is a glaring issue with fabric and material procurement and suitable.

The uniform plays a major role in the hotel industry. Being in the hospitality industry, hotel uniforms convey the image of the hotel. Apart from creating lasting impressions and memories through hotel personnel's personalities, hotel uniforms must be designed in a way so that the hotel personnel can feel confident, teamwork and can pass on positive energy to service operation. There are factors that need to be taken into consideration for hotel uniform design during

the normal situation. However, during the COVID-19 period, additional factors require attention as in the increase uses of facial masks, gloves, alcohol spray as well as the hygiene, trust and care with their increased steps and details.

The important hotel uniforms are for those in the client-facing departments such as the reception and restaurants. As a results, the design has been improved with additional COVID-19 prevention measures more than other operational departments. The 2 departments are also another form of hotel's public relations as Let's Sea Hua Hin Al Fresco Hotel is known for its service with popular restaurants. A number of tourists therefore visit the hotel for photo-taking purpose with online platform contents. The design of hotel uniforms is thus crucial for the image and sustainable tourism promotion.

This research can be expanded for management purposes and creating staff uniforms to serve both the service tourism and hotel industries in terms of epidemic prevention and environmental protection in the future.

Reference

- Karch, Guenther & Peters, Mike. (2017). **The Impact of Employee Uniforms on Job Satisfaction in the Hospitality Industry**. Journal of Hotel & Business Management. 6(1). Doi:10.4172/2169-0286.1000157.
- Lalwani, R. (2012). **Hotel-uniforms-can-add-to-guest-experience**. Retrieved from [www.hotelnewsnow.com: http://www.hotelnewsnow.com/article/13991/Hotel-uniforms-can-add-to-guest-experience](http://www.hotelnewsnow.com/article/13991/Hotel-uniforms-can-add-to-guest-experience)
- Mehta, Z. (2015). **Designer Uniforms for the Hospitality & Corporate Sector**. Hotel and Restaurants Network, p.51.
- Melewar, T. C., Karaosmanoglu, E., & Paterson, D. (2005). **Corporate identity: concept, components and contribution**. Journal of General Management, 31(1), 59–81. Doi: 10.1177/03063070050310010

A STUDY ON THE CHARACTERISTICS OF FOLK TAOISM MUSIC IN HUNAN PROVINCE OF CHINA-TAKING THE RITUAL MUSIC OF ZHENGYI TAOISM IN NANYUE AS AN EXAMPLE

Li Gang Panya Roongruang

Bangkokthonburi university, Thailand

(Received : March 8, 2022 Revised : April 1, 2022 Accepted : April 1, 2022)

Abstract

Taoism music is an important part of Chinese traditional music. Because Taoism music is rarely influenced by war and dynasty change, it preserves the original appearance of traditional music and is called the "living fossil" of Chinese music. Zhengyi Taoism in Nanyue, Hunan Province belongs to folk Taoism, and its musical elements, on the basis of maintaining the aesthetic characteristics of Taoist music, embody rich local folk musical elements with obvious characteristics. This paper analyzes the process and music ontology of Nanyue Zhengyi Taoism ritual music, and summarizes its characteristics.

Key words: Nanyue Taoism, Zhengyi Taoism, Ritual Music, Music Features.

Introduction

Taoism is China's native religion, which embodies Chinese traditional aesthetic thoughts. The formation of Taoist music has absorbed a variety of traditional cultural factors, has a diversity. As early as in the Eastern Han Dynasty before the historical trace, in the Eastern Han dynasty Taoism was formally founded. During the Jin and Yuan dynasties and the Southern Song Dynasty, Taoism music turned to folk development. The confrontation between Jin Yuan Dynasty and the Southern Song Dynasty and the shift of Chinese culture to the south all played an important role in the development of Taoism music. At this time, three sects rose in the north, namely taiyi, Dadao and Quanzhen, among which Quanzhen Taoism was the largest. From the Song and Yuan dynasties, Quanzhen Taoism became one of the most important Taoist schools. After the Yuan Dynasty, Taoism was unified into zhengyi and Quanzhen. With the confrontation between quanzhen Daoism and Zhengyi, Taoist music began to form different systems.

1. Overview of Nanyue Zhengyi Daoism

Zhengyi Taoism is an important vein of Taoism in China. Different from the Quanzhen Taoism, the Zhengyi Taoism represents a group of folk taoists who are engaged in farming and religious activities. Although there were no fixed temples for the activities, the organization and management were not strictly standardized. However, due to the complexity of the activities, the local charm characteristics and the preservation of the music is difficult to reach the Quanzhen Taoism.

Nanyue Zhengyi is a Taoist group which is active in the Nanyue region of Hunan province (Hengshan, Hengdong, Hengyang and other areas in central and southern Hunan). It is a Taoist group which is organized when it is engaged in farming and religious activities. The Taoism rituals cover the magic figure and Zhaijiao activities. The music of Nanyue Zhengyi Taoism includes Jingyun (vocal music) and instrumental music, especially the instrumental music has its own characteristics. Its ritual music inherits the basic system of Taoism music, but also highlights the strong local characteristics, reflects the religious music regional and super regional fusion unique characteristics.

2.The ritual activities and music usage of Nanyue Zhengyi Taoism, Taking the Yang Lin God King's Peace Qing Jiao ritual as an Example

2.1 Overview of ritual activity background

Yang Lin God King's Peace Qing Jiao ritual held in Caishen village, Nanyue District, Hunan Province, to ensure the safety of the village. The ritual lasts three days and two nights. It is a medium-sized ritual. The ritual is held regularly every three years, and the temple is located in the Temple of The Yang Lin God King in the Village of The Lord of the Wealth, Nanyue District. Yang Lin God King is a local god, based on Yang Lin, a general of the Sui Dynasty. A total of 12 Taoists participated in the ritual. The organizer of this ritual is Taoist priest Tan Jinhe who was born in 1946, Standing director of Nanyue Taoist Association, member of Hunan Province Folk artists Association, vice president of Nanyue Folk artists Association. In 2008, he was passed down by Fu Lu in Tianshifu, Longhu Mountain, Jiangxi Province, representing the highest level of the ceremony of Zhengyi in Nanyue.

2.2 Ritual activity program and music usage

(1) Preparation before the ritual

The day before the ritual, the organizers of the Caishen Village made preparations work. Specific matters include: Set up a kitchen, prepare food materials just as rice, oil, pig,vegetables and other ingredients. Provide accommodation for visitors, etc. The Taoist priest who executes the ritual will prepare robes, joss sticks, dharma artifacts, and dharma lists, etc.

(2) Posting the list

Early in the morning on the first day of the ritual, the list was posted. The list, with black characters on a yellow background and a circle around it, introduces the purpose, content and basic process of the activities. The content is as follows:

Figure 1 : Posting the list

Source: Li Gang

(3) Invite the Taoist Priest

Inviting taoist priest is the first part of the ritual, which consists of three steps. Scheduling, borrowing, and mages. The nine Taoist priests are arranged in the order of "tablet -- gong -- small drum -- nao -- big suona -- Small suona -- small gong -- tablet". Then go in to the temple, to borrow the temple for ritual, the Taoist priest report their qualifications to the gods.

The use of music includes instrumental performance: [Han Dongshan] [Xiangzan] [Anchun tune], chanting: [Tai Chi fen gao Hou].

Figure 2 : Invite the Taoist Priest

Source: Li Gang

The melody is made up of two parts. The first passage has eight bars, a 4+4 parallel passage. Chinese e - Yu mode, gentle speed. The melody begins with a four-tone series of "mi-- SOL --do--la", with "Xiang - yu" mode color, and reflects the obvious local color. The second melody adopts four two beats, ten bars, and is accomplished in one stroke. The rhythm is quickened, the rhythm is tight, and the mood of singing is quite tight and slow, with the horn sound as the evil spirit. The instrument takes the drum as the section, together with the gong, the cymbal alternately plays.

(4) Qing Shui

The ritual of Qing Shui is get water from the river it's means to go to the river and invite the god of river go back to the temple. Living water must be invited in the place of running water. The order of the water procession is: the red and yellow canopies with flying dragons in the front, the red and yellow flags, the yellow prayer flags next, the musicians again, and the believers at the end. The procession started from the Temple of Wealth to the river, where the ceremony was held. The procedure is: confession -- take water -- offer table -- play music (Qu Pai shui Longmen) -- return.

Figure 3 : Qing Shui

Source: Li Gang

The use of music includes: small blow, qupai [Shui Longmen] [a flower] [an Chun tune] [anti a flower] [Han Dongshan]. Chanting [Tai Chi feng gao] [day without atmosphere toureth].

Figure 4 : The use of music includes: small blow

Source: Li Gang

Bars 1--4 is the first phrase. It is composed of two pieces of music, 2+2. It has a square and integral structure and a folding termination. The melody begins with an ascending jump of the Sol, forming a nuclear tone of Sol --do-- la-- SOL. Bars 5-11 are the second phrase, which is carried out by the second-degree shift of the nuclear cavity tone of the first phrase. The basic motive of la--re--do-- LA is extended twice, forming an irregular integral structure of 7 bars, and the melody is always running at a high level. 12- 15 is the third phrase, 2+2 square integral structure, melody smooth. 16--20 is the fourth phrase, 5 bars, ending with a seventh leap. The whole song consists of four phrases, G Gong pentatonic mode. The rhythm is steady, the speed is gentle, and the nuclear tone runs through the whole tune.

(5) Sending letters

"Letters" are peace symbols written and stamped by Taoist priests. Content for the gods "clean up ghosts inside and outside, protect a safe", By the followers to assist the Taoist distributed to every household.

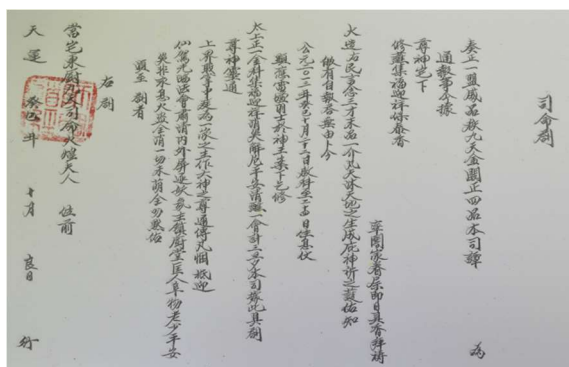

Figure 5 : Sending letters

Source: Li Gang

(6) Bai Jie

The Bai Jie, which means to turn over a ghost and remove the evil. Interspersed with chanting, singing and reciting, instrumental accompaniment. Musical Instruments are flute, surnay, small drum, gong, electronic organ, cymbal.

Buxu rhyme is one of the earliest, most widely used and most representative pieces in Daoist music. According to the research of Mr. Pu Hengqiang, Bu Xu was first seen in the Ling Bao Zhai of Taoism in the Eastern Jin Dynasty, and was also used in the earliest Taoist rituals. Although the singing style and melody form of buxu rhyme vary from place to place, the tunes are mostly slow and melodious, smooth and slow. Through the analysis and comparison of musical morphology, it is found that the Nanyue is a step virtual melody line has unique style characteristics.

The use of music includes: Chanting [step virtual rhyme] [cross three realms difficult] [all things disappear here] [Sanqing] [Taishang Miluo supreme day].

(7) Bai Zhang

The ritual of Bai Zhang after dinner, also known as Evening chanting, is intended to praise the virtues of the gods. The two taoist chanting accompanied by instrumental music.

The use of music includes: Chanting [heavenly praise] [three convert] [throne spirit golden temple].

天尊赞

Figure 6 : Tianzun

Source: Li Gang

On the one hand, the melody of TianZun Praise is composed of the beat form of the scattered meter, and the melody is added with grace notes, which reflects the aesthetic characteristics of soft, empty and quiet, singing one song and three sighs of Taoist music. The melody, on the other hand, revolves around the four core notes la, do, mi, sol, it obviously has the system of Xiang Yu mode and its structure. It reflects the strong local charm characteristics and the super regional characteristics of cross-pollination, mutual feeding and mutual integration between religious music and local music.

(8) Jin Tan

Jin Tan aims to get rid of evil, clean the temple's atmosphere. One daoist chanting with instrumental accompaniment, followed by instrumental ensemble. Chanting [Huang Tu consolidation], instrumental performance [fight horn fly]. So far, the first day of ritual activities over.

(9) Reward heaven and thanks the ground

"Reward heaven and thanks the ground" as the second day of the first part of the activities, is the Taoist priest to reward the five sides of gods. The content of the scriptures: "Soak up the creation of heaven and earth, and protect the god praying. In order to bless and eliminate the disaster, protect the life of the extension of life, auspicious, punish evil, not merit respect of small profits, hope happy accept ". chanting and instrumental music playing interspersed, the atmosphere is more active.

The use of music includes: Chanting [new Tianguan] [day song] [putianle] [Jintang month] [Tianshi celebrate life], instrumental performance [wannian huan] [flower song] [South into the palace].

(10) Bai Zhang

The ritual of Bai Zhang before breakfast, also known as early prayer, aims to praise the virtues of the gods. The two daoist chanting accompanied by instrumental music.

The use of music includes: Chanting [heavenly praise] [three converts] [throne spirit golden temple].

(11) To make sacrifices in the temple

After breakfast, all members and devotees go to Nanyue Temple which is the largest ancient building complex in south of China. It has a scale of 98500 square meters. Nanyue Temple is divided into nine doors and four courtyards, eight Taoist temples in the east and eight Buddhist temples in the west. It is unique in the temples of our country and the world.

The aim of this ritual is worship of the gods. The Taoist priest wears a Taoist robe and a crescent moon crown on his head. The Taoist priest played the musical instrument as he walked. Along the way, people greeted them with firecrackers and believers followed them. To the main temple hall, competent, chanting. Worshippers turn to incense and worship.

Figure 7 : The Taoist priest wears a Taoist robe and a crescent moon crown on his head

Source: Li Gang

The use of music includes: Chanting [Master Miro supreme heaven], [master upload fruu], [instrumental performance], [Han Dongshan], [a flower], [A Chun tune].

太上弥罗无上天

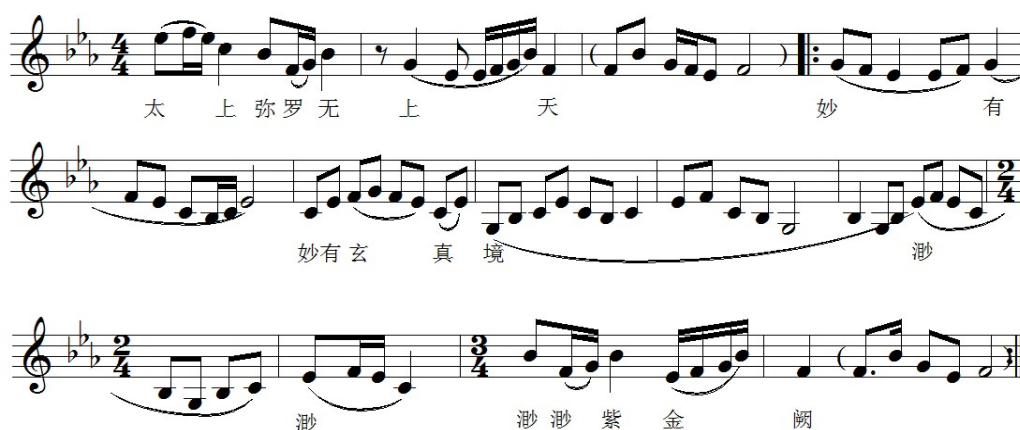

Figure 8 : A Chun tune

Source: Li Gang

The above melodies, with a range of 14 degrees (g -- f2), are rare in Taoist chanting melodies. The first two bars of the melody can be regarded as the introduction. The melody starts from the highest note, and then goes down in a wavy manner. The rhythm is strong, and the Shang is the sound to form the termination. After the fourth bars, the range is basically kept within an octave, and the melody is mainly progressive, with stable rhythm and strong melody fluidity. The melody terminates with the Shang tone. This melody sound starts from the high-tune singing of the creative cavity form is one of the major features of Nanyue Zhengyi daoism ritual music.

(12) Chanting, worshiping and singing

The use of music includes: Chanting [Jade Emperor Jingjing] [Three Officials Jingjing]

(13) Burning maple incense

Burning the maple incense is burning the "incarnation of Tai Shang Lao Jun god" maple incense, take the meaning of sending god to heaven. The basic procedure is "supplication - chanting - making vows - burning incense".

The use of music includes: Instrumental performance [flying in the sky] [gong edge drum] [send to the day]. chanting [Xuan bu Yungang on] [Tai Shang Milo supreme day] [Oriental Qingxuan God].

(14) Fang Yan

Fang Yan is a ritual activity for the living to eliminate disasters, pursue happiness, and seek liberation for the dead to cross over. This ritual is widely used in Buddhism. It is generally held in the dusk, when the evil ghosts are hungry, and they are offered food and drink through the flame discharge port to degree the evil ghosts. The basic procedure of this ritual is "opening the altar - chanting - calling - vowing - ceremony ending". So far, the second day of ritual activities end.

The use of music includes: Chanting [Oriental Qingxuan God] [sanqing] [open throat] [Guanyin words] [moon light wind qing] [Yujing million law].

(15) Invitation to the patriarch

On the third day, the first procedure is to invite the patriarch, the procedure includes "invite the patriarch - receive the blast - the statue of light".

The use of music includes: Chanting [Yuyin feng please] [burrow convert teacher] [cross three realms difficult] [all things disappear here] [Yujing wan fa]. Instrumental performance [Small door] [flower song] [Fight horn fly].

(16) Bai Zhang

Before lunch to Bai Zhang, that is, noon chanting. The taoist chanting accompanied by instrumental music.

The use of music includes: Chanting [Heavenly praise] [Five blessings] [Jintang month]

(17) Ship delivery

The boat is to send the river He Bo god, similar to the process of Qing Shui, by the Taoist priests and believers formed a procession to send the god, playing along the way, to the river. This procedure is the final step in the whole ritual. At this point, the whole ceremony is over.

The use of music includes: Chanting [Mixed Yuan diao] [Anchun Diao].

1. Ontology analysis and music feature of ritual music of Nanyue Zhengyi Taoism

3.1 Music genre and form

Nanyue Zhengyi Taoism ritual music is an organic part of ritual activities, and the use of music is strictly procedural. Different ritual activities use different music. The music used in ritual activities can be divided into two categories: vocal and instrumental music. The vocal music is mostly combined with the local dialect, and improvised with the tone characteristics of the dialect, which is mostly used for long texts or texts with relatively free words. When singing, only one or two percussion instruments, such as gongs or drums, are used for accompaniment. The sound is

simple, mysterious, quiet and religious. Instrumental music has many forms, such as drum music, percussion music and ensemble. Music performance can take the form of sitting performance and walking performance according to the needs of the priest who presides over the ritual activities. The distinctive feature of Zhengyi Taoism music is its distinctive locality.

3.2 Mode and melody style

Generally speaking, Chinese national pentatonic music is used in Nanyue Zhengyi Taoism ritual music, with few lyrics and many melody sounds, slow rhythm, singing and sighing, which is similar to Kunqu opera, and expresses the aesthetic characteristics of emptiness, quietness and smoothness. Musical instruments generally adopt Chinese national pentatonic and hexatonic styles. Playing music is the main theme: suona, gong, cymbals and other instrumental music. Playing tends to be tight and slow, with fresh, lively, cheerful and clear style and strong life flavor. The tune is compact in line shape, without decorative sounds. The style of music is generally focused on the color of folk music, and most of the music is smooth and simple, smooth and beautiful, and the style is lively and bright. Compared with Quanzhen taoism music, folk music has stronger flavor.

3.3 Music emotion

Nanyue Zhengyi Taoism ritual music is not urgent in speed, not strong or weak in intensity, quiet and steady without climax, and the lyrics vaguely float in the smooth and coherent melody line, which makes the sound effect appear natural and balanced. Solemn, but lacking passion and sense of change. Rhyme singing is quite different from that of traditional Chinese operas and folk songs. Usually, it doesn't pursue articulation clearly, but emphasizes articulation. Basically, it is difficult to hear the lyrics clearly, but it makes the tone particularly natural and fluent. All these reflect the aesthetic pleasure of pursuing simplicity, peace and tranquility.

3.4 Aesthetic characteristics

As an important part of Chinese Taoism music, Nanyue Zhengyi Taoism ritual music embodies the Taoist aesthetic characteristics of softness and quietness. The fundamental characteristic of femininity is weakness, inaction, and everything is like flowing water, so it is interlinked with the essence of Taoism. In the aesthetic form of music, the beauty of femininity is reflected in the conflict-free nature that follows the trend. It is a kind of music movement that is inherently implicit and natural, and it is sound without illness, noise, carving, elegance and elegance.

References

- Pu Hengqiang, (2012). **A Study on the Present Situation of Chinese Taoist Music**. China: Nanjing Normal University Press.
- Liu hong, (2006). **Retrospect and prospect of contemporary Taoist music**. Chinese Taoism. 32(2). 112-121.
- Li Gang, (2015). **Research status and trend of Nanyue religious music**. Journal of Hengyang Normal University, (2) 165-168.
- Huang Zhian, (1997). **Hunan Quanzhen Rhyme**. Nanyue Taoist Association Press.
- Liu hong, (2008). **A Brief History of Chinese Taoist Music**. Culture and Art Press.

“COVERED SINGING” AND VOCAL MUSIC TEACHING FOR MALE ADOLESCENT

Wang Yibo, Sakchai Hiranraks

Music, Faculty of Music Bangkok Thonburi University

(Received : March 8, 2022 Revised : April 1, 2022 Accepted : April 1, 2022)

Abstract

High-pitch vocal is a necessary skill for a tenor singer. They are singing high-pitch technique called covered singing extended singer voice range to reach the highest pitch range. In China, covered singing techniques improve male adolescent singers to enhance singing high-pitch skill. By implementing critical thinking into the learning process, the students learn to critique their vocal problems the cause of the singing problem, and the proper method for improving their singing. The assessment of the result was evaluated by themselves, the teacher, and their classmates. Adopting critical thinking in the learning process decreases the teacher-center level of leading a class in which the teacher leads the class in full response: conducting and solving individual students. Using critical thinking is transformed the learning process into a student-center. The student learned to solve their singing problem by themselves with teacher guidance. Moreover, this process is suitable for the female teacher who cannot demonstrate the tenor vocal for male adolescent students. By using this technique, the male adolescent singing in high pitch could be more successful.

Keywords : high-pitch vocal (covered singing), critical thinking, tenor voice, male adolescent

Introduction

Nowadays, rapid improvements in vocal music singing cause some changes in Chinese vocal music teaching. Teachers need to think more to adapt to the new problems in teaching. Singing in high pitch areas is the most considerable difficulty for male adolescent students to learn vocal music, which requires teachers to study the covered singing method to help them learn to solve this problem (Wu, 2019).

“Covered singing” is a necessary skill for a tenor. The high pitch is the key to checking the tenor. However, “covered singing” is the key to checking the high pitch. “covered singing is one way to help male adolescent students learn vocal music better. It could reduce the difficulty of singing high pitch effectively. Students learn to reflect on their voices, listen to their recordings, and improve their voices. This is how to learn vocal music by critical thinking.

“COVERED SINGING”

According to Stellan Hertegard Jan Gauffin and ohan Sundberg (1990) “Covering the voice near the passaggio is a skill mainly used in male classic Western singing. The purpose is said to be to smooth the register transition and avoid register breaks. The findings indicate that covered singing also is associated with larynx lowering. Covered singing near the passaggio shows similarities to so-called phonation and is probably preferable from the point of view of vocal hygiene.” Open and covered singing are terms for two voice modes used in classic Western singing. The term covered singing was introduced by the French tenor Duprez around 1830. Different from open singing, covered singing is a term mainly used for male singing on open vowels. The purpose is said to be to smooth the register transition near the so-called passaggio.

For male singers in the western operatic tradition, the upper part of the frequency range contains a series of pitches called passaggio, the transition between ‘chest’ and ‘head’ registers. Covering the voice near the passaggio is a

technique mainly used in male classic Western singing. The purpose is said to be to smooth the register transition and avoid register breaks. The study findings covering physiologically means a widening and lengthening of the pharynx and defines the “covered singing” and *passaggio*. In addition to being used to smooth the register transition, “covered singing” is used more as a means of singing high notes in China. Li Haiyang (2019) states that “covered singing” is a tenor singing skill that helps tenors expand their vocal range. The specific method is to lower the larynx and expand the laryngeal cavity. This method can significantly break through the original range. According to Zhang Cuifang (2012), Singers do not have an exact definition of the “covered singing” method. Luciano Pavarotti, the world's favorite Italian tenor, called it “covered singing,” Placido Domingo, the Spanish operatic tenor, noted for performances in operas by Verdi and Puccini, called it “closed singing,” however, Carlo Bergonzi, the world's favorite Italian tenor, called it “Mask singing” In China, only a few people can understand and use this singing skill correctly. Mask singing means that the position of the voice is near the eyes. Different names are just different ways of describing “covered singing.

Hollien (1974) defines a voice register as “a series or range of consecutively phonated frequencies which produced with nearly identical vocal quality” and “ordinarily there should be little or no overlap in fundamental frequency between adjacent registers,” As discussed by Hollien, the trained singer in performance usually wants the audience to have the impression of only one single register over the entire vocal range and tries not to expose the different registers. The singing skill is the means to achieve this goal. “covered singing” is an excellent vocal skill for this purpose. Hollien (1983) states that “If an untrained singer is singing an ascending scale, a perceptually clear register break from chest to falsetto may occur near the *passaggio*. The trained singer avoids this .by the covering technique, which allows him to pass from chest to head register without any perceptual difference in timber.” The covered singing method can solve the problem well and avoid breaking, which is a problematic tenor skill. Perceptually, the covering can be described as a slight darkening of the voice quality. For instance, open vowels such as [a:] or [a~:] are modified towards [O:] and [8:]. This is in contrast with open singing, where the vowels retain a brighter timbre.

Problems in teaching Male adolescent students

“Covered singing” is a kind of singing skill only for male singers. However, most of the teachers are women. Female teachers cannot demonstrate the “covered singing” method, making it more difficult for male students to learn vocal music. Men and women have similar voices before the sound changes period. After this period, the voices of men and women began to differ significantly. Meredydd Harries, Sarah Hawkins, Jeremy Hacking, and Ieuan Hughes (1998) studied the pitch of the male voice lowers during adolescence. And students began to learn vocal music after this period. Women's voices don't change as much as men's. The period of male voice change will continue for several years. Therefore, it is more difficult for male students to learn vocal music. (Liang Lina, 2011) stated that In China, many teachers lack experience in teaching, especially female teachers who lack experience in teaching male students. Teachers should treat male and female students differently and use different methods to teach different students.

Peter A. Facione and Gittens (2011) stated that the thyroid cartilage is often called the throat, the male's throat is prominent, the female's throat is not apparent, the vocal cord is in the throat, the female vocal cord length is 14 mm – 18 mm, the female vocal cord average length is 15 mm, the male vocal cord length is 18 mm – 24 mm, the male vocal cord. The average length is 20 mm.

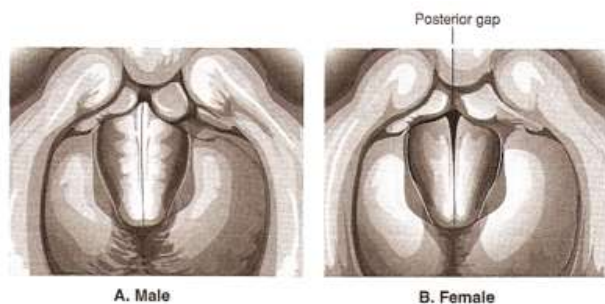

Figure 1 : Vocal fold closure during phonation in a normal healthy man (left) and woman (right)

Source : Gregory :2013, 35

Teachers should pay attention to the different characteristics of male students and female students in teaching. “covered singing” is a suitable training method for an adolescent male student to study vocal music about the high pitch. The vocal tone's height is affected by the length of the vocal cords, the tension, and the size of the glottis. Adult men's vocal cords are long and wide, and women's vocal cords are short and narrow. When we speak, the vocal cords on both sides are tightened, the glottis is narrowed, and even almost closed. The airflow from the trachea and lungs continues to impact the vocal cords, causing vibrations and vocalization. Under the control of intralaryngeal muscle coordination, the glottis is subjected to regularity control. (Huang lu, 2013)

As women have higher tones than men, teaching male adolescent students' vocal music should be based on the characteristics of male students' voices (Huang lu, 2013). It is difficult for a female teacher to teach a male student because the female teacher cannot imitate the male voice, and the students cannot understand the teacher's meaning directly. However, by using the "covered singing" method, Female teachers can also help male students learn the skill and sing the high notes. It is well known that there are obvious differences between men and women in physiology. As good vocal educators, we must pay attention to this objective physiological phenomenon at any time. As good singers, we must also understand the difference between ourselves and others. Because only by paying attention to this problem can we improve the level of vocal music and education better in vocal music learning and teaching.

Training method for covered singing

There are some similarities and differences between the “covered singing” training method and the usual vocal training method. For example, the way of breathing is the same, but the way of practicing is different.

Breathing: There are two ways to breathe; The first one is not suitable for singing; we called clavicular breathing or scapula breathing.

Cornelius L. Reid (2018) states that "Clavicular breathing is a system of inspiration whereby the upper parts of the chest are raised while the diaphragm is drawn in. The effect of this method of breathing is first to interfere with, and then destroy, the effective coordination of the vocal organs." He also states that "Two important reasons make clavicular breathing useless as a practical technique. First of these is that by raising the chest and lifting the shoulders, the neck muscles are brought into tension. This constitutes an unnecessary involvement, and the neck muscles' tension soon spreads until the entire upper portion of the anatomy becomes rigidly inflexible. Continued use of clavicular breathing leads to tonal throatiness." The second one we called abdominal breathing. It is a deep breathing method. It is not only the right way of singing but also keeps your lungs healthy. Abdominal breathing is rarely used in daily life. Surprisingly, abdominal breathing is the same as ancient Chinese QiGong, a deep breathing exercise from China breathing. Its breathing pattern is similar to yoga.

Position of larynx

The training of low larynx position is the key for male adolescent students to learn bel canto. The singers recommend a comfortably low position of the larynx in singing. The position of the larynx in popular singing is constantly changing. In Bel canto, the position of the larynx is in the middle. In covered singing, the larynx is required to be in the lowest position. The low larynx position can help us learn the covered singing; the covered singing position can also help us understand the low larynx position.

Learning method

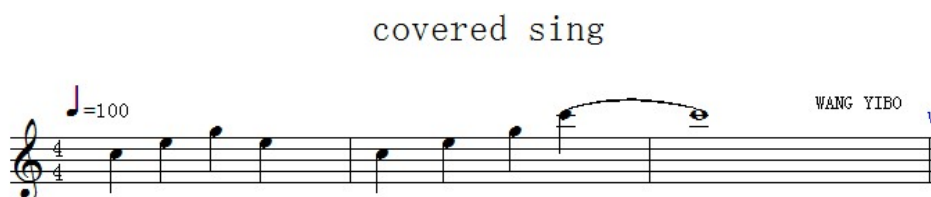

Figure 2 : The Training Scale model

Source : Wang, 2019

As shown in the picture, this is the practice of the "covered the singing" method. In general, vocal music training trains the high pitch, similar to climb the stairs step by step. However, on my training scale, I ask for "jump training." The training methods like jump up the stairs. The sense of jump is a critical core that many people overlook. Because jumping relaxes the throat and prepares it to hit the highest pitch, another essential point is that although the first bar and the second bar have the same tone, they are sung in entirely different ways. The first bar requires a sense of jumping and relaxation, and then the second bar requires sufficient strength and an immediate impact. So, if you look at the scale, it is straightforward, but the training method has many elements. The key is not about the scale; how do you teach the students to learn the scale. Here are the core skills to practice:

Italian has five vowels, a, e, i, o, u. Do not practice vowels first; practice the alphabet /æ/ first; this alphabet is the key to learn "covered singing". After mastering this skill, you can practice singing "Che gelida manina (Puccini - La Boheme)." Since the highest pitch is the /æ/, it is the best way to practice "Covered Singing" This piece of music is known as the touchstone of a bel canto tenor in the world. In the traditional practice, /a/ has a higher proportion of training, but the "covered singing" method, almost all the training revolves around the /æ/. In other words, the key to "covered singing" method is learning to sing high notes with /æ/.

Critical thinking and vocal teaching

Critical thinking is often explained as the ability to think and learn independently. It refers to learning logically and thoughtfully rather than blindly following the teacher's instructions.

Onur Topoğlu (2014) stated that "The term critical thinking, often used in conjunction with problem-solving, high-order thinking skills, reasoning, is defined as a skill in some approaches. However, some suggest that individuals must have critical disposition at first to have critical thinking skills while some see it as a mental process." According to Mertes (1991) "critical thinking is a conscious and deliberate process used to interpret or evaluate. information and experiences with a set of reflective attitudes and abilities that guide thoughtful beliefs and actions."

Liang Lina (2011) stated that a 5-step Critical thinking problem solving, and decision-making process named “ideas”: Step 1 “I” means Identify the problem and set priorities. Step 2 “D” means Deepen the understanding and gather relevant information. Step 3 “E” means enumerate options and anticipate consequences. Step 4 “A” means Assess the situation and make a preliminary decision. Step 5 “S” means scrutinize the process and self-correct as needed.

Learning “covered singing” with critical thinking

It is helpful to use critical thinking in vocal music teaching. It can effectively help students understand their voice. Students usually follow the teacher's guidance, but students lack the logical self-learning process. Traditionally, it is difficult for students to understand their voice.

As a teacher, we should try to help students use critical thinking to find the optimal method. Critical thinking is not to criticize everything. Critical thinking is a great way to learn and understand things.

Vocal music learning is the initial stage for adolescent students. Self-learning and evaluation are particularly important for vocal music learning. Critical thinking is an excellent way of self-learning. Rational use of critical thinking evaluation mode is beneficial to vocal music learning. In this study, critical thinking in vocal music lessons is mainly reflected in the evaluation system, including self-assessment, mutual assessment, group assessment, and teacher assessment. Record your voice in the vocal class. After class, first conduct self-assessment, exchange recordings, and conduct the mutual evaluation and group assessment. Finally, give the form to the teacher, and the teacher provides the final evaluation. According to the results of the assessment, the students analyze and find their weaknesses and shortcomings. Learning to use critical thinking to self-study, change the traditional learning mode, become their teachers, and learn from each other.

Some simple critical thinking process examples:

1. Recording: record the process of their singing.
2. Identify: students listen to the record and identify the problem in their singing.
3. Teacher assessment: the teacher graded the students' performance.
4. Peer assessment: students give marks to other students.
5. Self-check: listen to the recording carefully and write down the characteristics of the recording's sound.
6. Analysis: compare the scores and assessment of teachers, classmates. Find the problem of the singing.

(Score criteria: Pitch, emotion, breathing, etc.)

7. Summary: summarize the data after analysis and give conclusions.
8. Self-correct: improve your voice and singing method. scrutinize the process and self-correct as needed.

Conclusions

"Covered singing" is a necessary skill for male adolescent students to sing high notes. Although many vocal music teachers are female, the "covered singing" skill could also be taught by female teachers to male students. The skill is mainly used to help male students with their high notes. It is challenging to improve the vocal range with conventional methods, but it is possible to master the highest note in the shortest time by using "covered singing." In other words, by using this skill, we tap into the true beauty of the human voice. The "covered singing" method is quite different from other singing skills in practice. Its practice method is, even strange, but it is correct and effective. Critical thinking is an important way to learn "covered singing" It uses self-assessment, peer assessment, teacher assessment, and other methods to help students find their problems. Critical thinking focuses on teaching self-reflection and self-

learning. Critical thinking is not about criticism; and it is about rational analysis. And finally, the student gains knowledge in the process.

References

- Facione, P. (2011). **Critical Thinking: What It Is and Why It Counts**. [Ebook]. Measured Reasons LLC.
Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/PeterFacione/publication/251303244_Critical_Thinking_What_It_Is_and_Why_It_Counts/links/5849b49608aed5252bcbe531/Critical-Thinking-What-It-Is-and-Why-It-Counts.pdf.
- Gregory, Adele Merryn. (2013). **Laryngeal Aspects of Infant Language Acquisition** (Doctoral Degree).
La Trobe University Australia.
- Haiyang, L. (2019). **A Comparative Study of "Mask" and "covered" singing in lyric tenor singing**
(Master's Degree). Hebei Normal University.
- Harries, M., Hawkins, S., Hacking, J., & Hughes, I. (1998). **Changes in the male voice at puberty: vocal fold length and its relationship to the fundamental frequency of the voice**. *The Journal of Laryngology & Otology*, 112(5), 451-454. Doi:10.1017/s0022215100140757
- Hertegård, S., Gauffin, J., & Sundberg, J. (1990). **Open and covered singing as studied by means of fiberoptics, inverse filtering, and spectral analysis**. *Journal of Voice*, 4(3), 220-230.
[https://doi.org/10.1016/s0892-1997\(05\)80017-7](https://doi.org/10.1016/s0892-1997(05)80017-7)
- Hollien, H. (1974). **On vocal registers**. *Journal of Phonetics*, 2(2), 125-143. Doi:10.1016/s0095-4470(19)31188-x
- Hollien, H. (1983). **A review of vocal registers**. In: *Transcripts of the 12th symposium care of the professional voice*. New York: The Voice Foundation, Part 1.
- Huang, L. (2013). **Investigation on physiological and technical causes of tenor difficulty** (Master's Degree).
Central Conservatory of Music.
- Liang, L. (2011). **Research on the similarities and differences between male and female voices in vocal music learning** (Master's Degree). Chongqing University.
- Mertes, L. (1991). **Thinking and Writing**. *Middle School Journal*, 22(5), 24-25. Doi:10.1080/00940771.1991.11496002
- Reid, C. (2018). **The Free Voice: A Guide to Natural Singing**. Oxford University .
- Topoğlu, O. (2014). **Critical Thinking and Music Education**. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 2252-2256. doi:10.1016/j.sbspro.2014.01.554.
- Wang, Y. (2019). **Constructing the Male Vocalist Guide Book for Teaching the Adolescent Male Student** (Doctoral Degree). Bangkok Thonburi University.
- Wu, Y. (2019). **The "Open" and "Close" Techniques in Vocal Singing**. *Northern Music*, 2019(19), 45-46.
Retrieved from <http://eng.oversea.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbCode=cjfd&QueryID=15&CurRec=35&filename=BYYY201919035&dbname=CJFDLAST2019>.
- Zhang, C. (2012). **The study and discussion of "covered" singing** (Master's Degree). Hebei Normal University.

THE ART OF RUICHANG PAPER CUT: TECHNIQUES, THEMES, AND COMPOSITIONAL FORMS

Chenhui Wu

Doctoral Student of Philosophy Program in Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Arts,
Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: s62584948009@ssru.ac.th

(Received : July 12, 2023 Revised : July 20, 2023 Accepted : July 20, 2023)

Abstract

This research delves into the intricate visual characteristics and cultural implications of Ruichang papercut, guided by two primary objectives: (1) to explore and comprehend the visual features and cultural connotations of Ruichang papercut by examining its themes, techniques, and compositional forms; and (2) to conduct a thorough analysis of these elements to provide design recommendations for the creation of culturally creative products inspired by Ruichang papercut. The research methodology primarily encompasses observation, literature review, and interviews to collate comprehensive information on the themes, techniques, and compositional forms of Ruichang papercut. This is followed by a qualitative analysis to decipher the visual characteristics and cultural implications of Ruichang papercut. The findings underscore that designers, while crafting culturally creative products inspired by Ruichang papercut, should uphold its cultural attributes and core techniques. Concurrently, they should strive for visual diversity in their products, aligning them with contemporary aesthetic predilections and lifestyle requirements. This balanced approach is pivotal for bolstering the preservation and inheritance of the rich tradition of Ruichang papercut.

Keywords: The Art of Ruichang, Papercut, Creative Product Design

Introduction

Paper cut art in China, a folk art form deeply intertwined with the everyday lives and customs of the Chinese populace, holds substantial practical and aesthetic value. The diversity of papercut styles in China is vast, generally categorized into two primary types: northern and southern papercut. The northern style is recognized for its robust and solid aesthetics, while the southern style is known for its refined and delicate elegance.

This study focuses on Ruichang papercut, a style that, due to its unique geographical location at the intersection of the north and the south, has assimilated characteristics from both northern and southern papercut styles. This amalgamation has given rise to its distinctive individual characteristics and artistic style. Ruichang papercut holds significant influence in the art of papercut in China and was included in the first batch of China's national intangible cultural heritage list in 2008. Furthermore, Ruichang has been honored with the title of "Hometown of Chinese Folk Cultural Art" by the Ministry of Culture of China.

With a history that scholars agree originated during the Han Dynasty, Ruichang papercut has, over nearly two millennia of inheritance and development, become an integral part of various folk activities. It serves as offerings, personal and environmental decorations, and gifts for interpersonal exchanges, permeating various aspects of the lives of the people in Ruichang. However, with the passage of time and the shift to modern lifestyles, traditional Ruichang papercut art, which thrived on an agrarian culture, is facing a survival crisis.

This research paper is conducted in response to this situation, with the aim of integrating Ruichang papercut with cultural creative product design. It intends to provide suggestions for designers, enabling them to develop new products that maintain the cultural characteristics and core techniques of Ruichang papercut while also meeting the

aesthetic and lifestyle demands of the public. By creating cultural products with higher added value, the research aims to satisfy the growing cultural consumption needs and expand the survival space of Ruichang papercut, thereby achieving better preservation and development.

Research objectives

1. To explore and understand the visual features and cultural connotations of Ruichang papercut
2. To analyze the themes, techniques, and compositional forms of Ruichang papercut

Literature Review

Ruichang papercut, with its extensive history and rich array of samples, holds considerable artistic and cultural value. However, due to the predominantly rural and less formally educated demographic of papercut artisans, coupled with a limited number of researchers in the field, there is a dearth of literature available for reference. The existing literature primarily adopts an ethnographic perspective, exploring the origin, historical development, and inheritance methods of Ruichang papercut. It delves into the role and function of Ruichang papercut in local folk activities and introduces notable artisans of Ruichang papercut (Jiao Furong & Yan Zhilong, 2008; Cai Xun, 2011; Wang Yigui, 2010).

While some studies touch upon the techniques and themes of Ruichang papercut, they mainly focus on introducing the process of papercut, encompassing the use of tools, sketching, carving techniques, and artwork framing (Feng Longmei & Feng Yabing, 2009). Some studies provide a general overview or a listing display of the themes, techniques, and patterns of Ruichang papercut (Wang Xu, 2012; Wang Hongfeng, 2013; Wang Ziwen, 2019), but in-depth research is scarce. Literature resources that provide substantial content linking the visual features and cultural connotations of Ruichang papercut to cultural creative products are particularly rare.

In recent years, the Ruichang government has proposed a development strategy that intertwines the preservation and inheritance of folk arts with the development of the local cultural industry. The objective is to generate economic benefits from folk arts, particularly through the development of tourism souvenirs. This approach is intended to stimulate the development of related industries, and as a result, Ruichang papercut has been identified as a key focus for development. However, during the development process of Ruichang papercut related products, the pursuit of market interests without careful consideration has resulted in serious shortcomings in cultural connotations and blurred regional characteristics of the developed products. There have even been instances of distorted aesthetics and cultural variations. This phenomenon is a common challenge faced by many folk arts in China during their industrial development, which greatly harms the intrinsic value of folk arts themselves (Zhao Binran, 2022).

Faced with this situation, the researcher posits that Ruichang papercut needs to transition from a focus on “material benefits” and utility value to a focus on “cultural identity” and spiritual value. In the process of product design and development, it is crucial to not only consider the current aesthetic tastes and lifestyle demands of people but also emphasize the preservation of Ruichang papercut’s cultural connotations, core techniques, and regional characteristics.

Methodology

This study primarily employs a qualitative research methodology. The researcher conducted an observational study of Ruichang papercuts housed in the Ruichang Paper Cut Museum. This observational method allowed for a detailed examination of the papercuts, providing first-hand data on their themes, techniques, and compositional forms.

In addition to observational research, a comprehensive literature review was undertaken. This involved the collection, organization, and synthesis of primary source materials related to Ruichang papercut. The literature review served to contextualize the observational data within the broader field of study, providing a theoretical framework for the analysis.

Furthermore, the researcher conducted in-depth interviews with artisans engaged in the creation of Ruichang papercuts. These interviews provided valuable insights into the practical aspects of papercut creation, including the artisans' techniques and the cultural significance of their work.

The data collected through these methods were then subjected to qualitative analysis. This involved identifying patterns and themes within the data, interpreting these findings in light of the existing literature, and drawing conclusions about the cultural and visual features of Ruichang papercut.

By combining observational research, literature review, and in-depth interviews, this study offers a comprehensive exploration of Ruichang papercut. This multi-faceted approach ensures a robust understanding of the subject, providing a solid foundation for the design recommendations proposed in this research.

Research results

Chinese folk arts, as tangible manifestations of local customs and aesthetic ideals, are imbued with rich cultural connotations and unique visual characteristics. Consequently, this study posits that an examination of the themes, techniques, and compositional forms of Ruichang papercut is essential. By dissecting and understanding the cultural connotations and visual features inherent in these elements, they can be effectively utilized as design elements in the creation of cultural creative products. This approach ensures that the intrinsic cultural value is aptly represented in these products.

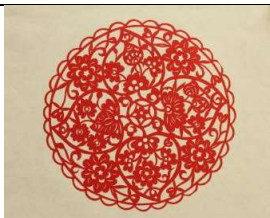
1. Themes of Ruichang Papercut

The thematic content of Ruichang papercut is characterized by its extensive diversity. Following a meticulous examination and categorization process, this study identifies that the majority of Ruichang papercut themes can be grouped into three primary categories.

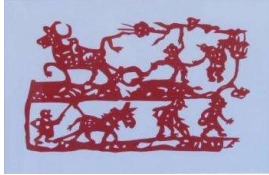
The first category encapsulates desires for a joyous and satisfying love life, fertility, and longevity. The second category embodies aspirations for wealth, career success, and elevated social status. The third category expresses hopes for bountiful harvests, societal stability, and national prosperity.

Artisans of Ruichang papercut frequently employ techniques such as homophonic symbols, symbolism, and metaphors to visually articulate these connotations. This thematic exploration provides a comprehensive understanding of the cultural and aesthetic dimensions of Ruichang papercut, thereby informing the design of culturally resonant creative products.

Table 1 The main themes of Ruichang papercut

Connotation	Examples of Ruichang papercut	Explanations of Pattern Connotation
Aspirations for a Fulfilling Love Life, Fertility, and Longevity		In the realm of Ruichang papercut, certain symbols are employed to represent specific cultural connotations. For instance, magpies are emblematic of good fortune, while plum blossoms are symbolic of the advent of spring. The amalgamation of these two symbols in a papercut design signifies the anticipation of joyous events, which explains their prevalent use in the decoration of wedding houses.
		Similarly, mandarin ducks are frequently utilized as metaphors for a harmonious marital union. This is often coupled with the use of lotus flowers and carp, which are symbols of marital harmony. During wedding ceremonies, papercut artworks that incorporate these symbols are commonly used to convey blessings for the newlyweds.
		Pomegranates, known for their abundance of seeds, serve as a symbol of prosperity and a thriving family. This is due to the phonetic similarity between the Chinese words for "seeds" and "children". As such, patterns that combine pomegranates and children are often used to symbolize a prosperous lineage.
		In Chinese mythology, the qilin is regarded as a benevolent creature. It is a widespread belief in Chinese folklore that venerating the qilin can bestow couples with intelligent offspring. Consequently, this symbol is frequently incorporated into papercut designs.
		In the cultural context of Ruichang, certain symbols carry specific connotations related to longevity, health, and happiness. For instance, the peach is a potent symbol of longevity, as well as health and happiness. During longevity celebrations in Ruichang, papercut patterns featuring peaches are frequently used to adorn the attire, headwear, and footwear of the individual celebrating their birthday, signifying a wish for their long life and well-being.
		Similarly, Magu, a female deity in Chinese Taoism, is emblematic of eternal youth and immortality. In the tradition

Connotation	Examples of Ruichang papercut	Explanations of Pattern Connotation
		of Ruichang, papercuts featuring Magu are often gifted to women on their birthdays, extending wishes of longevity and perpetual youth.
Aspirations for Wealth, Successful Careers, and High Social Status	 	In the cultural lexicon of China, and by extension, Ruichang papercut, certain symbols carry specific connotations related to wealth, career success, and social status. For instance, the lion, a symbol of power and dignity, when combined with the pattern of Chinese coins, represents a prestigious status and abundant wealth. Similarly, the spotted deer is emblematic of wealth and a prosperous official career. This is further reinforced by the phonetic similarity between the Chinese words for "deer" and "official position". Consequently, papercut artworks featuring the spotted deer are commonly used to convey blessings for a prosperous and successful career path. The horse, a symbol of excellence and success, is often depicted in papercut designs. A portrayal of a person riding a horse represents aspirations for success in the imperial examinations and a promising future, signifying wishes for a flourishing career.
Aspirations for Abundant Harvests, Social Stability, and National Prosperity	 	In the cultural context of Ruichang, certain symbols and scenes carry specific connotations related to abundant harvests, social stability, and national prosperity. For instance, spring ploughing, an important folk custom in Ruichang, symbolizes new beginnings, hope, and harvest. Papercut patterns depicting scenes of spring ploughing express the people's love for life and their aspirations for a bountiful harvest of crops. Similarly, the phoenix, a legendary bird in Chinese mythology, is associated with times of great peace and prosperity. Ancient Chinese believed that the phoenix would appear during such times, bringing light and warmth like the sun. Therefore, in Ruichang papercut, the pattern of a phoenix flying around the sun symbolizes social tranquility, harmony, and prosperity.

Connotation	Examples of Ruichang papercut	Explanations of Pattern Connotation
		The rooster, which shares the same pronunciation as the Chinese word for "auspicious", is another common motif. The crowing of a rooster signifies the rising of the sun and, therefore, in Ruichang papercut, the pattern of a rooster crowing symbolizes societal prosperity and vitality.

Source: Photograph taken by the researcher at the Ruichang Paper Cut Museum.

It is evident that auspicious patterns form the core of creative themes in Ruichang papercut. These patterns, whether they are figures, animal motifs, or plant designs, are imbued with auspicious connotations. They serve as a visual expression of people's desires, pursuits, and spiritual aspirations for a life filled with happiness and fulfillment.

Given this understanding, it is suggested that designers can extract these auspicious patterns from Ruichang papercut, while maintaining a deep respect for the cultural beliefs associated with auspiciousness. By employing contemporary design techniques, these extracted patterns can be integrated into the design of cultural creative products.

This approach ensures that the resulting products not only align with the visual preferences and aesthetic tastes of contemporary individuals, but also cater to their emotional needs for blessings and good fortune. This balance between modern aesthetics and traditional cultural values is key to the successful design of cultural creative products based on Ruichang papercut.

2. Techniques Employed in Ruichang Papercut

The artistry of Ruichang papercut predominantly relies on the use of scissors and carving knives as the primary tools. The techniques that are chiefly employed, known as the "Yin Cut" and "Yang Cut", are instrumental in creating a distinctive hollowed-out visual effect in the patterns. These techniques are not only a testament to the skill and precision of the artisans but also contribute significantly to the unique aesthetic appeal of Ruichang papercut.

Table 2 The primary techniques of Ruichang Papercut

Techniques	Examples of Ruichang papercut	Technique Descriptions
Application of the "Yang Cut" Technique		The "Yang Cut" technique involves the careful preservation of the design's outline while meticulously trimming away the superfluous areas outside this outline. This process results in the creation of distinct and prominent lines that effectively define the pattern, thereby enhancing the visual clarity and impact of the design.

Techniques	Examples of Ruichang papercut	Technique Descriptions
Implementati on of the "Yin Cut" Technique		The "Yin Cut" technique involves the precise removal of the design's outline while retaining the portions outside the outline. This method results in a distinctive block-like aesthetic in the pattern, contributing to the unique visual identity of the design.
Integration of "Yang Cut" and "Yin Cut" Techniques"		Technique Descriptions: This approach involves the concurrent application of both "Yang Cut" and "Yin Cut" techniques within a single papercut artwork. This combination allows for a complex interplay of positive and negative space, enhancing the visual depth and intricacy of the design.

Source: Photograph taken by the researcher at the Ruichang Paper Cut Museum.

The techniques employed in Ruichang papercut artistry echo the ancient Chinese philosophical concept of Yin and Yang. The "Yang Cut" technique, with its preserved lines, represents "solid forms", while the hollowed-out areas denote "void forms". Conversely, the "Yin Cut" technique creates "void forms" through hollowed-out lines, while the preserved areas symbolize "solid forms". The interplay of "solid forms" and "void forms" results in a complete artwork that exhibits a striking visual contrast. This juxtaposition of "void and solid" encapsulates the philosophical concept of "harmony between Yin and Yang" and the principle of "mutual generation of Yin and Yang". This philosophical tenet, a cornerstone of traditional Chinese culture, has significantly influenced the value orientation, thought processes, social psychology, and aesthetic preferences of the Chinese people. Consequently, the researcher posits that designers can integrate the "Yang Cut" and "Yin Cut" techniques of Ruichang papercut into the design of cultural creative products. This integration allows the designed products to mirror the visual characteristics of Ruichang papercut while simultaneously conveying the philosophical concepts inherent in traditional Chinese culture. This approach enhances the cultural value of the products, catering to people's spiritual desire to appreciate traditional culture.

3. The Composition Forms of Ruichang Papercut

Ruichang papercut patterns are characterized by a two-dimensional compositional style. The artisans do not prioritize the realistic portrayal of objects, nor do they utilize perspective techniques or aim to create a sense of three-dimensionality and spatial depth. They do not strictly adhere to the laws of nature. Instead, they harness their creative imagination to construct patterns that amalgamate objects from diverse perspectives, spaces, and temporal contexts onto a singular two-dimensional plane. This approach results in a unique artistic expression that transcends the

constraints of realism and perspective, reflecting the rich cultural and aesthetic values of the Ruichang papercut tradition.

Table 3 The Composition Forms of Ruichang papercut

Examples of Ruichang papercut	Composition Description
	Ruichang papercut frequently exhibits a tendency to diminish the sense of spatial depth. In the two works under consideration, the first does not delineate the relative positions of the dragon boat in terms of foreground and background or distance. Similarly, the second work does not depict the spatial relationships or proximities between the figures and trees. Each object is rendered independently and distinctly, without any overlapping or occlusion, thereby creating a unique aesthetic that challenges conventional perspectives of spatial representation.
	Ruichang papercut artworks often exhibit a unique characteristic where multiple seasonal sceneries are depicted concurrently. In the two works under scrutiny, one can observe scenes where lotus flowers, lotus pods, and lotus roots coexist, suggesting a simultaneous representation of different growth stages. Similarly, a peach tree is depicted not only with blossoms but also with ripe peaches, thereby transcending the temporal boundaries of natural growth cycles. This artistic approach imbues the works with a sense of timelessness and continuity, reflecting the cyclical nature of life and seasons.
	The creation of patterns in Ruichang papercut art does not adhere strictly to the conventional rules of perspective. This is evident in three distinct works. The first work presents an intriguing inversion of perspective, where figures closer to the viewer appear smaller than those in the distance. The second work amalgamates eye-level and overhead perspectives, creating a unique multi-dimensional viewing experience. The third work innovatively allows an interior view of a sedan chair through its windows, breaking the conventional boundary between interior and exterior spaces. This creative freedom in perspective manipulation contributes to the unique aesthetic appeal of Ruichang papercut art.

Source: Photograph taken by the researcher at the Ruichang Paper Cut Museum.

Conclusions

Developing cultural creative products, transforming folk art resources into commodities, and promoting the protection and inheritance of folk art in conjunction with local cultural and economic development can foster a symbiotic relationship. This approach serves as a pivotal strategy for revitalizing and promoting the sustainable development of folk art. In this process, the role of designers is paramount. However, this does not suggest that designers can incorporate folk art into modern product carriers through mere technique improvements, material substitutions, and visual form design. There are two primary reasons for this:

1. Designers need to acknowledge that the audience and consumers of folk art have undergone significant changes. Their cultural identities, aesthetic tastes, lifestyle habits, and consumer demands directly or indirectly influence product design. Therefore, designers need to reevaluate the relationship between folk art and contemporary life.

2. Folk art possesses distinctive cultural characteristics and core techniques. However, with the continuous advancement of internet technology, cultural exchanges and integration among different regions have become more extensive and frequent. Folk art, as a living heritage, is inevitably influenced by this trend. Driven by market interests, the relatively stable and clear regional and cultural features of folk art in traditional society are to some extent blurred and decomposed. Therefore, while designers can selectively incorporate external multicultural factors, they should avoid engaging in design solely for the pursuit of economic value or to cater to commercial development, as this may lead to aesthetic distortion, blurred uniqueness, and cultural deviation.

Therefore, when designing cultural creative products for Ruichang papercut, designers need to conduct thorough research on their target consumers and audience to ensure that the developed products are favored and chosen by people. Simultaneously, designers should also conduct comprehensive research on Ruichang papercut, preserving its core techniques, regional characteristics, and cultural features. Only by doing so can they truly satisfy people's cultural consumption psychology and achieve productive protection and sustainable inheritance of Ruichang papercut."

Acknowledgments

Researcher would like to express his sincere to the thesis advisor, Asst. Prof. Dr. Akapong Inkuer for his invaluable help and constant encouragement throughout the course of this research. In addition, the researcher has to give thanks to all lecturers for their assistance: Asst. Prof. Dr. Pisit Puntien, and Asst. Prof. Dr. Chanoknart Mayusoh. At the same time, the researcher gratefully thanks to everyone who give great supports. Finally, the researcher would like to express his gratitude to the Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University for supporting in every aspect.

References

- Wang, Z. (2019). **Ruichang Papercut**. Local Culture Research, (4)2.
- Jiao, F., & Yan, Z. (2008). **Humanistic Reflections on Ruichang Papercut**. Art Spectacle, (5), 179.
- Cai, X. (2011). **Cut Out the Four Seasons Together: Ruichang Papercut**. Creation Review, (1), 62-64.
- Wang, Y. (2010). Ruichang's Folk Deities and Papercut Art: Yuan Jie and "Hundred Flowers Canopy". In Ministry of Culture Art Service Center (Eds.), **Preliminary Exploration of the Construction and Development of Chinese Folk Culture and Art Villages**. pp. 532-533.
- Feng, L., & Feng, Y. (2009). **Ruichang Papercut**. Jiangxi People's Publishing House.
- Wang, H. (2013). **Interpretation of Auspicious Concepts in Ruichang Folk Papercut**. Popular Literature and Art, (19), 58.
- Wang, X. (2012). **Analysis of Ruichang Folk Papercut Art**. Art Sea, (12), 189-190.
- Zhao, B. (2022). **Research on the Industrialization of Folk Art**. New Territory of Art, (3), 67-69.

CHINA'S LUSHAN CITY IMAGE DESIGN TO PROMOTE TOURISM

Xiaohong Deng¹, Chanoknart Mayusoh², Pisit Puntien³

Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Arts,

Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: ¹s62584948012@ssru.ac.th, ²chanoknart.ma@ssru.ac.th, ³pisit.pu@ssru.ac.th

(Received : June 12, 2023 Revised : October 4 2023 Accepted : October 4 2023)

Abstract

The purpose of this research were to study the image of Lushan City in China, design the image logo of Lushan Mountain, and promoted tourism. The tools used for the research included descriptive analysis, field study, and quantitative research, by which the present situations and existing problems of the Lushan Mountain tourism image were investigated and summarized. The influence of tourists and residents on the tourism image design was evaluated by obtaining the information in the questionnaire. The positioning of Lushan Mountain tourism image design was summarized according to the government planning and policies on Lushan Mountain tourism. The results showed that there were four distinct seasons and abundant tourist resources in Lushan Mountain and shaping the image of Lushan Mountain tourism in all seasons helped promoting Lushan Mountain tourism. Through the study of 8 visual symbols of Lushan Mountain and the colors of the four seasons of Lushan Mountain, a multi-form tourism image logo and related application design of Lushan Mountain were designed. The overall satisfaction rate of the visual image design of Lushan Mountain was analyzed using a 5-point Likert scoring method with the theoretical median value of 3 as the reference value. The discussion results from the experts and tourists on the satisfaction rate of the visual image design of Lushan Mountain tourism showed that in the overall satisfaction of the visual image design of Lushan Mountain tourism and the satisfaction of various other aspects, the overall satisfaction of the visual image design of Lushan Mountain tourism was 4.02, and the mean value of satisfaction in other aspects was between 3.93-4.07, all being higher than the theoretical median value of 3.

Keywords: Lushan City, Image Design, Tourism

Introduction

Lushan City is affiliated with Jiujiang City, Jiangxi Province, and is a county-level city named after the scenic spot of “Lushan Mountain”. The scenic spot of Lushan Mountain in Lushan City is adjacent to the Yangtze River in the north and Poyang Lake in the east. It has rolling mountains, beautiful scenery, a sea of clouds, and a pleasant climate, which is a famous summer resort at home and abroad. Lushan Mountain is an oval mountain, a typical mountain region, with an area of about 302 square kilometers. There are more than 1,000 houses of 18 national architectural styles preserved on Lushan Mountain. Bailudong Academy on Lushan Mountain, founded in AD 940, is one of the earliest institutions of higher learning in China. Lushan Mountain was also once the center of Buddhism and Taoism in southern China in history. In 1996, Lushan Mountain was listed as a world cultural landscape. The development of tourism in modern times in Jiangxi Province started with the development of Lushan Mountain. Lushan Mountain, located in the south of the Yangtze River, belongs to the subtropical eastern monsoon climate. The cities around Lushan Mountain are very hot in the summer, but Lushan Mountain is as cool as spring. Even in hot July, the average temperature is only 22.6 degrees Celsius. Before the reform and opening up of China, Lushan Mountain was only a well-known political and cultural mountain famous for holding conferences there as a summer resort. The tourism industry has been mainly

dominated by reception tasks. After the reform and opening up, the tourism industry of Lushan Mountain gradually entered a stage of take-off.

Since the Third Plenary Session of the 11th CPC Central Committee, Jiujiang Municipal Government has strengthened the management of the tourism industry. Especially since the release of the film “Romance on Lushan Mountain” in 1980, Lushan Mountain has got an instant hit at home and abroad. In 1984, the Lushan Mountain Scenic Area Administration Bureau was established. At the beginning of the reform and opening up, Lushan Mountain was one of the leading scenic spots in China’s tourism industry. But its tourism development has slowed down in recent years, resulting in its status in China’s famous mountain scenic spots being gradually replaced by other traditional famous mountains such as Mount Huangshan and emerging famous mountains such as Zhangjiajie. Replace. Over the years, the image of Lushan Mountain as a summer resort in the minds of tourists has tended to be solidified, therefore, the tourism seasonality has been a major obstacle to the sustainable development of its tourism industry.

In May 2016, an announcement was issued by the People’s Government of Jiangxi Province: adjust some of the administrative divisions of Jiujiang City and establish a county-level City of Lushan. Since then, the bull governance pattern of Lushan Mountain has changed. The establishment of Lushan City to incorporate Lushan Mountain and the unified management of Lushan City has led to a historical transformation that helped to form the great tourism brand of Lushan Mountain and assisted the tourism industry in Jiangxi to take off. In 2020, to further promote the high-quality development of the tourism industry of the province, the Party Committee and People’s Government of Jiangxi Province put forward the work requirements of the industry chain chief system for implementing the industry chain of tourism, building a “strong province in tourism”, improving the design level of scenic service facilities in our province, promoting the integrated development of cultural tourism industry and design service industry, and opening up the whole chain of the cultural tourism industry in serving tourists. Through innovative design, the service facilities of the scenic spot have seen fundamental improvement, so that the service facilities of the scenic spot can carry dual functions of serving tourists and promoting culture to serve tourists better. The Department of Culture and Tourism and the Department of Industry and Information Technology of Jiangxi Province have extensively solicited creative design proposals for scenic service facilities, including collecting the creative design proposals for Lushan Mountain Scenic Spot and have encouraged major tourist attractions of the province to actively promote the transformation and upgrading of scenic service facilities.

The results of the investigation on the image status of Lushan Mountain Scenic Area show that: 1. The tourist image is solidified, and the development of scenic spots and tourism publicity are deficient; 2. The standards of public facilities are not unity, and the functions are deficient; 3. There is a lack of tourism brand image, and there is an urgent need to reshape the tourism image.

Research objectives

To Study the image of Lushan City in China, design the image logo, and promote tourism.

Literature review

Li Songzhi (2014) Lushan Mountain Tourism Culture: Lushan has a rich cultural heritage and distinctive regional characteristics. Lushan Mountain culture is an important resource and support for the development of Lushan Mountain tourism. Culture serves the development of tourism, which is an important direction for the study of culture of Lushan

Mountain. From the perspective of tourism culture, the book took an in-depth analysis of the connotation of Lushan Mountain tourism culture and gave a systematical discussion on the tourism culture, religious tourism culture, academy tourism culture, architectural tourism culture, political tourism culture, leisure tourism culture, and folk tourism culture, popular science tourism culture and other tourism cultural resources, characteristics, and tourism aesthetic value of Lushan Mountain landscape. Zhang Xinyou (2016) Comparative Research on Domestic Tourism Brand Image and Advertising Language: With the rapid development of the domestic cultural tourism industry, the competition among cultural tourism destinations and projects are increasingly intensified, and the intensity of publicity and promotion is constantly increasing. How to establish a distinctive and easy-to-remember visual image of cultural tourism, make cultural tourism projects stand out in communication and promotion, and attracting more target consumers, has become the main problem to be considered. Zhang Jingdan (2021) Research on Visual Symbol Design and Application of City Tourism Image: Design and application of visual symbols require innovative combination and deconstruction of image symbols, indicators, and symbols. When applying visual symbols to the image design of city tourism, designers need to clarify their functions. Whether it is to condense and spread urban culture, or to beautify the environment, the design and application of visual symbols of city tourism image have significant significance. Therefore, designers should pay attention to give full play to the advantages of local traditional culture, refine rich design materials, and integrate them into the design of visual symbols in a skillful way to further display the local humanism characteristics, especially to maximize the advantages and value of visual symbols to make tourism the city shows its unique charm and unique humanism spirit.

Shirley Kha-Sien Chia; May-Chiun Lo; Zaidi Bin Razak; Yin Chai Wang; Abang Azlan Mohamad (2021) Impact of Destination Image on Tourist Satisfaction. The moderating effect of information technology (IT): Tourism is a multifaceted field and to understand its complexity, none of its components should be excluded. Based on the opinions and thoughts of tourists, this research aims to determine to what extent the destination image has an impact on satisfaction with that destination. Survey data was collected from tourists who visited key tourist attractions in Kuching, Sarawak. SmartPLS 3 was applied to assess the developed model based on path modeling and bootstrapping. The results revealed that political images, cultural images, and infrastructure factors on destination image are positively related to tourist satisfaction. It was found that information technology (IT) does not play any moderating role in the relationships between destination image and tourist satisfaction. Results have further indicated that the tourism industry can be improved for getting satisfaction among tourists by offering a better development of significant destination image in Sarawak.

Figure 1 : Cambodia National Tourism Image Logo

Source : <https://www.baidu.com/> (Retrieved January 10, 2022)

Cambodia's national tourism image logo is a design project jointly cooperated by the Cambodia National Tourism Administration and the World Bank, designed by Scott Lambert. Through an investigation of seven tourist

attractions in Cambodia, the design team came to realize that Cambodia is a great country with a splendid cultural heritage. To change people's longstanding monotone impression of Cambodia, the team decided to reflect more than just the design concept of Angkor Wat in the logo work. Finally, a series of 9 logos were designed, integrating various Cambodian tourism elements, showing a distinctive and colorful Cambodian national tourism image with a unified and integrated visual atmosphere, which fully highlighted the characteristics of different tourism elements in Cambodia. This is a method very suitable for the design of a city tourism image logo and has been proven highly efficient in the communication effect by practices.

Figure 2 Lushan Mountain Logo

Source: <https://www.baidu.com/> (Retrieved January 10, 2022)

The current logo of Lushan Mountain is very old-fashioned. When asking tourists and residents, many people do not know about the Lushan Mountain logo. The tourist logo of Lushan Mountain has not played a role in promoting the scenic spot and shaping the image of the scenic spot. Having consulted Mr. Cheng, Director of the Lushan Mountain Management Committee, I learned that this logo was used a long time ago, but the specific design time could not be verified. According to a dissertation retrieved on CNKI which is about the brand image of Lushan, it is mentioned that the logo was designed long ago by Yu Guoxian, a teacher at Lushan Middle School. The logo graphic consists of the peak of Lushan Mountain and the image of the archway at the south gate of Lushan Mountain.

Figure 3 : Applications of Lushan Mountain Logo

Source: Xiaohong Deng (2022)

Figure 4 : Lushan Mountain South Gate, Lushan Mountain North Gate, Lushan Mountain Cableway

Source: <https://www.baidu.com/> (Retrieved January 10, 2022)

Figure 5 Lushan Mountain Public Transport
Source: Xiaohong Deng (2022)

Figure 6 Lushan Mountain Tourist Souvenirs
Source: Xiaohong Deng (2022)

Tourist souvenirs in Lushan Mountain Scenic Spot are greatly homogenized, with no local characteristics and no using signs, and there is no way Lushan Mountain can be promoted through souvenirs. After photographing and sorting out other public facilities in the scenic spot, it had been found that in the scenic spot of Mao Zedong Lushan Mountain Poetry Garden alone, there were 3 different materials and colors of the dust bin, and for the entire scenic spot, there were more than a dozen kinds, which is very visually inconsistent, and lack of a unified logo on the dust bins. There was no corresponding outdoor advertising in the center of Lushan Mountain Scenic Area of Guling Town, Lushan City.

Figure 7 Lushan Mountain Tourism Service Facilities
Source: Xiaohong Deng (2022)

The researchers led a delegation of students from Jiujiang University to investigate the tourism environment of Lushan Mountain and found many related problems, such as the unstandardized and unified orientations of tourist

attractions, and the difficulties in map identification and map understanding, which have all affected the experience of tourists and the impressions on their destination.

Research methodology

The existing research and documentation in the field of study were examined, and an integrated qualitative approach was adopted by the researcher. The study was conducted in the following steps:

4.1 Descriptive analysis. To gain a better understanding, the researcher has complied with the information of the study area to better comprehend the tourism patterns, tourism characteristics, and the related knowledge of the history and beliefs of tourism destinations. The following tools and methods are applied the following tools and methods are applied.

- 1) Conducting a questionnaire survey among tourists.
- 2) Conducting in-depth interviews with Lushan Mountain research experts and randomly interviewing some tourists.
- 3) Conducting participatory and non-participatory observations.
- 4) The design scope includes tourism image logo design, logo auxiliary graphic design, logo App application, outdoor advertising application and other tourism image promotion application. Design objectives: First, convey the new image through the design and preparation of Lushan Visual Image Manual; Second, released the design works through exhibitions.

4.2 Research Scope. The scope of this study includes:

Stage 1: Lushan Mountain field survey and Lushan tourists research scoping and sampling.

Stage 2: Study the image design of domestic and foreign tourist destinations and study the innovative information of the image design of tourist destinations. Design method: The city image of Hangzhou, a tourist city in China, and the national tourism image of Cambodia. Through the analysis and research on the characteristics of the four seasons and the tourism advantages of Lushan Mountain, using the multi-form tourism image logo design method, the visual image logo of Lushan Mountain tourism is designed, extended, and applied in tourism promotion.

Stage 3: Study the visibility, adaptability, accuracy, and extensibility of tourism image logos. Multi-form logos are easy to convey the rich content of city tourism of Lushan Mountain and the rationality and effectiveness of the contact point design of the tourism image of Lushan Mountain.

4.3 Research Instruments

Stage 1: The researcher created a tourist questionnaire for the study. The first part is general information about tourists, including gender, age, and income. The second part is about the history and culture of Lushan Mountain, the basic information about tourism image, and the related problems of tourism image construction.

Stage 2: Based on the research data, the researcher determined the in-depth and detailed interview information. A successful visit was conducted to the area and a random number of tourists were interviewed to obtain the results.

Stage 3: Design evaluation, which is to investigate the satisfaction rate of the visual image design of tourism of Lushan Mountain. By collecting user data, the reliability and validity of the satisfaction rate are tested.

4.4 Data Analysis. The research aims at the processing and data analysis of the visibility, adaptability, accuracy, and extensibility of the Lushan Mountain tourism image logo, and the rationality and effectiveness of the Lushan

Mountain tourism image contact point design. Statistics used for data analysis are mean, percentage, and standard deviation analysis. The overall satisfaction rate of the visual image design of Lushan Mountain was analyzed using a 5-point Likert scoring method with the theoretical median value of 3 as the reference value. The respondents were generally satisfied with the overall and specific aspects of the visual image design of Lushan Mountain tourism.

Research results

From the study to the innovative design of Lushan Mountain tourism image: the relationship between tourism image, cultural image, and product design. After completing the data analysis in this chapter, the findings are discussed, and the following recommendations and key points are summarized. In the research on the tourism culture of Lushan Mountain, the researcher has selected 8 images of Lushan Mountain from Lushan City. The relationship among belief, wisdom, and tradition in the cultural dimension is as follows:

Table 1 The relationship among belief, wisdom, and tradition in Lushan City

Picture	Image title	Image	Description
1	Peak Wulao		Peak Wulao is 1436 meters above sea level. The mountain looks up like five old men sitting on the ground, so it got its name meaning “Peak of Five Old Man”. Peak Wulao has distinct mountain shape features and is a representative peak of Lushan Mountain.
2	Lushan Waterfall		Lushan Waterfall has already got its fame in the Tang Dynasty, and it is a very spectacular sight. Scholars and writers have given Lushan Waterfall a very high reputation.
3	Bailudong Academy		Located in Lushan City, Bailudong Academy is one of the four key academies in China. It was the highest level educational institution in China in the Song Dynasty and was known as the “source of the academy” of higher education in China.

Picture	Image title	Image	Description
4	Beauty House		There are many houses in Lushan Mountain. The Beauty House is the most famous. This house fully reflects the beautiful concept of a “garden city” that emerged at the end of the 19th century.
5	Guling OX Sculpture		Guling Town is the reception center of Lushan Mountain Scenic Spot, a beautiful and unique park-like mountain city in the surrounding clouds. The OX Sculpture in the central park is the symbol of Guling Town. Tourists come here to take pictures when the clouds and fog dissipate.
6	Skiing		Skiing is a special project of Lushan Mountain tourism. The winter ice and snow entertainment projects at Lushan Mountain are very popular among tourists, and Lushan Mountain has gradually become the best tourist destination in winter in southern China.
7	Red maple leaf		The autumn leaves of Lushan Mountain are very famous for their beautiful scenery. Every autumn, many tourists hike up the mountain to see them. The red leaves highlight the beauty of Lushan Mountain. Red has also become the unique autumn color of Lushan Mountain.

Picture	Image title	Image	Description
8	Azaleas		Azaleas are the most dazzling flower on Lushan Mountain. A famous Chinese poet compares Lushan Mountain to “Xishi (A beautiful lady in ancient China) of the flowers”. Azaleas are the provincial flower of Jiangxi Province and the alpine flower of the most ornamental value in Lushan Mountain during spring and summer.

When using these eight kinds of images, the researcher selected the seasonal colors and tourism image elements related to Lushan Mountain from the four seasonal characteristics of Lushan Mountain, which is an innovative connection for the development of Lushan Mountain tourism cultural image. The researcher proposed a framework connecting the development of tourism image design with the characteristics of Lushan Mountain.

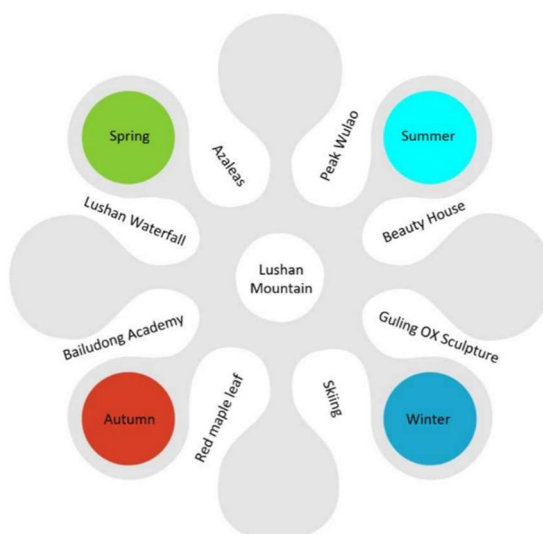

Figure 8 : The Connection Framework of Tourism Visual Image Design and Lushan Mountain
 Tourism Characteristics

Source: Xiaohong Deng (2022)

The Lushan Mountain tourism image design process must consider the criteria of the cultural identity framework. The design consists of 8 Lushan Mountain visual elements and combines the shapes and patterns used in the design. From the visual image design orientation of Lushan Mountain to the innovative image design, the method of multi-form logo design is adopted to unify the design style. The main tourism logo of Lushan Mountain designed by the researcher is in a stable shape and follows a certain visual expression rule. Then the representative 8 visual elements in the city tourism image of Lushan Mountain are extracted into graphics, symbols, etc., and filled into it. This multi-

form logo shape is a unified form of graphics so that the whole design is of a uniform nature. The comprehensive results and design elements of the four seasons of Lushan Mountain are summarized and designed, and the 8 visual elements of Lushan Mountain relate to the characteristics of the four seasons and the visual design. Connect each graphic design with the brand contact point to convey the message of the Lushan Mountain tourism image into the visual design.

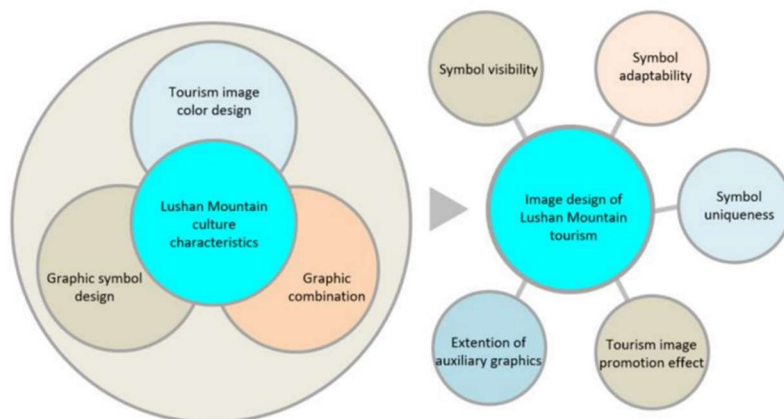

Figure 9 : The Relationship of Visual Image Design of Lushan Mountain Tourism

Source : Xiaohong Deng (2022)

The discussion results on the satisfaction from experts and tourists on the visual image design of Lushan Mountain tourism are as follows: The overall satisfaction rate of the visual image design of Lushan Mountain was analyzed using a 5-point Likert scoring method with the theoretical median value of 3 as the reference value. In the overall satisfaction rate of the visual image design of Lushan Mountain tourism and the satisfaction rate of other aspects, the overall satisfaction of the visual image design of Lushan Mountain tourism is 4.02, and the mean value of satisfaction in other aspects is between 3.93-4.07, all being higher than the theoretical median value of 3. It shows that the satisfaction with the visual image design of Lushan Mountain tourism is at a high level, and users are generally satisfied with the visual image design of Lushan Mountain tourism.

Conclusions

This study reveals the relationship of the seasonal characteristics of Lushan Mountain, the advantages of tourism resources, the advantages of tourism culture, and the tourism image of Lushan Mountain from a cultural dimension, establishing a creative bond and developing the design of the tourism image of Lushan Mountain. Lushan Mountain is a tourist destination with rich tourist culture. The researcher selected 8 images representing Lushan Mountain from the research results, which came from Lushan City. The 8 elements of the plant, landscape, academy, and entertainment items representing the image of Lushan Mountain are artistically processed and painted in abstract Chinese painting expression techniques, which are used as the image elements of Lushan Mountain and as the publicity graphics of the visual tourism image of Lushan Mountain. The painted graphics adopted ink painting techniques and color processing. All graphics maintain a unified style and use the effect of ink painting smudges to show the characteristics of clouds and mists in Lushan Mountain.

Figure 10 : Eight Representative Visual Image Designs of Lushan Mountain

Source: Xiaohong Deng (2022)

The researcher analyzed the characteristics of the four seasons on Lushan Mountain and selected colors and figures related to the seasons. Four colors are used to represent the four seasons, and the abstract geometry represents different tourist landscape characteristics of the four seasons. The red arcs represent flowers and plants, the bright blue triangles represent the Peak Wulao of Lushan Mountain, the green rings represent the Rugin Lake and the Cloud and Mist Tea Garden of Lushan Mountain, and the blue arcs represent the Lushan ski resort and cable car in winter. The logo of Lushan Mountain is designed in an abstract geometric shape, with a unified graphic style, and strong adaptability, and is simple and easy to be recognized. The standard Chinese character “中国庐山(Lushan, China)” uses simplified Chinese characters in the Chinese calligraphy font Xingcao. The font is simple and easy to recognize, with the Chinese ink style. The Kodchasan font is used for Standard English characters, and the curves and radians of the font are consistent with the graphics of the logo.

Figure 11: Logo Design Reflecting the 4 seasons Characteristics of Lushan Mountain

Source: Xiaohong Deng (2022)

The main logo of the tourism image of Lushan City designed by the researcher is in a stable shape with certain visual expression rules, which is a unified form of graphics. Then the representative elements of the city’s tourism image are refined into graphics, and symbols and are filled into the logo. The multi-form logo design can meet the needs of Lushan City’s tourism multimedia publicity and diversified promotion content.

The researchers used the combination of geometry and eight graphics to reflect the image of Lushan Mountain in the logo designing and adopted the method of multi-form logo design to design the logo of Lushan Mountain in four seasons. The multi-form signs are rich in content and interesting, and the sub-signs are both interrelated and relatively independent, both diversified and unified, which can be adapted to a variety of media, convey abundant complex information, and create a perfect image of Lushan Mountain tourism brand.

Figure 12 : Multi-form Logo design of Lushan tourism image

Source: Xiaohong Deng (2022)

Studies have been conducted on the combination of logo images with standard words and graphics, extending to various tourism image promotion applications. These images can be well recognized by people and play an active role in promotion. The design and application of the visual tourism image of Lushan Mountain is mainly the application of the contact points between tourists and the tourism brand of Lushan Mountain. Brand contact points are the focus of tourism visual image promotion. Through tourism image design, a unified visual language standard can be established for the entire tourism promotion and application design. The brand contact points of Lushan Mountain tourism image mainly include the advertising system, official application, social platform, official system, tourist souvenirs, etc. Maintaining the integrity and consistency of brand image design is conducive to establishing a clear tourism brand image and promoting the multi-channel and multiplatform tourism image, which are helpful for tourists to have a deeper understanding of the tourism image of Lushan Mountain and establish a good tourism image of Lushan Mountain.

Figure 13 : Lushan Mountain Four Seasons Tourism Poster

Source: Xiaohong Deng (2022)

Figure 14 : Lushan Mountain Tourism Image Design Manual and Tourism Image Promotion

Source: Xiaohong Deng (2022)

Recommendations

1. Recommendations for implementing the findings.

The researcher believes that demand analysis is an early stage of the whole process of tourism image design. It is an important step to bridge the cognitive gap between designers and tourists and can provide important information for future tourism image design. Demand analysis is divided into two parts. First, tourists demand analysis. Different types of tourists can be attracted based on the types of tourist destinations and characteristics of tourist projects. Designers need to examine the demographic characteristics and consumption needs of target consumers. Second, demand analysis of tourist destinations. Every tourist destination has its own characteristics and social responsibilities, as well as the unique demands for tourism image design. Before designing, the designer needs to fully communicate with tourism administration sector and tourists of Lushan to obtain important information about tourism image design for the implementation of tourism image design.

2. Recommendations for further research.

The researcher believes that establishing a healthy interaction mechanism to facilitate the full participation of exchange and cooperation for designers, tourism administration sectors and tourists of Lushan, is an important guarantee to promote the smooth application of tourism image design, obtain market response and social benefits. In the early stage of tourism image design, the functionary of tourism administration sector should cooperate with the designer on conducting market research and data analysis on tourists and target consumers to help with the design. In the design evaluation stage, a special evaluation team can be set up by the tourism administration sector to evaluate whether the tourism image design plan conforms to the main objectives of the tourism destination development and promotion, and whether the design conveys the information of tourism cultural resources correctly. According to the evaluation results, recommendations on the modifications of the design are made or decision on whether to carry out the promotion is concluded.

Tourists shall fully participate the design process. In the early stage of tourism image design, designers need to understand the characteristics of target consumer groups, such as consumption preference, consumer demand,

perception, and acceptance of cultural resources. In the later stages of design evaluation, designers need to understand how the design is perceived by the target consumers. The government organizations of Lushan shall strengthen the publicity of the history and culture of tourist destination, cultivate potential consumer groups, and transmit the excellent culture and art of the tourist destination.

Acknowledgement

Researcher would like to express her sincere to the thesis advisor, Asst. Prof. Dr. Chanoknart Mayusoh for her invaluable help and constant encouragement throughout the course of this research. In addition, the researcher has to give thanks to all lecturers for their assistance: Asst. Prof. Dr. Akapong Inkuer and Asst. Prof. Dr. Pisit Puntien. At the same time, the researcher gratefully thanks to everyone who give great supports. Finally, the researcher would like to express her gratitude to the Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University for supporting in every aspect.

References

- Li, S. (2014). **Tourism Culture of Lushan Mountain**. Jiangxi: Jiangxi Science and Technology Press
- Liu, P. (2020). **Research on the Innovative Design of Urban Tourism Image Logo in the Context of New Media**. Design, 17, 51-53
- Liu, J. (2020). **The Historical Deposits and Cultural Accumulation of Hangzhou from the Perspective of the “Hangzhou” City Symbol**. The Yalu River (Second half month), 7, 1-2
- Liu, X., & Liu, C. (2020). **Tourism Destination Image Building Strategy: Based on Visual Color Marketing Theory**. Tourism Review, 16, 48-52.
- Liu, X., Liang, Y. L., & Yan, M. (2021) **Research Progress and Prospect of Image Vision of Foreign Tourist Destinations**. Journal of Hubei Agricultural Sciences, 18, 14-18
- Luo, S. (2020). **Oriental Colors: Aesthetics of Color Matching Design**. Hong Kong: Hong Kong Hightone Publishing Co., Ltd
- Mi, D. (2021). **Research on the Seasonal Change of Tourism Imagery in Lushan Mountain Based on Online Educational Data**. Jiangxi: Jiangxi University of Finance and Economics
- Shirley, K. S. C., Lo, M. C., Zaidi, B. R., Yin, C. W., & Abang, A. M. (2021). **Impact of destination image on tourist satisfaction: the moderating effect of information technology (IT)**. Geo Journal of Tourism and Geosites, 34(1), 88-93.
- Zhang, H. (2019). **Building Tourism City Image and Communication**. Regional Governance, 37, 251-253.
- Zhang, J. (2021). **Design and Application of Visual Symbols in Urban Tourism Images**. Research in Fine Arts Education, 6, 66-67
- Zhang, X. (2016). **Comparative Study on Brand Image and Advertising Language of Domestic Tourism**. Arts and Technology, No. 4, 286

ENHANCING ELDERLY LIVING SPACES THROUGH INTERIOR DESIGN: A CASE STUDY IN JIUJIANG CITY, CHINA

Kang Zhou¹, Chanoknart Mayusoh², Pisit Puntien³

Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: ¹s62584948010@ssru.ac.th, ²chanoknart.ma@ssru.ac.th, ³pisit.pu@ssru.ac.th

(Received : May 10, 2023 Revised : June 13, 2023 Accepted : June 13, 2023)

Abstract

This study seeks to enhance the living spaces of elderly individuals by examining their specific needs and employing effective interior design strategies in Jiujiang City, China. The research encompasses 300 independently living men and women aged 60 and above, residing in their own homes in Jiujiang City, Jiangxi Province, China. The study also considers the actual specifications and relevant documentation of their current residences. Employing a descriptive analysis approach, targeted audience questionnaires, and qualitative research methods, the collected data is thoroughly analyzed.

The findings indicate that, in interior design interventions, priority should be given to barrier-free accessibility in all indoor spaces, ensuring personal safety. Design solutions should align the functional characteristics of each indoor space with the elderly's needs and preferences to truly address their requirements. Where possible, major changes to the familiar environment of the elderly's permanent residences should be avoided, preserving their existing habits. Instead, the focus should be on adding age-friendly facilities and selectively modifying local structures and spaces that directly impact their lives. This approach can effectively enhance their living spaces, ultimately improving their overall quality of life.

Keywords: Interior Design, Aging Society, Elderly, Existing Housing, Quality of Life

Introduction

As China's aging society emerges, traditional methods of providing elderly care face unprecedented challenges. The one-child policy, in effect for over 30 years, has resulted in fewer children in most Chinese families. Consequently, these families face a relatively heavy burden of caring for their elderly, especially in "4-2-1" families (two couples of aged parents, two young couples, and one child), where the young couples are the only children in their respective families. Internationally, the common practice is to establish government-funded nursing homes for the elderly. However, for Chinese families with the tradition of "raising children for old age," such practices are difficult to adopt due to Chinese cultural traditions and ethics. In the future, the primary residence for China's elderly population will likely remain their own homes, as home-based elderly care is the most suitable solution based on the country's conditions, regardless of whether they live with their children or independently.

In fact, home-based elderly care is the preferred choice not only in China but also in countries worldwide, including Western nations. Most seniors are happy to accept this option, while only those without family or income generally choose to live in collective social nursing institutions. Developed aging countries like Japan, the Netherlands, and Sweden have advanced elderly care institutions, yet most older individuals still prefer to live at home, indicating that the nursing environment must be constructed within residential housing.

In recent years, Jiujiang City, a third-tier city in China, has experienced economic growth and an accelerated aging urban population. In smaller cities, due to economic factors and traditional beliefs, home-based elderly care is more accepted by the general population. Most of these elderly individuals currently live in ordinary residences without special design considerations for their changing needs as they age. Over time, these ordinary homes gradually expose

various security issues and inconveniences. Demolition is not a viable option for these residences, as most have not reached the end of their useful lives, and demolition and reconstruction may negatively impact the seniors' emotional well-being by altering their familiar living environments.

Instead, adopting an "elderly-oriented" interior space design can enhance seniors' activity capabilities at home, extend their self-care years, and reduce their need for nursing care. It is crucial to discuss and study this topic, as it could have a profound impact on China's future family patterns and social harmony.

Research objectives

To study the use demand of the elders in rooms in Jiujiang City, China, for reference to the interior design of the residence.

Literature Review

Jiujiang, a prefecture-level city in Jiangxi Province, is a renowned city in southern China with a history of more than 2,200 years. The river of Jiujiang is 270 kilometers long from east to west and 140 kilometers wide from north to south, with a total area of 18,800 square kilometers, accounting for 11.3% of the total area of Jiangxi Province.

Figure 1 : Schematic diagram of the administrative divisions of Jiujiang City

Source: <https://www.jiujiang.gov.cn/zjjj/>

Jiujiang City has been awarded the titles “China's Excellent Tourism City”, “China’s Top 10 Charming Cities”, “China’s Top 10 Livable Cities”, “National Health City”, “National Garden City”, “National Forest City”, “National Model City of Dual Support”, and “the Most internationally Influential Tourism City”. Jiujiang City is a warm, open, and beautiful city, meanwhile, it is one of the most charming cities in China.

Figure 2 : Jiujiang City Landscape Map

Source: <https://www.jiujiang.gov.cn/zjjj/tsjj/spjj/>

According to the seventh census in 2021, Jiujiang City has a permanent population of 460.02 million, of which 812,900 are over 60 years old, accounting for 17.67% of the total population.

Table 1 Seventh Census 2021

In person, %		
Age	Population	Percentage
Total	4600276	100.00
0-14 years old	964298	20.96
15-59 years old	2823062	61.37
Over 60	812916	17.67
Including over 65	580674	12.62

Source: <https://www.jiujiang.gov.cn>

According to the “2019 National Economic and Social Development Statistics of Jiujiang City”, the annual per capita disposable income of urban residents was RMB 38,076, the per capita living expenditure was RMB 23,496, and the per capita living area of residents at the end of the year was 50.20 square meters. For the elderly people without a high income, their current economic conditions prevented them from changing to better housings. What’s more, based on their willingness, they prefer to continue living in familiar environments. Therefore, it is very necessary and urgent to optimize and upgrade the current ordinary residences using interior design.

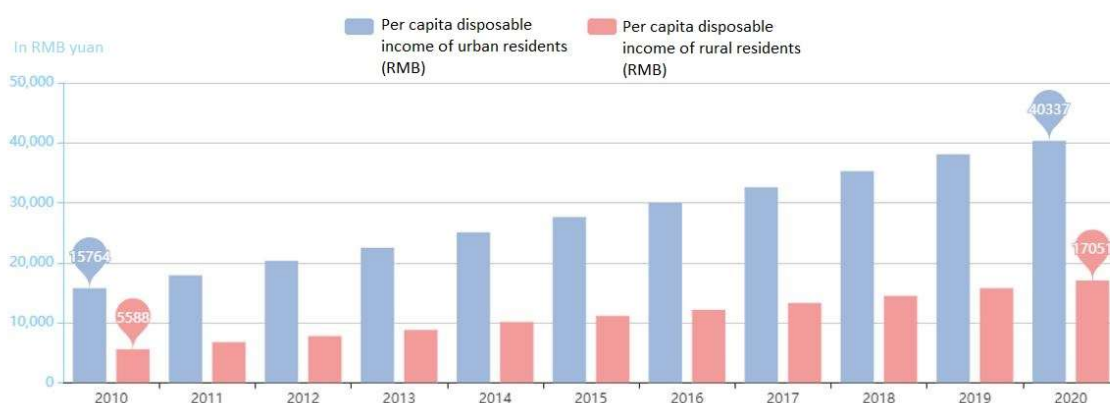

Figure 3 The per capita income of Jiujiang

Source: <https://www.jiujiang.gov.cn>

Dr. Du Du (2018) believed that China is entering an aging society with aggravating aging population situation year by year. Issues such as short conversion cycle, fast development speed, “aging come ahead of wealth” and many other problems are putting China under great pension pressures. Scholar Lu Mingxia (2016) believed that traditional culture and China’s current national conditions are restricting the change of pension models, and home

care will still be the main choice of aged care for a long time in the foreseeable future. Dr. Zhong Zhenya (2016) believed that although it is an internationally common practice for using government funds to build many nursing homes for the elders, such a practice is hard to become the mainstream practice for Chinese families.

Zhou Yanmin (2016) believed that against the historical background of the aging population in China, both new and old residential buildings in cities need to meet the user demands of the elders. At present, in the old residential buildings, residents have shown the tendency of aging or old age, which requires timely renovation to the housings to meet their basic needs in outing, traveling, living, and self-caring.

Burmeister OliverK (2010) believed that reasonable residential space arrangements can effectively avoid accidents for the elders and improve their daily life security. Faith Verity (2015) believed that safety for the elders is the priority in residential renovation design. We should make sure that the elders can understand the visibility of the residential environment; Gupta Rajat (2016) expressed that ensuring a comfortable indoor physical environment can enhance the physical and mental health of the elders.

Chen Shanshan and Li Jianhong et al. (2016) divided the functions of the indoor space environment into four categories: activity, social interaction, rest, and service-based functions according to the investigation of activity features of the elders. Li Qian (2011) initiated the research from comparing the existing old urban residential buildings to the actual needs of the elders, and systematically proposed suitable transformation suggestions for each functional space of residential buildings in the aspects of spatial details, functional dimensions, etc. Liu Dongwei (2015) and Zhou Jingmin (2016) et al. tried to analyze the compatibility of new residential buildings and facilities with the elders by using industrial components. Professor Bao Zonghua (2008) studied the principles and contents of housing reconstruction for the old aged. Drawing on the construction experience compatible to the elders of developed countries, Li Bo (2012) has put forward appropriate renovation methods for old residential areas to be suitable for the aged population. Hu Huiqin and Chang Xiaoxue (2018) have conducted a detailed study on the age compatibility modification to the space of old residential suites and the application of components, which offer a practical reference for the age compatibility renovation of existing residential buildings in Beijing.

Through the analysis of relevant studies at home and abroad, it can be witnessed that after the reform and opening up, significant changes have taken place in social, cultural, and economic fields, accompanied by rapid growth in the construction industry. To solve the contradiction between the population boom and housing shortage, many multi-story houses have been put into construction. With the aging national population, the existing housing fails to meet the home caring demands of the elders. After all, the reason lies in that the current housing design fails to consider the home care needs of the elders from a development perspective.

Large-scale demolition and reconstruction for unified planning and construction were once considered to be effective in solving housing shortage problems and improving housing quality. However, under the context of sustainable development, the national focus turned to the renovation of general housing for the elders and paid attention to the general needs of the elders in living, so that their old age care will not be constrained by locations. At present, our national economy is still under development and the economic strength of the nation cannot yet take the heavy burden of pensions. The country is not able to afford all care expenses for the old people, and neither can send them all to the nursing institution. Therefore, renovation to existing housing to make it compatible with the old aged can effectively extend the service life of the existing residence.

The elders are the main entity of using residences for the old-aged. Therefore, we should establish the idea of putting the old-aged as the core. Residences should fully consider elders' lifestyle, habits, hobbies, psychology, physiology, and other factors, to create a living environment for old people that are healthy, secured, convenient, and comfortable and meet various needs of the old people to the greatest extent.

The renovation capability of interior design is positively correlated with the quality of home-based caring,

which is aimed at extending the self-care ability of the elders, strengthening the adaptability of elders during home caring, and improving the life behavior trajectory at home so that it can be more compatible to the psychological needs of the elders. From the perspective of the living situation and economic condition of the elders, designing and transforming the existing houses will be one of the important ways to adapt to the home caring needs of elderly people in the future.

Methodology

The researchers employed a combination of literature review and questionnaire survey to investigate the interior design requirements of elderly individuals residing in ordinary houses in Jiujiang City, Jiangxi Province, China.

The literature review method involved collecting, identifying, and organizing relevant literature to gain a scientific understanding of the research topic. Primary sources included academic research articles, masterpieces, and high-quality journal literature related to the research questions, sourced from electronic databases such as China Academic Journal Network Publishing Database, Chinese Doctoral Dissertations Full-text Database, and China Yearbook Full-text Database. Additionally, the study incorporated policy documents, statistical data, and research reports released by governmental departments, such as the China Aging Problem National Commission, the Ministry of Civil Affairs, the Ministry of Construction, and the National Bureau of Statistics.

Qualitative analysis was applied to analyze collected data, including books, papers, national and local policies, laws, regulations, and map files, to understand China's aging society development characteristics, existing housing conditions, and the application of interior design in elderly residences within Jiujiang City.

A questionnaire survey was also conducted to gather reliable data. The subjects were self-reliant elderly individuals aged 60 and above, living in their own homes in Jiujiang City, Jiangxi Province, China. A total of 300 eligible participants were selected for data collection. The questionnaire consisted of 45 single-choice questions addressing five aspects: basic information, physical and mental features, living status, smart home technology, and renovation intentions.

The questionnaires were mainly distributed offline due to the characteristics and physical conditions of the elderly participants. Distribution channels included on-site distribution at residential sites and distribution through friends to their family members or acquaintances. The participants completed the questionnaire independently.

Data analysis was conducted using mean, percentage, and standard deviation calculations from the questionnaire responses, as well as through the literature review. The goal was to obtain a clear understanding of the elderly individuals' perspectives, their current living conditions, and their expectations for the future. By integrating the real ideas and needs of the elderly with respect to interior design, this study aims to improve the quality of life for elderly individuals in China.

Results and Discussion

Table 2 Expert Evaluation of Interior Design Applications to Bathroom, Bedroom and Porch Space N=3

Picture	x	S.D.	Description
Diagram of an intelligent bathroom floor plan. Dimensions include a total width of 2400mm (240 + 1350 + 900 + 240) and a total depth of 2800mm (2450 + 350). Features labeled include: Ceiling level, Barrier free handrail, Constant temperature sitz bath, Emergency alarm, and Barrier free handrail. The ground is paved.	4.33	0.94	The intelligent bathroom, constant temperature sitz bath, and emergency alarm are used to ensure the safety of the elders.
Diagram of a bathroom floor plan. It shows a barrier-free handrail, a constant temperature sitz bath, an emergency alarm, and a reserved wheelchair rotation space of over 1200mm (indicated by a dashed circle with a diameter of 1200mm).	4.67	0.47	Lay anti-slip floor tiles and install many handrails for the elders to hold. Reserved over 1200mm wheelchair rotation space for later wheelchair use.
Photograph of a modern bathroom interior. It features a shower room partition, a toilet, and a sink. The partition is designed as a barrier-free rotating shaft door.	4.00	0.82	The partition of the shower room is designed as a barrier-free rotating shaft door that can be pushed in both directions to facilitate first aid, and a shower bench (which can be folded) is set which can save space.
Diagram of a bedroom floor plan for elders. It shows a bedside handrail, an anti-clazzie lamp under the bed, an emergency alarm, a sitz bath, a handrail, and a toilet. The room is labeled 'The Elder's room'.	4.00	1.41	The bedroom for elders should be larger than others if possible. It would be better to have an independent toilet.

Picture	$\bar{x}$	S.D.	Description
	4.67	0.47	Setting two 1.2m single beds for the elders to sleep in separate beds to help improve the quality of sleep for the elders.
	4.33	0.47	Two bedside cabinets are placed to facilitate fetching and putting items.
	4.67	0.47	The shoe cabinet can be used to put items on and serve as handrail support. Place a shoe-changing stool to facilitate the elders to change shoes for daily use.

Source: Kang Zhou

Based on the statistics of the questionnaire survey and Table 1 Expert Evaluation of Interior Design Applications to Bathroom, Bedroom and Porch Space, analytical results have shown that old people living in their current ordinary houses still have great demand for interior space renovation at present. What the elders need to focus on the most is the barrier-free passage in and between each space, the height difference of the ground, and the anti-slip function. While investigating the ranking of interior space design requirements, 48% of seniors regard bathroom design as the most urgent need, bedroom space was the next most popular choice for 32% of the elderly people, and 11% of the elderly people choose the porch space.

The researcher believed that the first thing to be done in space design lies in the barrier-free passage in and between spaces, ground height difference, and anti-slip function, which have prioritized the safety of the elders. Then, the functional features of each interior space are to be designed with combination of features and demands of the elders. Try not to make major changes to the indoor environment which the elders have long been living in or have already been familiar with. Instead, we should mainly increase the facilities suitable for the elders, and repair and improve the local structures and spaces that have negative impacts on the lives of the elders.

The theory of Universal Design was proposed by Ronald L. Ace, a professor at the University of North Carolina in the United States in the 1970s, aiming to apply to every user to the greatest extent. Barrier-free design is the basis of universal design, and universal design optimizes and improves barrier-free design, which signifies the transformation from differential treatment to residents to non-differential treatment. Both theories are based on Ergonomics.

We usually start from the function layout and design the residential space from aspects of traffic flow, function partition, and space quality. Spaces that satisfy life behaviors can be divided into the dining room, kitchen, bathroom, bedroom, hallway, living room, balcony, etc. To conduct basic behaviors, one needs a certain space and interface with security, comfortability, and privacy. Considering the discrepancies in physiological, psychological, and behavioral characteristics of the elderly people and differences in their age groups, the size, function layout, and furniture selection of these important spaces should be reasonably designed according to the actual needs of the elderly people.

The bathroom is the most frequently used area for the elders in their daily life. The sound insulation process shall be adopted to the wall to reduce the impact to the bedroom when someone is using the bathroom. Separate the dry and wet parts of the bathroom, lay anti-slippery tiles, and install more handrails to facilitate the elders to stand up and turn around. To ensure that the elders can be safer when taking bath, the intelligent toilet, constant temperature sitz bath, and emergency alarm were installed to strive to create much security and comfortability for the elders in the bathroom. A wheelchair-turning space of more than 1200mm should be reserved for the elders to use wheelchairs in the future.

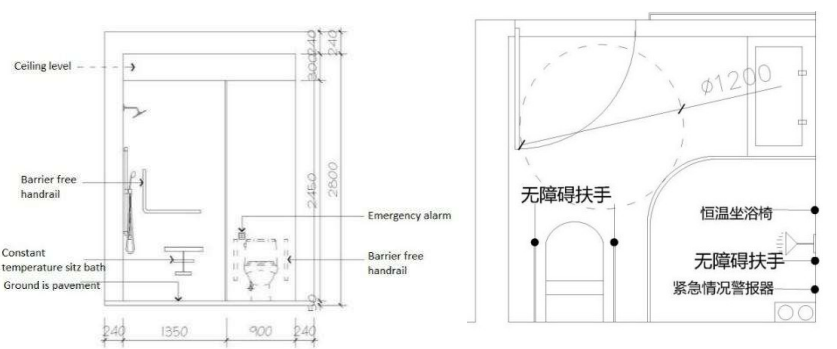

Figure 5 : Bathroom Floor Plan Bathroom Upgrade Plan

Source: Kang Zhou

Figure 6 : bathroom renderings

Source: Kang Zhou

The bedroom for elders should meet their needs such as sleeping, bathing, storing, and other daily activities. The bedroom for elders should be distanced from the bedrooms of other family members to reduce impacts and keep quiet. At the same time, the bedroom for elders should be close to the area for family public activity, which is

conducive to intergenerational communication among family members

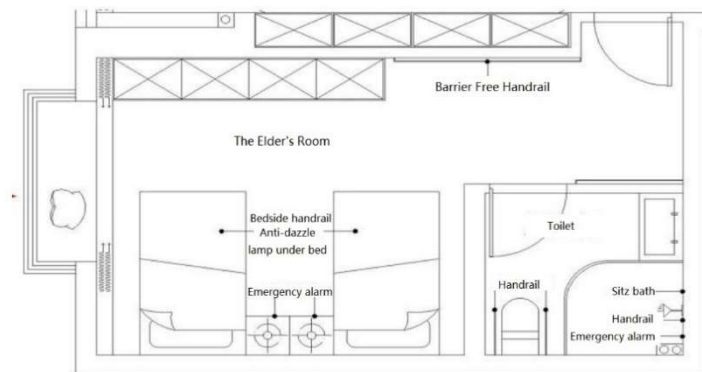

Figure 7 : Bedroom Floor Plan

Source : Kang Zhou

As the quality of sleep gradually deteriorates with aging, two 1.2m single beds are set for the elders to sleep in separate beds, which helps improve the quality of sleep for the elders and reduce the impact of differences in timetables, such as the time to get up or take a rest. Put two nightstands beside the bed, design adjustable brightness of the bedside lamp, and set an emergency alarm. In case of accidents, the elders can be close enough to reach out to the family for help. A line of automatically induced night lights is set at the bedside to avoid accidents caused by the elders looking for light switches at night and thus ensures convenience for the life of elders. Handrails are designed at the bedside and other places for the elders to get up take a walk.

Figure 8 : Bedroom renderings, Bedroom renderings

Source : Kang Zhou

The porch is the only way in and out of the house. Although the area is small, the frequency of use is high. Set up a shoe cabinet in the porch at around 850mm with a mesa and set up automatic induction lightings. This design is not only convenient for placing daily items but also serves as a handrail support. At the same time, a shoe changing stool is placed in the lower compartment of the shoe cabinet to facilitate the elders to change shoes and take shoes for daily needs.

Figure 9 : Entrance renderings

Source : Kang Zhou

Conclusion

The research purpose is to better the living quality of elders by analysing the demands of elders in Jiujiang City, China, and improving the current residence space of elders using interior design methods. The study has found that: 1. Barrier-free access to all indoor spaces and priority protection of personal safety are the top issues to be resolved in the process of design and renovation. 2. For designing, the functional characteristics of each space should be combined with the features and needs of the elders and should effectively satisfy their ideas. 3. Try not to make big adjustments to the indoor environment which the elders have long been living in and be familiar with. We should focus on increasing facilities for the aged, and only repair and improve local structures and spaces that do have actual impacts on the lives of the elders.

In this paper, under the background of an aging population, the residents' feelings toward using living room areas and rest transition areas in urban buildings were studied and summarized, as well as elders' behaviors and habits in functional spaces. From the perspective of users' living demands, this study conducted a series of questionnaire research on the elders as specific targets. And design practices were conducted targeting the space which got the most concerns from the elders. These research and practice results will serve as a reference for the elders in Jiujiang city to improve the quality of life in the existing houses.

At the same time, exploring diversified intelligent development of home furnishing can provide an idea for the design of age-compatible housing under the modern home-based old-age care model. In the 21st century, an era dominated by the Internet and intelligent technology, whether it is the home-based aged caring model or other models, people have higher requirements for comfortability and personalization in addition to the features and functional requirements of the general residences. It is necessary to continue to maximize the liveable life quality of safety, applicability, comfortability, health, and intelligence for the elders from more aspects of the space.

Acknowledgment

Researcher would like to express his sincere to the thesis advisor, Asst. Prof. Dr. Akapong Inkuer for his invaluable help and constant encouragement throughout the course of this research. In addition, the researcher has to give thanks to all lecturers for their assistance: Asst. Prof. Dr. Pisit Puntien, and Asst. Prof. Dr. Chanoknart Mayusoh. At the same time, the researcher gratefully thanks to Miss Kanyanee Phuangsuwa, Miss Sasanant Rattanapornpisit, Miss Visitha Chintaladdha, Mr. Chat Sukarin and others who give great supports.

Finally, the researcher would like to express his gratitude to the Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University for supporting in every aspect.

Reference

- Bao, Z. (2008). **Renovation of home-based elderly housing for the elderly** [J]. Shanghai Real Estate, (5), 28-29.
- Burmeister. OK. Websites for Seniors. (2010). **Cognitive Accessibility**. Australian Journal of Emerging Technologies & Society, 8(2).
- Chang, X., & Hu, H. (2018). **Research on the retrofit and application of parts in the interior of old residential suites—taking an old residential building in a street in Beijing as an example** [J], Journal of Architecture, (1). 56-60.
- Chen, S., & Li, J. (2016). **A Study on the Aging Suitability of the Elderly Public Space in Xiamen "Urban Village"** [J]. Huazhong Architecture, 34(06), 119-222.
- Du, D. (2018). **Transformation of China's urban pension model and supply-side structural reform** [D]. Jilin University.
- Faith Verity Fing a way: long-term care homes to support dementia[J]. (2015). In Proceedings of the Institution of Civil Engineers-Urban Design and Planning, 168(4), 204-217.
- Gupta, R. (2016). **Overheating in care settings: magnitude, causes, preparedness and remedies**[J]. Building Research & Information, 45(1-2). 1-19.
- Jiujiang Municipal Party Committee and Municipal Government Portal. (2019). **National Economic and Social Development Statistics Announcement**. Retrieved From https://www.jiujiang.gov.cn/sjkw/tjgb//202004t20200421_.3260394.html
- Li, B. (2012). **Research on the Demand and Service System of Reconstruction of Old Residential Areas for Aging Suitability - Taking Xi'an as an Example** [D]. Master Thesis of Xi'an University of Architecture and Technology,
- Li, Q. (2011). **Research on the Reconstruction of Old Residential Suitability for the Aged under the New Home-based Pension Model** [D]. Qingdao: Qingdao University of Technology.
- Liu, D., Jia, L., & Wang, S. (2015). **Research on the general design of housing for aging under the home-based care model** [J]. Journal of Architecture, (6), 1-8.
- Lu, M. (2016). **Research on Chinese filial piety education tradition from the perspective of old age care** [M]. Beijing: China Social Sciences Press, 04.
- National Bureau of Statistics website. (2021). **Statistical Bulletin of National Economic and Social Development**. Retrieved From http://www.stats.gov.cn/tjsj/zxfb//202202t20220227_.1827960.html.
- Zhong, Z. (2016). **Research on barrier-free home design based on the physiological and behavioral characteristics of the elderly** [D]. Nanjing Forestry University.
- Zhou, J., Chen, J., Si, H., & Miao, Q. (2016). **Current Situation, Demand and Enlightenment of Home-based Elderly Care in Small and Medium-sized Existing Residential Residential Buildings - Taking Shanghai as an Example** [J], Chinese Journal of Architecture, (6), 30-35.
- Zhou, Y., & Qin, L. (2016). **Age-appropriate transformation of old and new urban housing under the background of aging** [J]. Times Architecture, (06), 22-28

Lantern in Nanjing, China: Cultural Dimension and Inheritance

Qian Zhao¹, Chanoknart Mayusoh², Pisit Puntien³

Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: ¹s62584948019@ssru.ac.th, ²chanoknart.ma@ssru.ac.th, ³pisit.pu@ssru.ac.th

(Received : May 10, 2023 Revised : June 13, 2023 Accepted : October 4, 2023)

Abstract

The purpose of this study is to find lanterns in the cultural and heritage dimensions of Nanjing, China, in cultural activities and to develop related cultural and creative products. Design in the order of aesthetic function and art, and explore lighting design solutions for art and commerce in China. To this end, the researcher analyzed innovative lighting design of Chinese lighting art and related culture through qualitative research, literature analysis, questionnaire survey, and network-related data collection, laid the foundation for the requirements and principles of Chinese lighting culture dissemination and inheritance, provided new ideas and methods, and hoped to provide help for the rest of innovative design and manufacturing of Chinese lighting culture.

The results show that Chinese lighting culture reflects the cultural dimension from four aspects and knowledge. The above lighting culture has practical significance and can play the role of lighting. From the traditional point of view, it represents Chinese traditional culture, reflects the cultural characteristics of different historical times, and confirms the traces of Chinese cultural heritage. From a cultural perspective, it represents the national folk handicraft with local characteristics. From the point of view of faith, Chinese lighting culture is also closely related to the religious beliefs of the local people. From the inheritance point of view, based on retaining the artistic character and cultural connotation, we should not only improve materials and work to meet the needs of modern life but also keep pace with the times in the content. The model design should meet the social aesthetic needs, attract people to pay more attention to the current situation and future development, and allow traditional intangible cultural heritage to penetrate into people's lives, which is an effective way to preserve and inherit this culture. The Chinese lighting culture, which has been inherited to this day, has inherited the great cultural tradition of China. From function to material, from form to color, which has a certain impact on today's modern lighting.

Keywords: Culture, Inheritance, Lamp

Introduction

Nowadays, people live in a social environment where information, ideology, and lifestyle are well developed. They have been changing all the time, and in the environment of world economic integration, collision and contradiction between art and culture, organic integration of traditional culture and modern art, differentiation and integration have appeared in different fields, and creating economic benefits has become the focus of attention of Chinese lighting culture designers and researchers with thousands of years of development experience. Emphasizing both the practicality of light and the art of light, the culture of light is different in different regions. Qinhuai Lantern Festival is a popular traditional folk activity in Nanjing, which inherits the history and culture of Nanjing. It not only shows the local cultural and artistic connotation but also promotes the development of the local economy. Therefore, it is of great value and significance to deeply explore the humanistic value of art and its social impact.

Research objectives

To explore the cultural dimension and inheritance of Nanjing lanterns in China.

Literature Review

The researchers referred to Zhou Anqing's work on Qinhuai Lantern Festival culture research; Qinhuai Lantern Festival - Nanjing Intangible Cultural Heritage "Diary of Qinhuai Lantern Festival" edited by Xu Ning and Huang Jidong, has a deeper understanding of the history and folk culture of Qinhuai Lantern Festival. It also provides a more detailed theoretical support for the article. In addition, there are also literature materials on Qinhuai Lantern Festival culture in China, which had reference value. For example, Xue Lan published a detailed description of the intangible cultural heritage value of the Qinhuai Lantern Festival in 2017. In studying the Qinhuai Lantern Festival from the perspective of "intangible cultural heritage" and in the research on the inheritance and innovation of Qinhuai lamps and lanterns published in 2013, Wu Qi sorted out the origin and development of Qinhuai lamps, summarized the development of Qinhuai lamps in various periods, and expounded the overall status of the inheritance of lamps from the perspective of Qinhuai lamps and their successors. This article will introduce the "Lu's Lantern", a representative of Qinhuai's small and medium-sized exquisite lanterns, and explore its innovations. In addition, the "Chen's Lamp" is also introduced, which is the representative of large and medium-sized lamps of Qinhuai Lighting, and is well versed in the outstanding performance in the marketing process. Finally, through the analysis of the cases of "Lulu Lantern" and "Chen's Lantern", it highlights the innovation problems faced by Qinhuai lamps in the process of modernization. It laid a good theoretical foundation for me to turn the lanterns of the Qinhuai Lantern Festival into later creative products.

1. Qinhuai Lantern Festival Cultural Research

The famous Qinhuai River is one of the famous rivers in Nanjing, which also gave birth to the ancient civilization of the Jinling area. Qinhuai culture is the foundation of Nanjing culture, and to a certain extent, it can represent the Jinling culture of Ziming.

Qinhuai Lantern Festival is a kind of culture produced under the background of special folk culture and natural geographical environment in Nanjing. It is a folk cultural phenomenon that has long been integrated with Chinese and foreign cultures and has a special charm. During the Lantern Festival, people in Nanjing pray for good weather, and they often create a beautiful artistic conception by making lighting decorations, appreciating lights, playing with lights, etc., expressing their pursuit and yearning for a better life (As shown in Figure 1). Not only that, the Qinhuai Lantern Festival is a way of fire, and the civil society is strong. The local flavor is an important channel for the public display of Nanjing folk arts such as diabolo and paper-cut shadow puppets, etc. Huang Jidong adapted Zhou Anqing's "Nanjing Intangible Cultural Heritage and Qinhuai Lantern Festival", and conducted in-depth and comprehensive research on the history and tradition of the Qinhuai Lantern Festival. In addition, Xuelan also studied the value of Qinhuai lanterns. In 2017, Wu Qi reviewed the source and future of the development of Qinhuai lanterns, Summarize the characteristics of Qinhuai lamps in different periods from the perspective of Qinhuai lamps themselves and their successors. Meanwhile, the heritage of many small Lantern and medium-quality Lantern, as well as the modernity of Qinhuai Lantern, provide theoretical support for the transformation of light culture into cultural and creative products.

Figure 1 : Modern Qinhuai Lantern Festival

Source : Baidu

2. Chinese lantern culture research

Combined with the previous studies of scholars who have done more research on lamp culture, it is found that lamp culture is a fairly broad concept. Handicrafts published in 2015, revised by Zhao Nong, and written by Liu Yuanyuan, symbolizes the characteristics of the region. If any one area can achieve urban and industrial modernity, then rural areas should be aware of modernity and craft paint. People believe that the "Chinese rural handicraft industry" protects natural ecological resources, scientifically builds rural economy and culture, and realizes the intensification of the handicraft industry. As well as the cooperation models of "one product for one village", "one product for one province" and "one product for one place", with the help of the existing economic and cultural advantages, creative activities can be carried out spontaneously, making people feel that they are in a harmonious and beautiful social environment. The philosopher Chen Xiaoping, written by Huang Wenzhong, analyzed and introduced the raw materials and production process of folk lanterns, which is a theoretical study of Chinese lighting culture. This introduces the development history and cultural connotation of folk lanterns in detail. This literature divides lanterns into four parts, namely historical origin, classification of diversity, cultural connotation, and production process, and conducts in-depth analysis and research on traditional lanterns. In addition, Ding Rui's "Chinese traditional festival readings" and "Lantern Festival and lantern festival culture readings" revised by Hu Yuanbin, Zhang Yue, Wang Xiaoyan, Li Ruhai, Ding Rui and others also conducted an in-depth study of Chinese lantern culture.

3. The concept of Chinese lanterns and color art

In the "Complete Picture of Chinese Folk Art" in the Shehuo volume, Lu Bintian defines lanterns as the art of lighting, which is used for viewing or decoration. In a broader sense, lamps still have lanterns, it is a special handicraft that is famous in China, which is not only used as lighting but also as decorative art in traditional architecture. Compared with traditional lanterns, today's lamps and lanterns no longer focus on lighting functions, but on decoration and entertainment.

Figure 2 The color of the local lanterns

Source: Baidu search

Methodology

The researchers studied the art of local cultural lanterns through qualitative research methods, bringing creativity to the design process. The researchers collected and studied the descriptive analysis in the following sequence of steps.

1. Literature research. During the whole research process, the researchers collected a large number of relevant folk art materials, such as traditional culture, folk festivals, religious art, and so on. In addition, the researchers searched the model and current situation of local lantern art on the Internet, We hope to gradually explore Chinese lantern culture by introducing the cultural-historical materials related to lanterns in the national intangible cultural heritage, and explore Chinese lantern culture step by step. The research scope of this document is to analyze the brand value of the intangible cultural heritage "Qinhuai Lantern Festival" in Jiangsu Province. Based on the characteristics of non-material inheritance in modern times, this paper analyzes the current situation of Nanjing's tourism, market, pop culture, and creative industries and the wide application of digital media, and explores the promotion path of cultural and creative products for the "Qinhuai Lantern Festival". Therefore, we aim to explore how the current research situation can fully benefit from China's current intangible heritage. There is little research on the intangible cultural heritage "Qinhuai Lantern Festival" in academic circles, and there is a lack of thesis based on the promotion of cultural and creative product design." Qinhuai Lantern Festival" has searched and analyzed 33 articles on CNKI, most of which are researched from the perspectives of the "Qinhuai Lantern Festival"'s historical, technological and aesthetic origins, showing cultural value. The art of "Qinhuai Lantern Festival" mainly focuses on historical inheritance, artistic value, and problems in the development process. Due to the lack of literature, the researchers searched the CNKI thesis database with the keywords of "Qinhuai Lanterns", "lighting culture", "cultural and creative products", and "intangible cultural heritage". After screening out irrelevant articles, more than 90 articles were selected as references, including 26 journal thesis, 64 classic works, and academic thesis. We collected literature about Chinese lighting culture through online platforms. In the process of writing the thesis, the collected data are classified and analyzed, such as the origin of lighting art, shape classification, texture, etc., as well as existing problems. Summarize the development status of lighting art in various places and put forward relevant suggestions, and finally, combine theory with practice, discuss the

influence of lighting shape, pattern, and color application on the design and development of cultural products, and cultivate relevant graduates.

2. Collecting network information

Here's how to combine data from the original data source: The following collection of data through qualitative observation and research is a collection of information about lighting patterns. The researcher's topic is the innovative design and construction of Chinese lighting culture. The research goal is to take the Qinhuai area of Nanjing as an example, to distinguish the Chinese lighting culture from the Qinhuai lighting culture, and to try to apply it to the specific creative product design combined with modern design methods. This topic requires both theoretical research and practical research, and qualitative research methods are essentially complementary to quantitative research methods. This topic requires a combination of theoretical research and practical research, so it is necessary to carry out quantitative research and qualitative research.

Through the research on consumers, producers, and social effects, first of all, the problems of Nanjing lanterns come from internal and external factors, and then from the perspective of consumers, analysis of the role of personal factors of consumers. The integration of industrial management and operation is also the macro-control of the development of Jinling lanterns

By studying the evolution and development of Qinhuai lantern's colors, we will find out how the subsequent creative products can adapt to the humanistic atmosphere of today's society and the consumption aesthetics of contemporary people, but still maintain the strength of innovative design. And what problems will be encountered in the design research of the second stage, what problems will be encountered in the second stage of decoration design, and finally, the sales and publicity of the industry should be improved, and how to reflect the local culture in cultural and creative products.

Research results

Table 1 Nanjing Qinhuai Lighting Category

Name	Product style	Details	Cultural dimension	Inheritance dimension
Palace lanterns		Palace lanterns, also known as lanterns in the palace, are a kind of palace lanterns characterized by elegance, delicacy, exquisite decoration, and exquisiteness, and being one of the most famous lanterns in China.	The cultural dimension of palace lanterns includes three aspects. From the wisdom point of view, it also has lighting effects. From the perspective of tradition, it represents the culture of Chinese dynasties. From the perspective of traditional culture, it is a traditional	The structure and style of the lanterns have a great impact on the design of modern antique lanterns.

			handicraft with distinctive Han characteristics.	
Gauze lanterns		Gauze lanterns are lanterns wrapped in gauze or paper towels, and the large frame is made of thin bamboo strips or iron wires. It is a must-have item for festival celebrations at home and abroad, creating a traditional festive atmosphere.	The gauze lantern is a common folk lantern. It has auspicious cultural significance, while the red lantern means to drive away evil spirits.	The dimension of the inheritance of the gauze lanterns is reflected in the dissemination of cultural significance. Nowadays, gauze lanterns can be seen everywhere in the streets during festivals, mostly in large outdoor spaces.
Chandelier		Classical Chinese chandelier, bright and rustic, suitable for hanging in the hall in front of the door, directly touching the light, bringing people a feeling of enthusiasm and happiness.	The cultural dimension of the chandelier includes the dimension of wisdom and culture. The red chandelier symbolizes auspiciousness.	It can be seen in many modern courtyards, and indoor public spaces.

Floating lanterns		The floating lantern, also known as the "horse lantern", is also a unique lantern in which a candle is lit in the login, creating heat and a stream of air that prompts the entire lamp to rotate along a colorful axis, adding to the atmosphere of the festival.	The cultural dimension of floating lanterns is the intellectual dimension, used as a kind of festive item, decorated and entertained from the perspective of belief, and used in many folk blessing activities and Chinese folk traditions.	From the perspective of inheritance, the style of lanterns is more concise and interesting, and the cultural significance and beliefs of lanterns are gradually weakening.
Umbrella lanterns		Umbrella lanterns are a kind of lantern popular in southern Fujian and Taiwan. It is named because it can be stored like an umbrella when not in use. It is colorful and very beautiful.	Umbrella lanterns are a traditional lighting culture with regional characteristics. Its cultural dimension is reflected in the traditional dimension, and the cultural dimension is a unique branch of local handicrafts.	The dimensions inherited by the umbrella lanterns mainly focus on visual effects, aesthetics, and local traditions, with partial replacement of lighting equipment, but retaining its unique shape.
Paper cut lanterns		Paper-cut lanterns combine two traditional folk cultures closely related to Chinese life, namely festive red cardboard and exquisite Chinese paper-cuts, showing small and exquisite paper-cut lanterns in front of people.	The cultural dimension of paper-cut lanterns is reflected in wisdom and tradition. It combines Chinese paper-cut art with traditional lanterns, which are both ornamental and functional.	The inheritance dimension of paper-cut lanterns is reflected in exquisite craftsmanship. The application of this paper-cut craft is an important reason for cultural inheritance. Folk traditions cannot be separated from ornamental plants

				and entertainment activities.
Artificial lanterns		People often miss their family members and express their good wishes in the form of words. Calligraphers often write their prayers for a better life directly on the lanterns. The charm of calligraphy and words are attached to the lanterns, and the atmosphere is strong, which makes people deeply impressed by the culture.	The cultural dimension of calligraphy lanterns is reflected in the cultural dimension and belief dimension. It combines Chinese calligraphy culture with lanterns and is closely connected with folk blessings.	The inheritance dimension of calligraphy lanterns is related to traditional Chinese folk activities. Inheritance and development also originate from traditional ancestor worship activities. People continue to improve materials to meet the needs of modern society.

Source: Qian Zhao

From the above analysis of Chinese lighting styles, we can see that the dimensions of lighting culture mainly include four aspects: wisdom dimension, traditional dimension, cultural dimension, and belief dimension, all of which have practical significance and can play a role in lighting. From a traditional point of view, it represents the traditional Chinese culture and reflects the cultural characteristics of different historical eras. From a cultural point of view, it represents the ethnic folk handicrafts with local characteristics. From the point of view of belief, Chinese lighting culture is also closely related to folk religious beliefs. It has changed from traditional lamps in different periods. These lightings continue to improve people's lives, beliefs, and culture to meet the needs of different periods. Lighting culture is a unique art form in the history of human lighting. The generation and evolution of the unique style of Qinhuai lamps is a good example of Chinese lighting culture, a reflection of social efficiency and measurement standards, as well as social and cultural aesthetic progress.

Conclusions

Qinhuai lamp is the pearl of Chinese lighting culture, its production and inheritance is a priceless treasure house of knowledge. However, due to the disjointed development of some cultures, societies and culture, protection and inheritance play an important role in the inheritance of Chinese lighting culture. Based on retaining artistic characteristics and cultural significance, materials and work need to be improved to meet the needs of modern life and The need to keep pace with the times, the modeling design must meet the aesthetic needs of the society, arouse people's attention

to its current situation and development, and let the traditional intangible cultural heritage infiltrate people's lives. This is the preservation and inheritance of this culture.

Effective Ways:

1. From the perspective of culture, according to the research on lighting patterns and culture in my country, taking Nanjing Qinhuai Lighting as an example, the research results stimulate people's perception of light culture and use interdisciplinary research and analysis to analyze the previous research results of Qinhuai lighting culture. And analyze the visual composition of Qinhuai lanterns with innovative artistic concepts. This paper expounds on the artistic value of Qinhuai lanterns art from the aspects of design function, aesthetics, and cultural value. Recording the local traditional culture in Nanjing, Which is the basis for the next part of the design.

2. On the other hand, this paper takes Nanjing Qinhuai lamps as the main research object, and analyzes how Chinese lighting culture achieves the purpose of communication and inheritance through modern art and creative design. Research methods such as analysis, questionnaires, and lighting design can effectively find innovative methods suitable for cultural development and inheritance. The research objectives of traditional Chinese lighting have a positive impact on the modern lighting economy and social environment. The traditional handicraft culture industry must vigorously adapt to the economic model of modern society, and expand the display chain through packaging planning and advertising. The excellent Qinhuai effect realizes the economic benefits of the marketing of basic art activities, solves the factors that limit the inheritance and development of Qinhuai lamp culture, and finally completes the Qinhuai lamp industry culture. This paper is committed to integrating traditional culture with modern life, inheriting China's excellent traditional culture, and creating an innovative cultural inheritance model for Chinese children and future generations.

Acknowledgment

Researcher would like to express her sincere to the thesis advisor, Asst. Prof. Dr. Akapong Inkuer for his invaluable help and constant encouragement throughout the course of this research. In addition, the researcher has to give thanks to all lecturers for their assistance: Asst. Prof. Dr. Pisit Puntien, and Asst. Prof. Dr. Chanoknart Mayusoh. At the same time, the researcher gratefully thanks to Miss Kanyanee Phuangsu, Miss Sasanant Rattanapornpisit, Miss Visitha Chintaladdha, Mr. Chat Sukarin and others who give great supports.

Finally, the researcher would like to express her gratitude to the Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University for supporting in every aspect.

References

- Chen, J., Li, P., & Zhu, X. (2020). **Research on the Design Methods of Lighting Products** [J]. Furniture and Interior Decoration, (10), 85-87.
- Craftsman, S. (2020). **Craftsmanship lamp art - a lighting brand 41 years of persistence** [J]. Architecture and Culture, (7), 28-35.
- Cui, C., & Dou, L. (2020). **Application of Chinese Character Grain in Modern Lighting Design** [J]. Furniture and Interior Decoration, (4), 24-25.
- Feng, G. (2018). **Dongguan** [J]. Beauty and The Times (on ten days), (7), 42-44.
- Geng, Q. (2018). **Printing process of suede fabric and festive products (I)** [J]. Screen printing, (5), 25-31.
- Germany Occhio Lighting. (2020). **The overall lighting system, to create a new lighting culture** [J]. Packaging and Design, (5), 38-45.
- Li, J., & Zhou, S. (2017). **Analysis on the Application of Chinese Traditional Culture Elements in Lighting Design** [J]. Art and Technology, 30 (6), 252.

- Li, B. (2017). **Historical memory, humanistic spirit and cross-border exploration of China** [J]. Journal of Zhaoqing University, 38 (6), 7-10.
- Li, A. (2018). **The Application of Clipart in Modern Life** [J]. Digital Design (bottom), (7), 167.
- The Development and Innovation of National Folk Culture in Lighting Design** [J]. (2020). Light Source and Lighting, (12), 21-22, 55.
- Wang, M., & Lu, F. (2017). **From the evolution and development of Chinese traditional lighting, its modeling design characteristics** [J]. Journal of Tongling University, 16 (1), 89- 91.
- Zhang, H., & Jiang, H. (2020). **Analysis of Shangyuan Folk Custom and Lighting from" Shangyuan Lantern Color Map"** [J]. Fine Arts Education Research, (4), 43-44.

THE CULTURAL DIMENSION OF LUSHAN POETS: SEEKING SOUVENIR PRODUCTS IN LUSHAN CHINA

Wei Wu¹, Pisit Puntien², Chanoknart Mayusoh³

Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: ¹s62584948001@ssru.ac.th, ²pisit.pu@ssru.ac.th, chanoknart.ma@ssru.ac.th

(Received : June 12, 2023 Revised : July 13, 2023 Accepted : July 13, 2023)

Abstract

Lushan Poetry Culture, in a class by oneself, has a high value in Chinese history. The poetic culture of Lushan has many dimensions. For this study, the goal is to analyze the origin, type, appearance, and representativeness of Lushan local specialties. This study adopts mixed methods research, quantitative Research and Quantitative Research. Operational procedures explore behavior using field data within Lushan's research area. To explore tourists' behavior towards commodities. The store owner provided relevant product information. The experts on Lushan Poetry-related Souvenirs. The results of the research revealed that by searching for souvenirs in spots under the cultural dimension of Lushan poetry, found four kinds of relics of Lushan Mountain by searching the souvenirs of scenic spots under the dimension of Lushan poetry culture and searching for relevant materials. Bring to the unique natural and cultural landscape of Lushan Mountain, Exploration of the cultural dimension of Lushan's poems as memorabilia design elements. Jewelry, maps, poetry, and poetry collections reflect the cultural aspect of Lu's poetry. Such souvenirs will be unique and unique. Souvenir. Attract tourists and stimulate their buying and consumption behavior. Aware of the innovative design value of Lushan souvenirs, the cultural dimension of design value, and the innovative souvenirs of Lushan poems, the actual action should be discovery, value, and re-evaluation. The four steps of value matching and decoration value are very important and promote each other.

Keywords: The cultural dimension of Lushan poets, Lushan souvenirs

Introduction

Lushan has different cultural features because of different areas of Chinese history. There are a lot of ancient poems about that. In different eras, many celebrities and volunteers walked around Lushan Mountain chanting with singing gracefully. Leave unquoted verses, such as the poet Li Bai, "flying down three thousand feet, I don't know The Milky Way fell for nine days." Mr. Wu Liu's "Across the Ridge to the Top" goes a long way on every level." Tao Yuanming "Picking Chrysanthemums in the East" "The hedges are leisurely, see Nanshan" and so on (Zheng, 2010). These marvelous poems reflect the deep cultural heritage of Mount Lushan. And interpret the concept of art as a "strange, beautiful, yang, hazardous" perfect combination. Immortal poems show the world of Mount Lushan even more, drawing countless tourists from across the country. Surf culture and poetry in ancient and modern times make Mount Lushan an unseeable cultural value. Indispensable treasure of tourist resources. But Lushan poetry cultural tourism souvenirs are very rare now. At present, people are developing Chinese traditional culture and tourist souvenirs. The design of Lushan poetry and cultural tourism souvenirs has also become a hot spot in Lushan tourism construction. Poetic culture is an integral part of communication and education. Combining the culture of poetry with the development and conception of tourist memories. The cultural, regional, artistic, ornamental, portable, and innovative aspects of Lushan poetry culture are more nostalgic. Deepen people's hearts and increase awareness and interest in the Lushan poetry culture. Consequently, there is an urgent need to integrate Lushan's poetry culture into the development and design of tourist souvenirs. Viewers can discover local customs and poetic culture at Lushan Mountain. Papers by Souvenirs In the

meantime, the poetic culture spread through the publication of tourist souvenirs. Conducive to the inheritance and development of Lushan poetic culture. It can also boost tourist development in Lushan. Indirectly boost tourism consumption. Stimulate the economic development of the surrounding regions and cater for tourists (Hu, 2007). When people come to Lushan Mountain, Lushan Mountains tourism products will become more unique and memorable. Only magnificent tourist souvenirs can attract tourists to buy them. Finding added value, sustainable development, bringing culture and creativity together in Lushan's culture and poetry. Enrich Lushan culture and poetry tourism souvenirs, offering tourists a selection.

Research Objectives

To analyze the origin, type, appearance, and representativeness of Lushan indigenous products.

Literature Review

In the 20th century, the United Nations World Heritage Committee reviewed the opinions of experts on the built Lushan culture. “The historic and cultural remains of Lushan Mountains contribute uniquely to the value of the natural landscape. It forms a cultural landscape of high aesthetic value and Chinese spiritual and cultural life.” (Hu & Zheng, 2006). As the core of Lushan culture, Lushan poetry transcends the limitations of regional culture with its unique style and unique value. The reproduction and dissemination of Chinese culture is by no means a simple task.

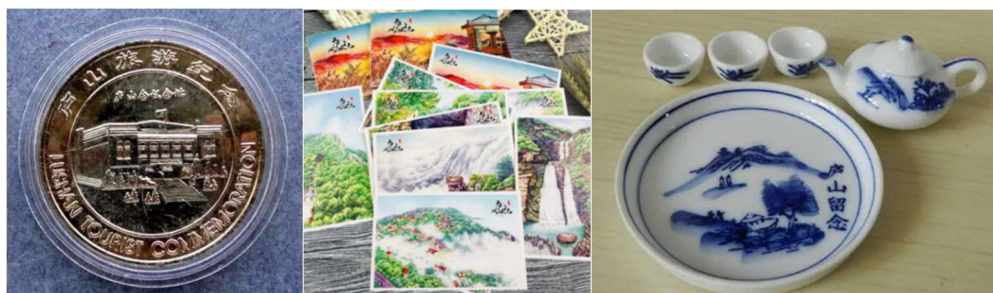

Figure 1 : The development status of Lushan Mountain tourist souvenirs

Source : www.bing.com

The development and design of Lushan tourist souvenirs are not optimistic. Try to analyze and assort Lushan tourist souvenirs and divide the products of formed dynasties into three categories: Resin crafts (resin as the main material) retro souvenirs. Kraft paper is the main material and Textile artwork (cotton linen is the main material) this paper combines the Lushan poetry culture with tourist souvenirs (Wu, 2017). And identity analytics market opportunity and its importance. Therefore, the development and design of characteristic tourist souvenirs are analyzed for the Lushan tourist area. Upward the gift value, modeling souvenirs and brand culture improve the quality of souvenirs, Impression of Souvenirs. Skillfully set the pole, and tell smart discounted values. As a cultural body, it should include the characteristics of Lushan culture and poetry. And played the best role in passing down and development. It also aims to create added value. To expand market demand, commodities are the best spokesperson for Lushan culture and poetry. Increase economic revenue and develop local tourism, so Lushan tourist souvenirs are still great. It is of great significance to build up Lushan culture and create a well-known city brand.

Methodology

In this research, the researcher used mixed methods research with qualitative research and quantitative research for analysis. With the steps below:

The researchers reviewed existing studies and literature in the research area. So far, the value research of Lushan poetry's cultural dimension has been successful. The development and design of Lushan poetry and cultural tourism souvenirs are unique. Make art creative and carry through qualitative research the researchers followed the steps below to conduct this research using descriptive analysis.

1. Learn and collect information from literature, books, textbooks, and research related to the cultural significance of Lushan poetry. Lushan Poetry deepens cultural value. As an important tourism, culture in the landscape. The people love literature and art. Have a specific role in tourism activities. The cultural value and connotation of tourism resources have lived on awfully improved .Literature and art Special role in scenic spots. It can increase the cultural attractions of Lushan Mountain Develop tourist attractions and endow them with new meanings so that the artistic and cultural values of tourist attractions can be more than fully reflected. As an important part of Lushan culture, Lushan poetry not only embodies the above values, it also fully reflects their self-worth in the landscape. Lushan poetry can reflect the tourist landscape and tourist life. These verses are concise and clear, with endless charm. Can point out the essence of the scenic area. It also deepens the connotation of the scenery. Arouse the hearts of tourists and get emotional or ideological sublimation.

2. Research Collect the location data of the research area, That stays, Lushan Mountain Scenic Area, collect historical and cultural information such as architecture, culture, stone carvings, landscapes, plants, folk customs, and the relationship between poetry and culture, and use the following tools and methods.

2.1 The interview method is based on extensive interviews with experts.

2.2 Researches and analyzes data for comparison, connection and development of design theory.

2.3 Abstract of Lushan's research, development, and design of Poetry Cultural Memories Travel.

Research Results

Sequence analysis and classification of Lushan tourist souvenirs can be found that the product categories are: 1) Green tea is a native tea. Lusanyunwu tea is the top ten famous teas in China with their “mellow taste, color, aroma, clear liquid” and long-standing reputation. 2) Small Pendant. Characterized by cloth, wood, resin, steel, the scenery of Mount Lushan and the words “Mount Lushan” are often printed as souvenirs of Mount Lushan. And 3) Intangible Cultural Products : “Venus Ink Stone” and 4) Staff used for travel, made by wood, decorated with twelve zodiac animal motifs, carved patterns for outdoor walking, with a smooth feel and engraved the word "Mount Lushan" (Table 1).

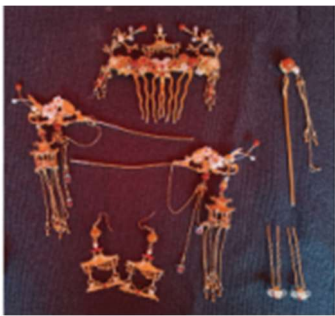
Table 1 Sequence analysis and classification of Lushan tourist souvenirs

Type	Products	Products picture	Material	Details	Type
1	Green tea		Tea	Lusanyunwu tea is the top ten famous teas in china with their “mellow taste, color, aroma, clear liquid” and long-standing reputation	Specialty class

Type	Products	Products picture	Material	Details	Type
2	Small Pendant		Cloth, wood, resin, steel	The words “mount lushan” are often printed as souvenirs of mount lushan.	Adornment
3	Intangible cultural products : “venus ink stone”		Stone		Art work
4	Staff		Wood	Decorated with twelve zodiac animal motifs, carved patterns for outdoor walking, with a smooth feel and engraved the word "mount lushan"	Travel appliances

Souvenirs under the cultural dimension of Lushan Poetry is a souvenir for tourists with unique cultural characteristics of Lushan. Such as historical sites, culture, regions, arts and accessories that are easy to carry with. Lushan Poetry and Cultural Characteristics, Lushan Poetry Map, Lushan Poetry, Picture Compared with the relics in Table 1, these relics are closely related to the cultural dimension of Lushan poetry. The ornament symbolizes the cultural memory of Lushan poetry and poetry, as a souvenir which has more practical value, such as commemoration, culture, region, art, portable ornaments. The innovative Lushan Poetry Map and Lushan Poetry Picture Book are innovative designs with propaganda and educational significance. Considering the tourism value of Lushan poetry culture Play an instinctive and conventional study style, spread Lushan poetry culture, and improve tourists' perception of Lushan poetry culture from the research value of the poet's cultural dimension. Lushan, poetry Lushan and cultural relics can better promote the local culture of Lushan. Inheriting classical poetry culture is not only rich in cultural connotation, but also satisfying tourists, which is conducive to increasing souvenir sales, enhancing the cultural connotation of souvenirs (Wang, 2020). And also effectively increase the innovative design value of souvenirs (Table 2).

Table 2 Cultural dimension souvenir product pictures

Souvenir product pictures	Cultural dimension
 Display effect of classical design jewelry series	When designing jewelry as souvenirs for tourists, the material extraction depends more on the narrative content of local culture. The cultural landscape of Mount Lushan's poetry has been extracted and summarized. And elements of landscape, culture and famous poetry were selected to design simple and beautiful figurative graphics. In design, original images are replicated, transformed, enhanced and merged with modern aesthetics. By simulating the poetry culture of Mount Lushan, determined from the point of view of understanding and separating the poetry culture of Mount Lushan, with the design method, the artistic concept of the original work is simulated. So that tourists can interpret the cultural story behind the poem of Mount Lushan through the language of ornaments.
 Lushan Mountain Poetry Map	As a tourist relic of Mount Lu, most of the poetic maps come from the point of view of poetry culture communication. Poetry gives people a sense of elegance. As one of the essential travel tools, maps are not only practical but also educational in nature from the point of view of poetry communication. From the point of view of design and development, Mount Lu is a mountain of poetry in China, and the creative education relic with Mount Lu's poetry remains empty. Therefore, the development of the cultural and educational relics of Mount Lu's poetry is also the way to promote the uniqueness of Mount Lu's poetry and poetry. Choose a poetic map for conceptual design. "According to the poetry to travel to Mount Lu", select the poetic culture corresponding to the existing resources of Mount Lu, and experience the charm of Mount Lu according to the poet's artistic concept.
 Lushan Mountain poetry and picture book	Picture books are general educational products in the picture book category. Experts unanimously believe that picture books are the most suitable format for children to read. Appreciating picture books is a wonderful experience for the eyes to enjoy, the mind to delight and the spirit to develop. The design relies on the poetry and vocabulary depicting the landscape of Mount Lu in elementary school textbooks and papers. Study and secondary education to combine picture books about the culture of Mount Lu poetry. The culture of Mount Lu's poetry is presented in the form of abstract words, it is necessary to establish the artistic conception of poetry and its allegorical design through innovation.

Through tourism and souvenir shopping, foreign tourists do not understand Lushan Poetry culture deeply enough. At the same time, relevant practitioners do not convey the value of the cultural connotation of Lushan poetry, which is a major reason limiting the design and development of tourist souvenirs. 60% Think it's one type, 71.43% Think the design is not targeted, 80% Think souvenirs Lushan tourists lack regional cultural characteristics. Through this article analysis, the development status, characteristics and related problems of Lushan tourism souvenirs have been

pointed out. The cause of many problems is the combination of Lushan tourism and Cultural products are not good enough, there is no stable market demand, and cultural products themselves are difficult to develop. On the one hand, Lu Shan poetry has been neglected for a long time as the main cultural resource, practitioners lack a deep awareness of cultural values, on the other hand, etc.

Most of Lushan tourist souvenirs consist of local products. Crafts and intangible cultural products. Although these products have a certain market share, the market awareness is not very high. In addition to the word “Lushan memorial”, some souvenirs are difficult to attract and provoke tourists to buy from the carrier form to the product form. Because they do not have the identity of Lushan culture at the beginning of their development and design, and the lack of characteristics of Lushan culture, apart from “Lushan” can be seen as a scenic spot. Lushan other design elements do not reflect the “characteristics” of Lushan culture (Dong, 2013).

Conclusions and Discussion

Based on the search for souvenirs under the cultural dimension of Lu Shan poetry, it can be found by searching for relevant information: Lushan's souvenir products are mainly local products, souvenirs, wood carvings and intangible “Venus Song Inkstone”. In the souvenir host market of Lushan, the unique natural landscape culture and cultural landscape cultural poetry should be used as symbolic design elements of the souvenir, and seek creative design from the cultural dimension of Lushan poetry. In this way, Lushan's souvenirs will be unique and commemorative to attract tourists and stimulate their purchasing and consumption habits. To realize the innovative design value of Lushan souvenirs the cultural dimension of Lushan Poetry, the practical implementation of innovative design value of souvenirs consists of four steps: Discovery of value, Re-estimate value, Value Matching and End of value. These are important and complement each other.

1. Discovery of value

In order to clearly understand the value basis of tourist souvenirs, it is first necessary to have a thorough understanding of the cultural background of Lushan, and it should not only be at the level of surface value, but also to be explored. Culture and culture, deepen the poetry of Lushan and discover the core values.

2. Re-estimate value

It is necessary to identify Lushan culture and poetry, identify the current core values of Lushan culture and poetry. Including the actual measurement of the value of souvenirs for tourists.

3. Value Matching

After Lushan has a comprehensive understanding and understanding of its own culture and poetic values, the next step is to understand and clarify the target consumers and set targets to match the value of tourist souvenirs with their needs. Of the target consumers

4. End of value

After matching the value of tourist souvenirs with the actual needs of customers, the value of tourist souvenirs should be expressed as a value that customers can perceive.

Guidelines of souvenir design 1) Design tourist souvenirs with unique characteristics of Lushan culture, such as memorial, culture, region, art, ornamental plants, portability, and create unique characteristics of Lushan poetry culture. 2) Combined with the small model design method, the cultural landscape of Lushan poetry has become the symbol of the small model and is used in jewelry design in the whole process, the three expressions of traditional, classical, and modern are used to create innovative designs. 3) Poetry maps and poetry picture books based on the concept of "Visit Lushan Mountain with Poetry", select landscapes that correspond to the poems, so that tourists can get a description of the landscapes in the poems. When browsing poetry maps and poems picture book, see Lushan Mountain with poetic feelings and experience Lushan Mountain in poetry.

Acknowledgment

Researcher would like to express his sincere to the thesis advisor, Asst. Prof. Dr. Pisit Puntien for his invaluable help and constant encouragement throughout the course of this research. In addition, the researcher has to give thanks to all lecturers for their assistance: Asst. Prof. Dr. Akapong Inkuer and Asst. Prof. Dr. Chanoknart Mayusoh. At the same time, the researcher gratefully thanks to everyone who give great supports. Finally, the researcher would like to express his gratitude to the Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University for supporting in every aspect.

References

- Zheng, X. (2010). **Complete Poems of Lushan Dynasties**. Shanghai: Shanghai Ancient Books Publishing House.
- Wu, J, Q. (2017). **A Research on Cultural and Creative Products Design Based on Poetry Imagery**. China: Zhejiang University of Technology.
- Zhang, W, B., & Zhang, F., Y. & Zhu, S, Y. (2020). **The Interpretation of the Chinese Traditional Poetry Culture**. in the Chinese Poetry Conference. Famous appreciation, No.24.
- Wang, M, Y. (2020). **Design of Lushan Poetry Culture**. Today's ancient Chinese creation, No.46.
- Dong, C, F. (2013). **Lushan Tourist Memorabilia Design Research**. China: Jiangxi Normal University.
- Hu, H, S. & Zheng, Y, P. (2006). **Literature analysis of the Lushan Mountain study**. Resources and environment of the Yangtze River Basin, No.15.
- Hu, H, S. (2007). **An Analysis of the Change and Value of Tourism Literature in Lushan Mountain**. Journal of Jiangxi University of Finance and Economics, No.05.
- Min, Y. (2021). **A Study on Jewelry Design from the View of Cultural Memory**. China: Nanjing University of the Arts.

ANALYSIS OF THE COMPOSITION OF TRADITIONAL VILLAGE IMAGE FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURAL LANDSCAPE - A CASE STUDY OF VILLAGES IN HUANG HE VALLEY IN WESTERN HENAN REGION, CHINA

Sai Yin¹, Pisit Puntien², Chanoknart Mayusoh³

Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: ¹s62584948026@ssru.ac.th, ²pisit.pu@ssru.ac.th, ³chanoknart.ma@ssru.ac.th

(Received : June 13, 2023 Revised : July 13, 2023 Accepted : July 13, 2023)

Abstract

The purpose of this study is :1) To discuss the current problems affecting the traditional rural cultural landscape in Huang He valley in western Henan region; 2) To analyze the characteristics and problems of cultural landscape to prevent and develop traditional rural landscape; 3) To develop new spatial design innovation guidelines for institutions concerned with preserving and developing the image of cultural landscapes; 4) To evaluate the spatial design of traditional villages from the perspective of cultural landscape of the Huang He valley in Western Henan region. At present, the image protection and renewal of traditional villages often remain on the surface form of "visible objects", resulting in constructive and protective damage. Reinterpreting traditional village images by introducing the theory of cultural landscape will generate new cognitive ideas. Therefore, this study adopts a qualitative research method to analyze the composition of traditional village images in Huang He valley in western Henan region from the perspective of cultural landscape. There are three stages :1) To explore the problem of traditional villages at the national and provincial levels; 2) Literature review, field literature, and data collection in various aspects; 3) Data analysis to find out the overall elements of the village and formulate guidelines to innovate the rural space design. The results show that the image composition of traditional villages in Huang He valley in western Henan region can be understood as a composite system composed of layout space image, street place image and landmark node image. The images of the three spatial carriers are independent of each other, and convey different immaterial meanings through different spatial representations. At the same time, the three spatial carriers are linked to each other when forming the overall image of the village. This kind of cognition can be used as the basic premise for the protection and renewal of traditional village images.

Keywords: Cultural landscape, Huang He Valley, Traditional village in Western Henan region, Space design innovation

Introduction

Traditional villages, also known as historical villages, have become important objects in the international heritage protection system. In China, "traditional villages" is a specific term. Since 2012, the Chinese government has announced five batches of 6,819 villages that have been included in the "List of Traditional Villages" and have been protected as objects. The essence of the protection of traditional villages is to protect the image of traditional villages, and to retain the local genes and regional culture of the villages by continuing the image of traditional villages. At present, around the protection of traditional village imagery, there are methods such as the delineation of the protected area, the overall protection of the environment, the continuation of the pattern and texture, the renovation of buildings in key areas, and the protection of intangible cultural heritage. But existing methods remain on the surface of "visible objects", ignoring the cultural mechanisms that actually lead to these sights. In recent years, many traditional village images have been protected and updated without clarifying the meaning and positioning of the protection objects, and they have rushed to put forward "strategies" for protection, which has actually resulted in constructive and protective

damage (Xiao, 2012). In particular, the blind pursuit of "historical features" and "cultural characteristics" has caused many traditional village images to gradually lose their historical authenticity and cultural seriousness. Therefore, this paper hopes to introduce the theoretical perspective of cultural landscape, and take the traditional villages in Huang He valley in western Henan region as the research object to re-examine and sort out the composition of traditional village images and the corresponding relationship between image carriers and "spatial representations". It provides new ideas for the cognition and protection of traditional villages in Huang He valley.

Research Objectives

1. To discuss the current problems affecting the traditional rural cultural landscape in Huang He valley in western Henan region.
2. To analyze the characteristics and problems of cultural landscape to prevent and develop traditional rural landscape.
3. To develop new spatial design innovation guidelines for institutions concerned with preserving and developing the image of cultural landscapes.
4. To evaluate the spatial design of traditional villages from the perspective of cultural landscape of the Huang He valley in Western Henan region.

Literature Review

1. Traditional Village Image Elements

Image is the unity of subjective spiritual perception and objective external image, and is the result of the two-way process (Liu, 2021). The reason why people can remember and recognize the environment is because the recognizable features of the surrounding environment can be reproduced in the human mind, and the reproduced image is called "image" (Li, 2007). According to Kevin Lynch (2001), image is composed of personality, structure and connotation, that is, landscape imagery has identifiability, connection with material space and implicit connotation. At present, the research on the composition of village image mainly focuses on the extraction of types and classification features of village image elements. According to the division principle of "material-connotation", the composition of traditional village image elements can be summarized as material image elements, behavioral cultural elements (Wu, 2015). Through the combination of different image elements, the overall image of the traditional village is finally constructed.

2. The Composition of Traditional Village Image from the Perspective of Cultural Landscape

The concept of cultural landscape comes from cultural geography, and its essence is a scene that presents people and objective nature, landscape thought and practice. As a methodology, the core idea of cultural landscape is to analyze and interpret the meaning of landscape formation from a cultural perspective, so as to bridge the traditional binary contradictions between nature and man-made, material and value, history and modernity (Xiao, 2015). From the perspective of cultural landscape, the composition of traditional villages is a complex relationship between landscape and culture, and is a landscape object formed by the arrangement and combination of visible landscape elements in the corresponding spatial carrier level according to invisible cultural relations (Xiao, 2014). Based on this understanding, traditional village image can also be seen as a combination of material imagery elements (environment, architecture, streets & square) and non-material imagery elements (traditional culture, social behavior, environmental perception) in space carriers (layout space, street place, landmark node) (Figure 1). Through the analysis of the carrier image of the village space, it is possible to reveal the "form-meaning" correspondence between the material image elements and the non-material image elements at different spatial levels, and then have a new understanding of the composition of the village's overall image.

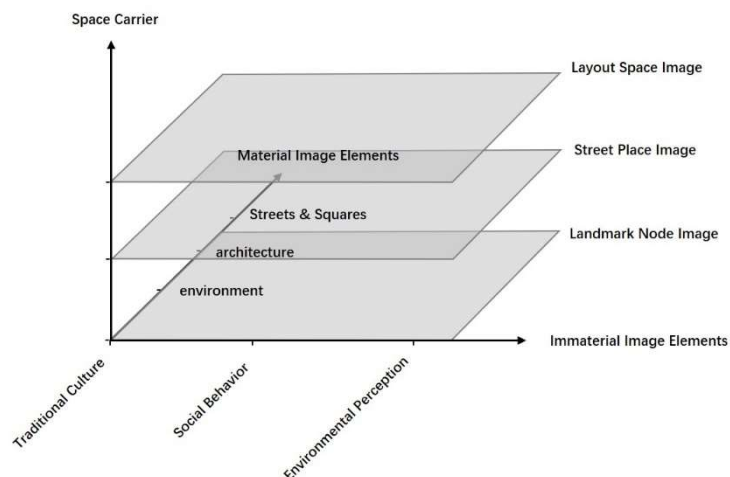

Figure 1 : Image element model of traditional villages from the perspective of cultural landscape

Source: Sai Yin

Methodology

This research is a qualitative research, based on the theory of "material-connotation" integration of cultural landscape, to analyze the composition of traditional village images in Huang He valley in western Henan region. It can be divided into the following three steps:

1. Take the typical villages in the existing national and provincial traditional village lists in western Henan as the research object, and fully consider the different administrative regions and landform types of the villages. Finally, 9 villages including Dajindian Laojie Village, Jinmenzhai Village, Houshangzhuang Village, Dawangmiao Village, Youfang Village, Baisha Village, Ganquan Village, Weipo Village and Siposhan Village were selected as research samples.
2. Through field inspections, literature review, interviews and other forms, collect basic data such as natural conditions, social history, village plane maps, streets and building layout information in the village samples.
3. Analyze the data, extract the material image elements and intangible image elements of the village image, analyze the "space surface signs" and intangible connotation of the element combination in the space carrier image, and finally summarize the overall imagery composition of the village.

Research results

1. Extraction of Image Elements of Traditional Villages

According to the classification method of traditional village image elements mentioned above, the material image elements of the village can be divided into environment, architecture, street & place space, and the immaterial image elements can be divided into traditional culture, social behavior, and environmental perception. By summarizing and summarizing the data of the nine traditional village sample surveys according to this classification, more detailed sub-categories of traditional village image elements in Huang He valley of Western Henan region can be extracted, as shown in Table 1.

Table 1 Extraction of sub-categories of traditional village image elements in Huang He valley of Western Henan region

Image Element Categories		Image Element Subcategory
Material Image Elements (Visible)	environment	the external environment of the village, the internal environment of the village
	architecture	buildings, structures, courtyards
	streets & squares	street, square
Immaterial Image Elements (Invisible)	traditional culture	history culture, habitat culture, functional culture, spiritual culture
	social behavior	neighborhood life, folk activities, ritual activities
	environmental awareness	atmosphere perception, folk customs

Source: Sai Yin

2. The Image Composition of Different Spatial Carriers of Traditional Villages

The extracted subcategories of different image elements were combined in three spatial carriers, namely layout space, street place and landmark node, and the "form-meaning" relationship of the combination of material image elements and immaterial image elements in each spatial carrier was analyzed.

2.1 Image Composition of Layout Space

On the layout space carrier, the combination of image elements forms the environment layout and functional layout of the village. The environment layout reflects the spatial relationship between the village and the external environment, and is the response of the ancient ancestors to the natural environment when they chose their place of residence. The site selection of traditional villages in western Henan is carried out under the traditional Feng Shui concept of "Back against the mountain, holding the water, and facing the screen". According to the survey of village samples, there are three common types of landscape layout in traditional villages in western Henan, namely river-side type, mountain-backed water type, and mountain-surrounded type, all of which are in line with the concept of Feng Shui. Among them, Baisha Village is the river-side type layout, Houshangzhuang Village is the mountain-backed water type layout, and Siposhan Village is the mountain-surrounded type layout (Figure 2).

River-side Type
 (Baisha Village)

Mountain-backed Water Type
)Houshangzhuang Village(

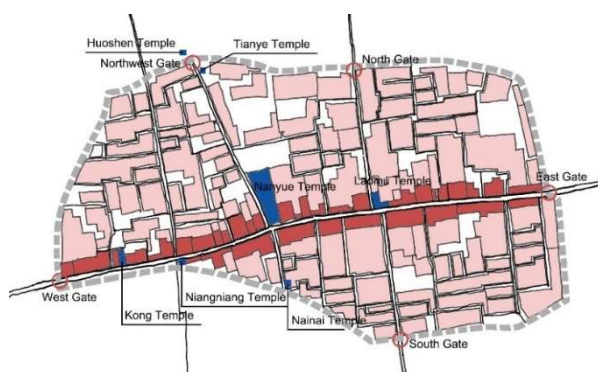

Mountain-surrounded Type
)Siposhan Village(

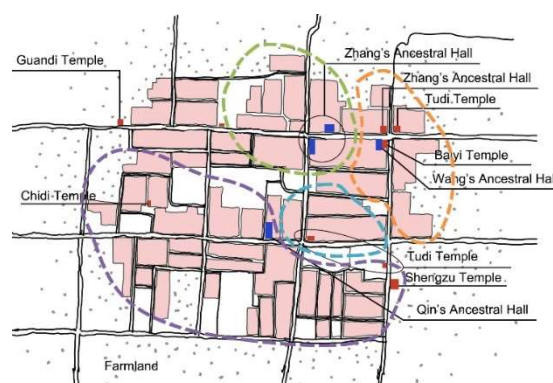
Figure 2 : The composition of the environment layout of the village

Source : Sai Yin

The functional layout is composed of the external environment of the village, the internal environment of the village, buildings and streets, which reflects the dominant influence of functional culture on the formation of the internal structure of the village. According to the sample survey, the vast majority of villages in western Henan are farming-type villages that mainly live in farming, and a small number are commercial-type villages developed for commerce. Farming-type villages were formed on the basis of blood-based village nuclei in the early stage. In the later period, with the increase of population and the immigration of foreign groups, a pattern of multiple nuclei was usually formed, so the functional layout was a cluster-type layout; Commercial-type village is a village developed along a commercial road, with a strip-shaped commercial street as the main development axis, so the commercial-type villages are mostly linear in functional layout. In this survey sample, Dajindianlajie Village has a linear layout, with shops, residential areas, and guild halls distributed on the strip-shaped commercial street and its sides. Youfang Village has a cluster-type layout, with multiple ethnic groups forming different residential clusters, surrounded by farmland, and ancestral halls and temples embedded in different clusters (Figure 3).

Linear Layout (Dajindianlaojie Village)

Cluster-type Layout (Youfang Village)

Figure 3 : Functional layout of villages

Source : Sai Yin

2.2 Image Composition of Street Places

On the street place carrier, the combination of image elements forms the street functional space and street visual space of the village. The street functional space reflects the combination of streets, squares, buildings and structures. Through the series function of the streets in the village, it can form the stage of daily life such as street space, street-side space and street gathered space (Moughtin, 1978). According to the survey of sample villages, the street space of traditional villages in the Yellow River Basin of Western Henan has different scales and uses. The main street of commercial villages or large villages can reach 5-9 meters, which can meet the needs of a large number of people, trade activities, temple fairs and festivals. The secondary street is 2-4 meters, suitable for neighborhood activities such as walking and talking; the street-side space is often located on the side of the street, mostly the well or idle land in the village, providing the best place for the villagers to rest and chat; There are many forms of street gathered space, in some villages, buildings or structures are set up in the middle or above the street to form a small gathered space, and there are also small squares in front of public buildings to meet crowd gathered.

The street visual space is composed of the external environment of the village, the internal environment of the village, buildings, structures, streets and squares, it mobilizes almost all the material image elements and is the most important channel for the formation of the “sense of atmosphere” in the village. The street visual space of traditional villages in western Henan includes street interface, street outline and street space level. The interface of the street is the ground, facade and sky that affect the visual perception of people when walking on the street. The impression of the street interface is mainly through the style and shape of the gate, the decoration of the eaves, the facade material, the ground pavement, the ground height difference and to express. The street outline and street space level are the product of the combination of the street's interface and the village environment, which is a dynamic image perception. The street outline is formed by the building outline, walls, trees, and mountain views, the street space level is the relationship between the distance and volume of various landscapes. When people walk in the village, buildings and sites of different proportions expand and contract in the flowing path, and the outline and level of the street also continuously change with the perspective, forming a dynamic perception experience (Figure 4).

Figure 4 : The visual space composition of the street in the village

Source : Sai Yin

2.3 Image Composition of Landmark Nodes

On the landmark node carrier, the combination of image elements forms the landmark space and node space of the village. The landmark space reflects the spatial combination of important buildings and squares in the village in a comprehensive environment, it is the focal point of the landscape sight in the village, and it is also a place to demonstrate functions, social relations and value beliefs. Landmark spaces show existence through location, scale and

form. The location of the landmarks reflects the importance of the landmarks, the landmark spaces (temples, Taoist temples, guild halls, shops, ancestral halls, etc.) of traditional villages in western Henan are often distributed in the center of the village space or at the heights of the terrain on the edge of the village. The scale and form of a landmark are the external visual features of the landmark space, generally speaking, the scale of the landmark space is larger, and its physical features and decorative elements are more abundant than ordinary dwellings, which highlights the status of the landmark as a spiritual symbol.

The node space is a combination of buildings, streets and squares in a comprehensive environment, unlike the landmark space, the node space is more for identifying the location of the space rather than showing individuality. The node space of traditional villages in western Henan is mainly the wells, bridges, pavilions and other structures in the village, and also includes the square nodes under the big trees in the village. In terms of location, the node space is often distributed at the intersection of important spatial structures such as the entrance and exit of the village, the official road, and the riverside. The form is not deliberately exaggerated, but shows a simple rural construction method.

In the spatial distribution of landmarks and nodes in Dawangmiao Village, it can be seen that the Dawangmiao Theater is located in the center of the northern terrace of the village as a landmark, it is different from other dwellings in both scale and shape. There are two stone bridges and two wells with pleasant scales and different shapes. These landmarks and nodes together demonstrate the local temperament and spiritual pursuit of the farming-type village (Figure 5).

1 Dawang Temple Stage 2 Wawa Bridge 3 Wenqu Bridge 4 Well 1 5 Well 2

Figure 5 : The landmark space and node space of Dawangmiao Village

Source : Sai Yin

3. The Overall Image Composition of Traditional Villages

In the above, the traditional village image is graded and analyzed from the three spatial carrier images of layout space, street place, and landmark node, in order to clarify the corresponding relationship between the combination of elements and the immaterial connotation in different spatial carrier images. But in fact, each carrier image does not exist in isolation in the overall village image, but intersperses, transforms and influences each other. Therefore, the images of traditional villages in Huanghe valley in western Henan region can be understood as a complex system. On the one hand, the three spatial carrier images are independent, and convey different immaterial meanings through their different spatial representations. On the other hand, the three spatial carrier images are related, and different image elements echo and reinforce each other in different spaces, forming the overall image of the village (Figure 6).

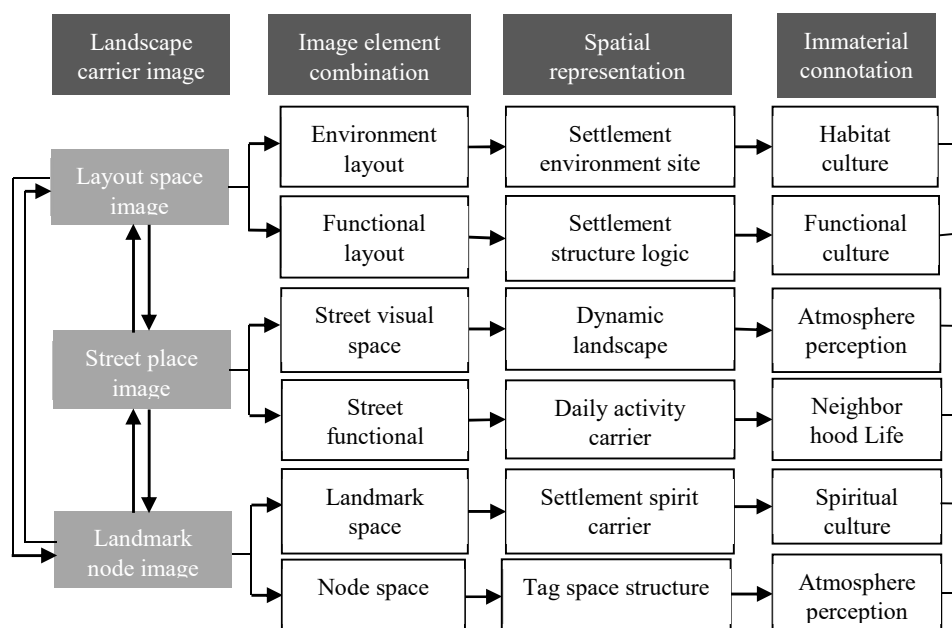

Figure 6 : Frame of the overall image of traditional villages in Huang He valley in western Henan region

Source : Sai Yin

4. The Innovation of Traditional Villages Under the Perspective of Cultural Landscapes

The perspective of cultural landscapes provides us with a new perspective for us to re-understand the traditional village imagery, and it also provides new ideas for the protection and update of traditional villages. Although there is no new breakthrough in the protection technology, as a systematic idea, the cultural landscape perspective can provide a complete theoretical solution for traditional villages' image protection and updates from the cognitive level and method level (Table 2).

Table 2 Cultural landscape perspective below the village image protection and update innovation

	Theoretical cognitive level	Update design method level
Old village image protection and update perspective	- Pay attention to key buildings and ignore the environment	- Rigid delineation layout space protection scope
	- Pay attention to "visual harmony"	- The streets are repaired and transformed to the same standard of regularity
	- The village as an object of curiosity for tourists	- Landmark node carried out travel development alone
	- Concentrated protection for intangible cultural culture	
Cultural landscape village image	- Joint protection of architecture and space environment	- The protection of layout space should be comprehensive in terms of historical

	Theoretical cognitive level	Update design method level
protection and update perspective	- Pay attention to the internal logic and regional characteristics of space - Both indigenous life and tourism development - The inheritance of intangible culture should be carried out with the space carrier	- functions, environmental characteristics, and internal order - The streets are not undergoing large-scale demolition, and "historical symbols" are not set, to protect the "authenticity" of the atmosphere - The reuse of landmark nodes should be combined with the original function and spiritual connotation

Source: Sai Yin

Conclusion and Discussion

According to the perspective of cultural landscape, the images of traditional villages in Huang He valley in Western Henan region have the characteristics of unity of material and connotation, that is, each space carrier image has a specific spatial representation and corresponding immaterial image connotation:

1. The image of layout space is mainly reflected in the level of environment layout and functional layout. At the level of environment layout, the environmental location of the settlement under the concept of Feng Shui is used as the spatial representation form, and the connotation mainly reflects the habitat culture; at the level of functional layout, the generation logic of the settlement structure guided by the cultural mechanism is used as the spatial representation form, it mainly reflects the functional culture.

2. The image of street place is mainly reflected in the level of street visual space and street functional space. At the level of street visual space, the dynamic landscape perception of the street interface, street outline and street space level is used as the spatial representation form, and the connotation mainly reflects the perception of atmosphere; at the level of the street functional space, the daily life content connected by the street is used as the spatial representation form, mainly reflects the neighborhood life.

3. The image of landmark nodes is mainly reflected in the level of landmark space and the node space. At the level of landmark space, the symbolic meaning of the settlement spirit conveyed by landmarks is used as the spatial representation form, and the connotation mainly reflects the spiritual culture; at the level of node space, the marking of the spatial structure by nodes is used as the spatial representation form, and the connotation mainly reflects the atmosphere perception.

In the overall image of a traditional village, the image of the layout space, the image of the street place and the image of the landmark node are linked to each other. If a certain carrier image element changes, other parts of the landscape image will have a corresponding positive or negative impact.

Compared with the old view of village protection, the research on the image of traditional villages in Huang He valley in Western Henan region from the perspective of cultural landscape puts forward new ideas from the level of theoretical cognition and the level of updated design methods. To do in-depth study of village image formation, extracted from the vector space representation must be followed in landscape connotation as a development context, then based on the connotation of the value of the image updates, rather than stay in the "history" and "culture" the

blind pursuit of, should be gradually put an end to "a constructive and protective destruction" phenomenon. At the same time, the idea of cultural landscape should be implemented in the village protection plan formulated by the government, and design guidelines should be formulated to systematically guide the design innovation of traditional space.

Acknowledgement

Researcher would like to express his sincere to the thesis advisor, Asst. Prof. Dr. Pisit Puntien for his invaluable help and constant encouragement throughout the course of this research. In addition, the researcher has to give thanks to all lecturers for their assistance: Asst. Prof. Dr. Akapong Inkuer and Asst. Prof. Dr. Chanoknart Mayusoh. At the same time, the researcher gratefully thanks to everyone who give great supports. Finally, the researcher would like to express his gratitude to the Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University for supporting in every aspect.

References

- Kevin, L. (2001). **The Image of the City**. Beijing: Huaxia Press.
- Liu, Y. (2021). **A Study on the Protection and Renewal of Jimo Phoenix Village from the Perspective of Spatial Image** (Master's thesis), Dalian University of Technology.
- Li, J. (2007). **A Study on the Images and Ideas of the School Emblem of University** (Master's thesis).Central South University.
- Moughtin, J. C. (1978). **The Plansters Vision**. Nottingham: The University of Nottingham Press, 5.
- Wu, Y. (2015). **The Deconstruction of the Space Image Elements of the Traditional Village of Hydrographic Net Region in Southern Jiangsu** (Master's thesis). Suzhou University of Science and Technology.
- Xiao, J. (2014). **The composition and Connotation Study Between Landscape Media and Cultural Mechanisms in China's Historic Settlement from the Perspective of "Cultural Landscape":Case Studies on Historical Settlements in the Southwest Area**. Architectural journal (02), 89-97.
- Xiao, J. (2015). **Evolution Process and Dynamic Mechanism Analysis of Historic Town Cultural Landscape in Southwest Mountainous Area** (Doctoral dissertation). Chongqing University.
- Xiao, J., & Cao, k. (2012). **Study on the Building Layout and Ritual Space Creation of Local Confucian Temples in Ming and Qing Dynasties**. Architectural journal (08), 119.